

ZAŁĄCZNIK NR 2 DO UCHWAŁY NR 2
RADY GMINY LUBARTÓW
Z DNIA

DIAGNOZA

**SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU
ZDEGRADOWANEGO ORAZ OBSZARU
REWITALIZACJI W GMINIE LUBARTÓW**

Autorzy opracowania:

Inga Kulicka

Elżbieta Zalewska

Lubartów, marzec 2017r.

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
WPROWADZENIE.....	6
1. DIAGNOZA.....	8
1.1. Sfera zagospodarowania przestrzennego i środowisko naturalne.....	8
1.1.1. Położenie gminy	8
1.1.2. Rys historyczny	12
1.2. Zasoby środowiska naturalnego.....	12
1.2.1. Położenie i zróżnicowanie fizycznogeograficzne.....	12
1.2.2. Budowa geologiczna i złoża kopalin	12
1.2.3. Tereny zagrożone ruchami masowymi.....	15
1.2.4. Rzeźba terenu.....	15
1.2.5. Zasoby glebowe.....	15
1.2.6. Zasoby wodne.....	15
1.2.6.1. Wody powierzchniowe	15
1.2.6.2. Wody podziemne	16
1.2.7. Klimat.....	17
1.2.8. Zbiorowiska roślinne	17
1.2.9. Fauna	18
1.3. Powiązania przyrodnicze	18
1.4. Walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy oraz stan ich ochrony.....	19
1.4.1. Zasoby przyrody objęte ochroną przyrody.....	19
1.5. Jakość środowiska	21
1.5.1. Stan czystości powietrza atmosferycznego.....	21
1.5.2. Stan czystości hydrosfery	23
1.5.3. Stan czystości pedosfery.....	24
1.5.4. Jakość klimatu akustycznego.....	25
1.5.5. Promieniowanie elektromagnetyczne.....	25
1.6. Infrastruktura komunikacyjna	26
1.7. Infrastruktura techniczna	27

1.7.1.	Zaopatrzenie w wodę	27
1.7.2.	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	28
1.7.3.	Elektroenergetyka	30
1.7.4.	Infrastruktura gazowa	31
1.7.5.	Gospodarka ciepła	31
1.7.6.	Gospodarka niskoemisyjna.....	32
1.7.7.	Energia odnawialna	32
1.7.8.	Gospodarka odpadami	34
1.7.9.	Telekomunikacja.....	37
1.7.10.	Mieszkalnictwo	37
1.8.	Struktura funkcjonalno – przestrzenna gminy	42
1.8.1.	Zagospodarowanie przestrzenne	42
1.8.2.	Środowisko kulturowe.....	46
1.8.3.	Walory i zasoby rekreacyjno – wypoczynkowe gminy	49
1.8.4.	Powiązania widokowo – przestrzenne, dominanty i strefy ekspozycji ¹³	54
1.8.5.	Przestrzeń publiczną	56
1.8.6.	Identyfikacja najważniejszych problemów w sferze zagospodarowania przestrzennego i środowiska naturalnego	57
2.	SFERA GOSPODARCZA.....	57
2.1.	Zatrudnienie, rynek pracy i bezrobocie	57
2.1.1.	Przedsiębiorczość pozarolnicza	64
2.1.2.	Atrakcyjność inwestycyjna gminy	68
2.1.3.	Zdolność inwestycyjna gminy	69
2.2.	Rolnictwo.....	73
2.2.1.	Ocena jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.....	73
2.2.2.	Struktura agrarna	73
2.2.3.	Struktura użytkowania gruntów	74
2.2.4.	Produkcja rolna.....	75
2.2.5.	Obsługa rolnictwa.....	75

2.2.6.	Tereny produkcji rybackiej i obsługi produkcji rybackiej	75
2.2.7.	Identyfikacja problemów w sferze gospodarczej	76
3.	SFERA SPOŁECZNA	76
3.1.	Struktury i trendy demograficzne	76
3.1.1.	Ludność	76
3.1.2.	Gęstość zaludnienia	80
3.1.3.	Struktura wieku mieszkańców	81
3.1.4.	Ruch naturalny i wędrownikowy ludności	85
3.1.5.	Prognoza demograficzna	88
3.1.6.	Źródła utrzymania ludności	89
3.2.	Wykluczenie społeczne	90
3.2.1.	Pomoc społeczna	90
3.2.2.	Bezrobocie	91
3.2.3.	Ubóstwo	92
3.2.4.	Niepełnosprawność	93
3.2.5.	Rodziny wielodzietne i rodziny niewydolne wychowawczo	94
3.2.6.	Infrastruktura pomocy społecznej	94
3.3.	Infrastruktura społeczna oraz jakość oferowanych usług	96
3.3.1.	Wychowanie przedszkolne	96
3.3.2.	Oświata	97
3.3.3.	Poziom nauczania w szkołach podstawowych	99
3.3.4.	Szkolnictwo gimnazjalne	100
3.3.5.	Szkolnictwo ponadgimnazjalne	101
3.3.6.	Działalność kulturalna i sport	101
3.3.7.	Ochrona zdrowia	103
3.4.	Bezpieczeństwo publiczne	104
3.5.	Kapitał społeczny, działalność organizacji pozarządowych	108
3.5.1.	Fundusz sołecki	108
3.5.2.	Aktywność obywatelska mieszkańców	110

3.5.3.	Organizacje pozarządowe.....	113
3.6.	Identyfikacja problemów w sferze społecznej	116
4.	DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH.....	116
4.1.	Wskaźniki społeczne delimitujące obszary zdegradowane	117
4.2.	Wskaźniki gospodarcze delimitujące obszary zdegradowane.....	133
4.3.	Wskaźniki środowiskowe delimitujące obszary zdegradowane.....	135
4.4.	Wskaźniki przestrzenno – funkcjonalne delimitujące obszary zdegradowane	139
4.5.	Czynniki techniczne – w szczególności stopień degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz stopień nefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.	145
5.	DELIMITACJA OBSZARU REWITALIZACJI	148

WPROWADZENIE

Opracowanie stanowi kompleksową i szczegółową diagnozę służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Wyznaczenie wymienionych obszarów stanowi pierwszy etap procesu rewitalizacji, a także przyczynia się do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji. W opracowaniu zaprezentowano definicje kluczowych pojęć m.in. rewitalizacja, stan kryzysowy oraz jego charakterystykę. Uściślenie i udoskonalenie najczęściej występujących pojęć pozwoli odbiorcom na zrozumienie istoty realizacji procesu rewitalizacji i prowadzonych w jego ramach działań. Zawarto także metodologię przeprowadzonej diagnozy. Przedstawiono zastosowane podczas diagnozy metody badawcze oraz dokonano precyzyjnego wyjaśnienia zastosowanych wskaźników w celu ułatwienia interpretacji wyników diagnozy. Przedstawiono również ogólną charakterystykę Gminy Lubartów, która została przeprowadzona na podstawie danych dostępnych za lata 2010 – 2014 oraz za rok 2015 i będzie uzupełniana w toku prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji w miarę uzyskiwania dostępu do nowych danych. Jako, że niniejszy dokument jest materiałem do konsultacji z interesariuszami rewitalizacji, należy zakładać, że diagnoza będzie uzupełniana także w wyniku propozycji i poprawek zgłaszanych podczas konsultacji.

Diagnoza obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji została opracowana w oparciu o analizę następujących obszarów: społecznego, gospodarczego, środowiskowego, funkcjonalno-przestrzennego oraz technicznego. Analizie poddane zostały wskaźniki opracowane dla każdego z wymienionych obszarów. Dzięki szeroko zakrojonym badaniom na różnych płaszczyznach możliwe było wskazanie obszarów zdegradowanych, które znajdują się na terenie gminy. Dokonano precyzyjnego wyznaczenia wymienionych obszarów przy wykorzystaniu metody kartograficznej. Zamieszczone mapy obszarów zdegradowanych szczegółowo przedstawiają wyznaczone obszary, które mają zostać objęte procesem rewitalizacji.

Sporządzona diagnoza społeczno – gospodarcza dla gminy Lubartów spełnia wszystkie zapisy i wskazania wynikające z ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. poz. 1777 z 3 listopada 2015 r.), „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020” opracowanych przez Ministerstwo Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016r. oraz przyjętych przez Zarząd Województwa Lubelskiego w dniu 19 lipca 2016 roku zasad delimitacji obszarów rewitalizacji i definiowania programów rewitalizacji na terenach wiejskich województwa lubelskiego jak również procedur oceny programów rewitalizacji w Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020. Zarząd Województwa Lubelskiego zaleca ich stosowanie do opracowania programów rewitalizacji w gminach wiejskich.

Definicje kluczowych pojęć

Pod pojęciem **rewitalizacja** należy rozumieć proces wyprowadzania ze **stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych**, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez **interesariuszy rewitalizacji** na podstawie programu rewitalizacji. Z kolei **stan kryzysowy** charakteryzuje obszary, na których skoncentrowane są negatywne zjawiska społeczne tj. bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu

publicznym i kulturalnym oraz musi wystąpić przynajmniej jedno z wymienionych poniżej negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska;
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych;
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Obszar charakteryzujący się w/wym. kryteriami można wyznaczyć jako **obszar zdegradowany**.

Natomiast **interesariuszami rewitalizacji**, są w szczególności:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- mieszkańcy gminy inni niż wymienieni powyżej;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- organy władzy publicznej;
- podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Definicja rewitalizacji podkreśla kilka istotnych zagadnień i wyzwań związanych z procesem wychodzenia ze stanu kryzysowego obszaru kryzysowego. Po pierwsze proces rewitalizacji powinien być realizowany w sposób kompleksowy, tj. w taki sposób, który nie tylko rozwiązuje lub eliminuje wybrane zagrożenia i problemy, ale także w sposób pozwalający na wykorzystanie mocnych stron nie tylko obszaru rewitalizowanego, ale całej gminy, jak również potencjału otoczenia zewnętrznego, traktowanych jako szanse rozwoju. Takie kompleksowe podejście do rewitalizacji oznacza, że działania podejmowane na rzecz wychodzenia ze stanu kryzysowego powinny wpisywać się w szerszy nurt realizacji polityki rozwoju całej gminy i jej otoczenia, w szczególności otoczenia powiązanego funkcjonalnie z gminą. Po drugie, proces rewitalizacji powinien być ukierunkowany na wieloaspektowe podejście oraz rezultaty. Kluczowe dla właściwego zdiagnozowania skali poszczególnych problemów, a tym samym wybór zawężonych terytorialnie obszarów do rewitalizacji powinien

być poprzedzony rzetelną diagnozą. Diagnoza powinna wskazać stany kryzysowe na obszarze gminy, zarówno w sferze terytorialnej, ale przede wszystkim w sferze kategorii problemów. Ostateczny wybór obszarów do rewitalizacji powinien być wyborem najefektywniejszej ścieżki działań, w kontekście oczekiwanych rezultatów, tj. wynikać z rangi lub znaczenia wybranych zagadnień/obszarów rewitalizacji dla polityki rozwoju całej gminy. Po trzecie, istotną rolę w procesie tworzenia i realizacji programu rewitalizacji odgrywa partycypacja społeczna, która obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy. W toku przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji dąży się, aby działania, skutkowały wypowiedzeniem się przez wszystkich interesariuszy.

Należy podkreślić, że wybór obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji będzie opierać się na zasadach partycypacji społecznej. Planuje się przeprowadzić ankietyzację i organizację spotkań ze społecznościami lokalnymi i jednostkami oraz organizacjami działającymi na terenie gminy, jak również przeprowadzić wizje lokalne zdegradowanych obszarów. Zakłada się, że efektem przeprowadzonych konsultacji społecznych będzie wybór i akceptacja przez interesariuszy rewitalizacji obszarów zdegradowanych wymagających działań naprawczych. Następny etap prac zawierać będzie grupę działań i projektów prowadzonych na zdegradowanych obszarach zurbanizowanych, które przywrócą ich pierwotny bądź nadadzą nowy stan i funkcje wraz z doprowadzeniem do funkcjonalnego stanu obiektów znajdujących się na obszarze rewitalizacji. Zakłada się przyjęcie projektów, co do których będzie możliwe zapewnienie finansowania, a w przypadku założeń współfinansowania zewnętrznego, zapewnienie wkładu własnego i płynności finansowej.

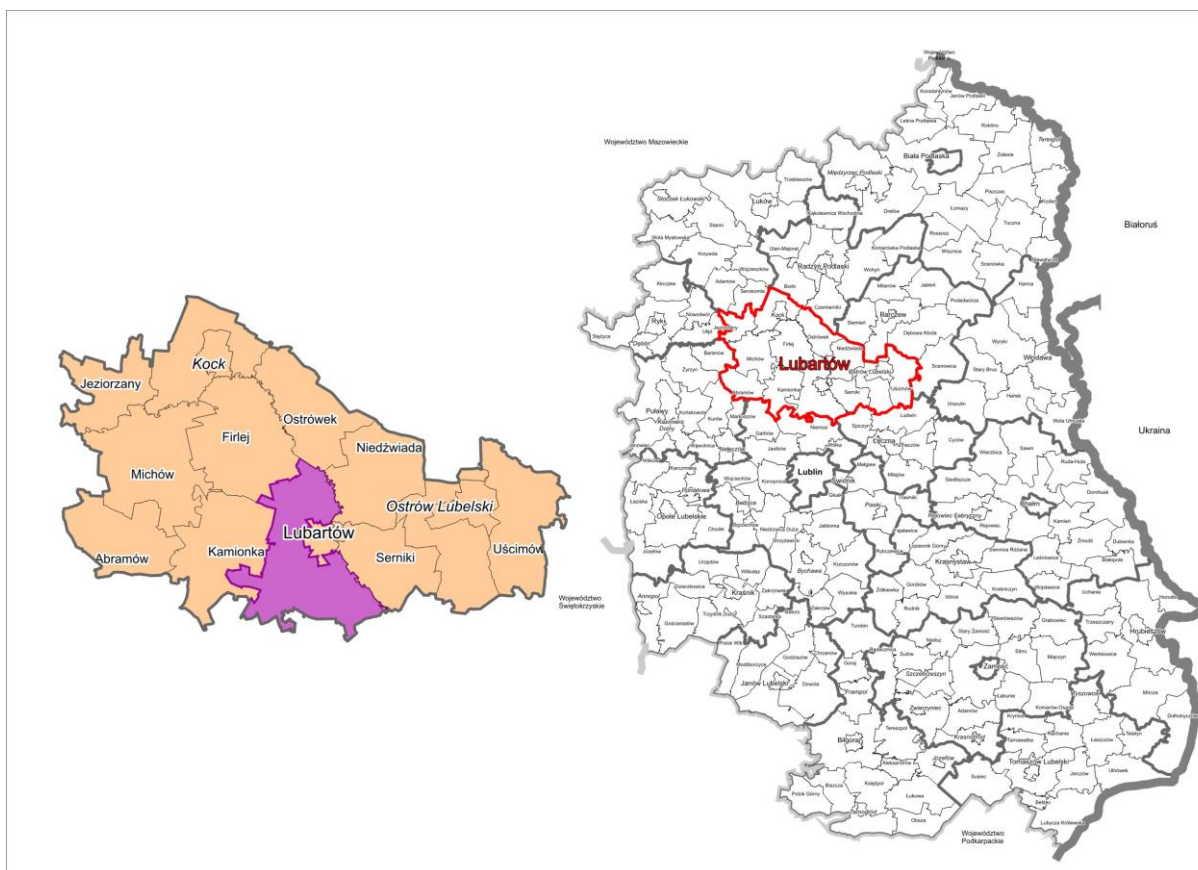
1. DIAGNOZA

1.1. Sfera zagospodarowania przestrzennego i środowisko naturalne

1.1.1. Położenie gminy

Gmina Lubartów jest gminą wiejską, okalającą miasto Lubartów, administracyjnie wchodzi w skład powiatu lubartowskiego i położona jest w północno-wschodniej części województwa lubelskiego. Graniczy: od południa z gminą Spiczyn i Niemce, od wschodu z gminą Niedźwiada i Serniki, od północy z gminami: Firlej i Ostrówek, a od zachodu z gminą Kamionka.

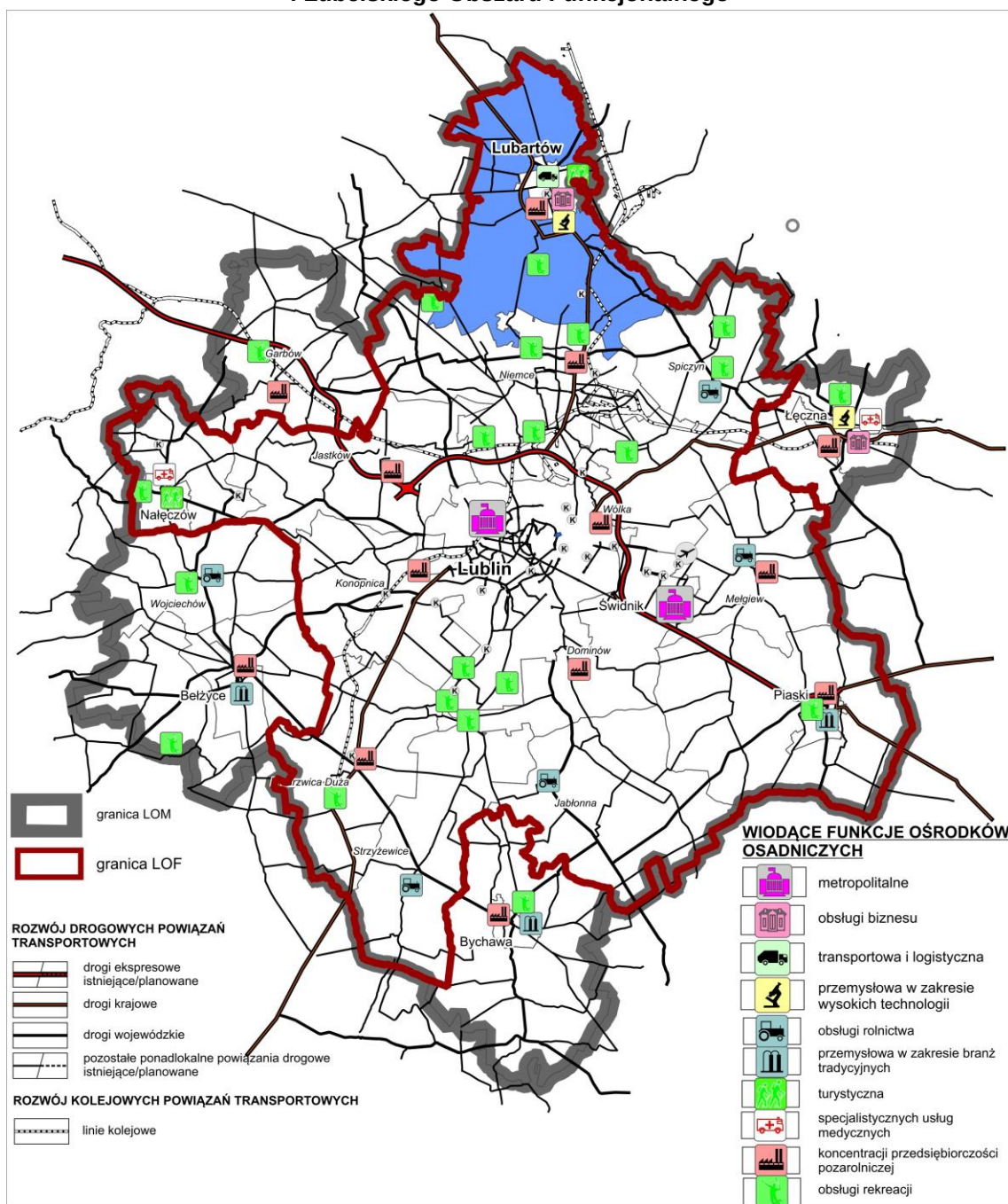
Rycina 1. Położenie gminy Lubartów na tle powiatu lubartowskiego oraz regionu lubelskiego

opracowanie własne

W strukturze przestrzenno-funkcjonalnej znajduje się w Lubelskim Obszarze Funkcjonalnym (LOF) uczestniczącym w procesie rozwojowym, którego terytorium wpisuje się w Lubelski Obszar Metropolitalny (LOM).

Rycina 2. Gmina Lubartów na tle Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego i Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego

Źródło: opracowanie własne

Gmina Lubartów jest lokalnym ośrodkiem administracyjnym i zajmuje obszar 158,94 km². Na terenie gminy położone są 24 miejscowości: Annobór, Annobór-Kolonia, Brzeziny, Baranówka, Chlewiska, Lisów, Łucka, Łucka - Kolonia, Majdan Kozłowiecki, Mieczysławka, Nowodwór, Nowodwór - Piaski, Rokitno, Skrobów, Skrobów - Kolonia, Szczekarków, Trójnia, Trzciniec, Wandzin, Wincentów, Wola Lisowska, Wola Mieczysławka, Wólka Rokicka, Wólka Rokicka - Kolonia. Natomiast znajdują się tu 23 sołectwa, gdzie miejscowości Annobór i Annobór-Kolonia stanowią jedno sołectwo. W 2015 roku gmina Lubartów liczyła 11 079 ludności.

Rycina 3. Podział administracyjny gminy Lubartów

Źródło: opracowanie własne

Atrakcyjne położenie gminy w kształtującym się w Lubelskim Obszarze Metropolitalnym ma duży wpływ na przemieszczanie się zasobów ludzkich, a także stanowi naturalny obszar przepływu towarów, usług i kapitału. Gmina Lubartów cechuje się także korzystnym położeniem na tle systemu (układu) transportowego kraju i regionu, co decyduje o wysokiej dostępności komunikacyjnej. Świadczy o tym przebieg głównych szlaków komunikacji drogowej (droga krajowa nr 19 - S19) relacji Rzeszów – Lublin – Białystok z planowanymi węzłami drogowymi: „Wincentów”; „Niemce” oraz „Lubartów”. Bardzo ważną rolę odgrywają również drogi wojewódzkie: nr 815 – Wisznice – Parczew – Siemień – Lubartów; nr 828 relacji Garbów - Krasienin – Niemce – Jawidz oraz nr 829 relacji Łucka - Łączna – Biskupice. Znaczenie dróg wojewódzkich wzrośnie docelowo - po realizacji drogi ekspresowej S19 poprzez włączenia do drogi ekspresowej w węźle „Wincentów” i w węźle „Niemce”. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na korzystną lokalizację gminy względem Portu Lotniczego Lublin (odległość około 30km). Przez obszar gminy przebiega normalnotorowa linia kolejowa nr 30 relacji Łuków – Lublin Północny (uznana w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego) za kolej aglomeracyjną w gminach: Lubartów, Niemce i Lublin, łączącej Lubartów z Lublinem oraz z przystankiem kolejowym w miejscowości Wandzin.

1.1.2. Rys historyczny

Historia ziemi lubartowskiej (gminy i miasta Lubartów) jest nierozzerwalnie związana z rodami szlachecko-magnackimi Czartoryskich, Bielińskich, Firlejów, Lubomirskich, Międzyńskich, Potockich, Rawitów, Sanguszków, Weyssenhoffów i Zamoyskich. Tradycja i dziedzictwo kulturowe tych rodzin przetrwało do dnia dzisiejszego w zachowanych zabytkach. Największy rozkwit tych terenów przypada na drugą połowę XVI wieku i związany był z działalnością rodu Firlejów. W 1523 roku wsie wchodzące w skład dóbr lubartowskich tj. Łucka i Szczekarków sprzedane zostały Mikołajowi Firlejowi z Dąbrowicy herbu Lewart. Syn jego Piotr Firlej założył na gruntach tych wsi w 1543 roku miasto Lewartów. Lewartów stał się sławny za czasów Mikołaja Firleja, syna Piotra, kalwina, wodza innowierców małopolskich. Jako wyznawca nauki kalwińskiej kościół katolicki zlokalizowany w mieście przekazał kalwinom. W tej sytuacji katolicy zmuszeni byli uczęszczać na nabożeństwa do wsi Łucka, gdzie znajdowała się kaplica pełniąca funkcję kościoła parafialnego. W 1744 roku książę Paweł Karol Sanguszko zmienił jego nazwę Lewartów na Lubartów. Obszar gminy, początkowo własność Firlejów, a w późniejszym czasie Sanguszków został podzielony w XVIII w. na dobra Lubartowskie i Kozłowieckie z niewielką liczbą wsi. W XIX w. nastąpiło rozdrobnienie większych ośrodków – dóbr z wydzieleniem folwarków gospodarczych o nazwach Jadwinów, Mieczysławka, Wandzin i Wincentów, a także folwarków Nowodwór, Skrobów, Wólka Rokicka i Rokitno, na bazie których, w wyniku parcelacji, powstały kolonie. W późniejszych latach wskutek kolonizacji niemieckich utworzone zostały miejscowości Trójnia, Wola Lisowska i Wola Mieczysławska.

1.2. Zasoby środowiska naturalnego

1.2.1. Położenie i zróżnicowanie fizycznogeograficzne

Gmina Lubartów leży w jednostce fizjograficznej zwanej Wysoczyzną Lubartowską, będącą częścią subregionu Niziny Środkowopolskiej. Krajobrazem naturalnym Wysoczyzny Lubartowskiej jest krajobraz równinny, miejscami przechodzący w falisty i wzgórzowy, będący jednym z gatunków krajobrazu peryglacialnego (A. Richling i A. Dąbrowski 1995). Cechami charakterystycznymi tego krajobrazu są: w hydrosferze - zróżnicowana głębokość wód podziemnych i rzadka sieć wód powierzchniowych (na obszarach wzgórzowych - wody są głębokie, często piętrowe), w pedosferze – dominacja gleb rdzawych i bielcowych, zaś w roślinności potencjalnej – przewaga siedlisk tj.: bory mieszane i sosnowe oraz grądy.

1.2.2. Budowa geologiczna i złoża kopalin

Gmina położona jest w obrębie struktury zwanej niecką mazowiecką i lubelską. Są one fragmentem niecki brzeźnej, zbudowanej z utworów kredowych przykrytych osadami trzeciorzędowymi i czwartorzędowymi. Strop serii skał kredowych i paleoceńskich tworzą osady wykształcone jako margle z przewarstwieniami siwaka, kredy piszącej i jasnoszarych wapieni. Utwory czwartorzędowe złożone zostały na erozyjnej powierzchni utworów kredy górnej lub oligocenu. Miąższość czwartorzędu jest zróżnicowana i waha się od kilku do ok. 20 m. Występują zwartą pokrywą prawie na całym obszarze gminy. Seria osadów czwartorzędowych obejmuje osady plejstoceny zlodowacenia południowopolskiego i środkowopolskiego, utwory peryglacialne zlodowacenia bałtyckiego oraz osady holoceny. Dominującym elementem w budowie wysoczyzny morenowej zajmującej środkową i zachodnią część gminy jest glina zwałowa z soczewkami piasku. Budują one falistą, monotonną równinę, urozmaiconą lokalnie pagórkami stanowiącymi pozostałość

denudowanych moren czołowych. Miejsca gdzie glina zwałowa występuje na powierzchni terenu pod cienką pokrywą osadów luźnych cechuje zmniejszona infiltracja opadów atmosferycznych, sprzyjające warunki do występowania spływu wód powierzchniowych oraz rzadka sieć stałych cieków. W obniżeniach o ograniczonym odpływie powierzchniowym istnieją sprzyjające warunki do tworzenia się obszarów stale lub okresowo uwilgoconych. Utwory holocenne: piaski rzeczne, namuły, mady i torfy spotyka się powszechnie w dolinie Wieprza oraz licznych zagłębieniach bezodpływowych. Namuły i torfy tworzą najniższy poziom akumulacji holocennej. W warunkach naturalnych były to obszary stale lub okresowo podmokłe.

Na terenie gminy przeważają grunty korzystne dla budownictwa (piaski lodowcowe, żwiry). Niekorzystne dla zabudowy są utwory holocenne (grunty organiczne, grunty mineralne nieskonsolidowane, często nawodnione). Wypełniają one doliny rzek Wieprza i pozostałych mniejszych cieków wodnych tj.: Parysówka, Stara Rzeka i Czerwonka, a także rozległe obniżenia terenów.

W gminie występuje znaczna ilość złóż piasków i żwirów. Sporządzany corocznie przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie bilans zasobów kopalin informuje o aktualnie udokumentowanych (na dzień 31.12.2015) zasobach złóż i ich eksploatacji. W tabeli poniżej zestawiono złoża surowców zbilansowanych na terenie gminy Lubartów.

Tabela 1. Udokumentowane złoża kopalin w gminie Lubartów - stan na 31.12.2015 rok

Nazwa złoża Miejscowość	Zasoby geologiczne bilansowe (w tys. ton m ³)	Stan zagospodarowania
Kruszywo naturalne – piaski i żwiry		
Baranówka II	213	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Baranówka V	79	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Baranówka VI	166	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Baranówka VII	326	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Baranówka VIII	231	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Baranówka IX	63	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Brzeziny I	4 937	E – złożo eksploatowane
Brzeziny II	690	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Brzeziny III	154	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Brzeziny IV	1 082	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Chlewiska	206	Z – złożo zaniechane
Jacek – Łucka	984	Z – złożo zaniechane
Lisów,	36	Z – złożo zaniechane
Niedźwiada	1	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Niemce – Rokitno II część	1 195	E – złożo eksploatowane
Niemce – Rokitno	39 438	Z – złożo zaniechane
Niemce – Rokitno 1	826	E – złożo eksploatowane
Niemce – Rokitno II-NE	12 406	E – złożo eksploatowane
Niemce – Rokitno II-SW	6 261	Z – złożo zaniechane
Nowodwór	390	Z – złożo zaniechane
Nowodwór I	436	T – złożo zagospodarowane, eksploatowane
Nowodwór Piaski II	465	E – złożo eksploatowane
Nowodwór Piaski V	255	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo

Rokitno	92 167	P - złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie
Rokitno II	8 605	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Rokitno III	504	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Serniki IV-1	164	E – złoża eksploatowane
Skrobów II	53	E – złoża eksploatowane
Trzciniec	4 523	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Wandzin	66	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Wólka Rokicka I	8 629	E – złoża eksploatowane
Wólka Rokicka II	668	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Wólka Rokicka III	722	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Wólka Rokicka IV	549	E – złoża eksploatowane
Wólka Rokicka Kolonia	149	E – złoża eksploatowane
Wólka Rokicka Kolonia I	2 182	E – złoża eksploatowane
Wólka Rokicka Kolonia II	322	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Wólka Rokicka V	1 074	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Wólka Rokicka VI	933	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Wólka Rokicka VII	1 397	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
złoża piasków kwarcowych do produkcji betonów komórkowych		
Brzeziny	2 148,93	P - złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie
Brzeziny - 1	1 137,25	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej		
Lisów I	-	Z – złoża zaniechane
Wincentów I	-	Z – złoża zaniechane
Wincentów II	44	Z – złoża zaniechane
Wincentów/pole S i N/	35	R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Wincentów – Krzaki	4	Z – złoża zaniechane

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.XII.2015r, PIG.PIB, Warszawa 2016;

Koncentracja udokumentowanych złóż kopalin występuje głównie w południowej części gminy. Spośród 40 udokumentowanych złóż piasków i żwirów, zasoby kopaliny w 9 złożach spełniają kryterium przemysłowości i są to złoża: Baranówka II, Brzeziny I, Niemce Rokitno II część NE dz. 662, Niemce Rokitno 1, Niemce Rokitno II NE, Nowodwór I, Serniki IV – 1, Wólka Rokicka I, Wólka Rokicka Kolonia. W 2015 roku na terenie gminy 11 złóż piasków i żwirów było eksploatowanych. Wydobycie kształtowało się na poziomie 1 183 tys. ton, z czego największe ze złoża Niemce Rokitno II NE, aż 46,5%.

Spośród udokumentowanych złóż kopalin, część posiada wyznaczone obszary i tereny górnicze. Aktualny status obszarów górniczych cechuje złoża: Baranówka V (koncesja ważna do 31.08.2020), Brzeziny I (koncesja ważna do 31.12.2025), Niemce - Rokitno 1 (koncesja ważna do 31.03.2030), Niemce Rokitno II – NE (koncesja ważna do 31.12.2018), Wólka Rokicka III (koncesja ważna do 30.06.2034), Wólka Rokicka IV (koncesja ważna do 31.12.2024), Wólka Rokicka Kolonia I (koncesja ważna do 31.03.2035), Skrobów II (koncesja ważna do 31.03.2017), Baranówka VIII (koncesja ważna do 30.06.2025), Rokitno III (koncesja ważna do 31.07.2025), Wólka Rokicka Kolonia III (koncesja ważna do 31.12.2035), Niemce – Rokitno II część NE dz. 662 (koncesja ważna do 31.12.2018), Wólka Rokicka Kolonia I (koncesja ważna do 31.12.2036), Nowodwór Piaski II (koncesja ważna do 31.12.2023), Wólka Rokicka I (koncesja ważna do 31.12.2035), Wólka Rokicka V (koncesja ważna do 31.07.2026) oraz Baranówka IX (koncesja ważna do 17.02.2026).

1.2.3. Tereny zagrożone ruchami masowymi

Z uwagi na budowę geologiczną i litologię, warunki hydrogeologiczne oraz sposób zagospodarowania terenu zauważa się, iż na terenie gminy występują tereny predestynowane do występowania ruchów masowych ziemi, które koncentrują się wzdłuż doliny rzeki Wieprz¹. Należy nadmienić, iż aktualnie dostępne dane, to jedynie wstępne informacje o możliwej predyspozycji obszarów, wynikających z budowy geologicznej i morfologii do rozwoju ruchów masowych, niepotwierdzone jeszcze dokładniejszymi badaniami.

1.2.4. Rzeźba terenu

Rzeźbę terenu tworzy falista, ale dość monotonna wysoczyzna morenowa zbudowana z gliny zwałowej, występuje głównie w środkowej i zachodniej części gminy. Lokalnie jest ona urozmaicona przez pagórki stanowiące pozostałość denudowanych moren czołowych. Obszar gminy wykazuje niewielkie zróżnicowanie hipsometryczne. Najniższy punkt znajduje się w dolinie rzeki Wieprz w okolicy miejscowości Brzeziny. Wysokości względne tylko wyjątkowo przekraczają 20,0 m.

Na terenie gminy występują korzystne warunki fizjograficzne dla posadowienia nowych budynków. Ograniczenia występują na terenach o znacznych spadkach, dotyczy głównie: doliny rzeki Wieprz.

1.2.5. Zasoby glebowe

Pod względem typologicznym na terenie gminy przeważają gleby bielcowe i pseudobielcowe oraz gleby rdzawe wylugowane. W dolinach i obniżeniach terenu występują gleby hydro morficzne glejowe, murszowo -mineralne, torfowe, murszowo – torfowe oraz mady rzeczne. Na terenie gminy Lubartów znajdują się jedne z najłagodniejszych gleb w powiecie pod względem przydatności rolniczej.

1.2.6. Zasoby wodne

1.2.6.1. Wody powierzchniowe

Zgodnie z podziałem hydrograficznym kraju, obszar gminy Lubartów położony jest w regionie wodnym Wisły Środkowej, w zlewni Wieprza. Sieć wód powierzchniowych tworzą: Wieprz oraz mniejsze ciek wodny: Parysówka, Stara Rzeka i Czerwonka. Rzece Wieprz towarzyszą liczne starorzecza, będące często zbiornikami wody stojącej. Wieprz stanowi naturalną wschodnią granicę administracyjną gminy. Jest rzeką meandrującą, której szerokość koryta (w obrębie gminy) wynosi od 30 do 70 m. Rzeki przepływające przez teren gminy posiadają charakter nizinny (mała prędkość i wielkość przepływów) – mimo to Wieprz jest rzeką o wysokich wahaniami stanów wody, dochodzących nawet do 3 m. Średnie przepływy rzeki Wieprz na wysokości gminy Lubartów wynoszą 22,4 m³/s.

Zgodnie z nowym podziałem kraju na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) obszar opracowania znajduje się w obrębie JCWP, granice których pokrywają się z granicami naturalnymi cieków powierzchniowych. Są to:

¹ informacje na podstawie mapy poglądowej opracowanej w ramach projektu „System Ochrony Przeciwoświatowej” sporządzonej przez Państwowy Instytut Geologiczny

PLRW200017249229 - Minina od źródeł do Ciemięgi, obejmująca południową część gminy. Konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych spowodowana działalnością antropogeniczną, z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCWP;

PLRW200019249299 Minina od Ciemięgi do ujścia, obejmująca obrzeża południowo – zachodniej części gminy. Konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych spowodowana działalnością antropogeniczną, z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCWP;

PLRW200017249249 Parysówka, obejmująca południowo - zachodnią część gminy. Konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych spowodowana działalnością antropogeniczną, z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCWP;

PLRW2000192479 – Wieprz od Bystrzycy do Tyśmienicy, obejmująca wschodnią część gminy. Konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych spowodowana działalnością antropogeniczną, z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCWP;

PLRW20001724789 Przerwa, obejmująca północną część gminy. Niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych;

PLRW200017249149 Dąbrówka z jeziorami Firlej i Kunów, obejmująca obrzeża północno – zachodniej części gminy. Konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych spowodowana działalnością antropogeniczną, z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCWP.

Priorytetowe działania naprawcze powinny mieć na celu poprawę stanu jakości wód powierzchniowych oraz właściwego funkcjonowania rzek, przywrócenia bądź wzmocnienia funkcji przyrodniczych oraz zapewnienia drożności rzek jako korytarza ekologicznego.

1.2.6.2. Wody podziemne

Na terenie gminy zasoby wód podziemnych o znaczeniu użytkowym w zdecydowanej większości związane są z utworami poziomu kredowego, sporadycznie z utworami poziomu trzeciorzędowego i czwartorzędowego. Zasoby tych wód są wystarczające dla celów gospodarczych i komunalnych.

Pod względem hydrologicznym gmina Lubartów położona jest na obszarze występowania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 406 Niecka Lubelska (Zbiornik Lublin), dla którego przewiduje się ustanowienie obszaru ochronnego. Stopień zagrożenia wód podziemnych, określany jako czas pionowej migracji zanieczyszczeń do GZWP w południowej części gminy wynosi do 5 lat, co świadczy o dużym zagrożeniu tych wód zanieczyszczeniami. Natomiast wody w obrębie północnej części gminy cechują się średnim stopniem zagrożenia na zanieczyszczenia. Czas pionowej migracji zanieczyszczeń wynosi 5-25 lat.²

² Dokumentacja hydrologiczna dla ustanowienia stref ochronnych czwartorzędowego zbiornika obszaru wód podziemnych GZWP nr 406

Według podziału na jednolite części wód podziemnych obszar gminy położony jest w granicach jednostek subregionu nizinnej Środkowej Wisły o nr 84 (PLGW 230084), która nie jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.

1.2.7. Klimat

Gmina Lubartów przynależy do regionu mazowiecko – podlaskiego, cechującym się przewagą wpływów kontynentalnych. Amplitudy temperatur są większe od przeciętnych. Lato wczesne i dość długie, zaś zima jest dłuższa i chłodniejsza. Średnia temperatura roczna (7,4°C), jest niewiele wyższa od średniej dla kraju (6,0°C do 8,5°C). Roczne sumy opadów kształtują się na poziomie 550 mm. Pokrywa śnieżna zalega średnio 60 dni i często ulega tajaniu.

1.2.8. Zbiorowiska roślinne

Pod względem przyrodniczo – leśnym obszar gminy znajduje się w krainie IV Mazowiecko – Podlaskiej w granicach okręgu Równiny Lubartowskiej. Na terenie gminy wyróżnia się kilka podstawowych typów siedlisk przyrodniczych, tj.: zbiorowiska torfowiskowe, łąkowo – pastwiskowe, leśne, wodne, szuwarowe oraz synantropijne.

Grunty leśne w gminie Lubartów zajmują powierzchnię 6 237,51 ha (38,4% powierzchni gminy). Największy kompleks znajduje się w południowej części gminy, tworząc kompleks Lasów Kozłowieckich. Z uwagi na wartości przyrodnicze oraz walory krajobrazowe lasy te uzyskały status Parku Krajobrazowego. Są one najcenniejszymi walorami przyrodniczymi gminy. W strukturze własnościowej dominują lasy publiczne stanowiąc 77,4% ogólnej powierzchni leśnej. Lasy te znajdują się we władaniu Nadleśnictwa Lubartów. Pozostałą część stanowią lasy prywatne (22,6%).

Do zbiorowisk roślinnych wstępujących na terenie gminy należy zaliczyć:

- zbiorowiska leśne i zaroślowe – Lasy Kozłowieckie stanowią największy kompleks leśny w gminie i jednocześnie największą wartość przyrodniczą gminy Lubartów. Duże połacie lasu wykazują skład gatunkowy zbliżony do naturalnego. Ponadto część z nich to drzewostany stare, przeważnie sosnowe z domieszką dębu szypułkowego, brzozy brodawkowatej i osiki, rzadziej lipy, grabu i świerka. Przeważają bory świeże, bory wilgotne, bory mieszane sosnowo-dębowe ale występują także fragmenty boru bagiennego, świetlistych dąbrów, suchych borów sosnowych.
- zbiorowiska łąkowe – które tworzą: olsy oraz łągi wierzbowo-topolowe i jesionowe. Występują głównie w dolinie Wieprza oraz w dolinie Mininy i Starej Rzeki.
- zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe - występują głównie w dolinach. Roślinność łąkowa i pastwiskowa zajmuje największe powierzchnie we wschodniej części gminy w dolinie rzeki Wieprz. Mniejsze fragmenty tego typu roślinności występują w dolinach cieków i obniżeń pozadolinnych. Największe obszary zajmują wysokoprodukcyjne łąki świeże. Na lekkich wniesieniach w dolinie Wieprza, a także na obrzeżach lasów występują fragmenty łąk suchych. W śródleśnych bagnach w Lasach Kozłowieckich, w obniżeniach w dolinie Wieprza, Mininy, Parysówki, na zmeliorowanych torfowiskach w pobliżu miejscowości Skrobów, Lisów, Brzeziny - występują zbiorowiska z pogranicza torfowisk niskich i łąk;
- naturalne zbiorowiska torfowiskowe (torfowisk niskich i przejściowych) – torfowiska wysokie występują na małych powierzchniach w lasach południowej części gminy,

w miejscach lokalnych, bezodpływowych zagłębień terenu. Porośnięte są karłowatym lasem sosnowym, z domieszką brzozy. Występuje tu żurawina błotna, borówka bagienna oraz torfowce związane z uwilgotnionym i zakwaszonym podłożem. Na obrzeżach śródleśnych bagien i torfowisk Starego Tartaku, Majdanu Kozłowieckiego, Nowego Stawu, Wandzina, Wincentowa, Lisowa, Woli Mieczysławskiej, Brzezin wykształciły się naturalne zbiorowiska niskotorfowiskowe z dominującym zespołem turzycy siwej;

- zbiorowiska roślinności wodnej występują w stawach, zakolach Wieprza, starorzeczach, Mininie, Krzywej Rzece, Parysówce, rowach melioracyjnych i torfiankach. W zbiorowiskach roślin pływających i zanurzonych znajdują się m.in. skupienia moczarki kanadyjskiej z rdestnicami, z rogiem sztywnym, grążelem żółtym lub grzybieniem białym głównie w starorzeczach Wieprza, oczkach wodnych i niektórych rowach melioracyjnych;
- zbiorowiska szuwarowe - występują w stawach, zakolach Wieprza, starorzeczach, Mininie, Krzywej Rzece, Parysówce, rowach melioracyjnych i torfiankach. Zbiorowiska roślinności szuwarowej reprezentują zespoły szuwarów właściwych (trzcina pospolita, mozga trzcinowa, oczeret jeziorny, pałka szerokolistna i wąskolistna) i wielkoturzycowych.;
- zbiorowiska synantropijne – rozwinęły się na terenach zagospodarowanych przez człowieka, w grupie której wyróżnia się zbiorowiska segetalne (zwane też chwastami polnymi właściwymi), które rosną na polach uprawnych wśród roślin okopowych i zbożowych oraz zbiorowiska ruderalne zasiedlające szczególnie środowiska miejskie np. pobocza dróg, rowy czy tory kolejowe.

1.2.9. Fauna

Na terenie Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego stwierdzono występowanie, m.in. żółwia błotnego, bociana czarnego, orlika krzykliwego, dzięcioła czarnego, kowalika, słowika szarego i świstunka.

1.3. Powiązania przyrodnicze

Największe predyspozycje do kształtowania powiązań przyrodniczych mają tereny związane z dolinami rzek. W systemie przyrodniczym gminy najważniejszą rolę odgrywają:

- ✓ dolina rzeki Wieprz – obszar o znaczeniu krajowym;
- ✓ lasy Kozłowieckie – o znaczeniu regionalnym.

Lokalne znaczenie posiadają kompleksy leśne, które mimo małych powierzchni, cechują się urozmaiconym składem gatunkowym drzewostanów. W krajobrazie rolniczym, kompleksy leśne stanowią matecznik dla wielu gatunków, a także spełniają rolę obszarów węzłowych, zasilając w gatunki tereny rolne, szczególnie w przypadku jego wzbogacenia przez gatunki wodne. Ponadto doliny rzek Minina, Krzywa Rzeki, Parysówka, stanowią lokalne korytarze ekologiczne. Ukierunkowanie i odpowiednie skoordynowanie działań jest szansą dla nowej jakości nadrzecznej przestrzeni publicznej i poprawy funkcjonowania dolin rzecznych, co powinno się przysłużyć podwyższeniu jakości życia mieszkańców oraz zwiększeniu potencjału turystycznego.

1.4. Walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy oraz stan ich ochrony

O walorach przyrodniczych i krajobrazowych decydują czynniki naturalne w postaci rzeźby terenu, elementy pokrycia naturalnego (lasy i inne formy zieleni) oraz czynniki antropogeniczne, mające swój wyraz w historycznym, a także współczesnym zagospodarowaniu terenu.

Krajobraz gminy Lubartów jest dość zróżnicowany: wschodnią część stanowi szeroka dolina Wieprza z łąkami, pastwiskami i zadrzewieniem łęgowym, natomiast środkowa i zachodnia część to bezleśna równina z wyraźnymi pozostałościami działalności lodowca. Południową część tworzy kompleks Lasów Kozłowieckich

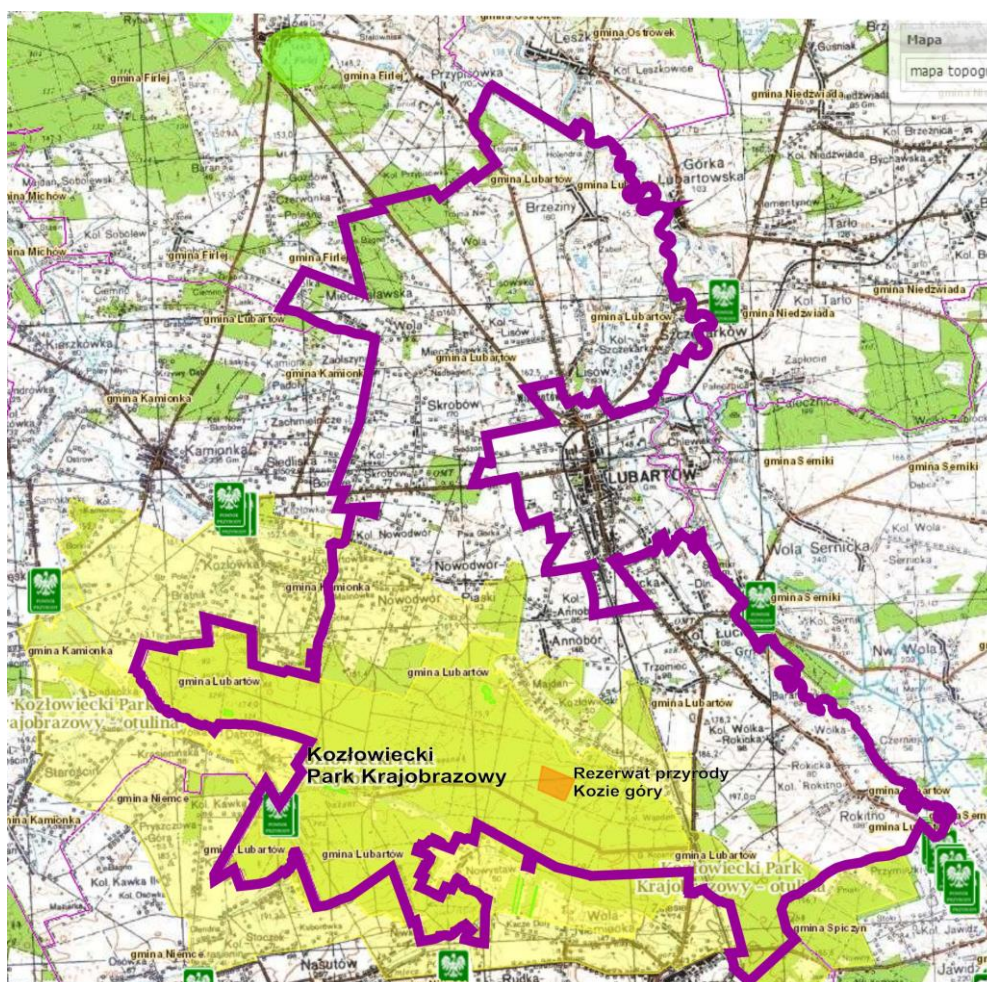
Najwyższym stopniem zachowania naturalnych walorów przyrodniczych cechuje się koryto rzeki Wieprz. O wysokich walorach krajobrazowych decydują liczne meandry Wieprza, starorzecza, zachowane niewielkie kompleksy olsów. Strefa ekspozycji krajobrazowej doliny Wieprza wymaga ochrony przed zabudową uniemożliwiającą wgląd w krajobraz. W wykształconych w dolinach rzecznych zbiorowiskach roślinności wodnej, szuwarowej, torfowiskowej oraz łąk i pastwisk występuje szereg chronionych i rzadkich gatunków roślin.

1.4.1. Zasoby przyrody objęte ochroną przyrody

- rezerwat przyrody „Kozie Góry” powołany celem zachowania fragmentu lasu dębowego, o charakterze naturalnym, z dębem bezszypułkowym, występującym na naturalnym siedlisku, w pobliżu wschodniej granicy zasięgu. Powierzchnia rezerwatu wynosi 41,04 ha. Zajmuje on oddział 144 i część oddziału 143 Leśnictwa Rudka Nadleśnictwa Lubartów;
- Kozłowiecki Park Krajobrazowy utworzony uchwałą Nr XI/56/90 WRN w Lublinie z dnia 26 lutego 1990 r. w sprawie utworzenia systemu parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu na terenie woj. lubelskiego (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 3, poz. 14). Z uwagi na wejście w życie ustawy o ochronie przyrody w 2004 roku, wskazana była aktualizacja dokumentu powołującego obszar chroniony - Rozporządzenie Wojewody Lubelskiego Nr 6 z dnia 23 marca 2005r. w sprawie Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego (Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego Nr 73, poz. 1527). Jest to park o typowo leśnym charakterze. Na terenie parku występują lasy sosnowo - dębowe, okresowo podtapiane lasy porośnięte borem wilgotnym i borem bagiennym oraz niewielkie obszary olsów i łągów wierzbowo-topolowych porastających brzegi rzek Mininy i Krzywej Rzeki. Za najcenniejsze jednak uważane są lite drzewostany dębowe z udziałem dębu bezszypułkowego. Park krajobrazowy swoim zasięgiem obejmuje zwarty kompleks Lasów Kozłowieckich w południowej części gminy, bardzo cenny ze względu na duże zróżnicowanie drzewostanu, w tym fragmenty o składzie zbliżonym do naturalnego. Dlatego też głównym celem ochrony Parku jest zachowanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych, historycznych i turystycznych środowiska ze szczególnym uwzględnieniem ekosystemów leśnych. Powierzchnia parku krajobrazowego w granicach gminy wynosi 4 415, ha, stanowiąc ponad 28% powierzchni gminy. Dodatkowo na terenie gminy znajduje się otulina parku o powierzchni 1833 ha;
- użytki ekologiczne o powierzchni ponad 14 ha, obejmujące obszary torfowisk i łąk, utworzone Rozporządzeniem Nr 143 Wojewody Lubelskiego z dnia 16 lipca 2002 r. w sprawie uznania obszarów za użytki ekologiczne na terenie województwa lubelskiego (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 80, poz. 1700). W granicach gminy Lubartów są to następujące tereny:

1. obszar torfowisk i łąk o powierzchni 1,77 ha w Leśnictwie Okolec, Obręb Kozłówka, Oddział 58 I, 59 d;
 2. obszar torfowisk i łąk o powierzchni 5,63 ha w Leśnictwie Okolec, Obręb Kozłówka, Oddział 63c, 64c;
 3. obszar torfowisk i łąk o powierzchni 4,20 ha w Leśnictwie Bratnik, Obręb Kozłówka, Oddział 176 d,f, 177g,h,i,j;
 4. obszar torfowisk i łąk o powierzchni 2,62 ha w Leśnictwie Bratnik, Obręb Kozłówka, oddział 133 b,c,;
- pomniki przyrody - na terenie gminy znajdowały się 4 pomniki przyrody. Są to:
- ✓ 2 dęby szypułkowe o obwodach 400 i 510 cm w miejscowości Stróżek, w oddziale 244 Leśnictwo Dąbrówka, Nadleśnictwo Lubartów,
 - ✓ dąb szypułkowy o obwodzie 850 cm przy bramie Leśniczówki w Starym Tartaku, oddział 232,
 - ✓ płat zimoziółu północnego o pow. 0,10 ha w Leśnictwie Okolec, oddział 80 i Nadleśnictwo Lubartów.

Rycina 4. Ochrona obszarów w gminie Lubartów

Źródło: geoservis.gdos.gov.pl

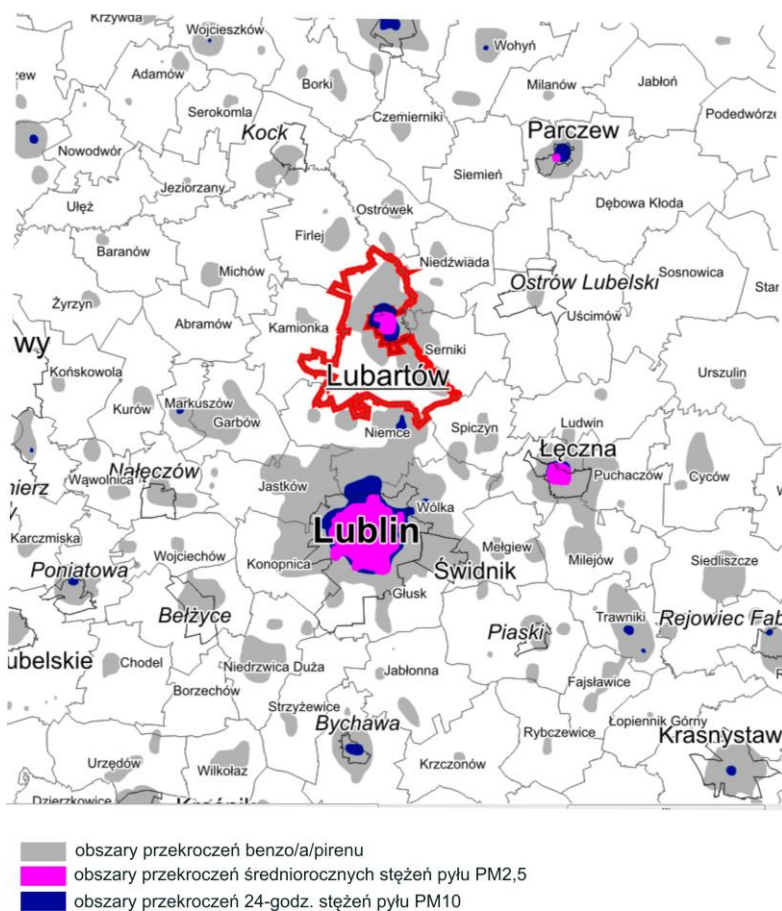
1.5. Jakość środowiska

1.5.1. Stan czystości powietrza atmosferycznego

W zakresie jakości powietrza oraz emitowanych do niego zanieczyszczeń nie ma możliwości dokładnego oszacowania danych dla poszczególnych sołectw m.in. ze względu na brak punktów monitoringowych jakości powietrza. W związku z tym analiza niniejszego obszaru została oparta o dane udostępnione przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie i zawarte w „Ocenie jakości powietrza w województwie lubelskim za 2015 rok” oraz badania i analizy przeprowadzone w ramach opracowania „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Lubartów”.

Jak wynika z danych WIOŚ w Lublinie, strefę lubelską, według kryterium ochrony zdrowia, zaliczono do klasy C z uwagi na przekroczenia 24-godzinnych stężeń pyłu PM₁₀, średniorocznych stężeń PM_{2,5} i benzo/a/pirenu w pyłe PM₁₀. Główną przyczyną wysokich stężeń tego rodzaju zanieczyszczeń jest emisja z procesów grzewczych opartych na węglu, w tym tzw. niska emisja z indywidualnego ogrzewania budynków. Drugą przyczyną są niekorzystne warunki klimatyczne, rozumiane jako wystąpienie szczególnie niekorzystnej sytuacji meteorologicznej z punktu widzenia zanieczyszczenia powietrza. Dodatkowymi przyczynami są emisja z zakładów przemysłowych, ciepłowni oraz emisja komunikacyjna. W strefie lubelskiej istotny udział ma emisja z rolnictwa (uprawy).

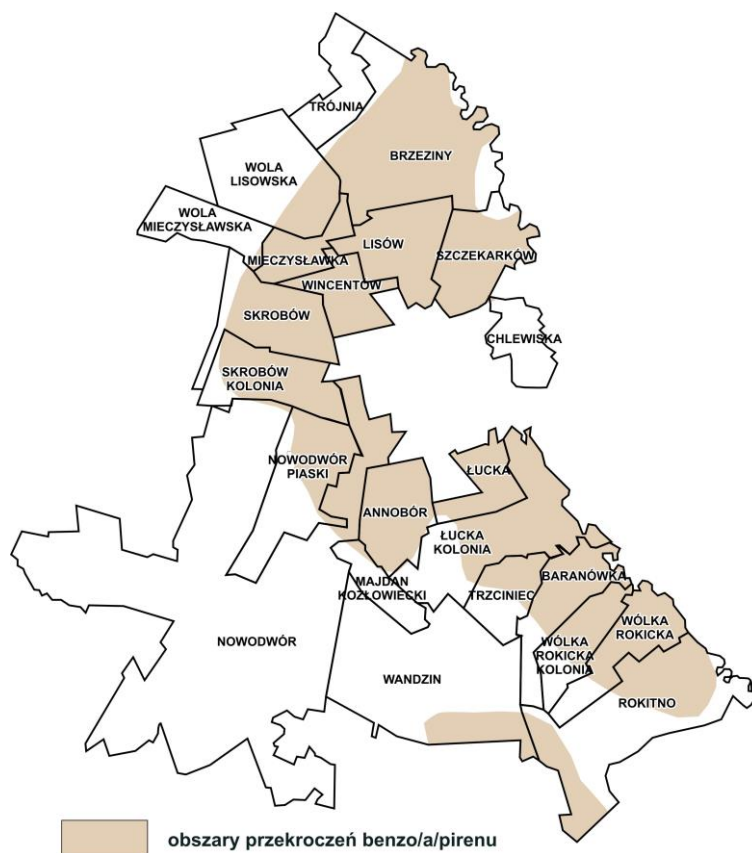
Rycina 5. Obszary przekroczeń zanieczyszczeń powietrza w 2015 roku

źródło: WIOŚ, 2016

Na obszarze gminy nie zanotowano przekroczeń dopuszczalnego poziomu 24-godz. stężeń pyłu PM₁₀ oraz średniorocznych stężeń pyłu PM_{2,5}. Najbliżej zlokalizowanym w stosunku do terenu gminy obszarem, gdzie w 2015 roku zanotowano przekroczenia dopuszczalnego poziomu 24-godz. stężeń pyłu PM₁₀ oraz średniorocznych stężeń pyłu PM_{2,5}, jest miasto Lubartów. Znacznie gorzej sytuacja wygląda w zakresie benzo/a/pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀. Przekroczenia tego rodzaju związków chemicznych zanotowano w dużej ilości miejsc na obszarze województwa lubelskiego, w tym także na obszarze Gminy Lubartów. Jak wskazuje poglądowa rycina nr 6, koncentracja emisji zanieczyszczeń występuje w północnej, centralnej oraz wschodniej części gminy obejmującej sołectwa: Brzeziny, Szczekarków, Lisów, Mieczysławka, Wincentów, Skrobów, Skrobów-Kolonia, Annobór, Łucka, Łucka-Kolonia, Trzcinię, Baranówka, Wólka Rokicka-Kolonia, Wólka Rokicka oraz Rokitno.

Rycina 6. Obszary przekroczeń benzo/a/pirenu w gminie Lubartów w 2015 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny jakości powietrza w województwie lubelskim za 2015 r. WIOŚ 2016

Mieszkańcy gminy mają ograniczony dostęp do sieci gazowej. Pod względem zaopatrzenia w gaz wyróżniają się sołectwa: Wólka Rokicka, Rokitno, Wólka Rokicka-Kolonia oraz Baranówka. Zdecydowana większość sołectw nie jest podłączona do sieci gazowej. Zaopatrzenie w ciepło obiektów mieszkalnych odbywa się w sposób indywidualny poprzez lokalne źródła ciepła, zasilające poszczególne obiekty. W większości źródła indywidualne są źródłami o bardzo niskiej sprawności, praktycznie nieposiadające urządzeń ochrony powietrza, oparte na wysokoemisyjnych paliwach stałych. Wielkość emisji z tych źródeł wykazuje dużą zmienność sezonową, związaną z okresem grzewczym. W gminie działają również kotłownie budynków użyteczności publicznej, podmiotów handlowych i usługowych wytwarzających ciepło na potrzeby własne. Struktura zużycia nośników energii cieplnej na

terenie gminy uwarunkowana jest głównie względami finansowanymi oraz dostępnością danego nośnika. Jako źródło ciepła do ogrzania budynku prawie 80% gospodarstw korzysta z węgla jako głównego źródła opałowego. Ponad 53% używa również drewna lub pozostałych gatunków biomasy. Tylko nieliczni mieszkańcy korzystają z ciepła systemowego (ponad 1%). Indywidualne gospodarstwa domowe oraz lokalne kotłownie są głównie źródłem zanieczyszczeń pochodzących z niskiej emisji. Największa odpowiedzialność za ten stan spoczywa jednak na domach jednorodzinnych. Emitowany z ich kominów dym zawiera niezwykle szkodliwe dla zdrowia substancje. Na obszarze gminy największa emisja zanieczyszczeń do powietrza, związanych głównie ze zużyciem energii cieplnej dla celów komunalno-bytowych w zabudowie mieszkaniowej występuje w sołectwach o największej liczbie gospodarstw domowych, tj. Łucka, Skrobów-Kolonia, Lisów, Annobór oraz Szczekarków.

Oprócz emisji pochodzących z sektora komunalno-bytowego, na jakość powietrza wpływa również emisja liniowa będąca wynikiem spalania paliw płynnych w silnikach spalinowych pojazdów samochodowych oraz maszyn rolniczych. Charakteryzuje się ona koncentracją wzdłuż szlaków komunikacyjnych i nierównomiernością występowania w ciągu doby. Substancje emitowane z silników pojazdów mają wpływ na jakość powietrza szczególnie w najbliższym otoczeniu dróg. Największa emisja z tego rodzaju źródeł występuje w otoczeniu ważnych szlaków komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu, takich jak: droga krajowa nr 9 Rzeszów – Lublin – Białystok, która stanowi oś rozwojową gminy oraz drogi wojewódzkie nr 829 relacji Łucka – Łęczna – Biskupice, nr 828 relacji Garbów - Krasienin - Niemce - Jawidz oraz nr 815 relacji Wisznice - Parczew - Siemień – Lubartów. Oprócz ww. drogi na sieć dróg publicznych składają się także drogi powiatowe o łącznej długości około 50 km oraz drogi gminne w sumie o długości blisko 90 km.

1.5.2. Stan czystości hydrosfery

Głównym źródłem zanieczyszczenia wód są zanieczyszczenia zawarte w spływach powierzchniowych z terenów zurbanizowanych, nieuporządkowana gospodarka ściekowa w wiejskich jednostkach osadniczych oraz nieumiejętne nawożenie mineralne i organiczne. Na obszarze gminy, rzekami objętymi stałym monitoringiem jakości wody są rzeki: Wieprz, Minina oraz Parysówka. W przypadku wszystkich monitorowanych rzek punkty pomiarowo – kontrolne znajdowały się poza granicami gminy Lubartów. Ocenę stanu/potencjału ekologicznego dla wymienionych JCWP wykonano w 2014 roku. W obrębie JCWP Minina od źródeł do Ciemięgi (PLRW200017249229) jakość wód badana była w punkcie pomiarowo – kontrolnym: Ciemięga - Dąbrówka (gm. Kamionka). Jakość wód oceniona została następująco:

- ocena stanu/potencjału ekologicznego – słaby, stan - zły.

W obrębie JCWP Minina od Ciemięgi do ujścia (PLRW200019249299) jakość wód badana była w punkcie pomiarowo – kontrolnym Minina - Drewnik (gm. Jeziorzany). Jakość wód oceniona została następująco:

- ocena stanu/potencjału ekologicznego – słaby; stan – zły.

W obrębie JCWP Parysówka (PLRW200017249249) jakość wód badana była w punkcie pomiarowo – kontrolnym Parysówka - Kierzkówka (gm. Kamionka). Jakość wód oceniona została następująco:

- ocena stanu/potencjału ekologicznego – umiarkowany; stan – zły.

W obrębie JCWP Wieprz od Bystrzycy do Tyśmienicy (PLRW2000192479) jakość wód badana była w punkcie pomiarowo – kontrolnym Wieprz – Wola Skromowska (gm. Firlej). Jakość wód oceniona została następująco:

- ocena stanu/potencjału ekologicznego – zły; stan – zły.

W *Programie gospodarowania wodami dorzecza Wisły*, JCWP Minina od źródeł do Ciemięgi, JCWP Minina od Ciemięgi do ujścia, JCWP Parysówka oraz JCWP Wieprz od Bystrzycy do Tyśmienicy wskazane zostały jako zanieczyszczone i zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Ocena jakości wód podziemnych polega na ocenie stanu ekologicznego jednolitych części wód podziemnych. Oceniany jest stan chemiczny oraz stan ilościowy wód podziemnych. Ocena stanu chemicznego mówi o aktualnej jakości wód, w oparciu o zestaw wskaźników fizykochemicznych oraz chemicznych. Gmina położona jest na terenie jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) 84, która obejmuje obszar regionu Środkowej Wisły. Oceny stanu ilościowego oraz chemicznego JCWPd przeprowadzono w 2010 oraz w 2012 roku. Stan ilościowy oraz stan chemiczny oceniono jak dobry. Ocena stanu ilościowego jak i chemicznego JCWPd 84, według obowiązującego Planu gospodarowania wodami dorzecza Wisły określona została jako niezagrażona osiągnięciem celów środowiskowych.

W 2012 roku w Gminie przeprowadzono badania jakości wód podziemnych, które przeprowadzono w ramach monitoringu regionalnego. Badania przeprowadzono w 1 punkcie pomiarowo - kontrolnym na terenie Gminy, zlokalizowanym w sołectwie Wólka Rokicka. Przebadano wody występujące w obrębie poziomu wodonośnego, związanego z utworami węglanowymi należącymi do kredy górnej. Wyniki analiz wskazywały na naturalny skład wód źródłanych. W składzie chemicznym badanych wód dominowały podwyższone wartości związków azotowych i fosforanów. Stężenia progowe tych wskaźników, określone dla stanu dobrego, nie przekraczały wartości granicznych dla II klasy jakości. Świadczy to o znikomym wpływie zanieczyszczeń antropogenicznych.

Jakość wód powierzchniowych na terenie Gminy nie jest zadowalająca. Zachodzi konieczność eliminacji istniejących źródeł emisji zanieczyszczeń, rewitalizacji cieków wodnych oraz użytkowania i zagospodarowania zlewni z poszanowaniem jakości wód powierzchniowych. Duża zasobność w wody podziemne o dobrej jakości daje możliwość rozwoju mieszkalnictwa i usług. Należy przy tym zaznaczyć, iż brak warstw izolujących zasoby wód podziemnych przed wpływem działalności człowieka, warunkuje określone użytkowanie i zagospodarowanie dla GZWP Nr 406 .

1.5.3. Stan czystości pedosfery

Na terenie gminy, największe zagrożenie dla jakości gleb, stwarza nadmierne stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin. Z uwagi na wybitnie rolniczy charakter gminy, największe zagrożenie dla jakości gleb stanowi postępujące zakwaszenie gleb. Odsetek gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych kształtuje się na poziomie 80 - 100% gruntów ornych. Zasobność gleb w składniki chemiczne (tj.: magnez, potas, fosfor) jest istotnym czynnikiem decydującym o jakości gleby omawianego obszaru. Gleby o bardzo niskiej i niskiej zasobności w te składniki mineralne stanowią 41 – 80% gruntów ornych. W grupie czynników istotnie wpływających na stopień zakwaszenia gleby wymienia się czynniki naturalne (rodzaj skały macierzystej, przewaga opadów nad parowaniem) oraz czynniki antropogeniczne

(nadmierne stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin). Nadmierne zakwaszenie gleb jest czynnikiem zmniejszającym efektywność stosowania większości zabiegów agrotechnicznych, a zwłaszcza nawożenia mineralnego, co powoduje znaczne zmniejszenie plonów. Pod względem zawartości metali ciężkich gleby na terenie gminy zalicza się do mało zanieczyszczonych, ponieważ w przeważającej części zanieczyszczenia gleb występowały w granicach naturalnej zawartości metali. Wyjątek stanowią gleby położone w pasach drogowych tras komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu, które narażone są na wpływ zanieczyszczeń komunikacyjnych. Do takich tras zaliczyć należy: drogę krajową nr 19 oraz dodatkowo drogi wojewódzkie nr 829 i 815.

1.5.4. Jakość klimatu akustycznego

Hałas stanowi uciążliwość środowiskową uznawaną za jeden z ważniejszych powodów pogarszania się standardów życia mieszkańców. Duże natężenie ruchu na drogach, określa kierunek codziennego przemieszczania się ludności, co związane jest przede wszystkim z dojazdami do pracy, szkoły, dostępnością usług publicznych i komercyjnych oraz placówek administracji wyższego rzędu. Największe natężenie ruchu w gminie Lubartów występuje przede wszystkim na drodze krajowej nr 19, ale także na drogach wojewódzkich nr 815, 828 i 829. Dane dotyczące natężenia ruchu na drogach monitorowane są przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad dla odcinków dróg krajowych. Aktualnie dostępne dane wykonano w 2010 roku. Na terenie gminy monitorowany jest ruch jedynie na S19 – gdzie przy wyjeździe z Lublina do gminy Lubartów zanotowano ponad 18 tys. pojazdów w ruchu dziennym, zaś przy wyjeździe z Lubartowa niemal 9 tys. samochodów. Na granicy gminy Niemce i gminy Lubartów zanotowano ponad 17 tys. pojazdów w ruchu dziennym. Najbardziej uciążliwe są pojazdy ciężkie, z których 80% emituje hałas o poziomie większym niż 80 dB, z czego 40% o poziomie większym do 85 dB. Z uwagi na fakt, iż na przedmiotowym terenie nie ma zlokalizowanych uciążliwych zakładów przemysłowych nie występują tu większe zanieczyszczenia klimatu akustycznego związane z działalnością tego sektora gospodarczego. Poprawa sprawności ruchu wymaga segregacji ruchu, czemu służy układ obwodnicowy zrealizowany na drodze krajowej nr 19.

1.5.5. Promieniowanie elektromagnetyczne

Najpowszechniejszymi sztucznymi źródłami pól elektromagnetycznych występującymi w środowisku są:

- linie i stacje elektroenergetyczne – źródła pól elektrycznych i magnetycznych o częstotliwości 50 Hz;
- instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne – urządzenia wytwarzające pola elektromagnetyczne o częstotliwości od ok. 0,1 MHz do ok. 100 GHz.

Gmina nie została objęta badaniami promieniowania elektromagnetycznego (PEM). Najbliżej zlokalizowanym punktem pomiarowo – kontrolnym, na którym dokonano pomiaru poziomu promieniowania elektromagnetycznego był punkt w Lubartowie, dla którego dokonano pomiaru w 2014 roku. Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3 000 MHz uzyskanych dla punktu pomiarowego wyniosła 0,09 V/m i była zdecydowanie niższa od wartości dopuszczalnej wynoszącej 7 V/m.

1.6. Infrastruktura komunikacyjna

System komunikacji stanowi jeden z podstawowych elementów zagospodarowania układu przestrzennego gminy. Spełnia on funkcję usługową, która polega na zaspokojeniu podstawowych potrzeb w zakresie przewozu ludzi i towarów. Ponadto dostępność komunikacyjna stanowi jeden z głównych czynników decydujących o atrakcyjności inwestycyjnej gminy, będąc ważnym wyznacznikiem jakości życia jej mieszkańców.

Gmina posiada korzystne położenie komunikacyjne. Przez jej teren przebiega droga krajowa nr 19 relacji Rzeszów – Lublin – Białystok wraz z obwodnicą miasta Lubartów, stanowiąca bardzo ważny czynnik wpływający na jej rozwój. Przebiegająca przez teren gminy droga krajowa nr 19 projektowana jest jako część sieci kompleksowej w rewizji TEN-T.

Na zewnętrzny układ funkcjonalny podstawowych powiązań drogowych w gminie składają się dodatkowo drogi wojewódzkie:

- ✓ droga wojewódzka nr 815 relacji Wisznice - Parczew - Siemień – Lubartów;
- ✓ droga wojewódzka 828 relacji Garbów - Krasienin - Niemce - Jawidz ;
- ✓ droga wojewódzka 829 relacji Łucka – Łęczna – Biskupice.

Droga nr 829 obciążona jest bardzo dużym ryzykiem wypadkowym, na której należy podjąć niezbędne działania zmierzające do obniżenia poziomu ryzyka poważnych wypadków.

Wewnętrzny szkielet dróg gminy stanowią drogi gminne oraz powiatowe. Długość dróg gminnych wynosi obecnie blisko 89 km, z czego ok. niespełna 47% posiada nawierzchnię utwardzoną. Należy podkreślić fakt sukcesywnego przyrostu długości dróg gminnych, w tym o nawierzchni twardej, dotychczas charakteryzujących się najniższą jakością techniczną. Łączna długość dróg powiatowych wynosi niemal 50 km, z czego ok. 80% posiada nawierzchnię utwardzoną. W 2015 roku wykonano inwestycje drogowe polegające na modernizacji ponad 10 km dróg oraz budowie ponad 3 km chodników m.in.: przebudowano drogę powiatową w Rokitnie, jak również drogi gminne w miejscowościach: Rokitno, Wólka Rokicka-Kolonia, Wola Lisowska, Szczekarków, Nowodwór, Brzeziny, Lisów, Wandzin oraz Majdan Kozłowiecki. Ponadto stopniowo poprawia się bezpieczeństwo ruchu drogowego poprzez budowę oraz utrzymanie bezpiecznej infrastruktury drogowej, w tym oświetlenia i ciągów pieszych. Pomimo stopniowej poprawy standardu dróg, uzyskanie efektu docelowego jest jeszcze odległe, na co ma wpływ ciągle zbyt długi proces inwestycyjny oraz brak wystarczających środków finansowych.

Uzupełnieniem infrastruktury jest linia kolejowa nr 30 relacji Lublin Północny – Lubartów – Łuków. Linia jest niezelektryfikowana, wykorzystywana w niewielkim stopniu w ruchu towarowym, a sezonowo także w ruchu pasażerskim. W miejscowości Wandzin zlokalizowany jest osobowy przystanek kolejowy. Od kwietnia 2013 roku spółka Przewozy Regionalne uruchomiła komunikację szynobusową z Lublina do Lubartowa. Obecnie realizowanych jest osiem połączeń szynobusowych dziennie. Ocenia się, iż na terenie Gminy panują sprzyjające warunki, aby transport kolejowy odgrywał istotną rolę w osobowych przewozach lokalnych. Dlatego też, poczynione zostały działania polegające na modernizacji przystanku kolejowego w Wandzinie, a także na przesunięciu go bliżej zabudowań sołectwa. Obecnie peron kolejowy jest zlokalizowany w odległości blisko 0,5 km od drogi krajowej nr 19, w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, co stanowi dogodne uwarunkowania dla rozwoju transportu kolejowego w gminie. Obecnie, transport kolejowy jest wykorzystywany w minimalnym stopniu jako alternatywna i niskoemisyjna gałąź

transportu z uwagi na brak infrastruktury powiązanej (tj. parkingu typu park&ride i bike&ride, zły stan techniczny drogi dojazdowej do peronu kolejowego, brak ścieżek rowerowych stanowiących alternatywę transportu, brak oświetlenia). Budowa węzła przesiadkowego w miejscowości Wandzin wraz z przystosowaniem układu komunikacyjnego stanowi szansę na rozwój zintegrowanego transportu łączącego komunikację kolejową i kołową, w tym komunikację prywatną (samochód, skuter, czy też rower). Budowa parkingu typu park&ride, umożliwiłaby zmianę środka transportu, przyczyniając się do rozwoju powiązań transportowych i systemu zintegrowanych przewozów.

Na terenie gminy w przewozach pasażerskich dominuje transport autobusowy. Powiązanie transportem zbiorowym umożliwia komunikacja autobusowa, która obsługiwana jest przez PKS Lublin oraz przewoźników prywatnych. Powiązanie gminy Lubartów z Lublinem należy ocenić jako dość dobre, przy czym standard drogi krajowej jest obecnie dość niski, z uwagi na czas dojazdu, który przekracza 30 minut. Transport odbywa się głównie wzdłuż drogi krajowej. Mieszkańcy sołectw położonych w dalszej odległości od drogi krajowej nr 19 (dotyczy m.in. takich sołectw jak: Trójnia, Brzeziny, Szczekarków i Chlewiska), mają bardzo utrudniony dostęp do komunikacji regionalnej.

1.7. Infrastruktura techniczna

1.7.1. Zaopatrzenie w wodę

Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę dla potrzeb socjalno - bytowych są wody podziemne. Według danych na koniec 2015 r. sieć wodociągowa gminy stanowiła system o długości sieci rozdzielczej rzędu 139,4 km, pozwalający na doprowadzenie wody do 3163 punktów (przyłącza). Zużycie wody w gospodarstwach domowych w 2015 r. na jednego mieszkańca wyniosło 26,5 m³. W porównaniu do 2010 roku wielkość tych wskaźników wzrosła odpowiednio o 2,1 km (o 1,5%) oraz o 322 przyłączy (o 11,3%). W największym stopniu wzrosło zużycie wody, bo aż o 16,2%. W gminie zwodociągowane są wszystkie sołectwa. Z sieci wodociągowej korzystało 98,84% ogólnej liczby mieszkańców gminy³, co świadczy o korzystniejszej sytuacji aniżeli w powiecie lubartowskim (93,2%), a tym bardziej w regionie lubelskim (86,7%). Najniższy poziom współczynnika zwodociągowania (poniżej 90%) cechuje sołectwo Rokitno. Dynamika rozbudowy sieci wodociągowej, a co się z tym wiąże, udział ludności korzystających z sieci wodociągowej, jest zadowalająca, o czym świadczą przytoczone wyżej wskaźniki. Źródłem wody pitnej są wody podziemne zalegające w utworach poziomu kredowego. Eksploatowanych jest 5 ujęć wód głębinowych: komunalne ujęcie wody w sołectwie: Nowodwór, Chlewiska, Skrobów, komunalne ujęcie w sołectwie Wandzin oraz komunalne ujęcie w sołectwie Rokitno.

Obsługą sieci wodociągowej oraz ujęcia wody w sołectwie Nowodwór zajmuje się Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Lubartowie, zaś ujęciem wody w Rokitnie – Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie.

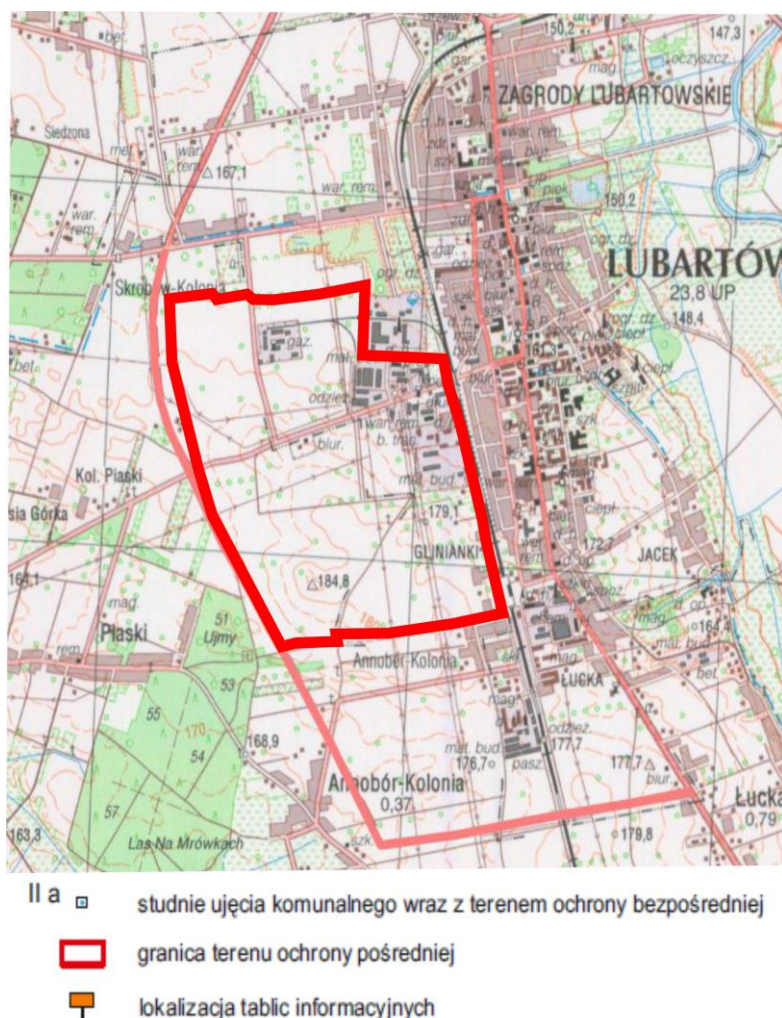
Wszystkie ujęcia wody posiadają wyznaczone zgodnie z *ustawą Prawo wodne* strefy ochrony bezpośredniej ujęć wody. Z uwagi na istniejące uwarunkowania hydrogeologiczne, komunalne ujęcie wody w sołectwie Nowodwór posiada dodatkowo wyznaczoną strefę ochronną składającą się z terenu ochrony pośredniej, zgodnie z *Rozporządzeniem Nr 2/2016 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 25 stycznia*

³

dane otrzymane z Urzędu Gminy Lubartów

2016 roku w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wód podziemnych przy ul. Nowodworskiej w Lubartowie (Dz. Urz. Woj. Lub. 2016, poz. 605). Teren ochrony pośredniej stanowi obszar o powierzchni 2,95015 km² (ok. 7% powierzchni sołectwa), w obrębie której obowiązują zakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów.

Rycina 7. Strefa ochronna komunalnego ujęcia wód podziemnych przy ul. Nowodworskiej w gminie Lubartów

źródło: Rozporządzeniem Nr 2/2016 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 25 stycznia 2016 roku w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wód podziemnych przy ul. Nowodworskiej w Lubartowie

W gminie Lubartów prowadzone są działania inwestycyjne mające na celu poprawę stanu środowiska poprzez rozwój infrastruktury technicznej.

1.7.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

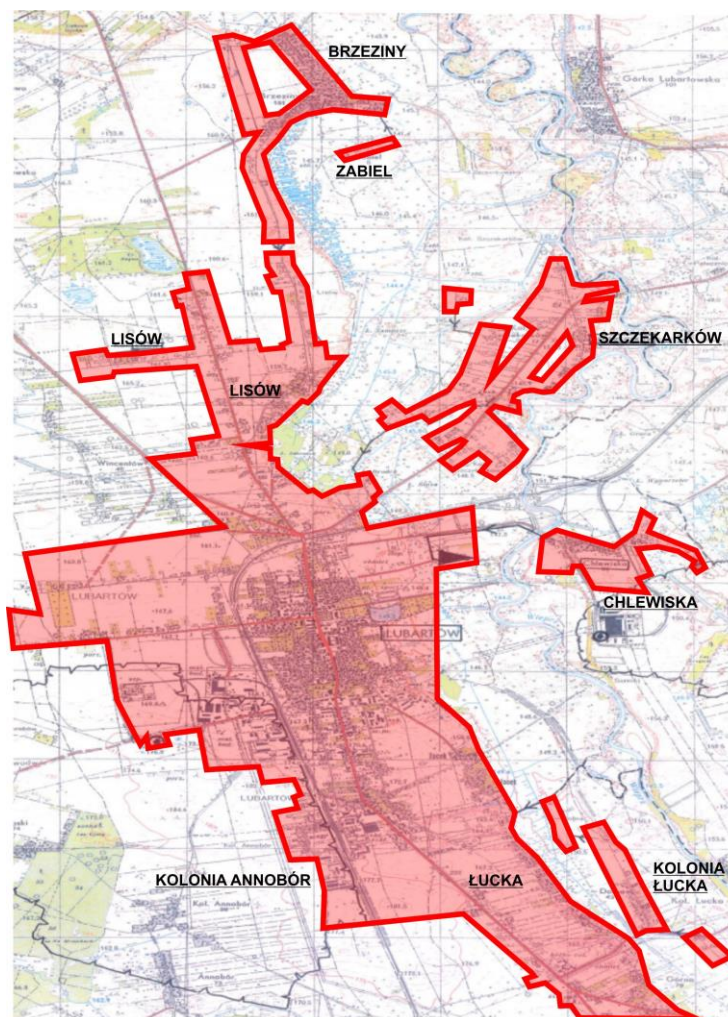
Jednym z elementów infrastrukturalnych niezbędnych do rozwoju oraz w zasadniczy sposób wpływających na ochronę środowiska jest sieć kanalizacyjna, która w gminie Lubartów na tle powiatu lubartowskiego jak i regionu lubelskiego, jest dobrze rozwinięta. Długość sieci kanalizacyjnej w 2015 roku na terenie gminy stanowiła 117,5 km, pozwalając na odprowadzanie ścieków z 2021 przyłączy. W porównaniu do 2010 roku wielkość tych wskaźników wzrosła odpowiednio o 27,2 km (o 30%) oraz o 525 przyłączy (o 35,1%).

Stopień skanalizowania gminy określony wskaźnikiem opisującym udział korzystających z instalacji kanalizacyjnej kształtuje się na poziomie 62,5%, co jest wartością zdecydowanie wyższą zarówno od średniej dla powiatu lubartowskiego (49%) jak i od średniej dla województwa lubelskiego (51,5%). W sieć kanalizacyjną wyposażona jest zdecydowana większość sołectw gminy. Zadowalający stopień skanalizowania obszarów wiejskich cechuje sołectwa: Baranówka, Łucka – Kolonia, Rokitno, Wólka Rokicka oraz Wólka Rokicka-Kolonia, dla których wskaźnik opisujący udział korzystających z sieci kanalizacyjnej przewyższa 90%. Brak sieci kanalizacji sanitarnej cechuje sołectwa: Mieczysławka, Skrobów, Trójnia, Wola Lisowska oraz Wola Mieczysławska. Ponadto w takich sołectwach jak: Annobór, Majdan Kozłowiecki oraz Wincentów udział ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej znacznie odbiega od średniej dla gminy, nie przekraczając wielkości 17%. W porównaniu do 2010 roku korzystne zmiany w zakresie wyposażenia w sieć kanalizacyjną cechowały sołectwa: Annobór, Nowodwór, Nowodwór-Piaski, Skrobów-Kolonia oraz Wandzin. Znaczna część ścieków komunalnych z terenu gminy odprowadzana jest do komunalnej oczyszczalni ścieków w Lubartowie o przepustowości 6100m³/d, dotyczy sołectw: Brzeziny, Szczekarków, części sołectwa Wincentów, Chlewiska, Lisów, Łucka oraz Łucka-Kolonia. W 2015 roku w gminie Lubartów funkcjonowały 2 oczyszczalnie ścieków mechaniczno – biologiczne w sołectwach: Rokitno – o przepustowości 412m³/d (obsługująca sołectwa: Baranówka, Wólka Rokicka, Wólka Rokicka-Kolonia, Rokitno, Trzciniec, Wandzin, część sołectwa Majdan Kozłowiecki) oraz Skrobów-Kolonia o przepustowości 100m³/d (obsługująca część sołectwa Skrobów-Kolonia). W obszarach rozproszonej zabudowy na terenach wiejskich, wobec braku kanalizacji oraz ekonomicznego uzasadnienia jej budowy, stosowane są zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków, które są uzupełnieniem istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej. Na terenie gminy w 2015 roku funkcjonowało 116 zbiorników bezodpływowych oraz 16 oczyszczalni przydomowych. *Uchwałą Nr IV/49/2014 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 grudnia 2014 roku w sprawie wyznaczenia obszaru i granicy aglomeracji Lubartów (Dz. Urz. Woj. Lub. 2015, poz. 407)*, wyznaczono aglomerację Lubartów o równoważnej liczbie mieszkańców równej 27 402, wyposażoną w oczyszczalnię ścieków o przepustowości 6100 m³/d na terenie miasta Lubartów. W skład aglomeracji, oprócz miasta Lubartów, weszły częściowo sołectwa z terenu gminy Lubartów tj.: Chlewiska, Lisów, Brzeziny, Łucka, Łucka-Kolonia, Szczekarków oraz Annobór. W ramach ustaleń Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2015 (IV AKPOŚK), obszar aglomeracji Lubartów przyporządkowany został do III priorytetu, tj.: „Aglomeracje, które do dnia 31 grudnia 2015 r. planowały spełnić warunki dyrektywy 91/271/EWG dotyczące jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantować wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie:

- 95% – aglomeracje o RLM < 100 000,
- 98% – aglomeracje o RLM ≥ 100 000.

W ramach ustaleń AKPOŚK, w obrębie aglomeracji Lubartów, po 2015 roku planowane są działania inwestycyjne polegające na modernizacji oczyszczalni ścieków oraz dalszej budowie kanalizacji sanitarnej.

Rycina 8. Aglomeracja Lubartów

Źródło: Uchwała Nr IV/49/2014 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 grudnia 2014 roku w sprawie wyznaczenia obszaru i granicy aglomeracji Lubartów

1.7.3. Elektroenergetyka

Obszar gminy wyróżnia się umiarkowanie korzystnym położeniem względem głównych korytarzy sieci energetycznych wysokich napięć. Zaopatrzenie w energię elektryczną jest obsługiwane przez LUBZEL Dystrybucja Sp. z o.o. Przez teren gminy na kierunku północ – południe przebiega linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV. Energia elektryczna dostarczana jest przez układ linii magistralnych średniego napięcia, powiązanych głównie z GPZ Lubartów, stacji transformatorowej 400/110 kV Lublin Systemowa Rudnik i GPZ Kock. Sieć elektroenergetyczna średniego napięcia SN-15 kV jest generalnie w wykonaniu napowietrznym, tylko na krótkich odcinkach zrealizowana jest w wykonaniu kablowym doziemnym. Energia elektryczna dosyłana jest do indywidualnych odbiorców liniami elektroenergetycznymi niskiego napięcia. Sieć elektroenergetyczna niskiego napięcia zasilająca i oświetleniowa jest w wykonaniu napowietrznym, tylko w niewielkim procencie w wykonaniu kablowym, doziemnym - są to przeważnie krótkie odcinki linii zrealizowane do zasilania nowych budynków mieszkalnych, letniskowych lub usługowych.

Istniejąca sieć SN jest niedoinwestowana co powoduje duże straty przesyłowe i zwiększoną awaryjność. Przyłączenie nowych odbiorców, związane jest z koniecznością budowy nowych sieci elektroenergetycznych oraz rozbudową i modernizacją istniejących, co może wpłynąć na czas przyłączenia. Gmina Lubartów zalicza się do obszarów, w których występują największe potrzeby w modernizacji sieci średniego i niskiego napięcia, w grupie których kluczowe znaczenie posiada: rozbudowa linii kablowych i napowietrznych Sn i nN, budowa stacji transformatorowej, przyłączanie odbiorców w sołectwach: Łucka, Rokitno, Skrobów, Lisów, Nowodwór oraz Brzeziny⁴. W grupie kluczowych zamierzeń inwestycyjnych, wpływających na poprawę funkcjonowania układu podstawowych powiązań elektroenergetycznych na obszarze gminy Lubartów uznaje się:

- budowę linii 110 kV Lubartów – Lubartów 2,
- budowę linii 110 kV Leszkowice – Lubartów 2,
- budowę stacji Lubartów 2 – wpięcie w linię 110 kV relacji Lublin Systemowa – Parczew.

1.7.4. Infrastruktura gazowa

Poziom wyposażenia gminy w infrastrukturę gazową nie jest zadowalający. Umiarkowanie korzystnie poziom gazyfikacji cechuje jedynie wschodnią i południowo - wschodnią część gminy. Przez gminę, a właściwie sołectwa: Nowodwór oraz Skrobów-Kolonia przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia ze stacją redukcyjną w sołectwie Skrobów-Kolonia. W 2015 roku długość czynnej sieci ogółem wynosiła ponad 36,5 km, natomiast czynnej sieci rozdzielczej 32,6 km, z liczbą przyłączy rzędu 475 sztuk. W porównaniu do 2010 roku, zwiększyła się długość czynnej sieci gazowej (o 11 km) co umożliwiło zwiększenie ilości czynnych przyłączy gazowych o 131. Poziom wyposażenia gminy w sieć gazową jest niezadowalający, o czym świadczy udział odbiorców korzystających z sieci gazowej, który kształtuje się na poziomie niespełna 12,9%. Pod względem zaopatrzenia w gaz wyróżniają się sołectwa: Wólka Rokicka (77,57%), Rokitno (74,88%), Wólka Rokicka-Kolonia (65,36%) oraz Baranówka (60,20%). Sołectwa tj.: Lisów, Łucka, Łucka-Kolonia, Nowodwór-Piaski, Skrobów-Kolonia oraz Wincentów cechują się znikomym wyposażeniem w sieć gazową, poniżej 14%. Zdecydowana większość sołectw nie jest podłączona do sieci gazowej. Największy przyrost liczby odbiorców w latach 2010 - 2015 miał miejsce w sołectwach: Lisów (o 30 przyłączy), Łucka i Łucka-Kolonia (po 23) oraz Rokitno (o 22). W gminie nastąpił ponad 1,5 krotny wzrost zużycia gazu, z 85 tys. m³ w 2010 roku do 224 tys. m³ w roku 2015. W 2015 roku zdecydowana większość gazu zużyta została na cel grzewczy, ponad 70%. W 2010 roku udział zużytego gazu na ogrzewanie mieszkań stanowił niewiele ponad 52%. W analizowanym okresie liczba odbiorców wykorzystujących gaz wzrosła z 1 032 osoby do 1 425, tj.: o ponad 38%. Równomierne zaopatrzenie w gaz ziemny odbiorców gminy wymaga sukcesywnej rozbudowy sieci gazociągów przesyłowych i dystrybucyjnych, a także większego wykorzystywania lokalnych zasobów złóż gazu ziemnego.

1.7.5. Gospodarka ciepła

Potrzeby grzewcze pokrywane są w całości przez lokalne kotłownie i indywidualne urządzenia grzewcze. Jako podstawowy nośnik energii wykorzystywany jest węgiel kamienny.

⁴ Program Rozwoju energetyki dla Województwa Lubelskiego, BPP Lublin 2009

1.7.6. Gospodarka niskoemisyjna

Gmina Lubartów posiada uchwalony Uchwałą Nr XV/95/15 Rady Gminy Lubartów z dnia 29 grudnia 2015 roku, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN), który jest jednym ze strategicznych dokumentów Gminy zawierającym działania inwestycyjne i nieinwestycyjne realizowane na terenie gminy w latach 2015-2020. Uwzględnienie w PGN przedsięwzięć zwiększy szanse władz gminnych, mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie gminy na uzyskanie dofinansowania w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020, w tym m.in. na:

- termomodernizację budynków;
- niskoemisyjny transport;
- budowę gazociągów;
- budowę infrastruktury służącej do produkcji energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii (OZE);

W zakresie ograniczenia niskiej emisji, gmina Lubartów jest partnerem projektu Mobilny LOF, w ramach którego przewiduje się poprawę mobilności transportowej i niskoemisyjności w Lubelskim Obszarze Funkcjonalnym, poprzez budowę węzła przesiadkowego w miejscowości Wandzin wraz z przystosowaniem układu komunikacyjnego, co przyczyni się do rozwoju zintegrowanego transportu łączącego komunikację kolejową i kołową.

1.7.7. Energia odnawialna

Gmina dysponuje stosunkowo dużym potencjałem zasobów odnawialnych, jednakże nie jest on wykorzystywany. Przez jej obszar przepływają rzeki, których potencjał hydrologiczny obrazuje poniższa tabela.

Tabela 2. Potencjał hydrologiczny rzek przepływających przez gminę Lubartów

Nazwa rzeki	przepływ średni (Q _{śr}) [m ³ /s]	Teoretyczna moc [MW]	Udokumentowana tech. moc [MW]	Udokumentowana tech. moc z progiem opłacalności [MW]	Roczne teor. zasoby energ. [GWh/rok]	Roczne tech. zasoby energ. [GWh/rok]
Wieprz (Lubartów)	22,4	2,94	1,47*	1,47*	25,79	12,88
OGÓŁEM					25,79	12,88

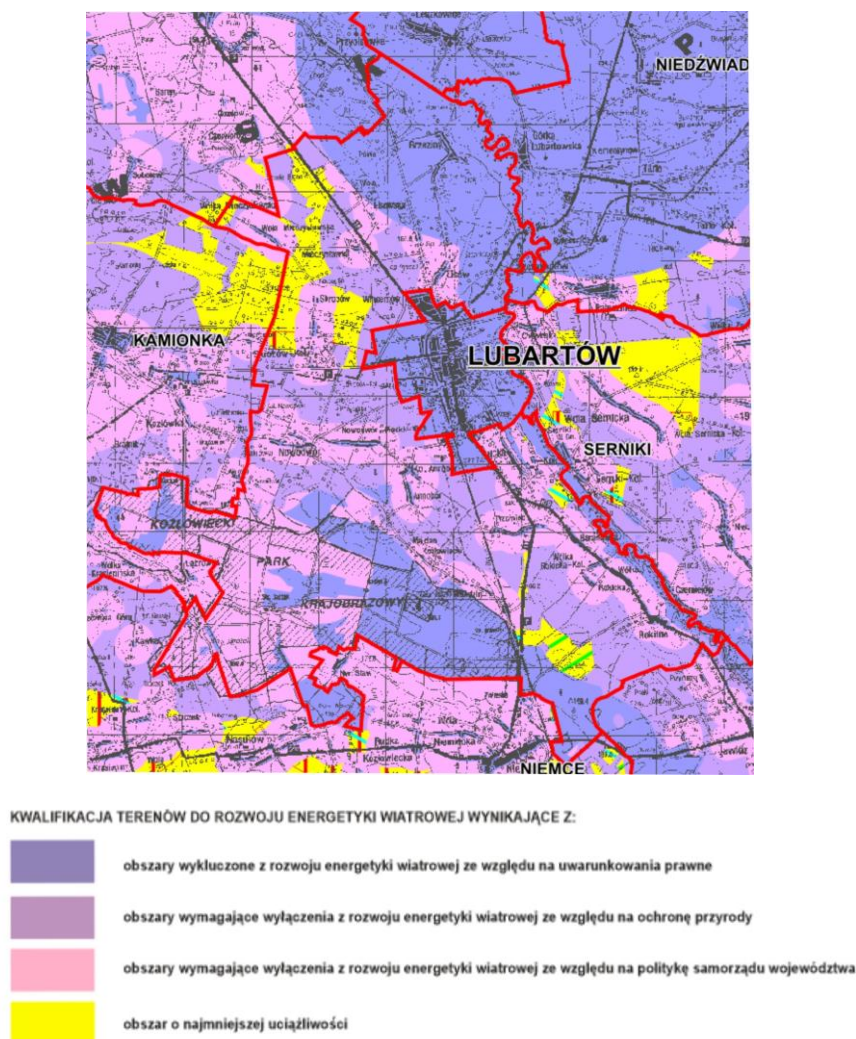
* zasoby techniczne na podstawie: Matuszek W. Stan aktualny i rozwój hydroenergetyki jako źródła OZE. Elektroenergetyka, Nr 1/2005, (52)

Źródło: Stan i perspektywy rozwoju hydroenergetyki w województwie lubelskim, BPP w Lublinie, Lublin 2012;

Potencjalnym źródłem energii wodnej jest rzeka Wieprz, charakteryzująca się znacznymi zasobami hydroenergetycznymi, powyżej 200 kW/m piętrzenia. Teoretyczne zasoby energetyczne rzeki Wieprz, która przepływa przez gminę kształtują się na poziomie 25,79 GWh, zaś roczny potencjał techniczny wynosi zaledwie 12,88 GWh/rok. Dane te świadczą o tym, iż teoretyczne zasoby hydroenergetyczne rzeki Wieprz, mogą być wykorzystane do wytwarzania energii w małych elektrowniach wodnych.

Obszar gminy znajduje się w korzystnej strefie energetycznej wiatru (Lorenc 2004). Według opracowania *Przestrzenne Aspekty Lokalizacji Energetyki Wiatrowej w Województwie Lubelskim* (2009) na terenie gminy wyodrębniono obszary o najmniejszej uciążliwości z uwagi na realizację energetyki wiatrowej. Są to niewielkie tereny wyodrębnione w zachodniej części Gminy, w obrębie sołectw tj.: Mieczysławka, Wola Mieczysławska, Skrobów oraz Skrobów-Kolonia.

Rycina 9. Uwarunkowania rozwoju energetyki wiatrowej w gminie Lubartów

Źródło: Przestrzenne aspekty rozwoju energetyki odnawialnej w województwie lubelskim, BPP Lublin, 2009

Z warunków solarnych kluczowe znaczenie w aspekcie możliwości wykorzystania energii posiadają: uśłonecznienie i natężenie promieniowania słonecznego. Uśłonecznienie (czas bezpośredniego dopływu promieniowania słonecznego w ciągu roku do powierzchni ziemi) wynosi 1600 - 1650 h/rok i należy do wysokich w województwie lubelskim. Rocznie promieniowanie całkowite waha się w granicach 3700 - 3800 MJ/m² (MJ- megadżul, 1 kWh=3,5MJ). Parametry te sprawiają, że gmina została zaliczona do obszarów o korzystnych warunkach do rozwoju energetyki słonecznej, tj. obszarów o potencjalnej energii użytecznej powyżej 950 kWh/m². Gmina nie posiada korzystnych warunków pozyskania energii geotermalnej.

Gmina cechuje się wysokim potencjałem produkcji energii z biomasy, który ocenia się, iż nie do końca jest wykorzystany. Głównymi źródłami pozyskania energii są zasoby siana. Warty podkreślenia jest fakt, iż gmina pod względem potencjalnych zasobów biomasy należy do uprzywilejowanych do rozwoju tego rodzaju energetyki odnawialnej. W sołectwie Rokitno funkcjonuje jedno z największych składowisk odpadów komunalnych. Sprawia to, iż na terenie gminy istnieją potencjalne możliwości wykorzystania biogazu wysypiskowego.

1.7.8. Gospodarka odpadami

Gmina jest członkiem Związku Komunalnego Gmin Ziemi Lubartowskiej (w skład porozumienia wchodzi gminy: Lubartów, miasto Lubartów, Niedźwiada, miasto Ostrów Lubelski, Ostrówek, Serniki).

Na terenie gminy, obowiązki wynikające z *ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*, w zakresie organizacji systemu zbiórki odpadów, przejął Związek Komunalny Gmin Ziemi Lubartowskiej (ZKGZL).

Z dniem 31 grudnia 2015 roku zostało zamknięte składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w sołectwie Nowodwór. Obecnie składowisko poddawane jest procesowi rekultywacji, celem powstrzymania degradacji środowiska wodno – gruntowego, ograniczenia ujemnego wpływu zamykanego składowiska odpadów na powietrze atmosferyczne, ograniczenia dostępu wód opadowych do złoża odpadów. Obszar poddany rekultywacji stanowi powierzchnię ok. 3,7 ha. Składowisko eksploatowane było od 1991 roku i stanowiło wyrobisko po eksploatacji piasku. Projekt rekultywacji ma na celu odzyskanie równowagi w krajobrazie poprzez umiejętne ukształtowanie powierzchni obiektu oraz wprowadzenie roślinności, mającej za zadanie osiągnięcie efektu spójności obiektu z otoczeniem. Zagospodarowując teren składowiska po rekultywacji należy spełnić wymogi prawne, a w szczególności zapis o zakazie wznoszenia budowli i wykonywania wykopów oraz instalacji nadziemnych i podziemnych, niezwiązanych z funkcjonowaniem składowiska, przez 50 lat od dnia zamknięcia obiektu, ujętego w *Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów*. Okres ten może zostać skrócony, jeżeli z ekspertyzy geotechnicznej i sanitarnej dołączonej do wniosku o zmianę decyzji o zgodzie na zamknięcie składowiska wynikać będzie, że prowadzenie na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne tych prac nie spowoduje zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska. Ekspertyza sanitarna powinna być pozytywnie zaopiniowana przez państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Wytworzone w gminie odpady stanowiły głównie odpady gospodarczo – bytowe (powstające w gospodarstwach domowych) oraz rolne (powstające w gospodarstwach rolniczych). Łączna liczba odpadów komunalnych wytworzona na terenie gminy Lubartów w 2014 r. wyniosła 1 279,82 Mg (megagram). Odsetek niesegregowanych odpadów komunalnych wyniósł ponad 52%, zaś zebrane odpady selektywnie stanowiły niespełna 48%. Strukturę strumienia śmieci prezentuje poniższa tabela.

Tabela 3. Zestawienie poszczególnych frakcji odpadów gminy w 2014 r. (w Mg)

gmina Lubartów	niesegregowane odpady komunalne	szkło	frakcja sucha	odpady ulegające biodegradacji	popiół	wielkogabaryty	inne odpady komunalne	inne frakcje zbierane selektywnie
	666,36	141,24	119,58	30,62	214,92	7,98	22,38	76,74

źródło: Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy członkowskich Związku Komunalnego Gmin Ziemi Lubartowskiej za okres 1 lipca 2013 – 31 grudnia 2014 r, ZKGZL 2015

Ilość zebranych odpadów komunalnych zmieszanych w przeliczeniu na mieszkańca gminy kształtowała się w 2014 roku na poziomie niemal 110kg/M, co jest wielkością niższą aniżeli średnio w powiecie (117 kg/M), czy też w regionie lubelskim – 141,9 kg/M. Dodatkowo, w porównaniu do 2010 roku wielkość wskaźnika opisującego ilość odpadów zmieszanych w przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrosła, w 2010 roku wskaźnik kształtował się na poziomie 62,9 kg/M. Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (DZ.U. z 2012 r. Nr 645)*, gminy są zobowiązane do osiągnięcia w poszczególnych latach określonych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia. W 2014 roku wskaźnik ten stanowił 14% dla odpadów tj.: papier, metal, tworzywa sztuczne oraz szkło. W ZKGZL, a tym samym w gminie Lubartów poziom ten w roku 2014 wyniósł 35,51%, a więc wymagany ustawowo poziom recyklingu został osiągnięty. W przypadku odpadów innych niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe, poziom recyklingu według Rozporządzenia, na 2014 rok stanowił 38%. W ZKGZL, a tym samym w Gminie, poziom recyklingu osiągnął wielkość 84,85%. Główną metodą zagospodarowania odpadów komunalnych jest ich deponowanie na składowiskach odpadów. Na terenie gminy funkcjonuje jedno z największych w regionie lubelskim, składowisko odpadów komunalnych w Rokitnie. Jest ono administrowane przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie. Gmina Lubartów, zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Lubelskiego została zakwalifikowana do Regionu Północno – Zachodniego (wg projektu WPGOWL 2021 do Regionu Centralno – Zachodniego). Przy składowisku odpadów w Rokitnie, wybudowany został Zakład Zagospodarowania Odpadów w Wólce Rokickiej, który w grudniu 2016 roku został oddany do użytku. Celem budowy zakładu była redukcja ilości odpadów kierowanych na wysypiska do 50%. Zakłada się, iż zakład będzie w stanie przetworzyć 37 tys. ton odpadów rocznie.

Na terenie Gminy funkcjonuje dobrze zorganizowany system zbiórki, transportu i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, ponadto został rozwiązany problem segregacji odpadów. Na terenie gminy brak jest Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Najbliżej zlokalizowany punkt znajduje się w mieście Lubartów przy ul. Nowodworskiej, gdzie można dostarczać m.in. odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady zielone, budowlano-remontowe, popiół i odpady niebezpieczne. Na terenie gminy funkcjonuje zorganizowany system odbioru odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oraz innych źródeł. Usługę odbioru i transportu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie gminy oraz odpadów zgromadzonych

w sposób selektywny z Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych od 2013 r. świadczy firma P.H.U. Eko – Trans Cezary Kubacki z miejscowości Wielkie (gm. Abramów).

Związek Komunalny Gmin Ziemi Lubartowskiej od 2013 roku w ramach projektu „Budowa nowoczesnego systemu gospodarki odpadami, rekultywacja nieczynnych składowisk oraz usuwanie azbestu na terenie gmin należących do ZKGZL”, prowadzi prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z terenu gmin członkowskich Związku. Projekt współfinansowany jest przez Szwajcarię w ramach Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy. Według danych uzyskanych z Bazy Azbestowej, prowadzonej przez Ministerstwo Rozwoju i stanowiącej jedno z głównych narzędzi do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, a także jedno z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 wynika, iż na terenie Gminy usunięto 236 233 kg wyrobów zawierających azbest, co stanowiło niespełna 6% zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest do usunięcia. Najmniejsza ilość wyrobów zawierających odpady azbestowe niezbędne do usunięcia w przeliczeniu na powierzchnię (poniżej 10 kg/km²) cechuje sołectwa: Rokitno, Nowodwór oraz Wandzin. Najgorsza sytuacja w tym kontekście (powyżej 10 kg/km²) ma miejsce w sołectwach: Lisów i Chlewiska.

Tabela 4. Ilość zinwentaryzowanych odpadów zawierających wyroby azbestowe niezbędnych do unieszkodliwienia na terenie gminy Lubartów.

L.p.	Sołectwo	odpady zawierające azbest zinwentaryzowane [kg]	odpady zawierające azbest pozostałe do unieszkodliwienia [kg]	odpady zawierające wyroby azbestowe pozostała do usunięcia [%]	powierzchnia [km ²]	ilość odpadów zawierających odpady azbestowe w przeliczeniu na powierzchnię [Mg/km ²]
1	2	3	4	5	6	7
1.	Annobór	215006	214836	99,92	4,17	51,50
2.	Baranówka	127138	112615	88,58	4,26	26,41
3.	Brzeziny	459206	438196	95,42	12,93	33,89
4.	Chlewiska	171611	163153	95,07	2,55	64,10
5.	Lisów	338965	320800	94,64	4,74	67,66
6.	Łucka	110792	105297	95,04	2,52	41,82
7.	Łucka – Kolonia	145472	124161	85,35	8,39	14,80
8.	Majdan Kozłowiecki	69685	67211	96,45	1,99	33,83
9.	Mieczysława	84711	75526	89,16	2,25	33,60
10.	Nowodwór	327514	310170	94,70	42,27	7,34
11.	Nowodwór – Piaski	175549	156909	89,38	6,09	25,78
12.	Rokitno	84986	72856	85,73	11,23	6,49
13.	Skrobów	238645	234515	98,27	5,19	45,16
14.	Skrobów – Kolonia	200080	191906	95,91	4,51	42,59
15.	Szczekarków	208736	196390	94,09	4,76	41,24
16.	Trójnia	50600	47430	93,74	3,20	14,80
17.	Trzciniac	136516	129292	94,71	2,80	46,17
18.	Wandzin	120450	111161	92,29	14,28	7,78

19.	Wincentów	101992	98515	96,59	2,98	33,10
20.	Wola Lisowska	277750	264706	95,30	7,48	35,41
21.	Wola Mieczysławska	132583	113240	85,41	3,21	35,26
22.	Wólka Rokicka	102025	92395	90,56	4,02	22,96
23.	Wólka Rokicka Kolonia	97570	93070	95,39	3,22	28,87
24.	gmina Lubartów	3977582	3734350	93,88	156,16	23,91

Źródło: <http://www.bazaazbestowa.gov.pl/>

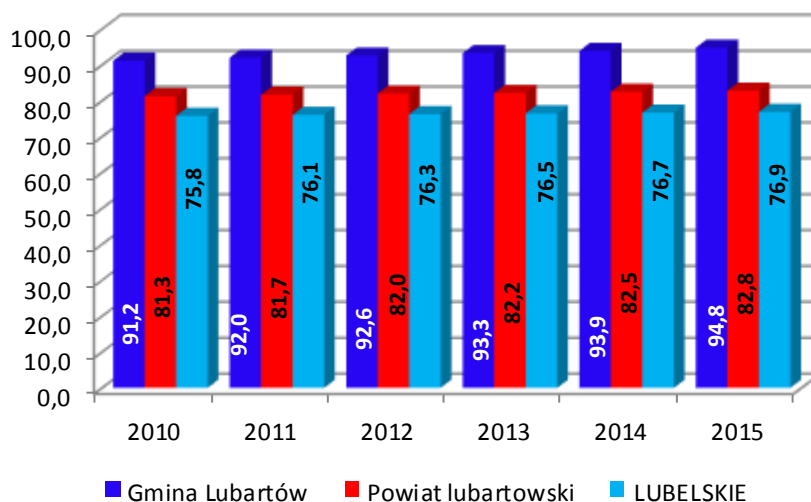
1.7.9. Telekomunikacja

Szczególne znaczenie dla rozwoju obszaru gminy przypisuje się cyfryzacji rozumianej jako powszechny dostęp do szerokopasmowego Internetu. Cyfryzacja gminy ulega znaczącej poprawie w wyniku realizacji projektu dotyczącego budowy sieci szerokopasmowej pn. „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej – województwo lubelskie”. W ramach projektu „Regionalna Sieć Szerokopasmowa Lublin Północny-Wschód” na terenie gminy Lubartów uruchomiono 17 punktów dostępu do darmowego Internetu bezprzewodowego w sołectwach: Annobór (OSP), Wólka Rokicka-Kolonia (OSP), Trzciniec (OSP/Biblioteka), Brzeziny (Szkoła Podstawowa), Łucka (Szkoła Podstawowa), Mieczysławska (Szkoła Podstawowa), Nowodwór (Szkoła Podstawowa), Skrobów (Szkoła Podstawowa), Wandzin (Szkoła Podstawowa), Wólka-Rokicka (Szkoła Podstawowa), Wola Lisowska (Świetlica), Wola Mieczysławska (Świetlica), Lisów (Świetlica/Biblioteka), Nowodwór - Piaski (Świetlica/Biblioteka), Rokitno (Świetlica/Biblioteka), Skrobów-Kolonia (Zakład Usług Komunalnych i Mieszkaniowych) oraz Urząd Gminy Lubartów.

1.7.10. Mieszkalnictwo

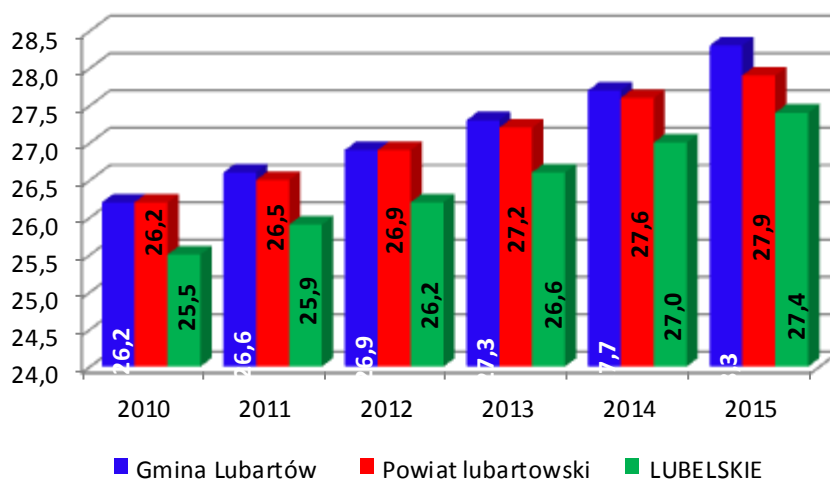
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2015 roku w gminie funkcjonowało 3366 mieszkań, o łącznej powierzchni użytkowej wynoszącej 319 139 m². Na przestrzeni ostatnich pięciu lat wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oraz przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 osobę. Obecnie wskaźniki wynoszą odpowiednio 94,8 m² oraz 28,3 m² na 1 osobę i są wyższe od średnich dla powiatu lubartowskiego oraz województwa lubelskiego. W porównaniu do 2010 roku przybyło 260 mieszkań, wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania o 3,4% jak również powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 osobę o 8,0 %. Należy także nadmienić, że zwiększyła się również liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców z 287,7 do 298,6. Największą liczbę mieszkań (63) oddano do użytkowania w 2012 r. W 2015 r. ich liczba była najniższa w całym analizowanym okresie i wyniosła 48. Pod względem łącznej powierzchni użytkowej mieszkań oddanych do użytkowania zdecydowanie wyróżniał się 2010 rok – wyniosła ona wówczas 8717 m², a w 2014 r. była już o ponad 25 % niższa.

Wykres 1. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m²]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

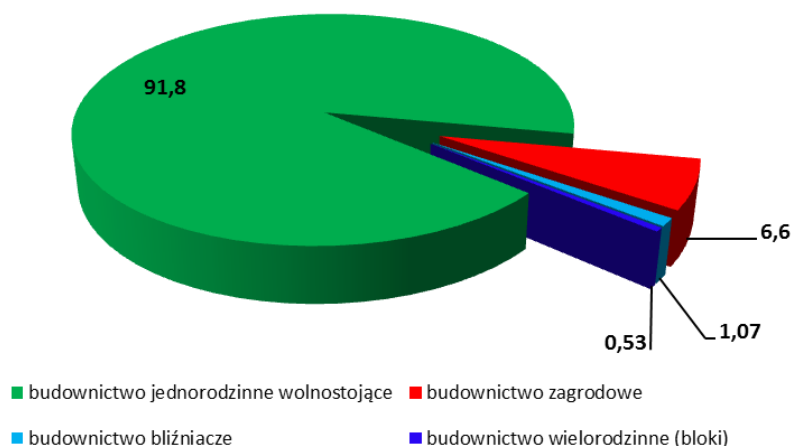
Wykres 2. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Zabudowa mieszkaniowa to w większości obiekty wolnostojące jednorodzinne, które stanowią ponad 90% wszystkich obiektów na terenie gminy. Oprócz zabudowy mieszkaniowej wolnostojącej w gminie występuje zabudowa bliźniacza, która wynosi nieco powyżej ok. 1,0% zabudowy mieszkaniowej ogółem. Niespełna 6,6% - to budownictwo zagrodowe, a wśród obiektów mieszkalnych jedynie 0,53% stanowi budownictwo wielorodzinne – tzw. bloki.

Wykres 3. Formy budownictwa mieszkaniowego w gminie Lubartów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych oraz Planu gospodarki niskoemisyjnej gminy Lubartów

Gmina posiada uchwalony w 2013 roku przez Radę Gminy „Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Lubartów na lata 2013 – 2017”. Zasoby mieszkaniowe gminy znajdowały się w sołectwach: Skrobów – Kolonia, Brzeziny, Nowodwór, Wólka Rokicka. Zasób mieszkaniowy Gminy przedstawia poniższa tabela:

Tabela 5. Zasób mieszkaniowy gminy Lubartów

Lp.	Lokalizacja budynku	Ilość lokali mieszkalnych/ lokali socjalnych	Powierzchnia użytkowa m ²	Istniejące przyłącza	Stan techniczny lokali
1.	Skrobów – Kolonia 104B (wspólnota mieszkaniowa)	1 lokal mieszkalny	54,24	wodociągowa, kanalizacyjna, elektryczna	dobry
2.	Skrobów – Kolonia 104A (wspólnota mieszkaniowa)	3 lokale socjalne	121,29	wodociągowa, elektryczna	dobry
3.	Brzeziny, Nowodwór	9 lokali mieszkalnych	374,88	wodociągowa, kanalizacyjna, elektryczna	dobry
5.	Wólka Rokicka (budynek szkoły podstawowej)	1 lokal mieszkalny	48,00	wodociągowa, kanalizacyjna, elektryczna	bardzo dobry

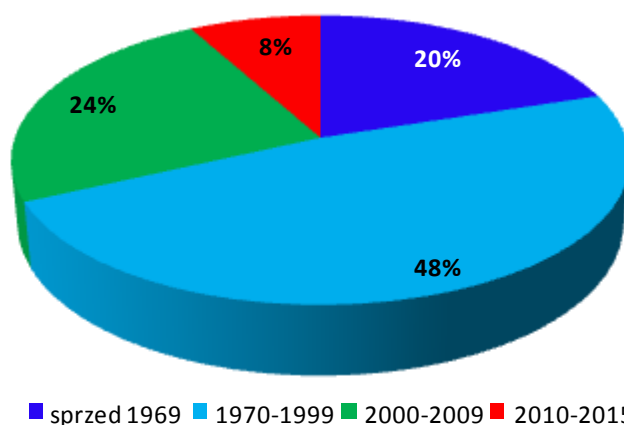
Źródło: Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem na lata 2013 – 2017

Od 2013 roku liczba mieszkań komunalnych/socjalnych pozostających w zasobach gminy nie uległa zmianie. Gmina dysponuje 14 lokalami komunalnymi, w tym 3 socjalnymi. Do 2014 roku planowano wybudowanie 3 nowych lokali socjalnych w budynku wspólnoty mieszkaniowej w Skrobowie – Kolonii 104A oraz sprzedaż wszystkich lokali znajdujących się w budynku komunalnym w Nowodworze oraz 1 lokalu mieszkalnego znajdującego się w budynku wspólnoty mieszkaniowej w Skrobowie – Kolonii 104B. Natomiast ustalenia Programu... wskazują, że w 2015 roku planowano sprzedaż wszystkich lokali znajdujących się w budynku komunalnym w Brzezinach. Wszystkie lokale mieszkalne, w tym mieszkania socjalne znajdują się w dobrym, bądź bardzo dobrym stanie technicznym. Większość z nich wyposażona jest w podstawowe media: instalację wodociągową, kanalizacyjną i elektryczną. Jedynie w lokalach socjalnych w Skrobowie – Kolonii brak jest kanalizacji sanitarnej.

W gminie od 2013 roku nie wpłynęło ani jedno podanie o przyznanie lokalu mieszkalnego, jak również nie zarejestrowano potrzeb w zakresie pomieszczeń tymczasowych (wskutek egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego orzekającego obowiązek opróżnienia lokalu bez prawa do lokalu socjalnego lub zamiennego).

Bardzo istotną kwestią dotyczącą budownictwa mieszkaniowego jest poprawa efektywności energetycznej dotycząca przede wszystkim gospodarstw domowych, tj. termoizolacja, jak również zużycie energii cieplnej. Stąd też wiek mieszkań, użyte materiały do budowy budynków oraz materiały wykończeniowe mają niebagatelny wpływ na powyższe. Struktura wiekowa mieszkań zamieszkałych kształtuje się następująco: około 20,0% mieszkań z ogółu znajduje się w budynkach wybudowanych przed 1969 rokiem; 48% mieszkań w budynkach wybudowanych pomiędzy 1970 a 1999 rokiem; 24% w latach 2000- 2009, zaś pozostałe po roku 2010.

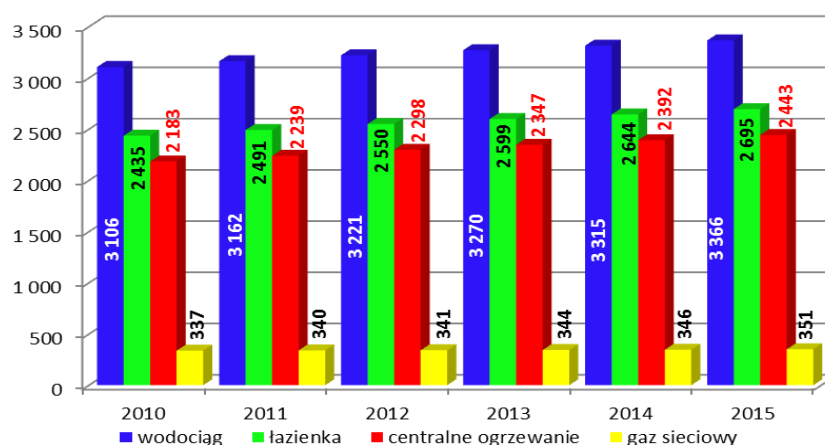
Wykres 4. Struktura wiekowa mieszkań w gminie Lubartów

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych oraz Planu gospodarki niskoemisyjnej gminy Lubartów

W gminie ponad 70% budynków mieszkalnych ma okna wykonane z PCV i ponad 66% domów jest ocieplonych. Istotnym czynnikiem kształtującym warunki mieszkaniowe w gminie jest wyposażenie mieszkań w podstawową infrastrukturę techniczną. W ostatnich latach nastąpiła nieznaczna poprawa w zakresie wyposażenia mieszkań w podstawowe urządzenia komunalne. W 2010 roku instalację wodociągową posiadało 92,1% ogółu mieszkań na terenie gminy. W 2015 roku wyposażenie mieszkań w instalację wodociągową wzrosło o 0,61%. Podobne, bardzo niewielkie zmiany występują w odniesieniu do wyposażenia mieszkań w łazienkę i centralne ogrzewanie (odpowiednio: 1,67% i 2,3%). Pomimo, że ilość mieszkań wyposażonych w gaz sieciowy wzrosła, jednakże ich udział w zasobach mieszkaniowych ogółem zmalał z 10,85% w 2010 roku do 10,43% w 2015 r.

Wykres 5. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank danych Lokalnych

Tabela 6. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne

		2010	2011	2012	2013	2014	2015
wodociąg	ilość mieszkań	3 106	3 162	3 221	3 270	3 315	3 366
	[%]	92,11	92,25	92,39	92,51	92,61	92,72
łazienka	ilość mieszkań	2 435	2 491	2 550	2 599	2 644	2 695
	[%]	78,40	78,78	79,17	79,48	79,76	80,07
centralne ogrzewanie	ilość mieszkań	2 183	2 239	2 298	2 347	2 392	2 443
	[%]	70,28	70,81	71,34	71,77	72,16	72,58
gaz sieciowy	ilość mieszkań	337	340	341	344	346	351
	[%]	10,85	10,75	10,59	10,52	10,44	10,43

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Stan techniczny budynków jest bardzo zróżnicowany. Głównym paliwem stosowanym do celów grzewczych w indywidualnych źródłach ciepła w sektorze mieszkaniowym jest w dalszym ciągu węgiel (ponad 80% mieszkań korzysta z węgla jako paliwa spalanego w kotłach węglowych lub piecach). Na uwagę zasługuje coraz większy udział mieszkań w których stosuje się ogrzewanie z alternatywnych źródeł energii cieplnej tj. korzystanie z pomp ciepła, ogrzewanie mieszkań biomasą (w tym drewnem) oraz z paneli słonecznych, jako dodatkowego źródła ciepła (głównie do podgrzania wody).

Na terenie gminy istnieją znaczne rezerwy niezainwestowanych terenów przeznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod funkcje mieszkaniowe. W celu racjonalnego gospodarowania przestrzenią, rozwój zabudowy mieszkaniowej powinien odbywać się w zorganizowanych strukturach osadniczych. Przy planowaniu nowych terenów mieszkaniowych należy uwzględniać możliwości tworzenia nowych przestrzeni publicznych (zieleńców, parków, placów zabaw itp.).

1.8. Struktura funkcjonalno – przestrzenna gminy

1.8.1. Zagospodarowanie przestrzenne

Gmina Lubartów ze względu na podmiejskie położenie i bliską odległość do stolicy regionu, dobry stan środowiska przyrodniczego i położenie w sąsiedztwie atrakcyjnych terenów przyrodniczych, niewielką wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, a także dobre i wciąż rozwijające się uzbrojenie terenów wiejskich, dobrze ukształtowany układ komunikacyjny i planowany, zapewniający powiązania zewnętrzne (krajowe i międzynarodowe) jest obszarem nasilonej presji inwestycyjnej – szczególnie mieszkalnictwa jednorodzinnego. Podstawowymi dokumentami, w oparciu o które prowadzona jest obecnie gospodarka przestrzenna w gminie Lubartów są⁵:

- ✓ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów przyjęte Uchwałą Nr XVIII Rady Gminy Lubartów z dnia 08 maja 2012 r., zmienioną uchwałą Rady Gminy Lubartów:
 - Nr V/35/15 z dnia 27 marca 2015r.
- ✓ miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Poniżej przedstawiono wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (mpzp) w gminie Lubartów.

Tabela 7. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na terenie gminy Lubartów

Lp.	Tytuł planu	Nr uchwały
1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (wieś Łucka)	Uchwała Nr VIII/49/99 Rady Gminy Lubartów z dnia 17 maja 1999 r. – I etap Uchwała Nr XVII/94/2000 Rady Gminy Lubartów z dnia 13 marca 2000 r.- II etap – tekst jednolity
2.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (obręb) Wincentów	Uchwała Nr XXXII/161/2001 z dnia 29.08.2001r.
3.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa zagrodowego, jednorodzinnego i usług Chlewiska	Uchwała Nr XLII/223/2002 Rady Gminy Lubartów z dnia 29.08.2002 r.
4.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Nowodwór Piaski)	Uchwała Nr XLIV/231/2002 Rady Gminy Lubartów z dnia 09.10.2002 r.
5.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Rokitno)	Uchwała Nr VIII/39/03 Rady Gminy z dnia 06.06.2003 r.

⁵ Ocena aktualności studium i planów zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów, styczeń 2017r.

6.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Trójnia, Brzeziny, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska, Mieczysławka, Wincentów, Lisów, Skrobów, Skrobów-Kolonia, Nowodwór, Nowodwór Piaski, Annobór Kolonia, Annobór, Łucka-Kolonia, Trzciniec, Wandzin, Baranówka, Rokitno)	Uchwała Nr XI/83/03 Rady Gminy Lubartów z dnia 29.09.2003 r.
7.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Majdan Kozłowiecki)	Uchwała Nr XX/142/04 Rady Gminy Lubartów z dnia 27.09.2004 r.
8.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa zagrodowego, jednorodzinnego i usług Chlewiska	Uchwała Nr XXVII/186/05 Rady Gminy Lubartów z dnia 25 .04.2005 r.
9.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa zagrodowego, jednorodzinnego i usług Chlewiska	Uchwała Nr XXVII/186/05 Rady Gminy Lubartów z dnia 25 .04.2005 r.
10.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (Annobór Kolonia)	Uchwała Nr XXIX/195/ 05 Rady Gminy Lubartów z dnia 27.06.2005 r.
11.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów(Szczekarków)	Uchwała Nr XXIX/197/05 Rady gminy Lubartów z dnia 27.06.2005 r.
12.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Baranówka)	Uchwała Nr XXXIX/258/06 Rady Gminy Lubartów z dnia 29.06.2006 r.
13.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Skrobów-Kolonia, Łucka-Kolonia)	Uchwała Nr IX/54/07 Rady Gminy Lubartów z dnia 29.10.2007 r.
14.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Baranówka)	Uchwała Nr XI/70/07 Rady Gminy Lubartów z dnia 10.12.2007r.
15.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Szczekarków)	Uchwała Nr XVI/108/08 Rady Gminy Lubartów z dnia 25.06.2008 r.
16.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Lisów, Skrobów-Kolonia, Rokitno)	Uchwała Nr XVI/109/08 Rady Gminy Lubartów z dnia 25.06.2008 r.
17.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Wincentów)	Uchwała Nr XVIII/127/08 Rady Gminy Lubartów z dnia 29.09.2008 r.
18.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Rokitno)	Uchwała Nr XXI/139/08 Rady Gminy Lubartów z dnia 27.11.2008 r.
19.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Łucka-Kolonia)	Uchwała Nr XXXIII/211/09 Rady Gminy Lubartów z dnia 28.12.2009 r.
20.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Trójnia, Brzeziny, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska, Mieczysławka, Lisów, Szczekarków, Skrobów, Skrobów Kolonia, Nowodwór, Nowodwór-Piaski, Nowodwór b. m. Lubartów, Annobór Kolonia, Annobór, Łucka, Majdan Kozłowiecki, Łucka-Kolonia, Trzciniec, Baranówka, Wólka Rokicka, Rokitno)	Uchwała Nr XXXI/198/09 Rady Gminy Lubartów z dnia 30.10.2009 r.
21.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Trójnia, Wola Lisowska, Brzeziny, Wola Mieczysławska Kol. , Mieczysławka, Lisów, Wincentów, Skrobów, Skrobów Kolonia, Nowodwór, Nowodwór Piaski, Nowodwór b.m. Lubartów, Łucka, Majdan Kozłowiecki, Łucka Kolonia)	Uchwała Nr IX/55/11 Rady Gminy Lubartów z dnia 22.07.2011 r.
22.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania gminy Lubartów przestrzennego gminy Lubartów (Wincentów)	Uchwała Nr XXI/144/12 Rady Gminy Lubartów z dnia 15.11.2012 r.
23.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Szczekarków, Łucka, Wólka Rokicka Kolonia)	Uchwała Nr XXI/145/12 Rady Gminy Lubartów z dnia 15.11.2012 r.
24.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Wólka Rokicka, Rokitno)	Uchwała Nr XXII/155/12 Rady Gminy Lubartów z dnia 18.XII.2012 r.
25.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Trójnia, Brzeziny, Wola Lisowska, Mieczysławka, Wincentów, Lisów, Szczekarków, Chlewiska, Skrobów, Skrobów Kolonia, Nowodwór, Nowodwór Piaski, Annobór Kolonia, Łucka, Łucka Kolonia, Trzciniec, Wandzin, Baranówka, Rokitno)	Uchwała Nr XXIX/212/13 Rady Gminy Lubartów z dnia 15.11.2013 r.
26.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Rokitno)	Uchwała Nr XXXIII/246/14 Rady Gminy Lubartów z dnia 28.02.2014 r.
27.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Skrobów, Nowodwór Piaski, Baranówka, Wólka Rokicka Kolonia, Wólka Rokicka, Rokitno)	Uchwała Nr XXXIII/247/14 Rady Gminy Lubartów z dnia 28.02.2014 r.
28.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów (Wólka Rokicka, Rokitno)	Uchwała nr VI/42/2015 Rady Gminy Lubartów z dnia 22.04.2015 r.

Obszar gminy posiada pokrycie obowiązującymi miejscowymi planami praktycznie w 100 %, w związku z powyższym nie została wydawana żadna decyzja o lokalizacji celu publicznego oraz żadna decyzja o ustalenie warunków zabudowy.

W latach 2010 - 2016 złożono 597 wniosków o zmianę studium/zmianę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Zdecydowana większość wniosków (około 90%), to postulaty o zmianę zagospodarowania działek z rolnych na budowlane z przeznaczeniem terenów pod zabudowę zagrodową, jednorodziną lub letniskową. Niewiele, bo po kilkanaście wniosków odnosiło się do zmiany sposobu zagospodarowania z możliwością rozwoju funkcji: usługowej w tym usług publicznych i turystyki (18 wniosków), usługowo produkcyjnej (2 wnioski), produkcyjnej (9 wniosków), górnictwa odkrywkowego (8 wniosków), tereny lokalizacji odnawialnych źródeł energii (2 wnioski), zalesienie (7 wniosków).

Przeznaczenie i zagospodarowanie terenów na obszarze gminy Lubartów jest uwarunkowane historycznie i ekologicznie⁶. Głównymi determinantami rozwoju osadnictwa na terenie gminy pozostaną czynniki ekofizjograficzne – wykluczające lub ograniczające sytuowanie zabudowy na znacznych obszarach (kompleks Lasów Kozłowieckich objęty ochroną przyrodniczą, dolina Wieprza – regionalny korytarz ekologiczny, z wyznaczonymi obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, suche doliny, tereny podmokłe, łąkowe, dolinki cieków oraz duże obszary udokumentowanych złóż surowców mineralnych, zasoby wód podziemnych). Zapewnienie ochrony bioróżnorodności i stabilności krajobrazu przyrodniczego, w tym ochrona walorów krajobrazowych, klimatycznych i równowagi w stosunkach wodnych, wymaga zachowania dominującej przewagi nad terenami osadniczymi (zainwestowanymi) terenów leśnych, terenów otwartych, w tym kompleksów polnych i wszystkich terenów aktywnych biologicznie. Dlatego w ustalaniu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, w tym przede wszystkim przeznaczenia terenów - uwzględniano ich naturalne predyspozycje, znaczenie w systemie ekologicznym i w układzie antropogenicznym. Przyjęto następujące kierunki zagospodarowania i rozwoju przestrzennego gminy Lubartów:

– osadnictwo:

- do jednostek osadniczych, w których ze względu na dobrą dostępność komunikacyjną do drogi S19, a zarazem położenie poza zasięgiem jej negatywnych oddziaływań, wyznaczone zostały nowe rozwojowe tereny budowlane, stanowiące kontynuację i uzupełnianie zabudowy sołectw, a także zespoły zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej wymagające planistycznego opracowania kompleksowego, do których należą: Nowodwór-Piaski, Skrobów-Kolonia, Szczekarków;
- do jednostek osadniczych skomunikowanych „niezależnie” od trasy S19, położone na głównych kierunkach powiązań międzygminnych, w tym lokalnych w strefie podmiejskiej miasta Lubartów należą: Wola Lisowska, Lisów, Brzeziny, Łucka, Łucka-Kolonia, Annobór, Chlewiska;
- w pozostałych sołectwach: Mieczysławka, Wola Mieczysławska, Baranówka, Wólka Rokicka-Kolonia i Rokitno – adaptuje się tereny budowlane, ich koncentracja

⁶ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów zatwierdzone Uchwałą Nr XVII/103/12 Rady Gminy Lubartów z dnia 2 maja 2012r., aktualizacja w 2015r. podjęta Uchwałą Nr V/35/2015 Rady gminy Lubartów z dnia 27 marca 2015 r.

i uzupełnianie, wyznaczenie terenów rozwojowych głównie jako kontynuacja ciągów osadniczych wzdłuż dróg publicznych.

W „*Studium...*” założono, że mieszkalnictwo zagrodowe będzie dominującą formą zabudowy sołectw, a także przyjęto i wyznaczono:

- tereny zabudowy wielorodzinnej do adaptacji, z możliwością rozbudowy, rehabilitacji i dopuszczenia przekształceń;
 - tereny zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej – wskazane do przekształceń na zabudowę letniskową i agroturystyczną;
 - tereny zabudowy zagrodowej i zieleni parkowej – wskazane do adaptacji i rewaloryzacji z zachowaniem warunków ścisłej ochrony konserwatorskiej;
 - tereny zabudowy jednorodzinnej i letniskowej;
 - tereny rozwoju agroturystyki, zabudowy letniskowej i jednorodzinnej;
- przedsiębiorczość, obejmująca przekształcenia i rozwój bazy pozarolniczej w sektorach wykorzystujących zasoby surowców mineralnych oraz inne potencjały gminy, z preferencjami dla sfery usługowo-produkcyjnej. Przewiduje się adaptację istniejących zakładów usługowych i produkcyjnych nie kolidujących z planowaną drogą ekspresową S19 oraz wyznaczono nowe tereny rozwojowe:
- produkcyjno – usługowe (po obu stronach trasy S19) w Woli Lisowskiej;
 - usługowo – mieszkaniowe w Woli Lisowskiej;
 - usługowo – produkcyjne w Skrobowie-Kolonii.

Wyznaczono ponadto tereny kierunkowego rozwoju przedsiębiorczości w obszarze pomiędzy istniejącym odcinkiem drogi krajowej nr 19, a projektowaną trasą S19 i kolejną na gruntach sołectwa Wandzin i Trzciniec. Natomiast tereny położone między dzielnicą przemysłową miasta Lubartowa a obwodnicą w ciągu drogi S19 w miejscowościach: Nowodwór i Annobór-Kolonia zakwalifikowane zostały jako tereny rozwojowe: usługowo – produkcyjne i przemysłowo – składowe. W systemie osadniczym gminy, tereny produkcyjno –usługowe przewidziane do adaptacji są zlokalizowane w sołectwach: Chlewiska, Skrobów-Kolonia, Wola Lisowska, Łucka-Kolonia, oraz w Wólka Rokicka;

- tereny usług publicznych poprzez adaptację zabudowy, możliwość rozbudowy i uzupełniania zagospodarowania a także w przypadku potrzeb powiększania ich zaplecza terenowego. Zakłada się, modernizację i rozbudowę obiektów usług publicznych oświaty i wychowania, zdrowia i profilaktyki, rehabilitacji i odnowy biologicznej, kultury oraz urządzeń sportu i rekreacji. Niewykorzystane obiekty wraz z zapleczem winny być przeznaczone pod usługi publiczne (rehabilitacja, ochrona zdrowia, kultura, sport, zielen publiczna, obiekty Ochotniczej Straży Pożarnej, przestrzenie publiczne). Adaptuje się także obiekty i zespoły sakralne, cmentarze wyznaniowe zgodnie z warunkami określonymi w strefach konserwatorskich;
- tereny usług komercyjnych – jako możliwość sytuowania głównych kierunków rozwoju tej formy działalności przyjęto, że handel detaliczny, gastronomia, usługi bytowe czy rzemiosło usługowe mogą rozwijać się w obiektach wolnostojących lub towarzyszących zabudowie mieszkaniowej, za wyjątkiem lokalizacji obiektów mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
- turystyka i rekreacja, poprzez aktywizację i rozwój funkcji turystycznej o zróżnicowanych profilach, z bazą dla turystyki weekendowej, stałej i wyspecjalizowanej. Kierunki i formy rozwoju tej gałęzi działalności wyznaczone na terenach o wysokich walorach przyrodniczo

- krajobrazowych tj. w rejonie Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego (KPK), w strefie doliny Wieprza oraz w strefie polno – leśnej i osadniczej Wysoczyzny Lubartowskiej z uwzględnieniem zasady strefowania walorów przyrodniczo – krajobrazowych. Sołectwa: Majdan Kozłowiecki, Wandzin, Nowodwór-Piaski, Wola Mieczysławska, Trójnia i Brzeziny położone w otulinie KPK, wskazane są do pełnienia funkcji wsi letniskowych. Zakłada się również możliwość przekształcania zabudowy zagrodowej na letniskową we wszystkich sołectwach w gminie;
- bezpieczeństwo ludności i jej mienia, działania ograniczające występujące obecnie i potencjalne zagrożenia:
 - ✓ zagrożenia powodziowe – obszary narażone na wystąpienia powodzi – rzeka Wieprz;
 - ✓ zagrożenia geologiczne – tereny osuwiskowe „Trzecie Pole” – sołectwa: Szczekarków, Trójnia, Brzeziny, Lisów i Chlewiska;
 - ✓ ochrona przed wystąpieniem poważnych awarii;
 - ✓ stref sanitarnych od czynnych cmentarzy;
- rolnictwo, poprzez adaptację i rozwój gospodarki rolnej;
- produkcja rybna i obsługi rybackiej – jako uzupełniające funkcje produkcyjne gminy (kompleks stawów rybnych w Starym Tartaku, Stawy Stróżek i Stawy Wzory), którą należy powiązać z usługami turystycznymi;
- gospodarka leśna, obejmująca ochronę i rozwój terenów leśnych, powiązana z wykorzystaniem zasobów leśnych dla różnych funkcji gospodarczych m.in.: łowiectwa, przedsiębiorczości w branżach drzewnych;
- dziedzictwo przyrodnicze, obejmujące ochronę zasobów i kształtowanie ochrony środowiska, jego bioróżnorodności w powiązaniu z regionalną i krajową polityką ekologiczną;
- dziedzictwo kulturowe, obejmujące ochronę zasobów zabytkowych i wzbogacanie dóbr współczesnych w kształtowaniu atrakcyjnego krajobrazu kulturowego;
- komunikacja i transport, obejmujące przekształcenia dostosowawcze w zakresie parametrów układu drogowego, rozwój systemów komunikacji i funkcji obsługi transportu;
- infrastruktura techniczna, obejmująca poprawę warunków technicznych oraz rozwój i uzupełnienie wyposażenia gminy w infrastrukturę: komunalną, telekomunikacyjną i elektroenergetyczną.

1.8.2. Środowisko kulturowe

Środowisko kulturowe gminy kształtowane jest przez jego historię i zabytki wpisane do rejestru zabytków świadczących o jej historii. Do wykazu zabytków wpisanych do rejestru „A” zabytków nieruchomych województwa lubelskiego⁷ został ujęty zespół dworsko-parkowy tj. dwór z detalem architektonicznym i stolarką, piecami kaflowymi, drewnianymi schodami

⁷ OBWIESZCZENIE NR 1/2016 i Nr 2/2016 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 14 stycznia 2016 r.

z ozdobną balustradą, pozostałości parku (szpalery, fragmenty alej, pojedyncze drzewa i krzewy) w miejscowości Łucka – Kolonia pod nr A/770.

W wykazie zabytków wpisanych do rejestru „C” zabytków archeologicznych województwa lubelskiego, znajduje się grodzisko tzw. „Góra Tatarska” Brzeziny (Trójnia), nr rejestru C/5.

W ewidencji gminnej zdecydowaną większość stanowią kapliczki i figury przydrożne z przełomu XIX/XX wieku prezentujące różne formy i style. Stanowią one przykład małej architektury sakralnej charakterystycznej dla krajobrazu wsi polskiej, tj.:

- kapliczka w Trzcińcu z II poł. XIX w.;
- kapliczka w Rokitnie z XIX/XX w.;
- kapliczki z I poł. XX w. występujące w sołectwach: Annobór, Chlewiska, Szczekarków (2 kapliczki), Nowodwór (3 kapliczki,) Łucka (kapliczka Matki Boskiej), Majdan Kozłowiecki (kapliczka z figurą św. Jana Nepomucena);
- kapliczka z II poł. XX w. istniejąca w Majdanie Kozłowieckim;
- krzyż przydrożny w Lisowie z XIX/XX w.;
- krzyże przydrożne z XIX w. w Rokitnie i Szczekarkowie.

Najstarsze pochodzą z II połowy XIX wieku oraz z początku XX wieku, a na szczególną uwagę zasługują kapliczki znajdujące się w Rokitnie, Wólce Rokickiej, Lisowie, Nowodworze, Majdanie Kozłowieckim, Skrobowie, Wincentowie, Szczekarkowie, Annoborze, Chlewiskach i Trzcińcu. W niektórych kapliczkach znajdują się rzeźby przedstawiające figury świętych.

Prowadzone na terenie gminy badania archeologiczne potwierdziły istnienie śladów działalności człowieka w okresie neolitu, epoki wczesnego brązu i osadnictwa wczesnośredniowiecznego. Archeologiczne ślady pradziejowego osadnictwa skupiało się przede wszystkim na skraju wysokiego lewego brzegu doliny Wieprza. Do obszarów o bardzo dużym nasyceniu wartościami archeologicznymi – należą miejscowości: Trójnia, Brzeziny, Lisów, Lubartów, Łucka, Baranówka, Wólka Rokicka i Rokitno oraz Chlewiska. W obszarze gminy udokumentowano 140 stanowisk archeologicznych⁸, najciekawsze znaleziska występują na terenie Brzezin (Trójni), gdzie poza znaleziskami typu pozostałości osadnicze, odkryto stożkowy gródek datowany na XIV w. Ponadto na uwagę zasługuje grób skrzynkowy z V w. p.n.e. odkryty w 1893 r. w Szczekarkowie.

Do Gminnej Ewidencji Zabytków wpisane są również zabytki:

- budynek folwarczny w Skrobowie z II poł. XIX w.;
- cegielnia z piecem Hoffmanowskim i kominem w Wincentowie z II poł. XIX w.;
- kurhan tzw. Kopiec Szczekarków z VII-X w.;
- osada wczesnośredniowieczna tzw. Podmłynie w Szczekarkowie VII-X w.

Bogata przeszłość gminy Lubartów spowodowała, iż w jej obszarze znajdują się liczne miejsca pamięci narodowej upamiętniające wydarzenia historyczne zwłaszcza I i II wojny światowej. Do najciekawszych należą:

Cmentarz wojenny jeńców sowieckich z II wojny światowej w Skrobowie Kolonii

Cmentarz wojenny z I i II wojny światowej w Nowodworze Piaskach

Cmentarz w Skrobowie Kolonii

1.8.3. Walory i zasoby rekreacyjno – wypoczynkowe gminy

Walorami sprzyjającymi rozwojowi turystyki i rekreacji na terenie gminy Lubartów są uwarunkowania przyrodniczo - krajobrazowe i kulturowe, a atrakcyjność rekreacyjna wynika przede wszystkim z położenia w Kozłowieckim Parku Krajobrazowym (KPK) południowej części obszaru gminy na Równinie Lubartowskiej w niedalekiej odległości od północnej krawędzi Wyżyny Lubelskiej. Bardzo istotne jest również położenie gminy w Pradolinie Wieprza. Walory krajobrazowe doliny dolnego Wieprza opierają się na kompozycji elementów kulturowych i naturalnych, tworzących unikalny krajobraz osiedleńczo nadrzeczny. Dolinę Wieprza cechują wybitne walory krajobrazowe i przyrodnicze. Po rzece Wieprz prowadzi jeden z najpiękniejszych szlaków kajakowych w południowo – wschodniej Polsce. Bieg rzeki jest kręty, obfituje w zakola i meandry. Bezpośrednio przy rzece znajdują się liczne starorzecza, częściowo zarośnięte i wypełnione wodą. Należy również podkreślić, iż przez obszar gminy przepływają inne rzeki jak: Parysówka (Ciemięga), która przebiega

przez obszar całej gminy oraz na krótkich odcinkach rzeka Minina (Górna), Krzywa Rzeka, Ciemięga i Czerwonka. Tereny te o atrakcyjnym środowisku przyrodniczym i krajobrazowym, stanowią wyjątkowy potencjał możliwy do wykorzystania pod kątem oferty turystycznej. Nie bez znaczenia są duże kompleksy leśne i walory klimatyczne w południowo-zachodniej, środkowej i północno-zachodniej części gminy, a także zróżnicowanego krajobrazu kulturowego obszaru gminy, zwłaszcza Wysoczyzny Lubartowskiej. Jakość powietrza atmosferycznego w gminie określa się jako dobrą, na co wpływ ma niewątpliwie rolniczy charakter terenu gminy, a także brak przemysłu, który stanowiłby źródło generowania związków zanieczyszczających powietrze atmosferyczne. Tereny podlegające ustawowej ochronie przed hałasem narażone są na przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie głównych drogowych powiązań transportowych, dotyczy to zwłaszcza drogi krajowej S19 oraz dróg wojewódzkich 815, 828 i 829. Podobnie sytuacja dotyczy pedosfery. Gleby w pasach drogowych tras komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu, znajdują się pod wpływem zanieczyszczeń komunikacyjnych. Niemniej ocenia się, iż stopień zanieczyszczenia gleb jest niewielki, nie przekraczający tła naturalnego.

Wykorzystanie walorów przyrodniczo - krajobrazowych i zasobów kulturowych, ich ekspozycja oraz udostępnienie atrakcyjnych terenów i obiektów na obszarze gminy mieszkańcom i turystom, z jednoczesnym zabezpieczeniem przed użytkowaniem zagrażającym degradacją jest jednym z zadań polityki przestrzennej. Podstawową zasadą jest harmonizowanie zagospodarowania turystycznego z funkcjami przyrodniczymi obszarów chronionych i systemem ekologicznym. Stąd też, w „*Studium....*” założono, że ze względu na istniejące predyspozycje i zasoby funkcja turystyki i rekreacji stanowić będzie jeden z głównych kierunków rozwoju gminy Lubartów, wzbogacający strukturę gospodarczą praktycznie na całym jej obszarze⁹. Odpowiednie zagospodarowanie obszaru gminy, stanowi punkt wyjścia do stworzenia produktów turystycznych zwiększających atrakcyjność gminy Lubartów.

W gminie istnieją bardzo dogodne warunki do rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej o zróżnicowanych profilach, z bazą dla turystyki kwalifikowanej (aktywnej), weekendowej, wypoczynkowej (stałej) i sezonowej (wyspecjalizowanej) dla określonych grup użytkowników. Ze względu na uwarunkowania ekologiczne występujące na obszarze gminy winny być preferowane formy turystyki o umiarkowanej intensywności. Istniejące w gminie walory turystyczno-rekreacyjne stwarzają szansę na rozwój:

- turystyki aktywnej (kwalifikowanej) - przykładami turystyki kwalifikowanej mogą być: turystyka rowerowa, żeglarska, wodniacka, kajakowa, piesza (w tym nordic walking), wędkarska, trekkingowa, survivalowa, nurkowa, konna w oparciu o dukty leśne i ścieżki piesze na obszarach o dużych walorach przyrodniczo - krajobrazowych np. ścieżki przyrodniczo-dydaktyczne w Kozłowieckim Parku Krajobrazowym (ścieżka „Kopanina” czy też ścieżka „Wandzin – Wólka Niemiecka”);
- turystyki krajoznawczej;
- turystyki wypoczynkowej poprzez kameralne formy rekreacji pobytowej w oparciu o stałą bazę noclegową (pensjonaty, domy letniskowe, itp.);

⁹ UCHWAŁA NR V/35/15 RADY GMINY LUBARTÓW z dnia 27 marca 2015 r. w sprawie uchwalenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów”

- turystyki weekendowej poprzez wykorzystanie istniejącej bazy rekreacyjno-sportowej dla urlopowiczów weekendowych obejmująca ośrodki rekreacyjno - sportowe, usługi turystyczne, parkingi przyleśne;
- turystyki zdrowotnej – poprzez wykorzystanie ośrodków (centra) turystyki rehabilitacyjnej i odnowy biologicznej w oparciu o bazę z zapleczem noclegowym, usługami publicznymi, wyposażeniem leczniczo-profilaktycznym;
- agroturystyki, powiązanej z atrakcyjnymi formami ekoturystyki (niewielkie ферmy hodowlane, promocja zdrowej żywności);
- turystyki tranzytowej (motele, zajazdy z zapleczem gastronomicznym, postojowym i obsługą serwisową).

Do istotnych przedsięwzięć wyposażających materialnie funkcję turystyki i rekreacji należą m.in.

- ośrodek odnowy biologicznej, rehabilitacji, kompleks rekreacyjny APA - dla potrzeb górnictwa (Stary Tartak);
- ośrodek odnowy biologicznej w sołectwie Skrobów (teren dawnego POM);
- przekształcenie d. terenów obsługi rolnictwa z rewitalizacją stawów w sołectwach Wólka Rokicka i Wólka Rokicka - Kolonia na funkcje usług turystyki i zabudowy zagrodowej;
- tereny obsługi turystyki w obszarach przyleśnych w sołectwie Nowodwór (zabudowa pensjonatowa z usługami) i Majdan Kozłowiecki;
- tereny rozwojowe usług turystyki (zabudowa pensjonatowa z usługami turystyki) w Woli Lisowskiej i Trójni.

Do atrakcji turystycznych należą szlaki turystyczne oraz ścieżki rowerowe. Przez gminę przebiegają główne rowerowe szlaki turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym tj. Wileńska Trasa Rowerowa i Wiśłana Trasa Rowerowa.¹⁰

Rozwijającą się od lat formą turystyki jest turystyka piesza, która w znakomity sposób łączy ze sobą takie typy turystyki jak: turystyka przyrodnicza, kulturowa i agroturystyka. Uprawiana jest głównie przez turystów indywidualnych i grupy młodzieżowe. Wytyczony przez Lokalną Grupę Działania „Doliną Wieprza i leśnym szlakiem” szlak rowerowy jest szlakiem o znaczeniu krajowym w kolorze niebieskim oraz czarnym i stanowi pętlę biegnącą po terenie gmin: Lubartów, Kamionka, Firlej, Kock, Ostrówek, Niedźwiada i Serniki. Szlak ten jest podzielony na:

- odcinek szlaku na zachód od drogi krajowej 19 Łucka Kolonia – Trzcinec – Majdan Kozłowiecki – Wandzin – Kopanina – Stary Tartak w gminie Lubartów oraz w sąsiedztwie gminy poprzez Dąbrówkę – Wólkę Krasienińską - Biadaczkę – Samokłęski – Siedliska – Kamionkę do Firleja. Szlak posiada bardzo dobrą dostępność komunikacyjną. Najlepszym skomunikowaniem odznaczają się punkty startu i mety. Miejsca te ulokowano na terenach przyległych do drogi krajowej 19 (Łucka, Firlej) oraz łącznik szlaku głównego z gminy Lubartów w Kolonii Szczekarków.
- odcinek szlaku na wschód od drogi krajowej 19 Łucka Kolonia (gmina Lubartów) – Serniki – Czerniejów – Nowa Wola – Brzostówka – Brzostówka Kolonia – Nowa Wieś – Wola Sernicka – Chlewiska (gmina Lubartów) – Pałecznicza – Serock do Firleja;

¹⁰ UCHWAŁA NR XI/162/2015 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO z dnia 30 października 2015 r. w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

- odcinek szlaku łącznikowego Szczekarków – Lisów – Brzeziny - Trójnia (gmina Lubartów) – Przypisówka – Firlej.

Ponadto przez teren gminy przebiega główny szlak turystyczny rowerowy (czerwony) po Lasach Kozłowieckich. Trasa w całości wytyczona została na terenie Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego, która pozwala na zapoznanie się z najciekawszymi miejscami takimi jak: rezerwat „Kozie Góry”, osada Stary Tartak czy stawy „Wzory”. Prowadzi leśnymi traktami i ukazuje najbardziej interesujące pod względem przyrodniczo krajobrazowym miejsca w Parku. Bogactwo przyrody idealnie uzupełnia przepych dziedzictwa kulturowego, jaki podziwiać można w pobliskim pięknym ogrodem pałacu – obecnie Muzeum Zamoyskich w Kozłowie.

Przez obszar gminy przebiega historyczny szlak handlowy, szlak architektury sakralnej oraz szlak rezydencji magnackich¹¹. Celem zagospodarowania zasobów kulturowych dla potrzeb turystyki, należy podjąć działania obejmujące uczytelnienie i zagospodarowanie szlaków historycznych jako szlaki turystyczne oraz ścieżki rowerowe.

Jednym z najpopularniejszych sportów jest nordic walking. Osoby uprawiające tą formę aktywności mogą korzystać z wytyczonych przez Lokalną Grupę Działania „Doliną Wieprza i Leśnym Szlakiem” tras na terenie sołectwa Annobór (gmina Lubartów) oraz w sąsiadujących miejscowościach: Firlej, Kamionka, Kock, Leszkowice, Nowa Wola, Pałecznica.

Doskonałą formą spędzania wolnego czasu jest jazda konna, która ma wiele zalet i zyskuje coraz większe grono sympatyków. W gminie Lubartów funkcjonuje stajnia Stanka w Lisowie, która oferuje naukę jazdy konnej dla początkujących i zaawansowanych jeźdźców. Odbywają się tam również zajęcia z hipoterapii, jednej z metod rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Jak wcześniej podkreślono, po rzece Wieprz prowadzi jeden z najpiękniejszych szlaków kajakowych w południowo – wschodniej Polsce. Liczne zakręty, odnogi i piękno przyrody sprawiają, że spływ kajakowy jest niezapomnianą przygodą. Proponowane jednodniowe spływy to trasy: Zawieprzyce – Szczekarków o długości ok. 24 km oraz Szczekarków - Wola Skromowska, o długości 28 km. Turyści mogą skorzystać z funkcjonujących przystani kajakowych i wypożyczalni kajaków zlokalizowanych m.in. w Wólce Rokickiej, Rokitnie, Szczekarkowie.

Należy nadmienić, iż w ostatnich kilku latach obserwuje się aktywizację przedsięwzięć turystycznych, o znaczeniu ponadgminnym polegających na urządzeniu i doposażeniu wcześniej wyznaczonych tras i szlaków turystycznych oraz wyznaczaniu nowych tras tematycznych. Jednakże, z uwagi na walory przyrodniczo – krajobrazowe i zasoby kulturowe niezbędne jest dalsze wzbogacanie infrastruktury turystycznej, przez wytyczenie i rozbudowę ścieżek i szlaków oraz wyznaczenie miejsc służących obsłudze turystyki. W celu ochrony potencjału przyrodniczego warto byłoby podejmować działania prowadzące do zwiększenia ruchu turystycznego, m.in. poprzez dalsze tworzenie ścieżek turystycznych (rowerowych, pieszych, edukacyjnych związanych z historią i przyrodą), zaopatrzonych m.in. w urządzone miejsca do odpoczynku, kosze na odpady. Dodatkowo infrastruktura turystyczna powinna być optymalnie oświetlona, z użyciem energooszczędnych rozwiązań. Na terenie gminy nasilenie ruchu turystycznego będzie występować zwłaszcza w sezonie wiosennym i letnim. Należy zatem rozważyć starania w zakresie przygotowania oferty zimowej, np. biegowych

¹¹ UCHWAŁA NR XI/162/2015SEJMIKU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO z dnia 30 października 2015 r. w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

szlaków narciarskich, czy kuligów. W obszarze gminy istnieją uwarunkowania przyrodniczo - krajobrazowe, kulturowe, mentalność oraz zaangażowanie ludności, predestynujące jej teren do tworzenia kompleksowych produktów turystycznych w różnych segmentach rynku turystycznego, uwzględniających konieczność współpracy w tym względzie z sąsiednimi gminami.

Infrastrukturę turystyczną stanowi również baza noclegowa i gastronomiczna. Stacjonarna baza turystyczna stopniowo się rozwija, co wynika z sąsiedztwa miasta Lubartów i bliskości Lublina, z którego pochodzi większość turystów odwiedzających gminę. Na terenie gminy funkcjonuje wiele kwater prywatnych i gospodarstw agroturystycznych oferujących miejsca noclegowe¹². Najwięcej gospodarstw agroturystycznych znajduje się w środkowej części gminy w sołectwie Skrobów-Kolonia (4 gospodarstwa agroturystyczne oraz Ośrodek Wczasów Zdrowotnych BEZETA), w Wincentów (1 gospodarstwo agroturystyczne i Zajazd WINCENTÓW), oraz po jednym gospodarstwie agroturystycznym w sołectwach: Łucka, Łucka-Kolonia, Mieczysławka i Wólka Rokicka. Istnieje możliwość przekształcenia zabudowy zagrodowej - na letniskową - we wszystkich miejscowościach na obszarze gminy. Za korzystne do rozwoju funkcji letniskowych należy uznać uzupełnianie budownictwem letniskowym niezabudowanych działek w terenach zabudowy zagrodowej. Indywidualne formy zagospodarowania rekreacyjnego mogą rozwijać się jako uzupełnianie niezabudowanych działek w ciągach zabudowy wsi: zabudową letniskową lub zagrodową z pokojami gościnnymi (agroturystyka). Preferuje się adaptację tradycyjnego budownictwa oraz translokację obiektów o cechach architektury, zharmonizowanej z krajobrazem kulturowym (rodzime materiały, kolorystyka „wtopiona” w krajobraz, detal). Tereny przewidziane w dokumentach planistycznych pod na rozwój usług obsługi turystyki (m.in. w sołectwie Skrobów, Łucka-Kolonia), tras rowerowych i terenów sportowo-rekreacyjnych (Skrobów, Lisów), w tym obejmujących rekultywację zdegradowanych terenów w sołectwie Nowodwór-Piaski, winny być w dalszym ciągu utrzymane.

Rozwój funkcji turystycznej na obszarze gminy wymaga równoczesnej rozbudowy bazy usług m.in. usług handlu, obsługi komunikacji i gastronomii. Należy podkreślić, iż poza zapleczem obsługi komunikacji stacji paliw w obrębie sołectwa Łucka Kolonia, przy drodze krajowej nr 19, w gminie praktycznie brak jest zaplecza obsługi funkcji tranzytowej. Niezbędne jest urządzenie i doposażenie placówek usługowych, jak też wyznaczenie dodatkowych parkingów dla turystyki m.in. we wskazanych w dokumentach planistycznych miejscach przyleśnych. Urozmaiceniu i wzbogaceniu usług turystyki może służyć przekształcenie na funkcje usługowe (mała gastronomia, handel) niektórych nieczynnych zlewni mleka i innych obiektów znajdujących się na obszarze gminy. Stąd też zgodnie z ustaleniami „*Studium...*” wskazuje się także tereny o wysokiej ekspozycyjności (punkty widokowe, wzgórza ostańcowe), możliwe do wykorzystania na funkcje rekreacyjne bez prawa zabudowy. Przewiduje się urządzenie punktów widokowych (miejsce postoju, mała architektura).

Na terenie gminy Lubartów, w szczególności w sołectwach: Majdan Kozłowiecki i Annobór wielu twórców ludowych kultywuje dawne rzemiosło i obyczaje. Wielu rękodzielników zajmuje się wyrabianiem tzw. galanterii plecionkarskiej, która reprezentowana jest przez kompozycje kwiatowe z zasuszonych roślin, hafty, tkane ręcznie dywaniki, ozdoby choinkowe, szopki, palmy, baranki wielkanocne, lalki, stroiki itp. Żywością do dziś dziedziną twórczości ludowej w gminie jest plastyka zdobnicza.

¹²

Wg danych uzyskanych z UG Lubartów

Na obszarze gminy występują liczne produkty lokalne: ciasta drożdżowe, pierogi, bigos, pączki, smalec wiejski, knedle, pyzy z różnym nadzieniem, flaki, zacierki, placki nadziewane kaszą. Lokalne i regionalne produkty są w niskim stopniu promowane. Rozwój produktów lokalnych byłby korzystny zarówno ze względów środowiskowych (wykorzystywane są naturalne zasoby środowiska), gospodarczych (nowe firmy, dochód dla mieszkańców), jak i społecznych (miejsca pracy, ciekawe zajęcie, realizacja celów życiowych, wzrost poziomu życia i przywiązania do regionu). Rozwój, promocja i sprzedaż produktów lokalnych stworzyłoby szansę poprawy sytuacji ekonomicznej w regionie, zapewniając jednocześnie pozytywne efekty środowiskowe i społeczne. Rozwój produktów lokalnych stałby się regionalnym sposobem na realizację zrównoważonego rozwoju.

Nie w pełni wykorzystane dotąd szanse rozwoju ma turystyka kulturowa. Są to takie formy zwiedzania, gdzie głównym celem turystów jest poznanie obiektów dziedzictwa kulturowego: zabytków architektury, miejsc związanych z ważnymi wydarzeniami i postaciami historycznymi czy literackimi, ośrodków kultu religijnego, zespołów budownictwa wiejskiego. Słabo wykorzystany jest także potencjał turystyczny rzeki Wieprz, brak jest podstawowej infrastruktury turystycznej przy rzece, jak również promocji jej walorów i możliwości wykorzystania na cele turystyczne – rekreacyjne. Szansą na rozwój nie tylko gminy, ale także regionu jest stworzenie wspólnej oraz uatrakcyjnienie istniejącej sieci szlaków turystycznych. Rozwój turystyki wiejskiej stanowi nowy kierunek w przemianach społeczno - gospodarczych obszarów wiejskich. Pozwala na wykorzystanie zasobów lokalnych, uzyskanie dodatkowych dochodów, rozwój przedsiębiorczości i ekonomicznego ożywienia terenów wiejskich. W warunkach społeczno-gospodarczych gminy Lubartów, rozwój funkcji turystycznej może stać się czynnikiem aktywizacji obszaru i źródeł dochodów ludności. Z rozwojem turystyki związane jest ożywienie innych gałęzi gospodarki tj.: handel, gastronomia, transport, produkcja zdrowej żywności itp. Potrzeba rozwoju w zakresie turystyki i rekreacji wiąże się ściśle z szansą na poprawę sytuacji na rynku pracy, ale także z koniecznością poprawnego kształtowania ładu przestrzennego oraz niedopuszczenia do negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze.

1.8.4. Powiązania widokowo – przestrzenne, dominanty i strefy ekspozycji¹³

Z punktu widzenia konserwatorskiego w Gminie występują dwa obszary krajobrazu współcześnie zdegradowanego na zasadzie przesądzeń planistycznych. Są to: składowisko odpadów w Rokitnie i zespół byłej garbarni w Chlewiskach. Pierwsze z nich – położone jest poza wyspecyfikowaną strefą ochrony planistycznej i pozbawione urządzeń kubaturowych, nie stwarza więc kolizji konserwatorskich. Zespół przemysłowy w Chlewiskach położony w obrębie dolnej terasy doliny Wieprza wciną się w kwalifikujący się do generalnej ochrony jej naturalny krajobraz. Jest to zatem kolizja z ochroną krajobrazu doliny. Kolizyjność dawnych zakładów garbarni i resztek zabudowy Chlewisk należy rozpatrywać w ramach ochrony prawego brzegu Wieprza (gmina Ostrów). Oprócz inwestycji powstających na zasadzie przesądzeń administracyjno - planistycznych, występujących w przeszłości w obszarze gminy, obserwuje się słabo kontrolowany, spontaniczny rozwój form zagospodarowania terenu, z których kilka ma wymiar antykonserwatorski. Należy tu tendencja do rozluźnionej zabudowy na całej długości głównych drogowych tras komunikacyjnych. Tymczasem dla zachowania ich tożsamości niezbędne jest przestrzeganie niezabudowanej linii demarkacyjnej na styku miejscowości. Jest to szczególnie ważne w gminie Lubartów, gdyż poszczególne pokarczunkowe wsie, o których mowa poniżej niezwykle pięknie wpisują się w krajobraz leśny. Tworzą się wręcz wnętrza zamknięte

ścianami lasu, co przekreśla kameralność i tożsamość kulturową. Innym zagrożeniem są prywatne czworoboczne sadzawki bez otoczenia zieleni wysokiej, tworzone na dolnej płaskiej terasie doliny Wieprza. Względnie tworzenie na jej obszarze małych ogródków uprawnych, prowizorycznie wygradzanych, z samorzutnie powstającą slumsową zabudową gospodarczą, prowadzącą do powstawania na obszarze dolnej terasy, w miejscach nie przystosowanych i wyłączonych z budownictwa (zalewowych) – obiektów trwałych, nieestetycznych i przekreślających w konsekwencji strategię ochrony naturalnego krajobrazu doliny (np. w Łucce).

Do nadwieprzańskiej strefy o bardzo dużym nasyceniu wartościami zabytkowymi i kulturowymi należy zaliczyć sołectwa położone na lewym brzegu doliny Wieprza: Trójnia, Brzeziny, Lisów, Lubartów, Łucka, Baranówka, Wólka Rokicka i Rokitno oraz Chlewiska położone na prawym brzegu Wieprza. Wymienione sołectwa posiadają bezpośrednie otwarcie na naturalny krajobraz doliny Wieprza. Dodatkowo dolna terasa doliny Wieprza jest zarazem strefą ekspozycji zespołów zabytkowych położonych na wysokiej krawędzi doliny.

W „*Studium...*”¹³ wskazano, że wzdłuż Wieprza występuje strefa krajobrazu kulturowego, z własną tożsamością oraz strefą ekspozycji położoną w obszarze naturalnego krajobrazu doliny Wieprza. Podobna strefa planistycznej ochrony wartości krajobrazu kulturowego i naturalnego wyraźnie ujawnia się wzdłuż doliny rzeki Parysówki w sołectwach: Annobór, Majdan Kozłowiecki i Nowodwór-Piaski, których powstanie tych sołectw datuje się na XIX w. Wymienione sołectwa powstawały na zasadzie karczunku Lasów Kozłowieckich i reprezentują inne wartości kulturowe. Występują tu krótkie pokarczunkowe rozłogi pól, oparte o ścianę lasu, rzadko spotykane nasycenie budownictwem drewnianym, zdobnictwo w drewnie (detale architektoniczne), piękne krzyże z „kapliczkami” i sztuka ludowa wykorzystująca bogactwo miejscowej flory (znane w całym kraju palmiarstwo, z własnymi uprawami potrzebnego materiału roślinnego). Postulowane objęcie ochroną planistyczną tej strefy „ekologicznej” tożsamości krajobrazu kulturowego współgra ze strategią ochrony w szerszym regionie, ponieważ strefa wzdłuż rzeczki Parysówki bądź leży w obrębie otuliny Krajobrazowego Parku Kozłowieckiego, bądź też poszerza się ku północnemu - wschodowi.

W „*Studium...*” sołectwo Skrobów wskazuje się do objęcia strefą ochrony planistycznej ze względu na bardzo bliskie sąsiedztwo Kozłówki, gdzie zachował się folwark gospodarczy Ordynacji Kozłowieckiej, połączony z jej centrum aleją akacjową, jak również architektura folwarczna, stąd też istnieje potrzeba powiązania funkcjonalno - przestrzennego z Kozłówką a nie z pobliską strefą doliny Parysówki. Należy podkreślić, iż związki funkcjonalno-przestrzenne Skrobowa z Kozłówką są ściśle powiązane z byłym folwarkiem ordynackim, z zachowaną rządówką i budynkiem dla robotników rolnych z ok. 1900 r. Folwark połączony był z centrum dóbr w Kozłówece prosto wytyczoną drogą obsadzoną alejowo. Dawna rządówka usytuowana jest na dużej działce, po której brzegach pozostały resztki zadrzewienia parkowego. Od strony dojazdu oraz na wysokości zabytkowego domu dla robotników istnieją rozległe działki bez zabudowy i zadrzewienia. Dom ten włączony był do zespołu budynków służących jako obóz jeniecki w czasie II wojny i po wojnie jako więzienie NKWD dla opozycyjnego podziemia. Reszta budynków nie zabytkowa, substandardowa, ustawiona bezładnie. Zespół podzielony jest na kilka części ogrodzonymi z prefabrykatów betonowych – pozostałość obozu. Jeden z budynków w ostatnich latach przekształcony

13

UCHWAŁA NR V/35/15 RADY GMINY LUBARTÓW z dnia 27 marca 2015 r. w sprawie uchwalenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubartów”

został na kaplicę, bez związków z obozową przeszłością Skrobowa. Miejsce obozowych pochówków znajduje się obok w lesie, bez trwałego ogrodzenia i odpowiedniego pomnika. Całość cechuje bezład przestrzenny. W miejscowym planie powinno się przeprowadzić zabiegi kompozycyjne: w zakresie dróg przez uczytelnienie dojazdu do d. rządówki i powiązań przestrzennych: rządówka – zespół folwarczny z domem dla robotników. Dwie niezabudowane działki w sąsiedztwie obu zabytków (od strony wjazdu) mogą zostać zabudowane budynkami mieszkalnymi i agroturystycznymi, których forma i sposób sytuowania winien uwzględniać powiązania przestrzenne z rządówką.

Należy podkreślić, iż dziedzictwo kulturowe jest elementem ładu przestrzennego jako dobra publicznego. Tak, jak wcześniej wspomniano, obejmuje ono nie tylko obiekty i ich zespoły objęte ochroną prawną, ale całość krajobrazu kulturowego, którego ochrona jest jednym z koniecznych warunków rozwoju zrównoważonego. Niezbędne jest zatem objęcie obiektów i obszarów dziedzictwa kulturowego skutecznymi działaniami związanymi z ich ochroną i kształtowaniem dziedzictwa kulturowego przed potencjalnymi zagrożeniami. Ochrona winna dotyczyć w szczególności zabytków wpisanych do rejestru zabytków. W celu zapewnienia skuteczności działań związanych z ochroną i kształtowaniem dziedzictwa kulturowego, nieodzowne jest uwzględnienie założeń wynikających zarówno z obowiązujących aktów prawnych oraz opracowań programowych szczebla wojewódzkiego i lokalnego.

1.8.5. Przestrzenie publiczne

Przestrzeń publiczna to obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne. Dlatego też, za obszary przestrzeni publicznej uznaje się obszary silnie identyfikowane przez mieszkańców jako miejsca kształtujące tożsamość gminy, sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na swoje położenie, charakter i świadomość mieszkańców.

Obszarami przestrzeni publicznych są m.in. place, tereny zieleni, stanowiące urządzone enklawy zieleni towarzyszącej terenom zurbanizowanym, tereny cmentarzy, drogi publiczne oraz ścieżki rowerowe, jak również stale dostępne budowle i budynki stanowiące własność publiczną. Do obszarów przestrzeni publicznych należą również tereny lokalizacji obiektów użyteczności publicznej:

- obiekty zdrowia – przychodnia zdrowia, prywatne gabinety lekarskie,
- obiekty kultu religijnego – kościoły, plebania, itp.,
- obiekty sportowe, tereny sportu i rekreacji,
- tereny usług,
- obiekty kultury,
- obiekty administracji lokalnej,
- obiekty przedszkoli, szkół.

Przestrzeniami publicznymi są też formy krajobrazu przyrodniczego stanowiące własność państwową (np. park narodowy) lub prywatną.

Przestrzenie te podlegają wielu zagrożeniom ze strony silnej presji rozwoju i wzrastających potrzeb rozbudowy struktury dróg ze względu na rosnący ruch drogowy. Zabezpieczenie

istniejących zasobów otwartej przestrzeni urbanistycznej oraz zapewnienie nowych obszarów w odpowiedzi na wymagania związane z rozwojem cywilizacyjnym, pozostają istotną częścią strategicznego podejścia do przestrzeni urbanistycznej. Dla terenów zieleni publicznej w formie parków niezbędne jest urządzenie terenów zieleni jako przestrzeni publicznych o wysokich walorach estetycznych, przyrodniczych, funkcjonalnych i krajobrazowych, wyposażenie w ciągi spacerowe, urządzenia sportu i rekreacji, ciek i zbiorniki wodne, wykluczenie form użytkowania obniżających wartość i wielkość zasobów przyrodniczych oraz nieodzowne jest urządzenie niezbędnych ciągów infrastruktury technicznej. W gminie Lubartów brak jest parków i urządzonych terenów zielonych, stanowiących przestrzenie publiczne. Funkcję przestrzeni publicznych, jako miejsc spotkań mieszkańców gminy pełnią jedynie budynki, zlokalizowane w sołectwach: Annobór, Baranówka, Brzeziny, Chlewiska, Lisów, Rokitno, Szczekarków, Wandzin, Wola Lisowska oraz Wólka Rokicka Kolonia. Jakość i stopień zagospodarowania budynków pełniących miejsca spotkań mieszkańców, w zdecydowanej większości jest niestety niezadowolająca. Jedynie w sołectwach Baranówka oraz Lisów jakość przestrzeni publicznych ocenia się jako dobrą, zaś w sołectwach: Brzeziny, Chlewiska, Rokitno oraz Wólka Rokicka Kolonia jako zadowolającą. Na podstawie przeprowadzonej analizy zauważa się, iż jednym z głównych elementów sprzyjających rozwojowi zjawisk kryzysowych na obszarze gminy, jest niski poziom dostępności do przestrzeni publicznych.

1.8.6. Identyfikacja najważniejszych problemów w sferze zagospodarowania przestrzennego i środowiska naturalnego

W gminie występuje wiele problemów do rozwiązania w sferze zagospodarowania przestrzennego i środowiska naturalnego. Do głównych problemów w tej sferze należy zaliczyć w szczególności: istnienie terenów predestynowanych do występowania ruchów masowych ziemi, które koncentrują się wzdłuż doliny rzeki Wieprz, jakość wód powierzchniowych na terenie gminy nie jest zadowolająca, rzeki zanieczyszczone i zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, koncentracja emisji zanieczyszczeń w części gminy, zanieczyszczenia powodowane przez ciężki ruch samochodowy na drodze krajowej nr 19, niskie wskaźniki sieci kanalizacyjnej i gazowej, postępujący proces suburbanizacji, związany z sąsiedztwem metropolii, co pozostaje w ścisłym związku z rozpraszaniem powstałej zabudowy mieszkaniowej przy jednoczesnym zanikaniu tradycyjnego wiejskiego charakteru gminy, wysokie koszty doprowadzenia infrastruktury komunalnej do nowopowstałych rozproszonych domostw, brak utwardzenia bitumicznego wielu odcinków dróg gminnych, brak wydzielonych specjalnych ciągów komunikacyjnych dla pieszych i rowerzystów, w części gminy brak jest powiązań komunikacyjnych. Niewykorzystany potencjał dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wymaga stworzenia ścieżek turystycznych (rowerowych, pieszych, edukacyjnych związanych z historią i przyrodą), zaopatrzonych m.in. w urządzone miejsca do odpoczynku.

2. SFERA GOSPODARCZA

2.1. Zatrudnienie, rynek pracy i bezrobocie

W 2015 roku liczba osób pracujących w gminie Lubartów wyniosła 966 – o 31,1% więcej aniżeli w 2010 r. i o niespełna 1% mniej niż w roku 2014, kiedy liczba pracujących była najwyższa (1004 osób). W 2015 roku pracujący stanowili 14,2% ludności w wieku

produkcyjnym i 8,9% ogółu ludności gminy. W układzie PKD 2007 liczbę zatrudnionych obrazuje poniższa tabela:

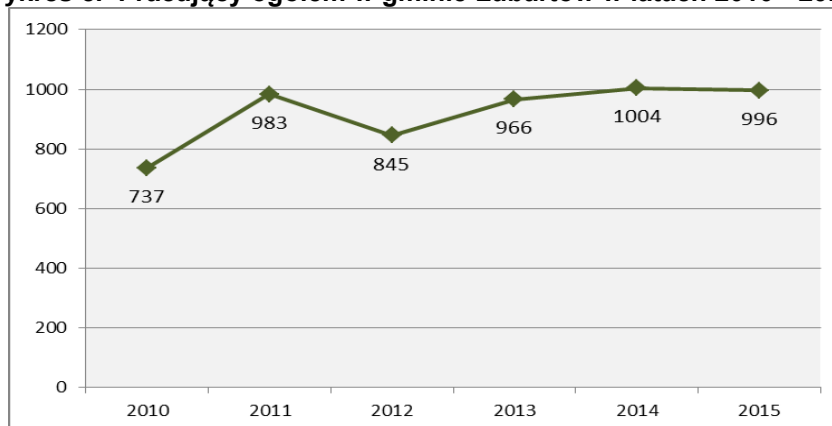
Tabela 8. Zatrudnienie w układzie PKD2007

Sektory ekonomiczne wg sekcji PKD 2007	Pracujący		Spadek /wzrost zatrudnienia
	2010 rok	2015 rok	
Sekcja A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo)	43	62	+ 19
Sekcja B (Górnictwo i wydobywanie), sekcja C (Przetwórstwo przemysłowe), Sekcja D (Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych), Sekcja E (Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją) i sekcja F (Budownictwo)	347	380	+ 33
sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych), sekcja H (transport i gospodarka magazynowa), sekcja I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi) i w sekcji J (informacja i komunikacja),	347	177	- 170
sekcja K (Działalność finansowa i ubezpieczeniowa) i sekcja L (Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości),	8	Brak danych, dla tych sekcji w 2015r., które zostały przypisane do sekcji wymienionych poniżej ¹⁴	
sekcja M (Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna), sekcja N (Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca), sekcja O (Administracja publiczna i obrona narodowa), sekcja P (Edukacja), Sekcja Q (Opieka zdrowotna i pomoc społeczna), Sekcja R (Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją), Sekcja S (Pozostała działalność usługowa)	248	377	+ 129
Ogółem	737	996	+ 259

Tak mała liczba pracujących w stosunku do ogółu ludności gminy spowodowana jest brakiem danych statystycznych obejmujących osoby pracujące w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego oraz podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. Ponadto rozbieżności mogą wynikać również z niedopasowania kwalifikacji pracowników do nowych technologii i braku potrzebnych kompetencji przy otrzymaniu zatrudnienia. Ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo Gminy z miastem Lubartów, mieszkańcy gminy korzystają z miejskiego rynku pracy, na niekorzyść obszaru wiejskiego.

¹⁴ Rocznik statystyczny Województwo Lubelskie Podregiony, powiaty, gminy, WUS Lublin 2016

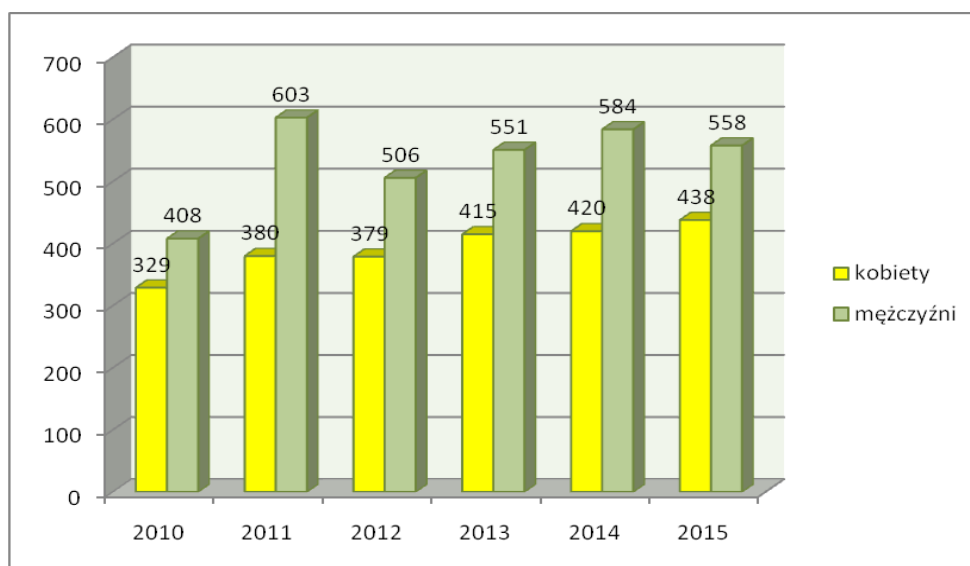
Wykres 6. Pracujący ogółem w gminie Lubartów w latach 2010 - 2015¹⁵

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Wśród pracujących w analizowanych latach dominowali mężczyźni, których udział w ogólnej liczbie pracujących najwyższy był w 2011 roku (61,3%). Od tego roku obserwuje się stopniową tendencję malejącą, jeśli chodzi o udział mężczyzn wśród pracujących, osiągając wielkość 56% w roku 2015. Najmniejsza różnica występowała w 2010 r., kiedy kobiety stanowiły 44,6% pracujących, zaś mężczyźni –ponad 55,4%.

Wykres 7. Pracujący wg płci w gminie Lubartów w latach 2010 – 2015

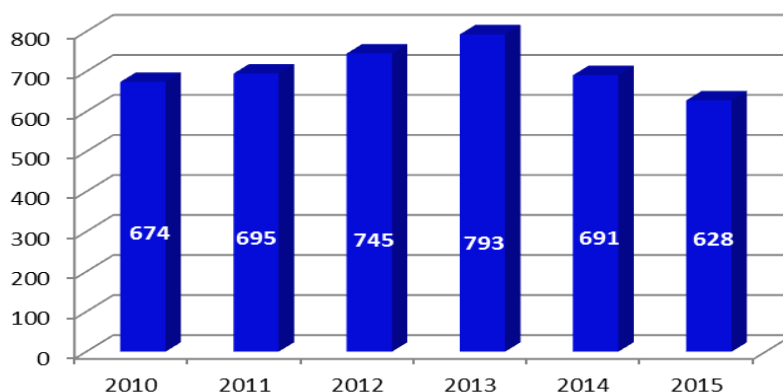
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS –Bank Danych Lokalnych

Gminę Lubartów dotyka problem ukrytego bezrobocia, które cechuje się nadwyżką zatrudnionych w rolnictwie, co nie jest objęte oficjalną statystyką. Brak obowiązku publikowania danych dotyczących stopy bezrobocia na poziomie gmin skutkuje utrudnionym,

¹⁵ Zgodnie z metodologią badań obejmujących podmioty gospodarki narodowej do pracujących zalicza się: osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, pracodawców i pracujących na własny rachunek, osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków spółdzielni produkcji rolniczej, duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

a w niektórych przypadkach niemożliwym do nich dostępem. Za wskaźnik zastępczy można uznać odsetek zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym. W latach 2010 - 2013 z roku na rok obserwowano stałą tendencję wzrostu liczby bezrobotnych. Pod koniec 2010r. w urzędzie pracy zarejestrowanych było 674 osoby, a udział bezrobotnych w liczbie osób wieku produkcyjnego wyniósł 9,7%. Do końca 2013 r. zarówno liczba, jak i udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wzrosła odpowiednio do 793 osób i 11,3%. Od 2014 roku liczba bezrobotnych powoli wykazuje tendencję malejącą. W 2015 roku zarejestrowanych było 628 osób, a udział bezrobotnych w liczbie ludności wieku produkcyjnego kształtował się na poziomie 8,9%.

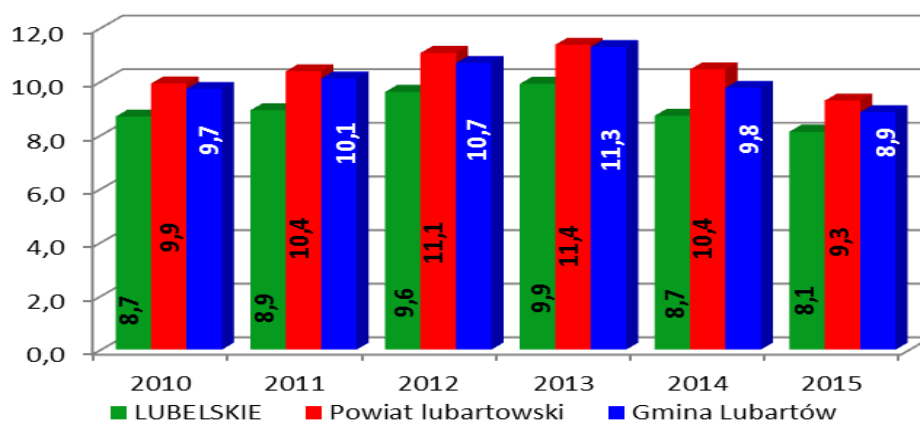
Wykres 8. Liczba bezrobotnych w gminie Lubartów w latach 2010 – 2015

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W gminie udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił 8,9%, był on niższy od wskaźnika dla powiatu lubartowskiego (9,3%) ale wyższy dla województwa lubelskiego (8,1%). Niewątpliwie wpływ na tę sytuację ma bliskie sąsiedztwo miasta Lublina, które zapewnia miejsca pracy części mieszkańcom gminy.

Wykres 9. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2015 w gminie Lubartów, powiecie lubartowskim i województwie lubelskim

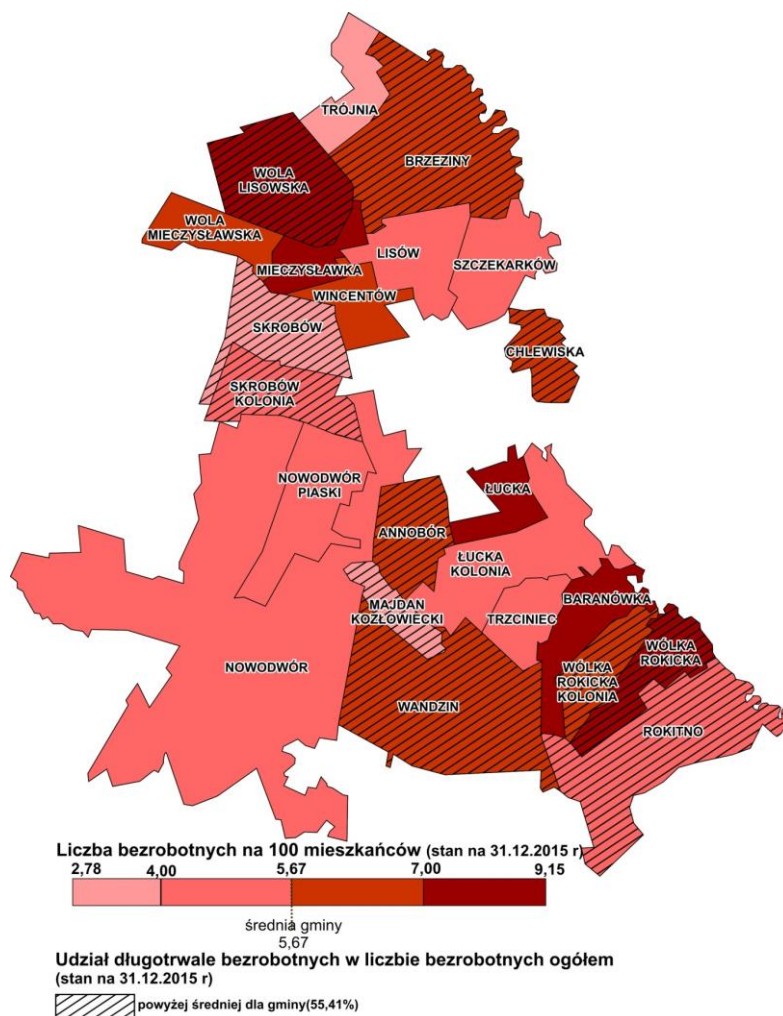

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Spośród osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubartowie, ponad 55,4% znajduje się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, są to osoby długotrwale

bezrobotne, które są szczególnie narażone na marginalizację społeczną i ekonomiczną. Zjawisko długotrwałego bezrobocia od 2010 roku pozostało na podobnym poziomie (55,0)%.

Rycina 9. Udział osób długotrwałe bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem w sołectwach gminy Lubartów w 2015 roku

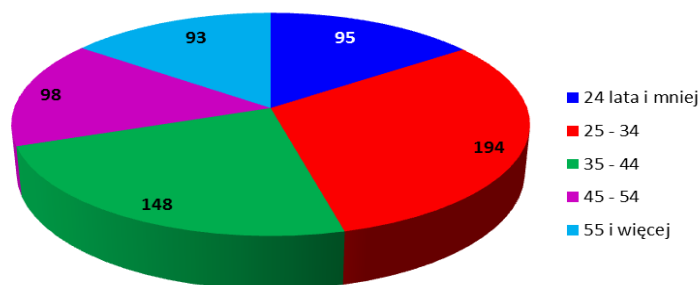

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie

W gminie bezrobocie dotyczy przede wszystkim ludzi młodych. Największy udział osób bezrobotnych charakteryzuje grupę wiekową 25-34 lata. W roku 2015 stanowili oni 31,0% ogółu mieszkańców gminy pozbawionych pracy. Znaczący i systematyczny wzrost liczby osób bezrobotnych w tej grupie wiekowej uwiadcza się od 2010 roku. Ta grupa wiekowa jest również najliczniejsza wśród kobiet w trudnej sytuacji na rynku pracy. Jest to niepokojąca tendencja, gdyż może skłaniać młodych ludzi do migracji w celu poszukiwania pracy. Problemy ze znalezieniem pracy mają również mieszkańcy gminy w przedziale 35 - 44 lata. W roku 2015 grupa ta była drugą co do liczebności i stanowiła 23,6% osób bezrobotnych, jest to zatem kolejna grupa wymagającej wsparcia. Kolejną liczną grupą ludności pozbawionej pracy są osoby w wieku 45 – 54 lata (15,6%). Bardzo podobne wartości, bo na poziomie 14 – 15% bezrobocia dotyczą ogółu mieszkańców w wieku 24 lata

i mniej oraz 55 i więcej. Grupy wiekowe: 45 - 54 lata oraz 55 i więcej są również najliczniejsze wśród kobiet w trudnej sytuacji na rynku pracy.

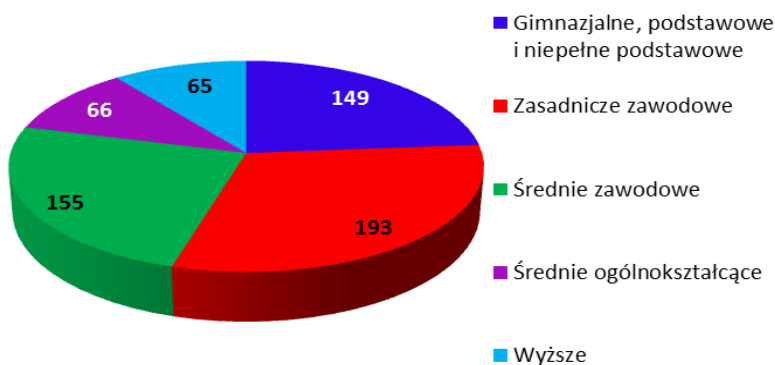
Wykres 10. Struktura bezrobotnych wg wieku w gminie Lubartów – 2015 rok

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie

Kolejna istotna kwestia związana z bezrobociem to wykształcenie osób bezrobotnych. Poziom wykształcenia osób bezrobotnych często świadczy o niedopasowaniu kompetencji do rynku pracy. Na poniższym wykresie przedstawiono podział osób bezrobotnych w gminie w rozróżnieniu na posiadane wykształcenie.

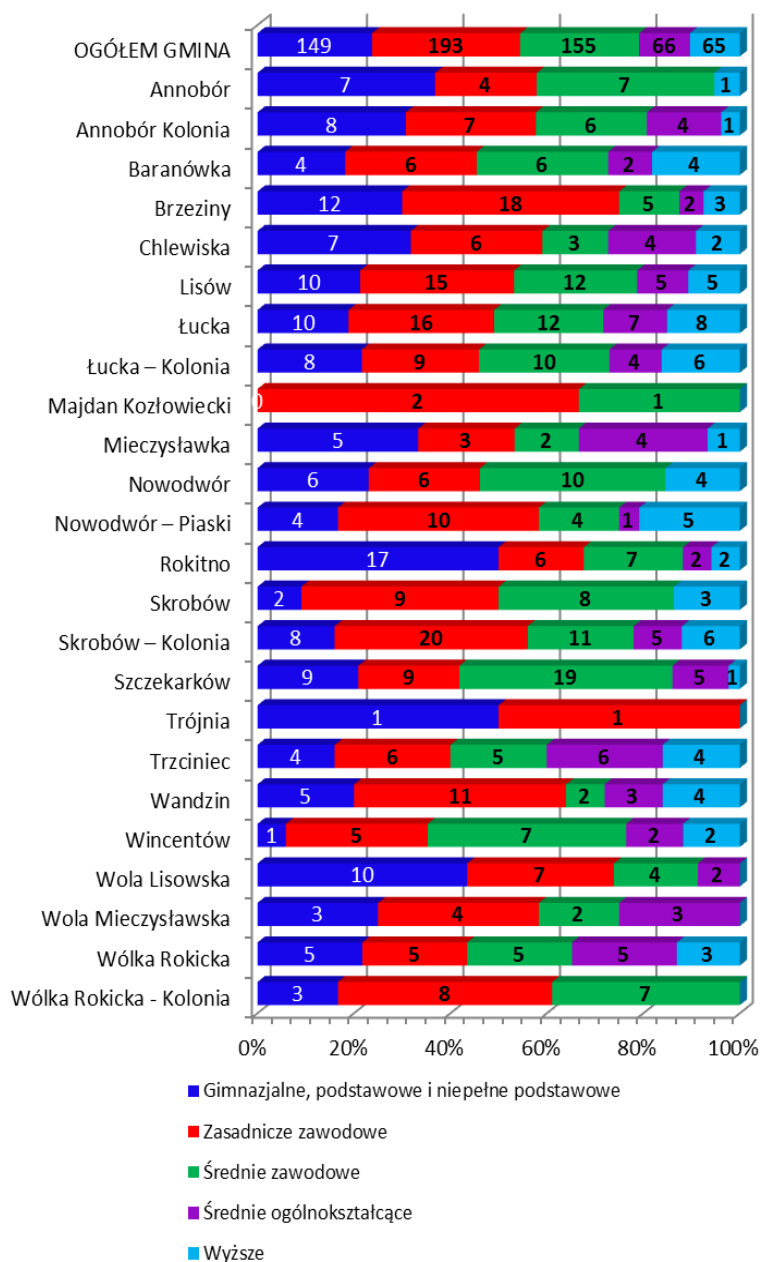
Wykres 11. Struktura bezrobotnych w gminie Lubartów wg wykształcenia – 2015 rok

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie

Z prezentowanych danych wynika, iż w gminie większość osób bezrobotnych rejestrujących się to osoby wykształceniem zasadniczym zawodowym (30,7% osób bezrobotnych). Stosunkowo wysokie bezrobocie wśród osób z wykształceniem zawodowym może świadczyć o niedopasowaniu wykształcenia kierunkowego do rzeczywistych potrzeb lokalnego rynku pracy. Następną grupę stanowią osoby bezrobotne posiadające wykształcenie policealne, średnie ogólnokształcące i średnie zawodowe (35,2% bezrobotnych) oraz 23,7% osoby bezrobotne z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym. Niepokojącym zjawiskiem jest wzrastający i dość wysoki udział osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym (10,4%). Należy zauważyć, że osoby z wykształceniem wyższym w ostatnich latach odczuwają coraz większe problemy ze znalezieniem pracy.

Wykres 12. Struktura bezrobotnych w poszczególnych sołectwach wg wykształcenia – 2015 rok

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie

Reasumując dane dotyczące problemu bezrobocia na terenie gminy Lubartów warto pamiętać o kilku wrażliwych grupach, które mają problemy ze znalezieniem pracy, a więc o osobach o najniższym wykształceniu, osobach nie posiadających doświadczenia zawodowego oraz długotrwale bezrobotnych. Z uwagi na niedostatecznie wykorzystany potencjał osób bezrobotnych, uważa się za niezbędne podejmowanie działań minimalizujących poziom zjawiska bezrobocia prowadzącego do wykluczenia społecznego. W celu aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy, nieodzowne są działania aktywizujące w stosunku do osób długotrwale bezrobotnych w kierunku udziału w szkoleniach i programach aktywizacji rynku pracy i przeciwdziałania bezrobociu przy udziale potencjalnych pracodawców. Szczególny nacisk winien być położony na wsparcie grup

znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. osób w grupie wiekowej 25 – 34 lata, osób długotrwale bezrobotnych, osób niepełnosprawnych, kobiet i osób z niskimi kwalifikacjami. Omawiane kategorie są szczególnie narażone na marginalizację społeczną i ekonomiczną.

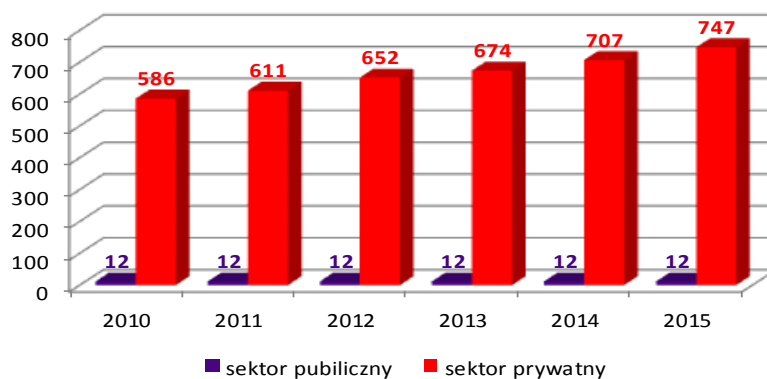
2.1.1. Przedsiębiorczość pozarolnicza

Na potencjał gospodarczy gminy składa się stopień koncentracji podmiotów gospodarczych, ich charakter, branża w której działają, a także otoczenie biznesu służących zaspokojeniu potrzeb wewnętrznych i jej mieszkańców oraz potrzeb zewnętrznych. Procesy kształtujące sferę gospodarczą wpływają na dynamikę rozwoju społeczno - ekonomicznego różnych jednostek osadniczych. Powyższa zależność jest szczególnie zauważalna na szczeblu lokalnym. Zjawiska i przemiany gospodarcze w znacznym stopniu determinują kierunek oraz dynamikę rozwoju w pozostałych sferach. Rozwój miejscowej gospodarki jest szczególnie istotny dla mieszkańców gminy, głównie ze względu na szansę zmniejszenia stopy bezrobocia i wzrost poziomu jakości życia. Zagadnienie to jest także ważne dla miasta powiatowego Lubartowa, pełniącego rolę ośrodka usługowo - administracyjnego, gospodarczego i kulturalnego. Gmina otacza miasto Lubartów pierścieniem o szerokości od 3 do 10 km, co stwarza możliwość rozwoju lokalnych podmiotów gospodarczych w kierunku obsługi strefy miejskiej oraz gwarantuje łatwy dostęp do instytucji i obiektów zlokalizowanych na terenie samego miasta. Dzięki lokalizacji przy drodze krajowej nr 19, posiada dobrą dostępność komunikacyjną w układzie regionalnym i krajowym.

Pomimo, iż gmina ma charakter rolniczy, na przestrzeni ostatnich kilku lat odnotowuje się wysoką dynamikę przyrostu liczby podmiotów gospodarczych, co świadczy o sprzyjających warunkach dla prowadzenia działalności gospodarczej. Według danych Banku Danych Lokalnych w 2015 roku w gminie zarejestrowanych było 760 podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON. W porównaniu do 2010 roku ich liczba wzrosła o 162 podmioty. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów wynosiła 102 podmioty. Na 1 tys. mieszkańców gminy przypadało 67,4 podmiotów gospodarczych. Poziom rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy Lubartów, mierzony liczbą podmiotów gospodarczych przypadających na 1 tys. mieszkańców, jest o ponad 3,5% wyższy niż średnio w powiecie, natomiast niższy o 16,7% niż w województwie lubelskim. W odniesieniu do wskaźnika podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 1 tys. ludności, wskaźnik ten jest wyższy o 50,3% niż średnio w powiecie i o 31,5% aniżeli w województwie.

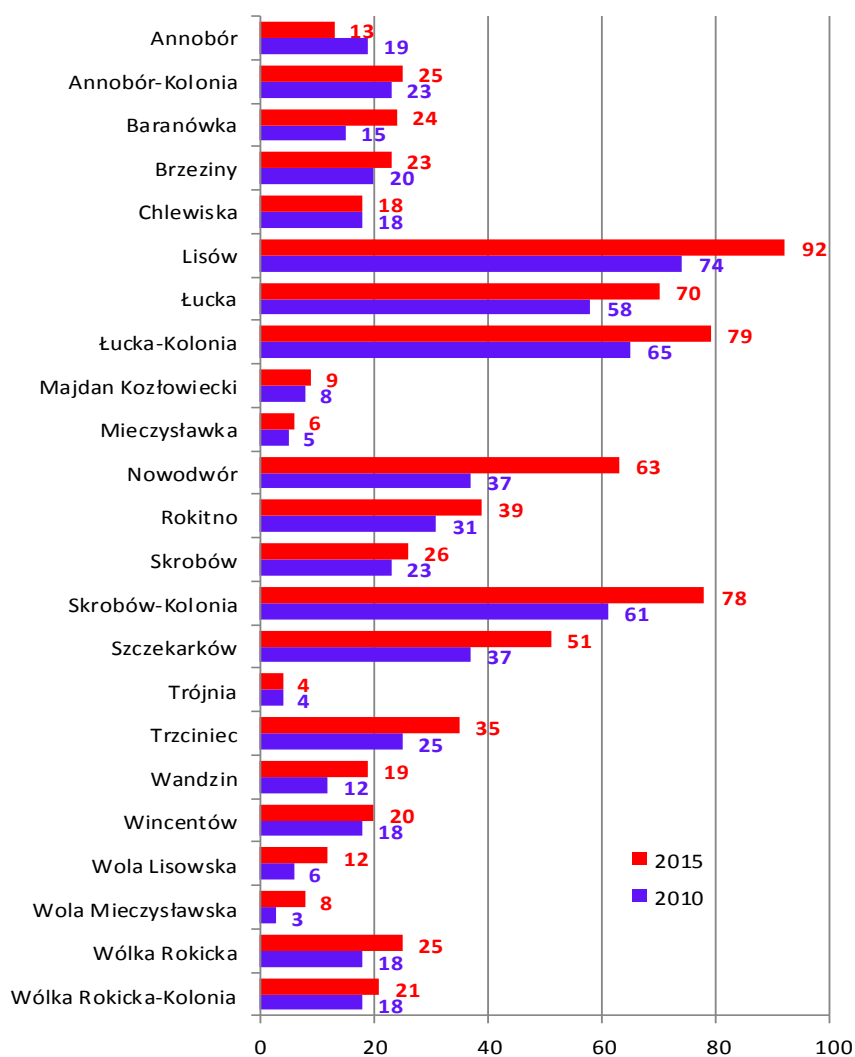
Wśród podmiotów gospodarczych ponad 98% to przedstawiciele sektora prywatnego. Zasoby podmiotów gospodarczych w gminie tworzą przede wszystkim jednoosobowe działalności gospodarcze oraz firmy mikro, tj. podmioty zatrudniające od 0 do 9 pracowników. Są to głównie małe, często rodzinne firmy, charakteryzujące się dużą różnorodnością produkcji i usług. W sektorze prywatnym prowadziło działalność 747 podmiotów, zaś w publicznym – 12 podmioty. W obrębie sektora prywatnego najwięcej osób fizycznych, bo aż 641 prowadziło działalność gospodarczą. Wzrosła również liczba spółek prawa handlowego z 15 w roku 2010 do 19 w 2015 roku. Na koniec 2015 roku działała 1 spółka z udziałem kapitału zagranicznego oraz 38 spółek cywilnych.

Wykres 13. Podmioty zarejestrowane w systemie REGON w gminie Lubartów w latach 201-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS –Bank Danych Lokalnych

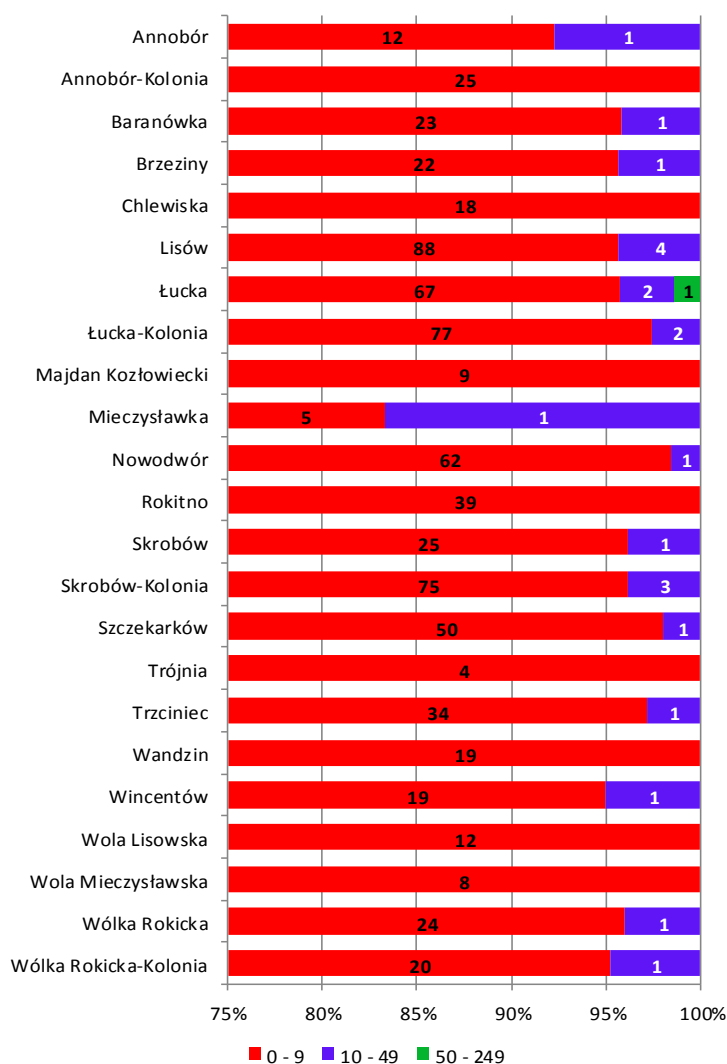
Wykres 14. Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w sołectwach gminy Lubartów w 2010 i 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS –Bank Danych Lokalnych

W strukturze przedsiębiorstw wg klas wielkości zdecydowana większość bo aż 97% to przedsiębiorstwa zatrudniające 0 - 9 osób. Na terenie gminy funkcjonowały 22 przedsiębiorstwa zatrudniające od 10 – 49 pracowników (spadek o 1 firmę), stanowiły one niespełna 3,0% ogółu przedsiębiorstw oraz jedno przedsiębiorstwo w Łucce zatrudniające 50 – 249 osób.

Wykres 15. Struktura przedsiębiorstw wg klas wielkości w sołectwie gminy Lubartów – 2015 rok

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS –Bank Danych Lokalnych

Biorąc pod uwagę podział na sekcje PKD w gminie wyróżnić można wiodące branże gospodarki. I tak w 2015 roku, ponad 28,0% (218) podmiotów należała do sekcji handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego. Liczba podmiotów w porównaniu z rokiem 2010 zwiększyła się o 35 podmiotów. Największy wzrost podmiotów w tej sekcji nastąpił w sołectwach: Skrobów-Kolonia (10 podmiotów) i Nowodwór (9). Znacząca liczba podmiotów gospodarczych znajduje się w sekcji budownictwo – 139 podmiotów w 2015 roku, co stanowi ponad 18,0% wszystkich podmiotów. Należy podkreślić, iż od 2010 roku nastąpiło zwiększenie ich liczby o 44 tj. o 33,7%. Najwięcej podmiotów zaliczających się do sekcji budownictwo zlokalizowanych jest w sołectwach: Lisów (17), Łucka (16), Skrobów-Kolonia (14)

i Szczekarków (13). Bardzo znacząca jest grupa podmiotów gospodarczych działająca w sekcji przetwórstwo przemysłowe 12,2% (93 w 2015 roku, wzrost o 4,5% w stosunku do 2010 roku), transport i gospodarka magazynowa 5,4% (41 – 2015 roku; wzrost o 36,7%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna 4,5% (34 – 2015 roku; wzrost o 88,9%). Wysoki wzrost udziału liczby podmiotów w sekcji działalność profesjonalna, naukowa i techniczna i jej wysoki udział w ogólnej liczbie podmiotów zasługują na szczególną uwagę ze względu na prowadzoną innowacyjną działalność na skalę globalną, o czym będzie mowa w dalszej części diagnozy. Lokalizacja w gminie tego typu firm świadczy o jej atrakcyjności.

Największymi firmami zlokalizowanymi i prowadzącymi działalność na terenie gminy Lubartów są:

- Black Read White – Chlewiska;
- Stella Pack S.A – Skrobów;
- P.H.M POLCOMM – Chlewiska;
- Zakład Wyrobów Betonowych - Wojciech Trykacz – Łucka;
- Zakład Wyrobów Betonowych Lewtak S.C. – Mieczysława;
- ZPHU Piekarnia "Kajzerka" Budzyński Kazimierz i Halina S.J. – Lisów;
- Danuta Jankowska Zakład Handlowo-Produkcyjny "DAJANA" – Trzcinec;
- Firma Produkcyjno - Handlowa "Woźniak" Krzysztof Woźniak – Lisów;
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Uslugowe WOL-MAT Henryk Woliński - Skrobów;
- PPHU „ELDAR” Dariusz Baran - Łucka;
- „ROZKO” Małgorzata Kosiarska - Łucka-Kolonia;
- Sławomir Socha Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „SOMA” - Łucka;
- Wojciech Trykacz - betoniarstwo, kamieniarstwo, produkcja, usługi, transport ciężarowy, usługi budowlane, ślusarskie, stolarskie, hurtowa i detaliczna sprzedaż oraz konfekcjonowanie materiałów ropopochodnych i artykułów przemysłowych – Łucka;
- Eugeniusz Weber, Zakład Usług Specjalistycznych "INTER - DIESEL - SERVICE" - Skrobów;
- Jan Zdzenicki, Przedsiębiorstwo Handlowo - Usługowe "AGROMIESZ" - Baranówka;
- Kazimierz Guz, "GiS" (gastronomia, sprzedaż paliw i olejów, dystrybucja gazu propan-butan, usługi noclegowe) - Łucka-Kolonia;
- Zdzisław Małyska „EURO WOOD” – branża drzewna (produkcja wyrobów tartacznych) - Annobór;

Reasumując należy stwierdzić, że pomimo dynamicznego przyrostu nowo rejestrowanych firm i wyższych wskaźników świadczących o wyższym poziomie rozwoju przedsiębiorczości niż w powiecie (również w województwie lubelskim), nadal obserwuje się znaczącą (wysoką) liczbę osób bezrobotnych oraz osób pobierających świadczenia z pomocy społecznej. Należy podkreślić, iż na atrakcyjność gminy dla inwestorów niewątpliwie ma jej położenie przy drodze krajowej nr 19 i w bezpośrednim sąsiedztwie Lublina, co gwarantuje m.in. dostęp do instytucji około biznesowych i wysoko wykwalifikowanych kadr czy też do urzędów administracji państwowej. Dla gminy obecność liczących się firm, w znaczący sposób przyczynia się do uaktywnienia lokalnej działalności gospodarczej oraz przede wszystkim jest gwarancją podniesienia dochodów i sukcesywnego obniżania stopy bezrobocia.

2.1.2. Atrakcyjność inwestycyjna gminy

Niezbędnym elementem stymulującym rozwój gospodarczy i podniesienie konkurencyjności, jest przygotowanie zorganizowanych terenów przeznaczonych pod lokalizację przemysłu i usług, wyposażonych w pełną infrastrukturę techniczną i posiadających uregulowany stan prawny. W dokumencie „Studium przestrzenne lokalizacji i możliwości rozwoju regionalnych stref przedsiębiorczości w województwie lubelskim, Katalog stref przedsiębiorczości”, wskazuje się 2 planowane strefy przedsiębiorczości: w sołectwie Nowodwór – obszar o powierzchni ok. 10 ha z możliwością powiększenia strefy do ok. 30 ha, położony w sąsiedztwie drogi krajowej nr 19 oraz w odległości ok. 1 km od linii kolejowej nr 30 i ok. 500 m od bocznicy kolejowej oraz w sołectwie Chlewiska – obszar o powierzchni ok. 25 ha przy byłej garbarni, położony przy drodze powiatowej nr 1558, w odległości ok. 5 km od drogi krajowej nr 19 oraz ok. 1,5 km od linii kolejowej nr 30.

Planowane strefy przedsiębiorczości mają umocowanie zarówno w obowiązującym „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jak i w planach miejscowych.

Tereny przeznaczone na przemysł, bazy, składy w obowiązujących dokumentach planistycznych gminy:

- Nowodwór (w tzw. części byłe miasto Lubartów) i Annobór-Kolonia - tereny prywatne o powierzchni około 200 ha (ul. Nowodworska i Gazowa), uzbrojenie: wodociąg, komunalny, energia elektryczna - sieć średniego napięcia, gazociąg - w odległości około 1500m, kanalizacja - około 1500m;
- Rokitno - 2 obszary z terenami prywatnymi o powierzchni około 2,5 ha i 2 ha, uzbrojenie: wodociąg komunalny, energia elektryczna - w odległości około 150 m, gazociąg - w odległości około 300m, kanalizacja - około 200m
- Chlewiska - tereny prywatne o powierzchni łącznej około 25ha (przy byłej garbarni), uzbrojenie: wodociąg komunalny, energia elektryczna - sieć średniego napięcia, gazociąg - odległości około 500m, kanalizacja - doprowadzona do obrzeży obszarów inwestycyjnych

Tereny przeznaczone na rzemiosło i usługi publiczne:

- Łucka - tereny prywatne o powierzchni łącznej około 5ha przy obwodnicy, obok przejazdu kolejowego - najbliższe sieci uzbrojenia w odległości 1 - 1.5km;

Tereny przeznaczone na usługi turystyczne:

- Majdan Kozłowiecki - 2 obszary z terenami prywatnymi o powierzchni 2ha i 1 ha, na obrzeżu Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego, uzbrojenie: wodociąg komunalny około 200m, energia elektryczna - około 200m, gazociąg i kanalizacja - brak

Obsługą inwestorów zajmuje się Centrum Obsługi Inwestora (COI), którego celem jest wspieranie i stymulowanie napływu inwestycji zewnętrznych oraz udzielanie wsparcia lokalnym przedsiębiorcom. Jest miejscem pierwszego kontaktu dla zainteresowanych inwestowaniem na terenie gminy. Rozwojowi przedsiębiorczości sprzyjają ponadto działania władz samorządowych przejawiające się m.in. w stosowaniu zachęt inwestycyjnych w formie ulg podatkowych, rozwijaniu infrastruktury technicznej, tworzeniu stref inwestycyjnych. W celu pozyskiwania nowych inwestorów COI współpracuje m.in. z Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PALiIZ). Ponadto, przedsiębiorstwa działające

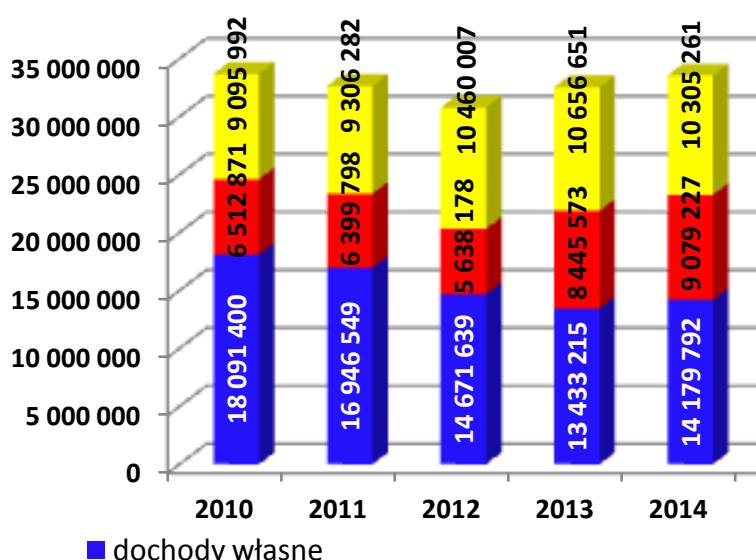
na terenie gminy mogą korzystać ze wsparcia oferowanego przez instytucje otoczenia biznesu zlokalizowane w mieście Lubartów. Należy podkreślić, że poprzez swoje położenie w sąsiedztwie miasta Lublina, podmioty gospodarcze zarejestrowane bądź prowadzące działalność na terenie gminy, mają duże możliwości korzystania z usług instytucji otoczenia biznesu. Wiodącą pozycję wśród instytucji otoczenia biznesu w Lublinie ma Lubelska Fundacja Rozwoju, Agencja Rozwoju Lokalnego bądź Polskiego Funduszu Gwarancyjnego sp. z o. o. utworzonego w ramach Polsko – Brytyjskiego Programu Rozwoju Przedsiębiorczości. Elementem wspierającym rozwój biznesu jest obsługa bankowa oraz szeroko rozumiana promocja gospodarcza. Promocję gospodarczą tworzą instytucje organizujące imprezy wystawienniczo – promocyjne, giełda towarowa czy specjalistyczne wystawy i targi mające miejsce przede wszystkim w pobliskiej Elizówce w gminie Niemce.

2.1.3. Zdolność inwestycyjna gminy

Zrównoważony rozwój stanowi ideę przyświecającą rozwojowi jednostek samorządowych na wszystkich poziomach sfery społeczno - gospodarczej. Budżet jest finansowym wyrazem i instrumentem polityki gospodarczej gminy oraz najważniejszym narzędziem do jej realizacji. Jest uchwalany corocznie przez Radę Gminy i opiniowany przez Regionalną Izbę Obrachunkową. Oprócz ustalanych i realizowanych corocznie planów budżetowych gmina posiada również Wieloletnią Prognozę Finansową.

W latach 2010 – 2015 odnotowano wahania wysokości dochodów ogółem oraz ich strukturze. W latach 2010 – 2012 nastąpił spadek dochodów o ok. 10% a następnie w latach 2012-2014 ich niewielki wzrost. W 2015 roku nastąpił ponownie niewielki spadek dochodów gminy. Według opublikowanych danych z wykonania budżetów¹⁶ w 2015 r. dochód budżetu gminy wyniósł 33,3 mln zł, dochody były niższe o około 1% niż w 2010 roku. Na strukturę dochodu ogółem składają się: dochody własne, subwencja ogólna i dotacje. Największy udział miały dochody własne (44,7%), a zdecydowanie mniej subwencje ogólne (29,8%) i dotacje (25,5%)

Wykres 16. Struktura dochodów gminy Lubartów w latach 2010-2015

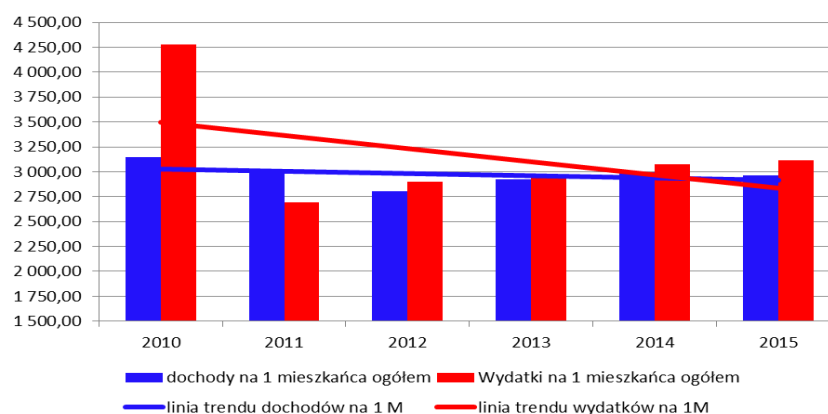

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL

¹⁶ www.lublin.rio.gov.pl „Wykonanie budżetów JST za lata 2010 – 2015”

Wg danych BDL w 2015 roku dotacje inwestycyjne stanowiły 30,5% dotacji ogółem i w stosunku do roku 2010 wzrosły ponad 8-krotnie (w roku 2010 stanowiły zaledwie 4,5%). W 2015 r. na obszarze gminy Lubartów¹⁷, średni dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniósł tylko 2 960,98 zł i w porównaniu do roku 2010 zmalał o 183,58 zł. Podobne zjawisko odnotowano w przypadku dochodów własnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca, które zmalały o ponad 20% i w 2014 r., wyniosły 1323,54 zł (spadek o 364,57 zł)

Wykres 17. Dochody i wydatki ogółem na 1 mieszkańca w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL

Analizując wydatki gminy w latach 2010 - 2015 można zaobserwować ich spadek o ok. 24%, a w porównaniu do roku poprzedniego wzrost o 1,8% . Wydatki w 2015 r. wyniosły 35,03 mln zł. W strukturze wydatków największy odsetek stanowiły wydatki bieżące – 74,4% wydatków ogółem. Wydatki majątkowe stanowiły 22,6% wydatków ogółem i w całości były to wydatki majątkowe inwestycyjne. W 2015 r. wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 3 111,67 zł (o 27,3% mniej aniżeli w 2010 roku). Wartość wydatków majątkowych inwestycyjnych na jednego mieszkańca w 2015 r. wyniosła 701,91 zł (ponad 2,5-krotnie mniej niż w 2010 roku).

Tabela 9. Dochody i wydatki budżetowe w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
DOCHODY						
Dochody ogółem	33 700 262,87	32 652 629,38	30 769 824,17	32 523 839,05	33 564 279,08	33 334 760,02
Dochody własne;	18 091 399,85	16 946 549,06	14 671 639,44	13 433 214,58	14 152 862,88	14 900 379,91
dochody na 1 mieszkańca ogółem	3 144,56	3 005,58	2 802,10	2 925,59	2 997,35	2 960,98
WYDATKI						
Wydatki ogółem	45 867 199,62	29 268 114,38	31 832 918,58	32 794 552,26	34 414 648,37	35 031 226,17
wydatki majątkowe	19 121 412,66	2 524 765,71	4 999 965,34	7 176 205,43	5 931 794,64	7 911 976,68
wydatki majątkowe inwestycyjne	19 121 412,66	2 524 765,71	4 999 965,34	7 176 205,43	5 931 794,64	7 911 976,68
wydatki bieżące ogółem	26 745 786,96	26 743 348,67	26 832 953,24	25 618 346,83	28 482 853,73	27 119 249,49

¹⁷ www.gus.stat.pl

dotacje ogółem	2 329 638,01	2 599 905,54	2 600 944,33	2 799 635,42	3 076 918,56	2 263 973,96
świadczenia na rzecz osób fizycznych	5 380 743,45	5 252 355,02	5 388 140,23	5 574 498,81	5 470 290,12	5 514 621,01
Wydatki na 1 mieszkańca ogółem	4 279,85	2 694,05	2 898,91	2 949,95	3 073,29	3 111,67
Wydatki majątkowe inwestycyjne na 1 mieszkańca	1771,16	230,40	451,02	643,14	527,51	701,91

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS

Tabela 10. Struktura wydatków gminy

		Wydatki ogółem	z tego przeznaczone na:						
			Wydatki bieżące	z tego:					Wydatki majątkowe
				wynagrodzenia i pochodne	dotacje	obsługę długu	poręczenia i gwarancje	pozostałe wydatki bieżące	
2010	planowane	51 411 205	29 322 884	11 032 433	2 549 460	250 000	30 958	15 460 033	22 088 321
	wykonane	45 867 200	26 745 787	10 107 649	2 329 638	176 116	0	14 132 384	19 121 413
2011	planowane	32 127 193	28 792 973	10 690 691	2 892 200	1 000 000	30 958	14 179 123	3 334 221
	wykonane	29 268 114	26 743 349	10 361 786	2 599 906	692 430	0	13 089 227	2 524 766
2012	planowane	34 517 092	29 105 823	11 214 956	2 551 603	900 000	0	14 439 265	5 411 269
	wykonane	31 832 919	26 832 953	10 929 336	2 491 444	792 538	0	12 619 635	4 999 965
2013	planowane	34 980 448	27 056 511	11 126 127	2 720 485	800 000	73 000	12 336 899	7 923 937
	wykonane	32 794 552	25 618 347	10 900 018	2 706 637	634 623	0	11 377 069	7 176 205
2014	planowane	41 763 907	30 252 919	11 871 808	2 978 563	800 000	0	14 602 548	11 510 987
	wykonane	34 414 648	28 482 854	11 756 495	2 959 169	565 704	0	13 201 486	5 931 795
2015	planowane	39 076 535	29 156 619	12 784 113	2 305 293	500 000	0	13 567 213	9 919 916
	wykonane	35 031 226	27 119 249	12 240 319	2 263 974	435 400	0	12 179 556	7 911 977

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS

Sytuacja finansowa gminy uzależniona jest od wyniku finansowego w poszczególnych latach. W analizowanym okresie, tj. w latach 2010 - 2015, można zaobserwować wahania zarówno w dochodach jak i wydatkach gminy, co skutkowało zazwyczaj ujemnym wynikiem finansowym w poszczególnych latach (za wyjątkiem 2011 roku), co prezentuje poniższa tabela.

Tabela 11. Wynik budżetu i relacja deficytu/ nadwyżki do dochodów w latach 2010 - 2015

Rok	Dochody ogółem			Wydatki ogółem			Wynik budżetu		Relacja deficytu/nadwyżki do dochodów	
							(-) defycyt / (+) nadwyżka			
	plan	wykonanie	% wykonania	plan	wykonanie	% wykonania	plan	wykonanie	plan	wykonanie
2010	34 097 216	33 700 263	98,8	51 411 205	45 867 200	89,2	-17 313 989	-12 166 937	-50,78	-36,10
2011	33 127 193	32 652 629	98,6	32 127 193	29 268 114	91,1	1 000 000	3 384 515	3,02	10,37
2012	31 180 825	30 769 824	98,7	30 769 824	31 832 919	103,5	411 001	-1 063 094	1,32	-3,45
2013	33 330 530	32 535 439	97,6	34 980 448	32 794 552	93,8	-1 649 918	-259 113	-4,95	-0,80
2014	37 573 171	33 564 279	89,3	41 763 907	34 414 648	82,4	-4 190 735	-850 369	-11,15	-2,53
2015	34 761 048	33 334 760	95,9	39 076 535	35 031 226	89,6	-4 315 487	-1 696 466	-12,41	-5,09

Według Wieloletniej Prognozy Finansowej (WPF), wynik budżetowy miał wartość ujemną. Kwota długu wynosiła 15 461 502,09 zł (o 237106,12 mniej w porównaniu do roku poprzedniego). Rocznie gmina przeznaczała ok. 2 182 893,88 zł tytułem rat kapitałowych, kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych.

W ramach Wieloletniej Prognozy Finansowej został sporządzony wykaz przedsięwzięć z okresem realizacji do 2020 r., co określa poniższa tabela.

Tabela 12. Wykaz przedsięwzięć do 2020 roku

Nazwa i cel	Okres realizacji		łączne nakłady finansowe
	od	do	
Projekt „Regionalna sieć szerokopasmowa Lublin północny – wschód”	2008	2018	133 632,38
Realizacja projektu „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w województwie lubelskim edycja III”	2014	2018	327 675,88
Realizacja Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Mobilny LOF	2017	2020	361 000,00
Realizacja Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych „Poprawa spójności przestrzennej, społecznej i kulturowej LOF poprzez rewitalizację”	2017	2020	110 000,00
Budowa przedszkola gminnego Skrobów Kolonia	2015	2018	3 800 000,00
Czysta energia w Gminie Lubartów - fotowoltaika	2018	2020	1 278 762,00
Czysta energia w Gminie Lubartów –kolektory słoneczne i kotły na biomasę I	2018	2019	4 586 708,00
Czysta energia w Gminie Lubartów –kolektory słoneczne i kotły na biomasę II	2018	2019	4 649 834,00
Modernizacja ujęć wody w Chlewiskach i Skrobowie Kolonii wraz z przebudową sieci wodociągowej	2018	2019	4 300 000,00
Modernizacja infrastruktury szkolnej w Gminie Lubartów	2016	2018	1 690 000,00
Realizacja Zintegrowanych inwestycji Terytorialnych „Poprawa spójności przestrzennej, społecznej i kulturowej LOF poprzez rewitalizację”	2017	2020	1 910 000,00
Budowa basenu krytego	2014	2018	12 711 732,00

Źródło: Załącznik nr 2 do Zarządzenia Wójta Gminy Lubartów nr 161/16 z dnia 10 listopada 2016 r.

2.2. Rolnictwo

Gmina Lubartów jest położona w obszarze funkcjonalnym Dolny Wieprz¹⁸. Dominująca przewaga gleb w kompleksach żytnich (V, VI, VII) decyduje o niskiej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, co ogranicza dobór roślin uprawnych. Charakterystyczną cechą tego krajobrazu, a zarazem formą użytkowania terenu, są stawy w pradolinie Wieprza i dolinach jej dopływów.

2.2.1. Ocena jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej

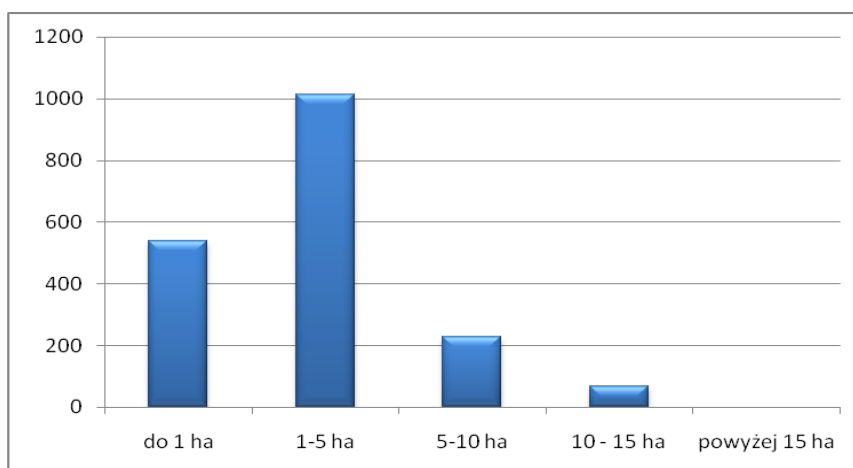
Gmina Lubartów posiada niekorzystne warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie wynosi 38,9 pkt. (wg skali IUNG w Puławach) i jest jednym z najniższych wskaźników w powiecie lubartowskim. Na wartość wskaźnika oprócz klimatu, warunków wodnych, rzeźby terenu, wpływ mają gleby, które w środkowej i południowej części gminy charakteryzują się przewagą najwyższych i średnich klas bonitacyjnych. Pod względem przydatności rolniczej – gmina Lubartów posiada jedną z najslabszych gleb w powiecie lubartowskim. Przewaga gleb średniej i słabej klasy wskazuje na niekorzystne warunki glebowe dla produkcji rolniczej. Uprawia się na nich głównie zboża. Niska jakość gleb stanowi podstawę do produkcji zwierzęcej. Rozdrobnienie gospodarstw, słaba klasa gleb oraz brak rynku zbytu produktów rolnych stanowi jedną z przyczyn niskiej wydajności rolnictwa. Wśród gospodarstw domowych dominują tradycyjne metody produkcji, bez nadmiernego stosowania środków chemicznych, co jest dużym atutem dla rozwoju rolnictwa ekologicznego i związanego z nim przetwórstwa rolno - spożywczego. Istotnym zasobem rozwoju rolnictwa są użytki zielone, które w dużym stopniu nie są wykorzystane. Warunki naturalne nie stwarzają szczególnych predyspozycji produkcyjnych, zwłaszcza dla intensywnych upraw i sadownictwa.

2.2.2. Struktura agrarna

Czynnikiem wpływającym na stan rolnictwa i intensywność produkcji rolnej jest struktura agrarna, która wg kryterium wielkości gospodarstw, jest bardzo niekorzystna w gminie Lubartów. Zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym, w 2010 roku w gminie Lubartów znajdowało się 1 847 gospodarstw indywidualnych. Gospodarstwa rolne, podobnie jak w województwie lubelskim, cechuje duże rozdrobnienie, a co za tym idzie, niska ich efektywność. Analiza struktury gospodarstw pod względem ich powierzchni wskazuje, że 70,9% stanowią gospodarstwa o powierzchni powyżej 1 ha, z czego 1 241 gospodarstw posiada areał w przedziale od 1 do 10 ha. Na terenie gminy nie występują gospodarstwa o powierzchni większej niż 15 ha, a jedynie 3,7% gospodarstw zajmuje powierzchnię powyżej 10 ha.

¹⁸ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (PZPWL) DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO, Lublin, z dnia 29 grudnia 2015 r. poz. 5441 UCHWAŁA NR XI/162/2015 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO z dnia 30 października 2015 r. w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

Wykres 18. Powierzchnia gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych [ha]

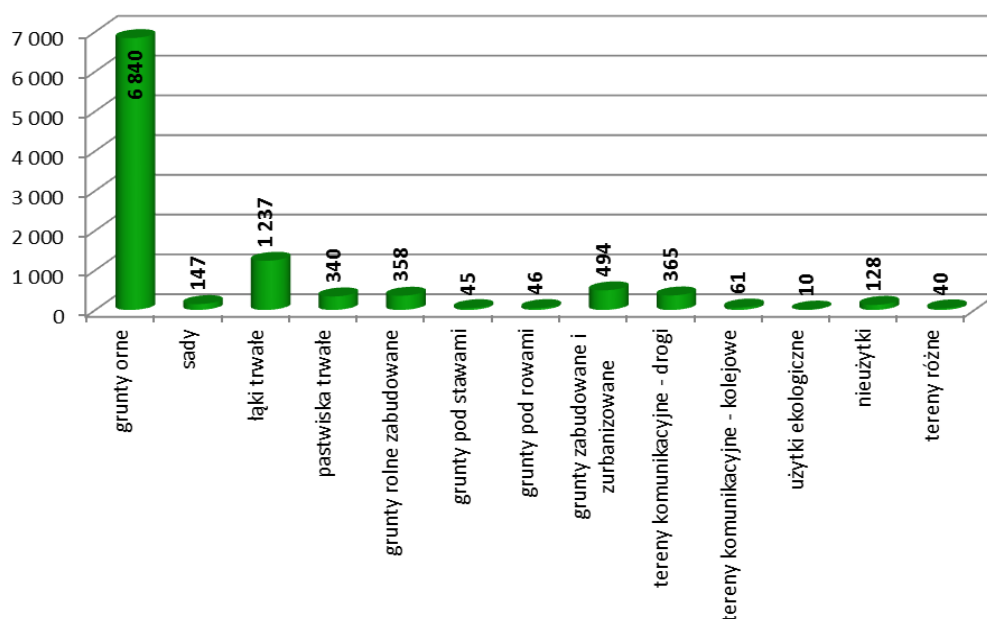

Źródło: opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010

2.2.3. Struktura użytkowania gruntów

W 2014 roku powierzchnia gruntów kwalifikowanych jako użytki rolne zajmowała niemal 56,79% ogólnej powierzchni gminy. W strukturze użytków rolnych dominują grunty orne 6840 ha (75,89%). Pozostałe formy użytkowania gruntów ornych to: łąki trwałe i pastwiska trwałe stanowiące 9,93% (1577ha), sady (0,93%), grunty rolne zabudowane (3,11%), grunty pod stawami (0,28%) oraz grunty pod rowami (0,28%). Zaś pozostałe tereny, w tym grunty zabudowane, drogi, wody, nieużytki zajmują 7,02% powierzchni ogółem, zaś lasy i grunty leśne - 6058 ha (38,17%). W porównaniu do 2010 roku w strukturze użytkowania terenu wzrosła powierzchnia terenów komunikacyjnych, zajmują one ok. 600 ha tj. o około 3,7%więcej oraz terenów osiedlowych do ok. 700 ha (około 4,4 %). Intensywność zaludnienia wynosi przeciętnie ponad 15 osób na 1 ha terenów osadniczych. Powierzchnia gruntów komunalnych na obszarze gminy zajmuje 225,2 ha, w tym grunty przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym - 10,8 ha, zaś przekazane w wieczyste użytkowanie 1,8 ha. Strukturę użytkowania gruntów przedstawia poniższy wykres.

Wykres 19. Struktura użytkowania gruntów w gminie Lubartów

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

2.2.4. Produkcja rolna

Według danych z Powszechnego Spisu Rolnego, głównym elementem struktury produkcji rolnej na obszarze gminy, jest produkcja roślinna. Spośród wszystkich gospodarstw rolnych, niemal 62,7% zajmuje się uprawą roślinną (1158), z czego 1 098 (94,8%) – uprawą zbóż. Dodatkowo uprawą ziemniaków zajmowało się 498, warzyw gruntowych 18 oraz uprawami przemysłowymi 13 gospodarstw. Wskazuje się potrzebę dalszego rozwoju gospodarstw ekologicznych, a także prowadzenia działań służących zapewnieniu rynku zbytu dla wytwarzanych przez te gospodarstwa produktów.

2.2.5. Obsługa rolnictwa

Obsługę rolnictwa sprawują jedynie kółko rolnicze w Nowodworze –Piaskach oraz spółdzielnia kółek rolniczych w Lubartowie (położenie działek: Baranówka). Dotychczasowa baza obsługi rolnictwa (zlewnie mleka, bazy składowo – magazynowe), ulegała degradacji. Ze względu na degradację części obiektów i infrastruktury technicznej, wymagają one modernizacji, wymiany zdekapitalizowanych obiektów i urządzeń. Działalność w zakresie obsługi rolnictwa została ograniczona do działalności uzupełniającej, przy czym część zainwestowania terenu jest niewykorzystywana. Znaczna ilość firm działających na rzecz obsługi gminy funkcjonuje w obrębie miasta Lubartowa.

Na terenie gminy brak jest grup producentów, które pełniłyby istotne funkcje w systemie marketingu produktów rolnych. Znajdują się natomiast obiekty obsługi rolnictwa, w grupie której wymienia się m.in. i Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Lubartowie jak również Agencja Nieruchomości Rolnych Oddział Lubelski – Lubartów.

2.2.6. Tereny produkcji rybackiej i obsługi produkcji rybackiej

Gmina Lubartów cechuje się niewielkim potencjałem gospodarki rybackiej, grupuje się on

w Lasach Kozłowieckich lub w jego bliskim otoczeniu; obejmuje kompleks stawów rybnych w Starym Tartaku (należące do Nadleśnictwa Lubartów), Stawy Stróżek i Stawy Wzory. Oprócz wymienionej bazy, w obszarze występują niewielkie stawy i sadzawki należące do indywidualnych gospodarstw rolnych, zlokalizowane głównie w dolinie Parysówki. Z uwagi na niewielką powierzchnię stawów, gospodarka rybacka należy do uzupełniających funkcji produkcyjnych gminy. Uwzględnia się rozwój gospodarki rybackiej, poprzez rozwój małej retencji, a także w ramach rozwoju gospodarki rybackiej uznaje się za niezbędne utrzymanie w użytkowaniu istniejących obiektów stawowych stawy: Stary Tartak, Wzory, Stróżek.¹⁹ Gospodarkę rybacką w dolinach rzek należy powiązać z usługami turystycznymi (wędkarstwo, gastronomia, agroturystyka, wypoczynek nad wodą). Głównym założeniem polityki przestrzennej jest wykorzystanie zasobów gminy w zakresie gospodarki rybackiej, z uwzględnieniem przepisów w zakresie ochrony przyrody.

2.2.7. Identyfikacja problemów w sferze gospodarczej

Do głównych problemów w sferze gospodarczej należą m.in. niski wskaźnik zatrudnienia, niezagospodarowane tereny inwestycyjne na terenie gminy, niższe dochody i zadłużenie finansowe samorządu, rozdrobnienie rolnictwa, niekorzystne warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa, postępujące zakwaszenie gleb, struktura agrarna.

3. SFERA SPOŁECZNA

Transformacja systemowa dokonująca się w Polsce w latach 90. wpłynęła znacząco na podstawowe procesy demograficzne, społeczne oraz strukturę ludności. Dynamika zmian dokonujących się w społeczeństwie stanowi wyzwanie dla gminy w kontekście rosnących aspiracji oraz potrzeb społecznych. Perspektywa rozwoju gminy uzależniona będzie od sytuacji demograficznej, tj. wielkości populacji, jej charakteru (struktura wieku, płci, zawodowa), a także różnego rodzaju trendów demograficznych. Są to kluczowe determinanty świadczące o potencjale rozwojowym i inwestycyjnym. Innymi, równie istotnymi kwestiami są: edukacja, kultura, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, sport i rekreacja oraz aktywność obywatelska mieszkańców. Podjęcie działań ukierunkowanych na wzmocnienie spójności społecznej jest priorytetem z punktu widzenia rozwiązywania powszechnie występującego problemu ubóstwa oraz wykluczenia społecznego.

3.1. Struktury i trendy demograficzne

3.1.1. Ludność

Biorąc pod uwagę założenia, w które musi wpisywać się Program Rewitalizacji – analiza sytuacji społecznej jest bardzo istotna. Po pierwsze, ze względu na dwutorowy charakter interwencji opierający się o środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego oraz po drugie, ze względu na kompleksowość interwencji mającej na celu dokonanie przeobrażenia obszarów zdegradowanych i eliminację identyfikowanych stanów kryzysowych. Stąd też, przemiany demograficzne są niezwykle istotną składową rozwoju społeczno-gospodarczego, bo decydują one m.in. o zmianach udziału ludności w poszczególnych ekonomicznych grupach wieku. Znaczny udział ludności przedprodukcyjnej i produkcyjnej wpływa na obecną i potencjalną wielkość zasobu siły roboczej. Powoduje też określone konsekwencje gospodarcze związane

¹⁹ Wg Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, Lublin 2015 rok

z przedsiębiorczością i aktywizacją rynku pracy, co z kolei przekłada się na wysokość dochodów władz samorządowych. Z drugiej strony wizja kurczenia się zasobów siły roboczej i odpływu wykwalifikowanej ludności zagraża nowym inwestycjom. Podobnie wzrost udziału ludności w wieku nieprodukcyjnym, o czym informują wskaźniki obciążenia demograficznego, to konieczność zwiększenia wydatków socjalnych.

Gmina Lubartów posiada duży potencjał ludnościowy. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym przewyższa liczbę mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, dominuje ludność w wieku produkcyjnym. Liczba ludności zamieszkującej gminę zwiększa się co roku w związku z dodatnim saldem migracji oraz dodatnim przyrostem naturalnym. Korzystna sytuacja demograficzna gminy wyróżnia się wśród innych gmin powiatu lubartowskiego. Według danych pozyskanych z Urzędu Gminy w Lubartowie, w 2015 roku gmina liczyła 11079²⁰ mieszkańców.

Tabela 13. Liczba ludności w sołectwach gminy Lubartów w 2010 i 2015 roku

Sołectwo	Ogółem		M		K	
	2010	2015	2010	2015	2010	2015
Annobór i Annobór Kolonia	698	680	339	333	359	347
Baranówka	268	304	129	152	139	152
Brzeziny	608	598	292	288	316	310
Chlewiska	361	357	176	174	185	183
Lisów	911	980	471	506	440	474
Łucka	827	881	380	412	447	469
Łucka - Kolonia	684	702	338	347	346	355
Majdan Kozłowiecki	110	106	56	53	54	53
Mieczysławka	176	164	88	81	88	83
Nowodwór	572	637	285	313	287	324
Nowodwór Piaski	406	432	200	201	206	231
Rokitno	631	641	310	323	321	318
Skrobów	506	564	245	275	261	289
Skrobów Kolonia	915	970	443	486	472	484
Szczekarków	715	770	364	381	351	389
Trójnia	64	72	29	33	35	39
Trzciniec	449	460	229	237	220	223
Wandzin	352	388	174	193	178	195
Wincentów	287	294	139	146	148	148
Wola Lisowska	274	275	147	144	127	131
Wola Mieczysławska	220	203	109	100	111	103
Wólka Rokicka	317	321	154	160	163	161
Wólka Rokicka - Kolonia	286	280	141	150	145	130
GINA LUBARTÓW	10637	11079	5238	5488	5399	5591

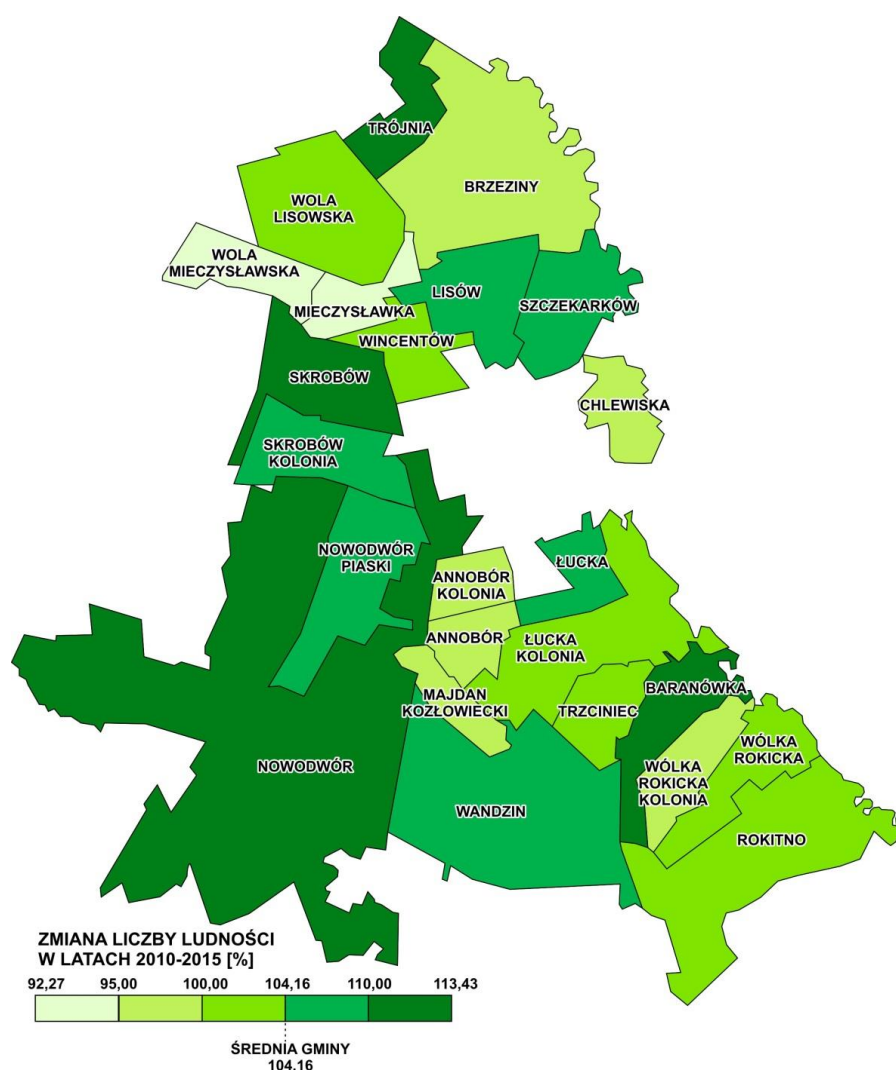
Źródło: Urząd Gminy Lubartów

²⁰

Dane z UG Lubartów

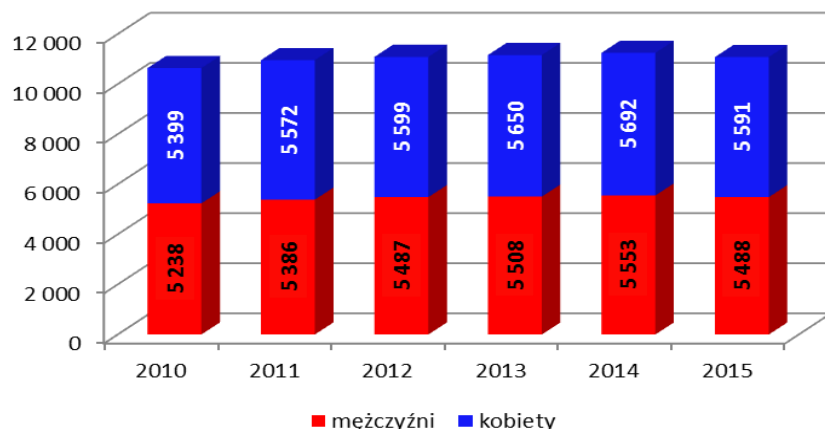
Liczba mieszkańców gminy, w przeciwieństwie do obecnej sytuacji demograficznej powiatu lubelskiego wykazuje systematyczną, aczkolwiek niewielką tendencję wzrostową. W porównaniu do 2010 roku odnotowano wzrost liczby mieszkańców o 4,2% (442 osoby). Analiza danych wykazała, iż pod względem zaludnienia największymi sołectwami w gminie są: Lisów (980 osób), Skrobów - Kolonia (970), Łucka (881), Szczekarków (770) oraz Łucka – Kolonia (702). Od 2010 roku spadek ludności nastąpił w siedmiu sołectwach: Annobór (o 38 osób), w Woli Mieczysławskiej (o 17), Mieczysławce (o 12) oraz w Brzezinach (o 10 osób). W pozostałych trzech sołectwach odnotowano niewielki spadek liczby ludności, który kształtował się na poziomie 4 - 6 osób. Najwyższy wzrost liczby ludności został odnotowany w Lisowie (o 69 osób), Nowodworze (o 65), Rokitnie (o 58) w Skrobowie – Kolonii i Szczekarkowie (o 55 osób) oraz Łucce (o 54 osoby).

Rycina 10. Zmiana liczby ludności w latach 2010 – 2015 w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów

Spośród 11 079 mieszkańców zamieszkujących gminę w 2015 roku, 49,5% stanowili mężczyźni (5488), a 50,5% - kobiety (5 591). Średnio na 100 mężczyzn w badanym okresie przypadało 101,9 kobiety, co jest wynikiem zdecydowanie niższym od średniej dla województwa (106) i średniej dla powiatu (104). Od 2010 roku zaobserwowano wzrost współczynnika feminizacji, który wynosił 103,1 kobiety/100 mężczyzn.

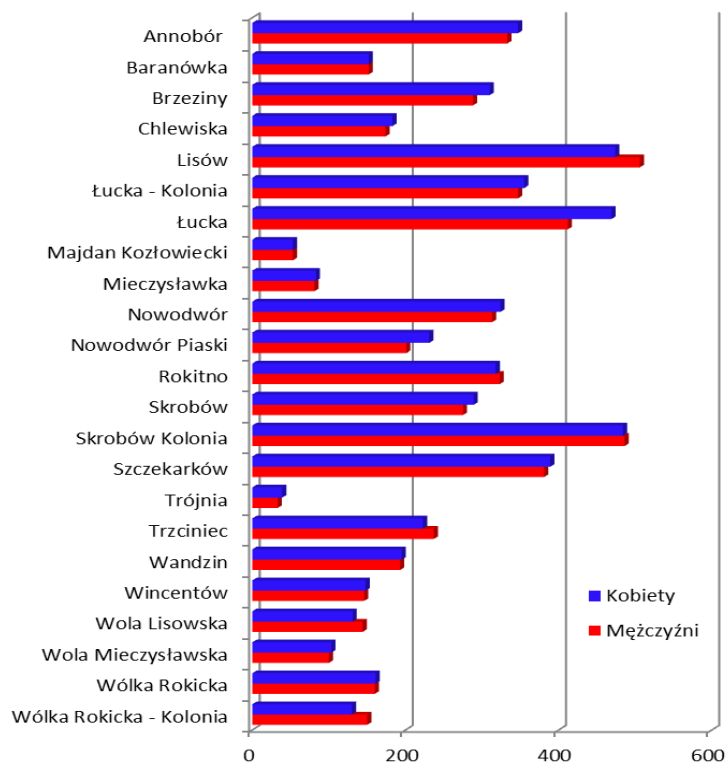
Wykres 20. Ludność wg płci w gminie Lubartów w 2010 i 2015 roku

Źródło: Urząd Gminy Lubartów

W większości sołectw w gminie Lubartów wskaźnik feminizacji przekracza znacznie średnią dla gminy. Najwyższe wartości tego wskaźnika obserwuje się w sołectwie: Trójnia (118,2 kobiet/100 mężczyzn), Nowodwór – Piaski (114,9 kobiet/100 mężczyzn), Łucka (113,2 kobiet/100 mężczyzn), Brzeziny (107,6 kobiet/100 mężczyzn), Chlewiska (105,2 kobiet/100 mężczyzn) oraz Skrobów (105,1). Natomiast w sołectwach: Rokitno, Skrobów – Kolonia, Trzciniec, Wola Lisowska i Wólka Rokicka – Kolonia występuje niski współczynnik feminizacji, gdzie odnotowuje się liczebną przewagę mężczyzn nad liczbą kobiet.

Wykres 21. Ludność wg płci w sołectwach gminy Lubartów w 2010 i 2015 roku

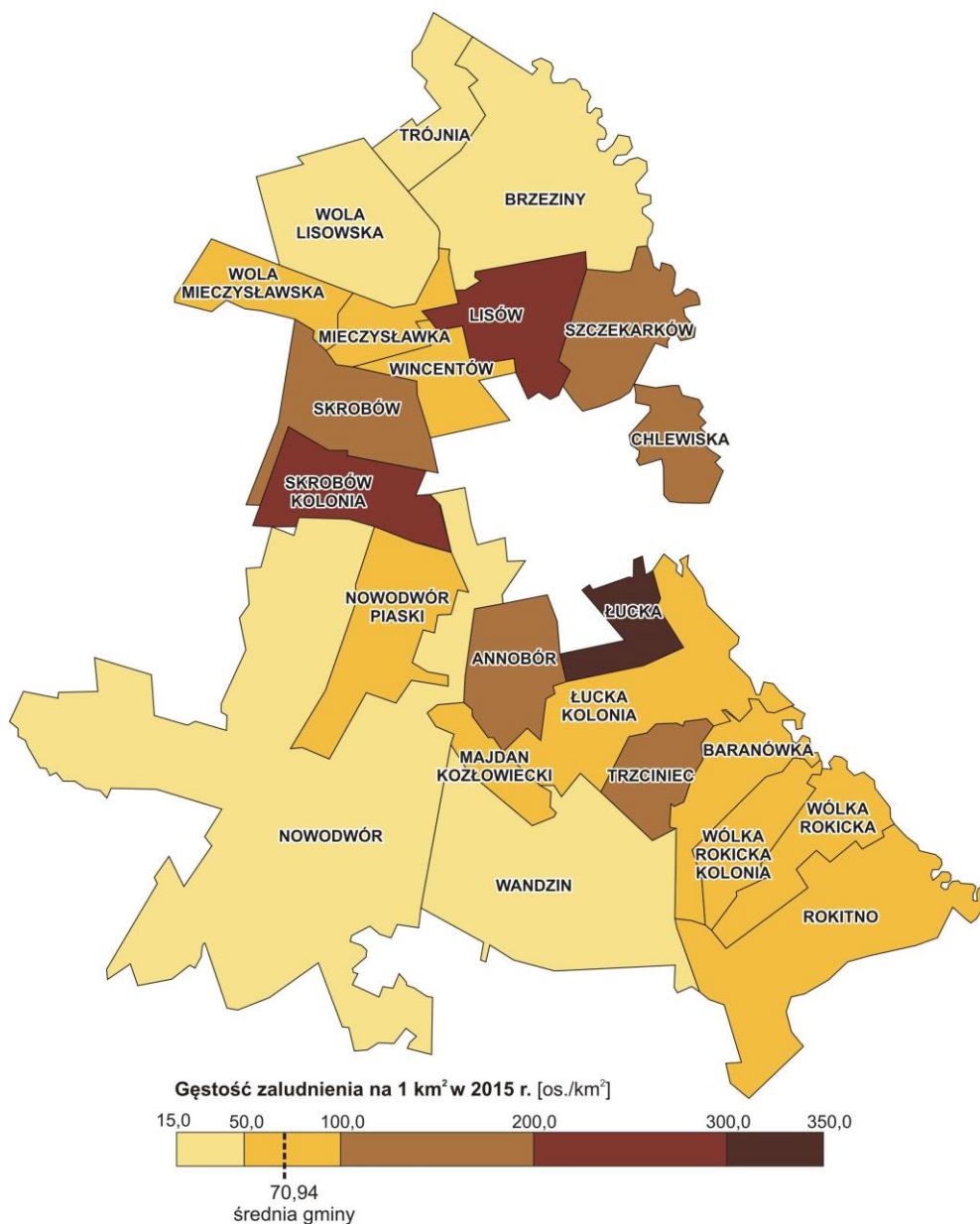

Źródło: Urząd Gminy Lubartów

3.1.2. Gęstość zaludnienia

Gmina Lubartów charakteryzuje się niskim wskaźnikiem gęstości zaludnienia – niespełna 71 osób na 1 km². Oznacza to, że gęstość zaludnienia jest zdecydowanie niższa od średniej dla gmin powiatu lubelskiego (90 osób/km²) i od średniej dla województwa wynoszącej 85 osób/km². Biorąc pod uwagę liczbę ludności tam zamieszkałej w gminie najwyższą gęstością zaludnienia charakteryzują się sołectwa: Łucka, Skrobów – Kolonia, Lisów, gdzie gęstość zaludnienia wynosiła odpowiednio: 394,91 osób/km²; 215,27 osób/km² i 206,68 osób/km². Najmniej zaludnionym obszarem jest sołectwo Nowodwór, Trójnia, Wandzin, Wola Lisowska, Brzeziny, Majdan Kozłowiecki oraz Rokitno. Wymienione sołectwa cechuje bardzo niska gęstość zaludnienia od 15,07 osób/km² do 63,21 osób/km².

Rycina 11. Gęstość zaludnienia w sołectwach gminy Lubartów

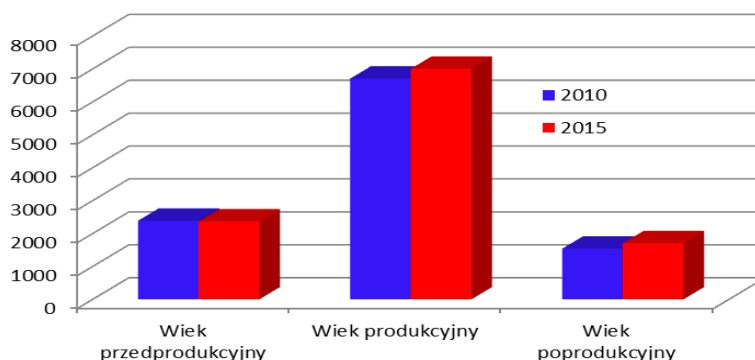
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubartów

3.1.3. Struktura wieku mieszkańców

Na liczbę ludności decydujący wpływ mają dwa czynniki: ruch naturalny oraz wędrownikowy ludności. Te z kolei zdeterminowane są przez strukturę ludności według wieku i płci. Struktura ludności według biologicznych grup wieku to kategoria mająca szczególne znaczenie społeczne. Wiek ludności w zasadniczy sposób decyduje o strukturze potrzeb społecznych, a więc określa stopień zapotrzebowania mieszkańców na wybrane usługi. W przypadku wysokiego udziału ludności młodej znaczenia nabiera kwestia szkolnictwa, organizacji instytucji opiekuńczo - wychowawczych, terenów sportowo -rekreacyjnych. Z kolei znaczny udział ludności starszej wymaga zwrócenia uwagi na ochronę zdrowia, pomoc społeczną i odpowiednią organizację przestrzeni publicznej.

Należy zwrócić uwagę na sygnały płynące ze struktury ludności według ekonomicznych grup wieku. Obserwuje się wprawdzie niewielki, ale systematyczny, spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w wieku produkcyjnym. W 2015 roku udział osób w wieku przedprodukcyjnym stanowił 21,4% ogółu mieszkańców gminy, co w porównaniu do 2010 roku oznacza spadek o 0,1%. Wzrasta sukcesywnie odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym. Udział tej grupy ekonomicznej w strukturze ludności gminy wynosił 63,2% i tu również nastąpiła niewielka tendencja wzrostowa (zwiększył o 0,3%). Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym wzrósł bardzo wyraźnie z 14,4% w roku 2010 do 15,3% w 2015 roku.

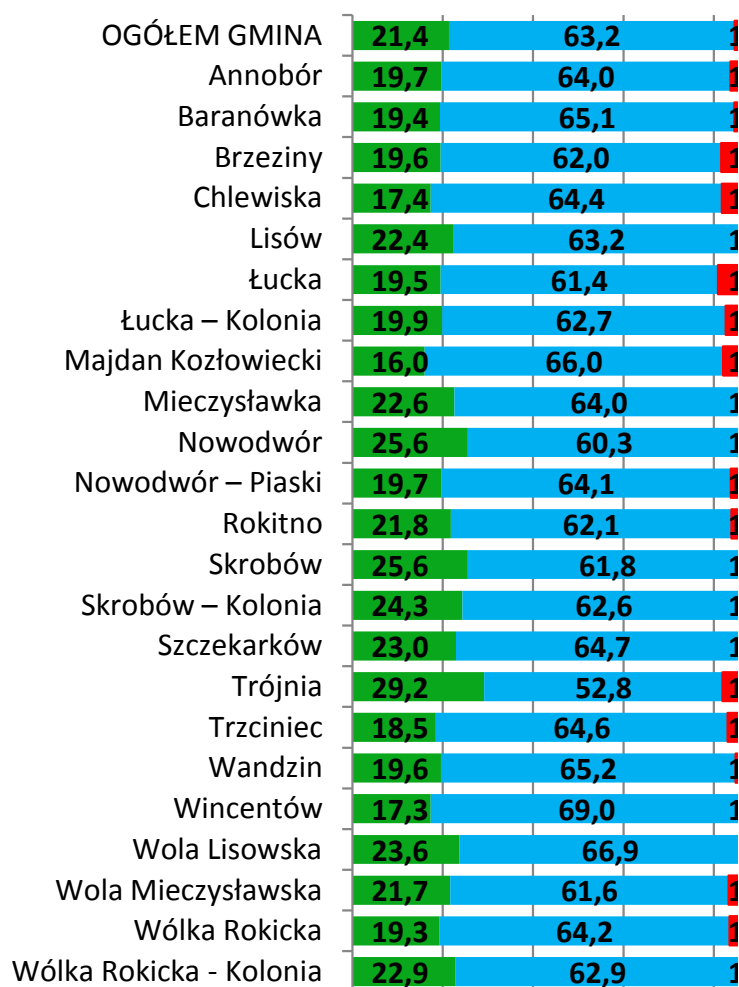
Wykres 22. Zmiana struktury wieku ludności w gminie Lubartów w 2010 i 2015 rok

Źródło: Urząd Gminy Lubartów

Rozpatrując natomiast strukturę wieku w poszczególnych sołectwach należy stwierdzić, iż najbardziej korzystna struktura wieku ludności ma miejsce w sołectwach: Wola Lisowska, Skrobów, Skrobów - Kolonia i Nowodwór, gdzie występuje znaczny udział w grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz najniższy wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym. Najbardziej zaawansowane starzenie społeczeństwa występuje w sołectwach: Majdan Kozłowiecki, Chlewiska, Brzeziny i Łucka.

Wykres 23. Struktura wieku ludności w sołectwach w gminie Lubartów (%) - 2015 rok

Źródło: Opracowanie własne wg danych z Urzędu Gminy Lubartów

Tabela 14. Struktura wieku mieszkańców gminy wg sołectw w 2010 i 2015 roku (w liczbach bezwzględnych)

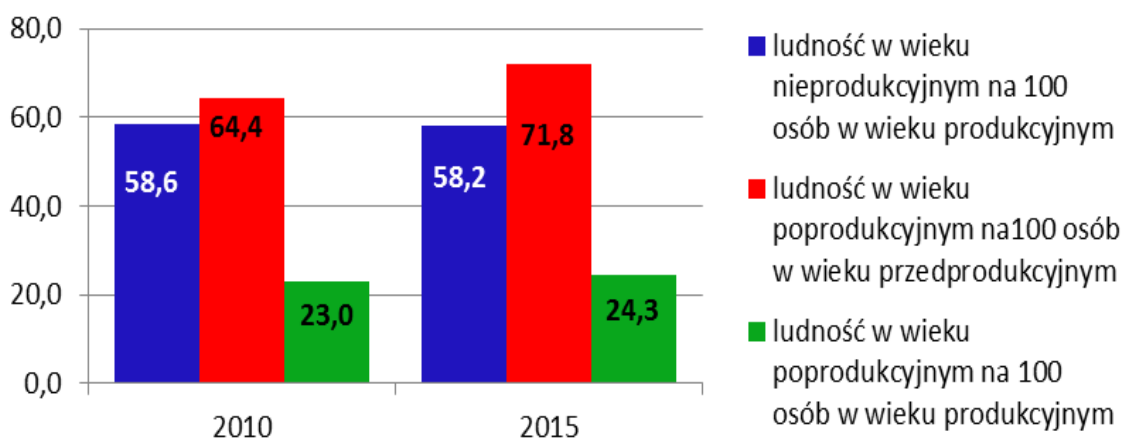
OGÓŁEM							
Lp.	Sołectwo	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
		2010	2015	2010	2015	2010	2015
1.	Annobór	149	134	445	435	104	111
2.	Baranówka	38	59	189	198	41	47
3.	Brzeziny	129	117	365	371	114	110
4.	Chlewiska	71	62	228	230	62	65
5.	Lisów	218	220	588	619	105	141
6.	Łucka	161	172	519	540	147	168
7.	Łucka – Kolonia	157	140	438	441	89	122
8.	Majdan Kozłowiecki	22	17	66	70	22	19
9.	Mieczysławka	50	37	106	105	20	22
10.	Nowodwór	145	163	347	384	80	90
11.	Nowodwór – Piaski	94	85	246	277	66	70
12.	Rokitno	151	140	371	398	109	103

13	Skrobów	124	144	314	348	68	71
14	Skrobów – Kolonia	236	236	593	607	86	127
15	Szczekarków	170	177	459	499	86	95
16	Trójnia	19	21	33	38	12	13
17	Trzciniec	86	85	291	297	72	78
18	Wandzin	70	76	233	253	49	59
19	Wincentów	54	51	189	203	44	40
20	Wola Lisowska	67	65	182	184	25	26
21	Wola Mieczysławska	51	44	131	125	38	34
22	Wólka Rokicka	65	62	193	206	59	53
23	Wólka Rokicka - Kolonia	63	64	181	176	42	40
OGÓŁEM GMINA		2390	2371	6707	7004	1540	1704

Źródło: Urząd Gminy Lubartów

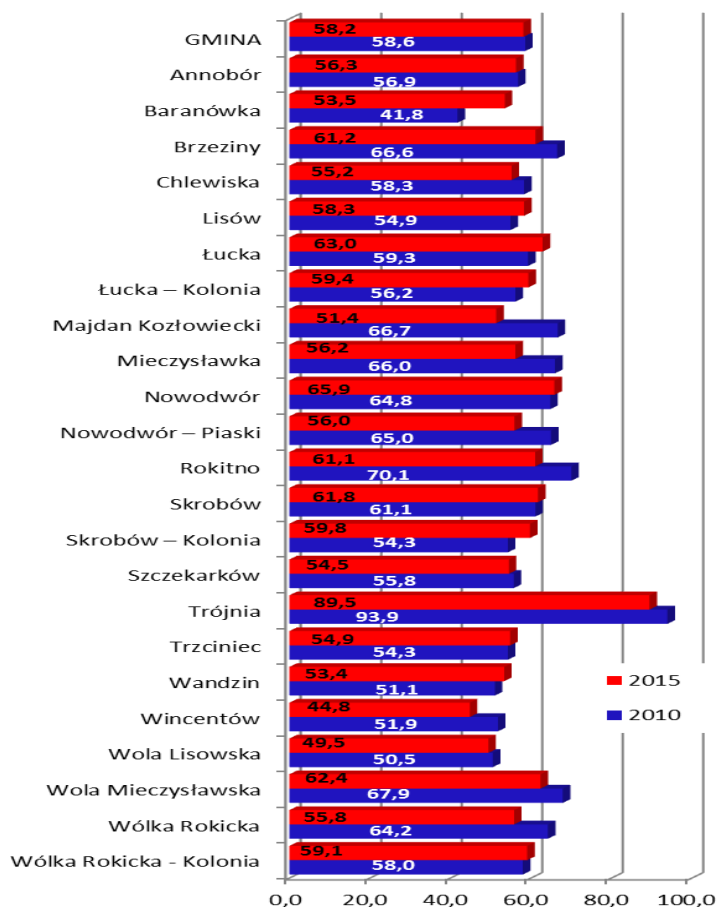
Zmiany w populacji osób w wieku przedprodukcyjnym i wieku produkcyjnym mają swoje odzwierciedlenie w postaci wskaźników obciążenia demograficznego. Wskaźnik ten wyraża stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (przed- i poprodukcyjnym) na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2015 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 58,2 osób w wieku nieprodukcyjnym I praktycznie od 2010 roku wielkość ta pozostała na podobnym poziomie (58,6). Rozpatrywany wskaźnik miał wartość niewiele niższą niż przeciętnie w powiecie (59) i województwie (60). Wzrastający odsetek osób w wieku produkcyjnym świadczy o zaistnieniu zjawiska renty demograficznej – obecnie korzystnie wpływającej na dynamikę rozwoju gospodarczego, ale także wskazuje na postępujący proces starzenia się społeczeństwa gminy. W gminie jednak nie przybiera on jeszcze znaczących rozmiarów, zatem aktualnie nie ma bezpośredniego zagrożenia jego negatywnymi skutkami i zbyt dużego obciążenia demograficznego.

Wykres 24. Wskaźniki obciążenia demograficznego gminie Lubartów w 2010 i 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL

Wykres 25. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2010 i 2015 roku wg sołectw gminy Lubartów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Lubartów

Szczegółowa analiza dotycząca struktury wieku mieszkańców pozwala na stwierdzenie, że sytuacja demograficzna w większości sołectw gminy stale pogarsza się w wyniku zbyt małej liczby urodzeń. Dotyczy to przede wszystkim sołectw, w których udział ludności w poszczególnych grupach, czyli w:

- wieku przedprodukcyjnym – jest niższy niż średnia dla gminy: Majdan Kozłowiecki, Chlewiska, Annobór, Baranówka, Brzeziny, Łucka, Łucka – Kolonia, Nowodwór – Piaski, Trzciniec, Wandzin, Wincentów, Wola Mieczysławska, Wólka Rokicka – przy czym należy zauważyć, że w sołectwach: Majdan Kozłowiecki, Chlewiska i Wincentów – liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym jest niższa o ponad 25% od średniej dla gminy;
- wieku produkcyjnym – jest dużo wyższy niż średnia dla gminy: Annobór, Baranówka, Chlewiska, Nowodwór – Piaski, Trzciniec, Wandzin, Wincentów, Wólka Rokicka, Mieczysławka, Szczekarków, Wola Lisowska;
- wieku poprodukcyjnym – jest wyższy niż średnia dla gminy: Annobór, Brzeziny, Chlewiska, Łucka, Łucka – Kolonia, Majdan Kozłowiecki, Nowodwór – Piaski, Rokitno, Trójnia, Trzciniec, Wola Mieczysławska, Wólka Rokicka - przy czym należy zauważyć, że w sołectwach: Łucka, Brzeziny, Chlewiska, Trójnia - liczba ludności w wieku poprodukcyjnym jest wyższa o ponad 21% od średniej dla gminy.

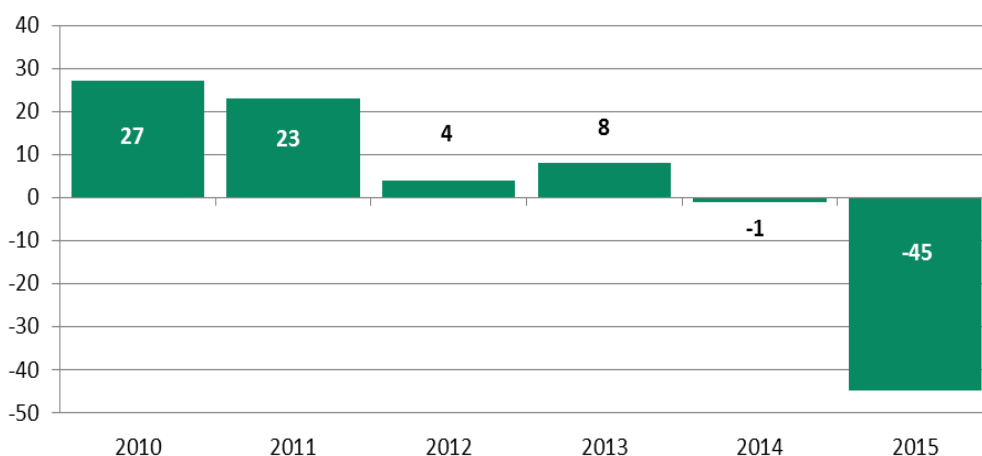
Reasumując, należy stwierdzić, że na przestrzeni lat w gminie zachodziły dość znaczne zmiany zarówno w liczbie, jak też i w strukturze ludności, a głównymi czynnikami powodującymi te zmiany były: zmniejszająca się liczba urodzeń, przesuwanie się roczników wyżowych przez kolejne grupy wieku oraz przedłużanie się przeciętnej długości trwania życia. Oznacza to, że w przyszłości przy zachowanej strukturze, sytuacja gminy pod tym względem będzie ulegać pogorszeniu, tzn. mniej osób będzie wchodzić w wiek produkcyjny, więcej natomiast zasilać będzie grupę osób starszych. Oznacza to naruszenie równowagi pokoleniowej, ponieważ przy zachowaniu dotychczasowych trendów rozwoju będzie coraz mniej dzieci, a tym samym potencjalnych przyszłych pracowników, a coraz więcej osób w wieku poprodukcyjnym.

Prognozy demograficzne GUS dla terenów wiejskich powiatu lubartowskiego zakładają, że w przyszłości, w związku ze starzeniem się ludności, wzrost liczby ludności wystąpi w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym, stopniowo zmniejszać się będzie natomiast odsetek ludności w wieku produkcyjnym. Należy zaznaczyć, że gmina Lubartów wyróżnia się pod względem struktury wiekowej mieszkańców wśród innych gmin wiejskich powiatu lubartowskiego. Zmiany związane ze stopniowym starzeniem się ludności w gminie Lubartów będą zachodziły wolniej niż w innych gminach powiatu lubartowskiego.

3.1.4. Ruch naturalny i wędrówkowy ludności

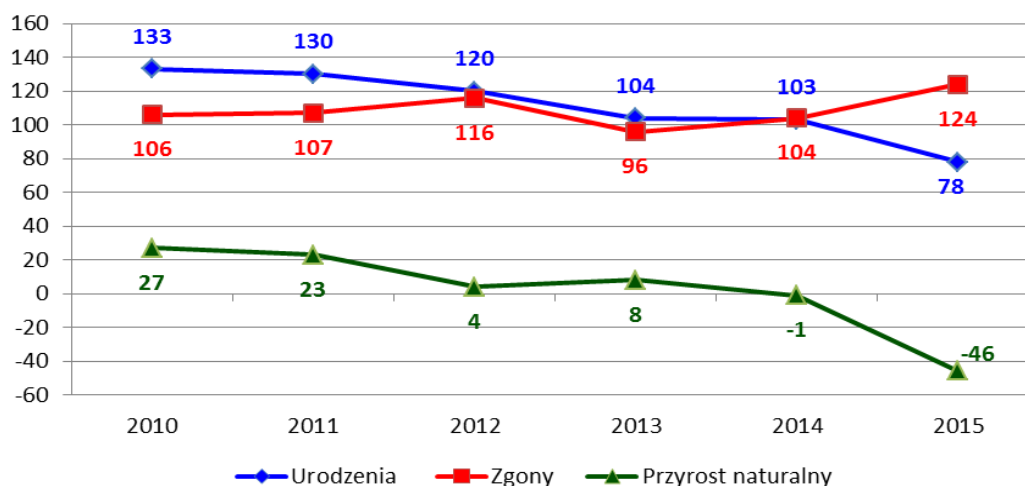
Dynamika zmian liczby ludności kształtowana jest pod wpływem dwóch procesów demograficznych – przyrostu naturalnego oraz ruchu wędrówkowego (migracyjnego). Na przyrost naturalny ludności składają się zmiany w jej liczbie, powodowane przez urodzenia i zgony. Charakterystyczne dla gminy w latach 2010 – 2014 było utrzymywanie się na dodatnim poziomie saldo przyrostu naturalnego, co oznaczało, iż liczba urodzeń żywych przewyższała w badanym okresie liczbę zgonów. W 2010 roku przyrost naturalny był najwyższy dla gminy Lubartów i wynosił 27, a od 2011 roku zauważono malejący przyrost naturalny, który w 2011 roku wynosił 23, po czym już w 2012 roku wielkość ta wynosiła tylko 4. Od 2014 roku przyrost naturalny w gminie przyjmował już wartości ujemne i kształtował się na poziomie (-1), a w 2015 roku (-45).

Wykres 26. Przyrost naturalny w latach 2010 - 2015 w gminie Lubartów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Lubartów

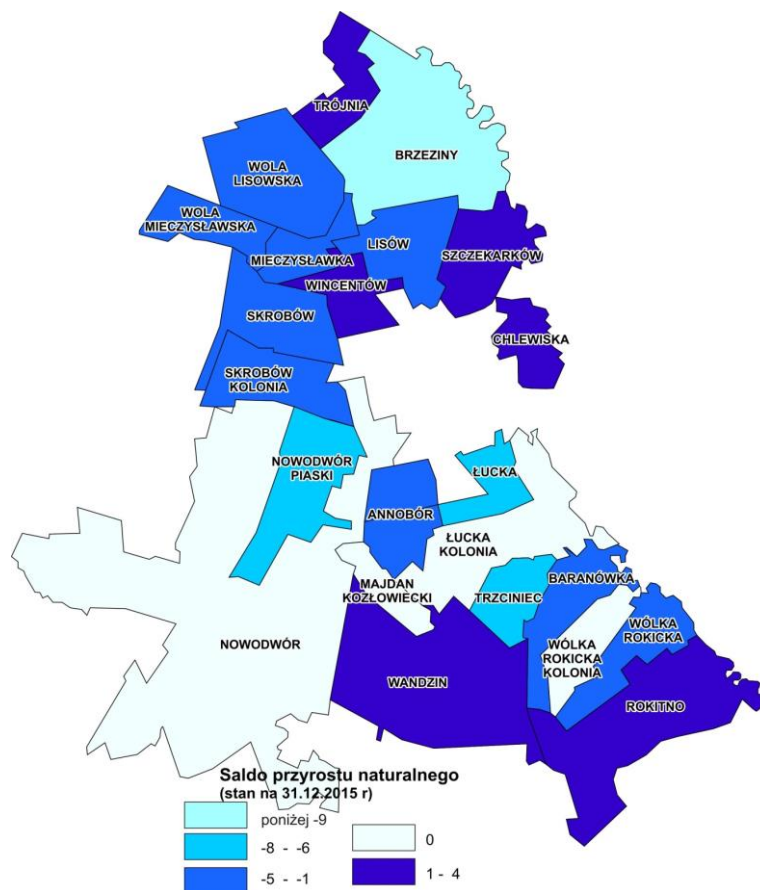
Wykres 27. Urodzenia i zgony w latach 2010 – 2015 w gminie Lubartów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Lubartów

W 2015 roku w większości sołectw odnotowano ujemny przyrost naturalny. Najbardziej niekorzystna sytuacja w tym zakresie miała miejsce w sołectwie Wola Mieczysławska, Nowodwór-Piaski, Brzeziny, Trzcinec i Mieczysława, gdzie wskaźnik przyrostu naturalnego na 100 mieszkańców był najniższy i wynosił od (-19,7) do (-12,2). Natomiast dodatnim przyrostem naturalnym charakteryzowało się jedynie sześć sołectw: Trójnia, Wandzin, Szczekarków, Wincentów, Chlewiska i Rokitno.

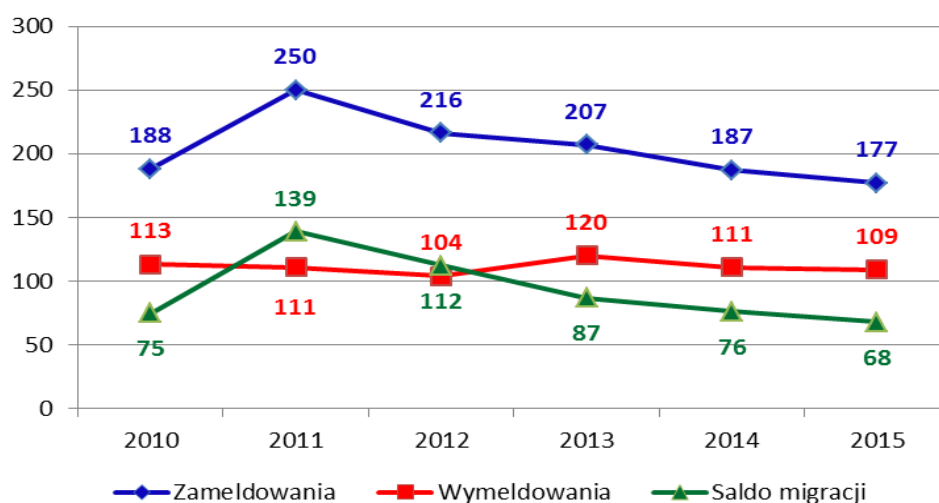
Rycina 12. Saldo przyrostu naturalnego w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubartów

Od 2010 roku, w gminie Lubartów utrzymuje się stale dodatnie saldo ruchu wędrownego (migracyjnego), co oznacza, iż liczba osób emigrujących na stałe z gminy była zdecydowanie niższa niż liczba osób osiedlających się w jej granicach. Największą liczbę zameldowań w gminie odnotowano w 2012 r. i wyniosła ona 250 osób, przy czym wymeldowało się 111 osób. Od 2012 roku ruch osiedleńczy na teren gminy przybierał już zdecydowanie niższe wartości, by w 2015 roku osiągnąć liczbę 177 osób zameldowanych, przy 109 osobach, które się wymeldowały. Saldo migracji wynosiło więc 68 osób. Obserwacja narastania procesów semiurbanizacyjnych w gminie sprawia, że napływ ludności na teren gminy jest około 38% wyższy aniżeli odpływ.

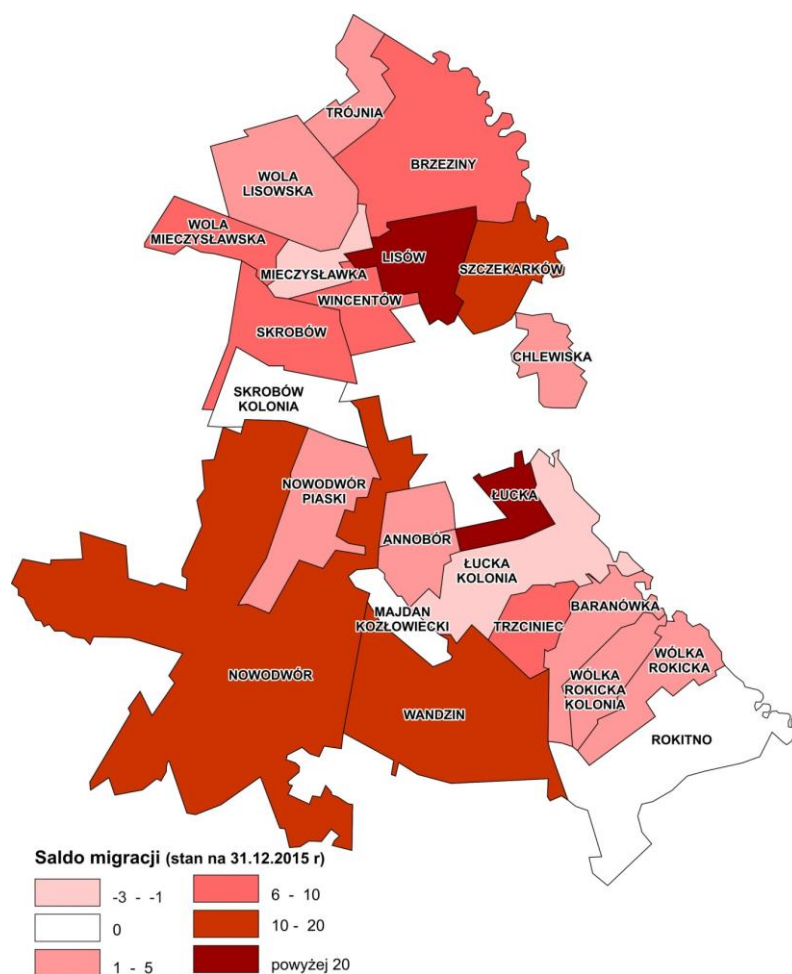
Wykres 28. Migracje ludności w gminie Lubartów w latach 2010 – 2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL i Urzędu Gminy Lubartów

Należy tu podkreślić, że najwyższy napływ ludności miał miejsce w sołectwach: Łucka, gdzie przybyło 29 osób, Lisów (22), Nowodwór (20 osób), Szczekarków i Wandzin (po 14 osób) oraz Brzeziny (10 osób). Niewielkim napływem w granicach 1-10 osób charakteryzowała się większość pozostałych sołectw. W sołectwach: Skrobów – Kolonia, Rokitno i Majdan Kozłowiecki nie odnotowano napływu, stąd saldo migracji wynosiło 0. Jedynie w sołectwach Mieczysława i Łucka – Kolonia saldo migracji kształtowało się na poziomie od (-3) do (-2). Głównym kierunkiem migracji były miasta, zwłaszcza miasto Lubartów, przy czym zameldowania w gminie mieszkańców pochodzących z miast były wyższe niż wymeldowania mieszkańców z gminy do miast. Najwięcej osób pochodzących z miast zameldowało się w gminie w 2011 r., w tym samym roku do miast wymeldowało się 85 osób. Należy nadmienić, że przytoczone powyżej dane nie oddają realnej wartości określającej obecny ruch migracyjny. Nie obejmują czasowych migracji na tle zarobkowym, zwłaszcza związanych z wyjazdem za granicę. Nie wszyscy z tych, którzy podjęli decyzję o wyjeździe decydują się na wymeldowanie, niektórzy wykonują pracę w tzw. trybie wahadłowym (część roku spędzają za granicą, część na obszarze zameldowania).

Rycina 13. Saldo migracji w sołectwach gminy Lubartów na 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubartów

Niższe ceny nieruchomości oraz bardziej korzystne warunki zamieszkania w gminie Lubartów sprzyjają osiedlaniu się ludności miejskiej (z Lubartowa bądź Lublina). Do znacznego zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej gminy Lubartów przyczynia się także rozbudowywana infrastruktura techniczna, bardzo dobre połączenia komunikacyjne z Lublinem. Bliskie sąsiedztwo metropolii stwarza możliwość zaspokajania usług wysokospecjalistycznych z zakresu zdrowia oraz potrzeby kulturalne, sportowe i wiele innych.

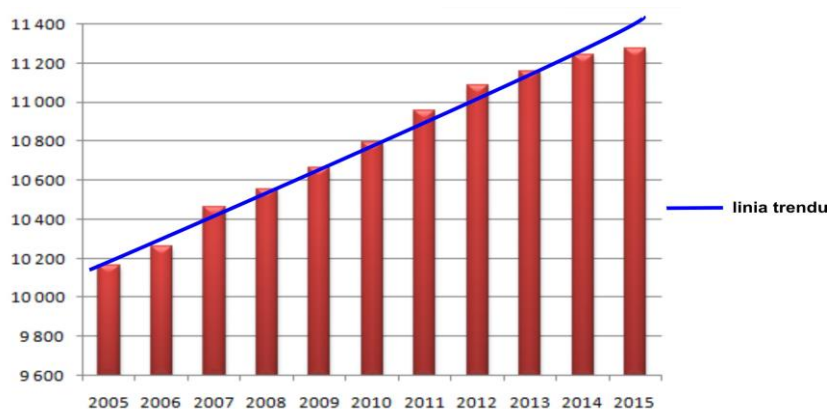
Rozwój i „otwarcie się” gminy oraz ciągły proces dostosowywania się do nowych warunków otoczenia, pozytywnie wpłynie na kierunek zmian w liczbie ludności. Oznacza to jednak, że dalszy jej rozwój zależeć będzie od podniesienia poziomu atrakcyjności, warunkujących napływ nowych mieszkańców. Z uwagi na młody wiek migrantów, wpłynęłoby to korzystnie zarówno na strukturę wieku, jak też na wielkość przyrostu naturalnego. Dlatego też, niezbędne jest podjęcie działań zmierzających do stworzenia miejsc pracy, warunków mieszkaniowych, opieki nad dziećmi oraz możliwości rozwoju osobistego i atrakcyjnego spędzania wolnego czasu.

3.1.5. Prognoza demograficzna

Prognozy demograficzne stanowią ważne dane wyjściowe, wpływające na planowanie rozwoju gminy. W odniesieniu do danych demograficznych, należy stwierdzić, iż w ostatnich

10 latach obserwuje się stały przyrost liczby mieszkańców, który wynikał zarówno z dodatniego salda migracji, jak i dodatniego przyrostu naturalnego.

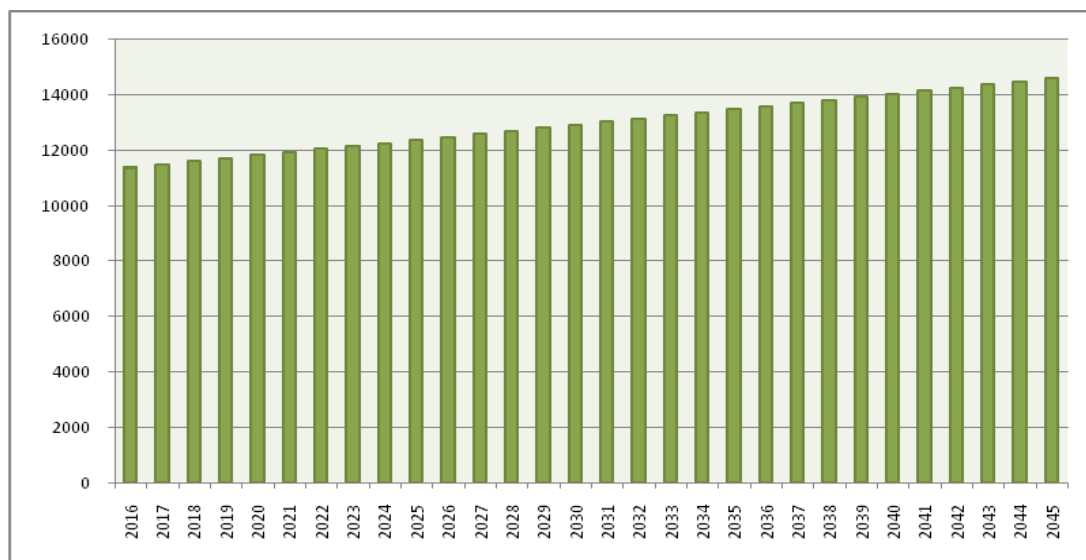
Wykres 29. Linia trendu zmiany liczby ludności w gminie Lubartów w latach 2005 - 2015

Źródło: opracowanie własne

Prognozę demograficzną poddano analizie, rozpatrując ją w wariancie, oszacowanym na podstawie faktycznego przyrostu liczby ludności w ostatnich 10 latach. Zgodnie z wyliczeniami przy zachowaniu obecnego trendu nakreślonego powyżej, liczba mieszkańców gminy Lubartów będzie stale wzrastać. Szacuje się, że w ciągu 30 lat liczba zwiększy się ok. 3219 osób. Na podstawie przeprowadzonego prognozowania można uznać, że w roku 2045 przy założeniu dotychczasowego trendu liczba ludności gminy będzie wynosić ok. 14 602. Wykres poniżej obrazuje szacowany przyrost liczby ludności dla gminy Lubartów w ciągu kolejnych 30 lat.

Wykres 30. Prognoza demograficzna dla gminy Lubartów na lata 2016 – 2045

Źródło: opracowanie własne

3.1.6. Źródła utrzymania ludności

Na składowe rynku pracy składają się: zasoby kapitału ludzkiego i jego wykorzystanie (z punktu widzenia grup wiekowych, wykształcenia, kategorii zdrowotnych), podział pracowników według pracujących w poszczególnych sektorach gospodarki narodowej

(wielkość zatrudnienia), a także wielkość i struktura bezrobocia. Głównymi czynnikami, uzależnionymi od siebie i jednocześnie warunkującymi rodzaj i charakter rynku pracy, są struktura gospodarcza oraz zasoby ludzkie. Wg danych Powszechnego Spisu Rolnego w gminie istniało 1848 gospodarstw rolnych, z czego 1472 gospodarstwa (79,7%) utrzymywały się z dochodów z działalności rolniczej. Pod względem źródła pozyskiwania dochodów na drugim miejscu znajdowały się gospodarstwa utrzymujące się z pracy najemnej (929), zaś 506 gospodarstw otrzymywało dochody z niezarobkowych źródeł (emerytury, renty, świadczenia z pomocy społecznej). Według danych BDL GUS średnie wynagrodzenie w powiecie lubartowskim w 2015 r. wynosiło 3144,77 zł brutto, w relacji do średniej krajowej wartość ta stanowiła 80,6%. Wartość wynagrodzenia od 2010 r. wzrosła jedynie o 398 zł brutto.

3.2. Wykluczenie społeczne

3.2.1. Pomoc społeczna

Wraz z rozwojem życia społecznego zaistniały mechanizmy społeczne i kulturowe sprzyjające wykluczeniu jednostek, tj. stawianiem ich poza nawiasem życia społecznego. Zjawisko to ujawniło się w postaci marginalizacji, polaryzacji życia społecznego, bezrobocia, ubóstwa i bezdomności. Proces wykluczenia zachodzi w sposób dynamiczny, a niekorzystne sytuacje, np. brak pracy, powodujący pierwotnie wykluczenie z rynku pracy, może stać się przyczyną kolejnych trudności i głębokiego wykluczenia społecznego. Zjawisko to potęguje przenoszenie bezradności i ubóstwa na zasadzie dziedziczenia.

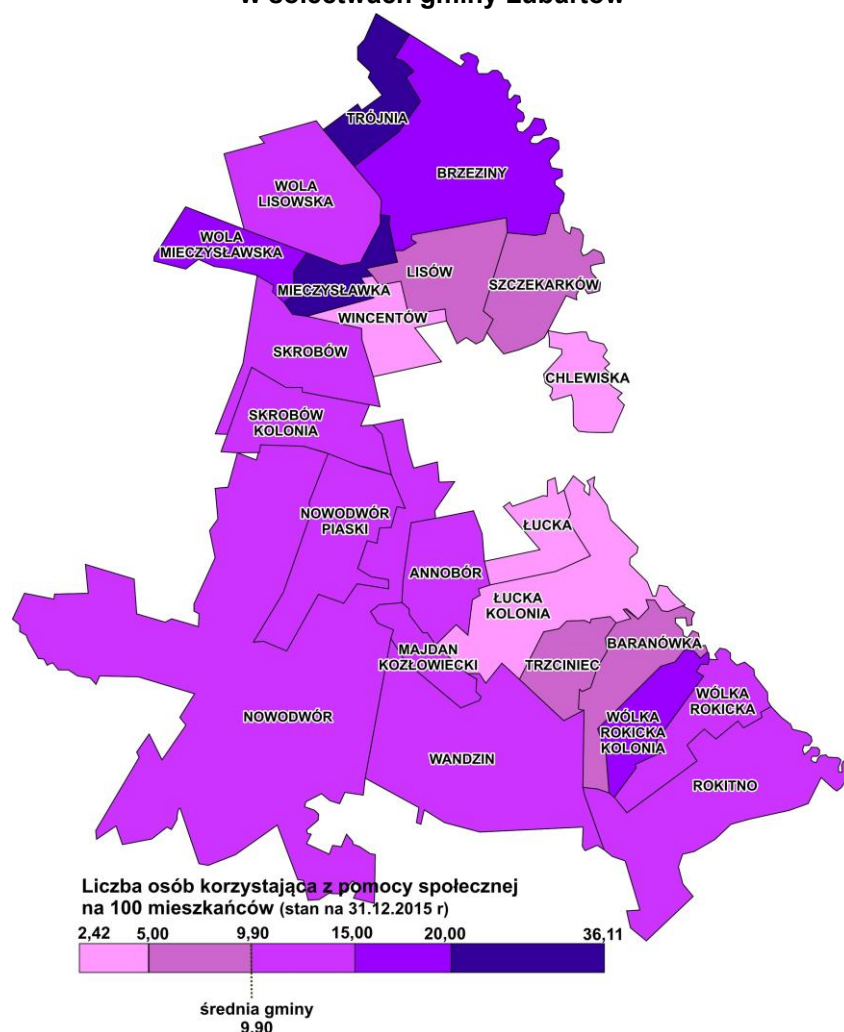
Z przeprowadzonych analiz²¹ za lata 2010 - 2015 wynika, że wśród przyczyn powodujących korzystanie z pomocy społecznej społeczeństwa w gminie występowały głównie trudne sytuacje życiowe jak ubóstwo, bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa, długotrwała i ciężka choroba, niepełnosprawność, rodziny wielodzietne oraz bezradność opiekuńczo-wychowawcza. Należy przy tym zaznaczyć, że przypadki wymagające interwencji ze strony służb społecznych związane były często ze zjawiskiem współwystępowania więcej niż jednego rodzaju trudnej sytuacji życiowej.

Z pomocy ośrodka w 2015 roku skorzystało 321 rodzin, które liczyły 1094 osób (zasiłki i pomoc w naturze, ubezpieczenie, dożywianie), czyli 9,7 % wszystkich zameldowanych mieszkańców gminy (11 245). Świadczenie w postaci pracy socjalnej otrzymało - 115 osób i rodzin - poradnictwo, interwencje na rzecz i w interesie osób zgłaszających się, pomoc w załatwianiu trudnych spraw itp. Przeprowadzona analiza danych za rok 2010 i 2015 wskazuje na wzrost zarówno liczby rodzin (o 11,6%) i osób (o 23,5%) korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w gminie. W liczbach bezwzględnych wzrost ten wynosił odpowiednio - 46 rodzin i 209 osób.

²¹

na podstawie sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubartowie;

Rycina 14. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Lubartów

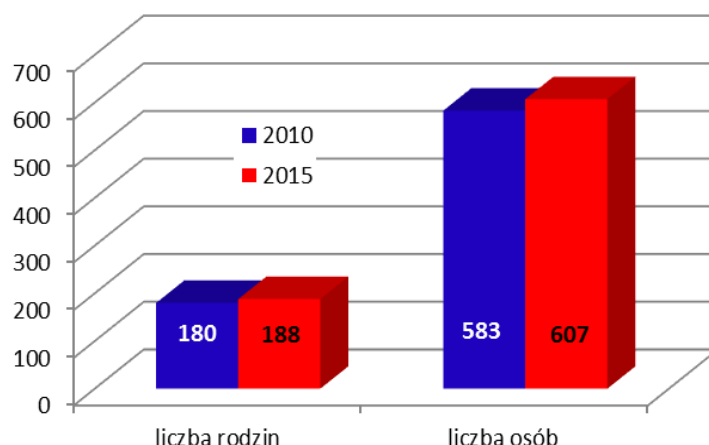
Źródło: opracowanie własne

W zdecydowanej większości sołectw odnotowano wzrost liczby rodzin i osób otrzymujących zasiłek z pomocy społecznej. Bardzo niekorzystna sytuacja w tym względzie dotyczy w szczególności sołectwa: Rokitno gdzie nastąpił bardzo wysoki wzrost liczby rodzin i osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej tj. o 16 rodzin i 62 osoby, Skrobów – Kolonia (o 5 rodzin i 43 osoby) oraz Annobór (o 6 rodzin i 28 osób). Podobne zjawisko, aczkolwiek w mniejszej skali dotyczyło sołectw: Brzeziny, Szczekarków, Wandzin, Baranówka, Wola Mieczysławka i Łucka. W analizowanych latach zaobserwowano spadek jedynie w sołectwach: Wincentów, Wola Lisowska, Lisów i Mieczysławka.

3.2.2. Bezrobocie

Tak, jak podkreślono wcześniej największą grupę klientów stanowiły rodziny, w których występuje bezrobocie, szczególnie bezrobocie długotrwałe. Na koniec 2015 roku w gminie ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 188 rodzin, w tym 607 osób bezrobotnych. W porównaniu do 2010 roku nastąpił wzrost zarówno liczby rodzin (o 8), jak i osób (o 24) korzystających ze świadczeń z tytułu bezrobocia o ponad 4%.

Wykres 31. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2010 i 2015 roku w gminie Lubartów

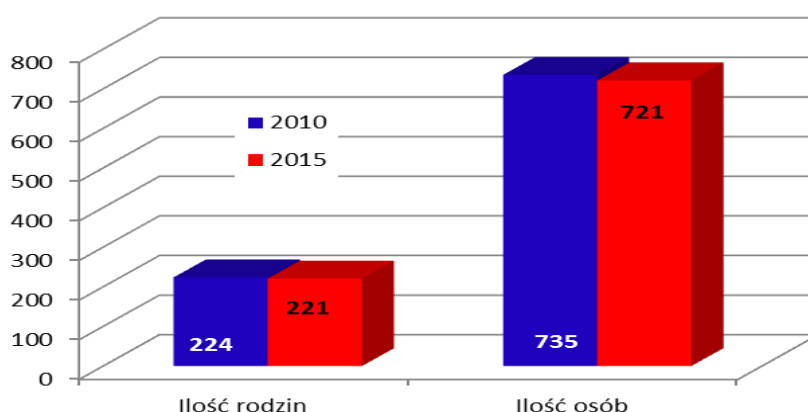
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubartów

W 2015 roku najwyższy wzrost liczby osób bezrobotnych pobierających świadczenia wystąpił w sołectwach: Rokitno, Wola Mieczysławska, Skrobów – Kolonia, Wandzin. Wzrost ten wahał się w granicach od 220% - 170%. W sześciu sołectwach tj. Annobór, Baranówka, Brzeziny, Mieczysława, Nowodwór – Piaski, Szczekarków odnotowano wzrost liczby osób bezrobotnych pobierających świadczenie od 165 – 100%. W pozostałych sołectwach dynamika wzrostu była niższa niż dla gminy (104,1%).

3.2.3. Ubóstwo

Istotną barierą społeczną, jest skala zagrożenia ubóstwem. Ubóstwo jest głównym powodem korzystania z pomocy społecznej świadczeniobiorców w gminie. Czynniki sprzyjające ubóstwu są: uwarunkowania demograficzne, społeczno - ekonomiczne, zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny, patologie społeczne jak przemoc w rodzinie czy alkoholizm. Analiza danych z 2015 roku wskazuje na zmniejszenie się liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa zaledwie o 2,0% (o 14 osób), lecz zjawisko to nie dotyczy wszystkich sołectw w gminie.

Wykres 32. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2010 i 2015 roku w gminie Lubartów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubartów

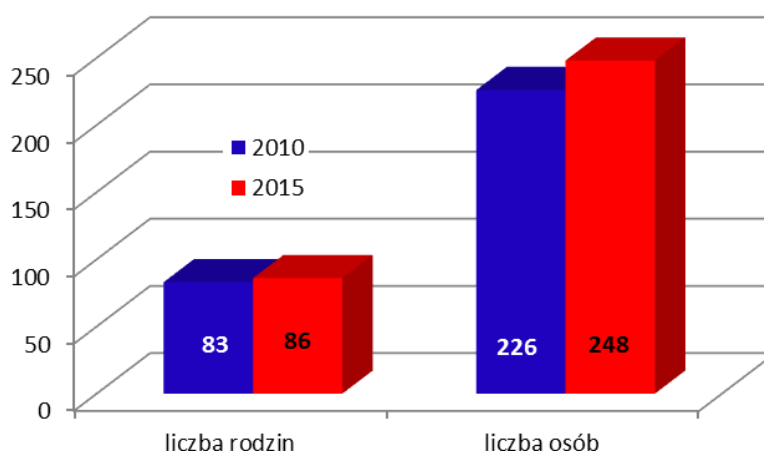
Tak, jak w przypadku zjawiska bezrobocia, spadek ten nie wiąże się jednak z wyraźną poprawą warunków ekonomicznych i socjalnych, a raczej z zaostreniem kryteriów ekonomicznych, jakie musi spełniać osoba starająca się o przyznanie pomocy. Porównując 2015 rok do 2010 roku należy zauważyć, że malejąca liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa dotyczyła sołectw: Brzeziny, Łucka, Łucka – Kolonia, Mieczysława, Nowodwór, Skrobów, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska, Wólka Rokicka i Wólka Rokicka - Kolonia.

W odniesieniu do sołectw: Rokitno, Wandzin, Annobór, Skrobów – Kolonia, Baranówka, Lisów i Nowodwór – Piaski obserwuje się pogarszającą się sytuację w tym względzie w porównaniu do 2010 roku. Najwyższy wzrost liczby osób korzystającej ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa miał miejsce w Majdanie Kozłowieckim (siedmiokrotny wzrost), Rokitnie (o ponad 190%), Wandzinie (o 151%) oraz w sołectwie Annobór (o 124%). Należy jednak wyraźnie podkreślić, iż oprócz rodzin i osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej, ubóstwo dotyka także rodziny pozbawione prawa do zasiłku. Szczególnie dotyczy to rodzin będących osobami bezrobotnymi, rodzin alkoholików czy rodzin wielodzietnych. Zjawisko to potęguje przenoszenie bezradności i ubóstwa na zasadzie dziedziczenia.

3.2.4. Niepełnosprawność

Osoby niepełnosprawne, to kolejna z grup, którą można zaliczyć do zagrożonych wykluczeniem społecznym. Analiza sytuacji społeczno - ekonomicznej środowiska osób niepełnosprawnych w gminie obrazuje i jednocześnie wyostrza obraz negatywnych zjawisk w nich zachodzących: począwszy od procesu starzenia się społeczeństwa, poprzez wysokie bezrobocie, zwłaszcza długookresowego i dotyczącego ludzi młodych oraz związane z nim konsekwencje w sytuacji finansowej i rodzinnej niepełnosprawnych, aż do niskiego poziomu wykształcenia i trudności w odnalezieniu się na rynku pracy. W gminie obserwuje się wzrost liczby ludności niepełnosprawnej korzystającej z zasiłków pomocy społecznej w porównaniu do 2010 roku, nie oznacza to jednak, że nastąpiła wyraźna poprawa społeczno – ekonomiczna dotycząca osób niepełnosprawnych.

Wykres 33. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2010 i 2015 roku w gminie Lubartów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubartów

Podobnie jak w przypadku bezrobocia, czy też zjawiska ubóstwa zmieniły się kryteria przyznawania świadczeń z pomocy społecznej. Odnotowano, iż nasila się zjawisko niepełnosprawności, o czym świadczy wzrost liczby osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zwłaszcza w sołectwie: Nowodwór – Piaski, Rokitno, Baranówka, Brzeziny (od 13 do 9 osób), zaś wzrost liczby od 7 do 2 osób niepełnosprawnych zaobserwowano w Wandzinie, Skrobowie, Wólce Rokickiej i Trójni. W pozostałych sołectwach zauważono niewielki spadek liczby rodzin otrzymujących świadczenia z tego tytułu.

3.2.5. Rodziny wielodzietne i rodziny niewydolne wychowawczo

Rodziny wielodzietne i rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi stanowią znaczną część klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych.

Na podstawie otrzymanych sprawozdań²² od 2010 roku zwiększyła się zarówno liczba rodzin (z 62 rodzin w 2010 roku do 107 rodzin w 2015 roku), jak i osób (265 osób w 2010 r. do 562 w 2015r.) korzystających ze świadczeń z tego tytułu. Nadmienić należy, iż w większości rodzin problemy dotyczą więcej niż jednego obszaru. Pracownicy socjalni w 2015 roku wskazali 52 rodziny z dominującym problemem, jakim jest realizacja funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez rodziców biologicznych. Dużym wsparciem dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych jest pomoc asystenta rodziny. W 2015 roku – 8 rodzin, w których wychowywało się 23 dzieci z terenu gminy Lubartów zostały objęte wsparciem asystenta rodziny. Jak wynika z informacji w rodzinnej pieczy zastępczej w 2015 r. przebywało 7 dzieci z gminy, w tym 4 w rodzinnej pieczy zastępczej oraz 3 w pieczy zastępczej instytucjonalnej (dom dziecka). W porównaniu do 2010 roku wzrosła liczba dzieci objętych pieczą zastępczą.

3.2.6. Infrastruktura pomocy społecznej

Infrastruktura społeczna, rozumiana jest jako zespół urządzeń publicznych zaspokajających potrzeby socjalne, oświatowe i kulturalne ludności, min. są to placówki typu: Domy Pomocy Społecznej, Środowiskowe Domy Samopomocy, zakłady aktywności zawodowej, schroniska i noclegownie, mieszkania chronione. Oprócz działającej w Lisowie, świetlicy socjoterapeutycznej prowadzonej przez stowarzyszenie (w ramach wsparcia realizacji zadania publicznego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie), na terenie gminy brak tego typu placówek. W Baranówce istnieje prywatny Ośrodek Rehabilitacyjno – Leczniczy „Geriamed” zapewniający całodobowy pobyt i podstawowe świadczenia socjalno-bytowe oraz warunki do zachowania lub odzyskania zdrowia oraz Dom Pomocy dla Dorosłych prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Felicjanek w Jadwinowie zlokalizowany w sołectwie Łucka będący placówką stacjonarną zapewniającą pomoc dla kobiet w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych. Natomiast w Lubartowie funkcjonuje Dzienny Dom Pomocy Społecznej, z którego korzystają również mieszkańcy gminy wiejskiej Lubartów. W gminie działa również 5 Klubów Seniora w sołectwach: Lisów, Trzciniec, Brzeziny, Skrobów oraz Baranówka.

²²

Wg sprawozdań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubartowie

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie. GOPS jest instytucją zajmującą się zapobieganiem marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Dysponując wiedzą o sytuacji osób potrzebujących udziela pomocy nie tylko w formie świadczeń finansowych ale również o charakterze niepieniężnym, do której zaliczyć można pracę socjalną, opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, sprawienie pogrzebu, zapewnienie schronienia, odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej, dożywianie dzieci czy gorący posiłek.

Inną formą wsparcia rodziny i dziecka, którą realizuje GOPS w Lubartowie jest funkcja asystenta rodziny, który zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ma na celu zapewnienie rodzinom przeżywającym problemy wsparcia, a tym samym ograniczenie odbierania im dzieci.

W gminie podejmowane są działania zmierzające do zminimalizowania skutków patologii społecznych, przede wszystkim dotyczy to przemocy w rodzinie i nadużywania alkoholu. Rada Gminy Lubartów przyjęła Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w gminie Lubartów na lata 2013 -2016, Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubartów na lata 2014 – 2020, Program współpracy Gminy Lubartów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego jak również Program osłonowy w zakresie dożywiania na lata 2014 – 2016 „Pomoc gminy w zakresie dożywiania”. Wymienione Programy skierowane są do mieszkańców gminy, do osób doświadczających przemocy w rodzinie tj.: współmałżonków, dzieci i młodzieży, grup zależnych (osób starszych i niepełnosprawnych), sprawców przemocy w rodzinie, a także do instytucji, podmiotów zajmujących się profesjonalnym udzielaniem wsparcia społecznego oraz świadków przemocy w rodzinie, a jego celem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy. W tym celu w gminie powołany został Zespół Interdyscyplinarny, w skład którego mogą wchodzić: pracownicy socjalni zatrudnieni w GOPS, funkcjonariusze Komisariatu Policji, pracownicy placówek oświatowych, służby zdrowia, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i kuratorzy sądowi.

Problemem jest wzrastająca liczba zgłaszanych i wykrywanych przypadków przemocy domowej. Przemocy doświadczały kobiety w wieku od 18 do 60 lat, natomiast sprawcami przemocy byli mężczyźni, najczęściej z problemem alkoholowym. Według danych Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie w 2011 roku sporządzono 2 Niebieskie Karty, w 2012 i 2013 roku po 9, lecz już w 2015 roku - 18 rodzin zostało objętych procedurą „Niebieska Karta”.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie współpracuje z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi, między innymi szkołami oraz Szkolnymi Kołami Wolontariatu, Sądem, Powiatowym Urzędem Pracy w Lubartowie, placówkami służby zdrowia, Lubelsko-Chełmską Fundacją Rozwoju (kierowanie osób z terenu gminy na szkolenia zawodowe), Komendą Powiatową Policji, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Stowarzyszeniem Inicjatyw Lokalnych w Lubartowie (kierowanie osób dotkniętych przemocą domową do uczestniczenia w programach terapeutycznych), Związkiem Stowarzyszeń – Lubelski Bank Żywności, Klubem Abstynenta „Nadzieja” oraz Akcją Katolicką Archidiecezji Lubelskiej.

Reasumując należy stwierdzić, że istniejąca na terenie gminy infrastruktura socjalna, nie zabezpiecza istniejących w tym zakresie potrzeb.

Przeprowadzona analiza wykazała, że największe braki występujące w infrastrukturze społecznej dotyczą całej gminy. Położenie gminy w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Lubartów i Lublina umożliwia korzystanie z infrastruktury socjalnej miast. Jednakże biorąc pod uwagę dotychczasowe tendencje demograficzne oraz potrzeby, konieczny będzie rozwój placówek świadczących całodobową opiekę osobom starszym oraz zapewnienie im odpowiedniej opieki środowiskowej w zakresie usług opiekuńczych. Aby zapewnić rozwój usług pomocy społecznej i stworzyć system, który będzie odpowiadał potrzebom lokalnym i rozeznany problemom społecznym w najbliższej perspektywie należy tworzyć infrastrukturę pomocy społecznej tj.: dziennych domów pomocy dla osób starszych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych, dziennych ośrodków wsparcia dla osób bezdomnych czy zakładów aktywności zawodowej. Szczególną uwagę należy zwrócić na ochronę i polepszenie warunków życia najsłabszych grup społecznych, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz na tworzenie warunków umożliwiających im aktywne uczestnictwo w życiu społecznym.

3.3. Infrastruktura społeczna oraz jakość oferowanych usług

3.3.1. Wychowanie przedszkolne

Na terenie gminy Lubartów brak jest placówek zapewniających opiekę dla dzieci w wieku do lat trzech. Opiekę żłobkową zapewniają żłobki funkcjonujące przy przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w mieście Lubartów.

Na terenie gminy w wieku przedszkolnym tj. od 3-6 lat było 586²³ dzieci. Wychowanie przedszkolne jest realizowane w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych w gminie Lubartów. Gmina Lubartów jest organem prowadzącym dla 13 oddziałów przedszkolnych funkcjonujących przy ośmiu szkołach podstawowych.

Tabela 15. Liczba dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych w roku szkolnym 2015/2016

Lp.	Szkoła podstawowa - miejscowość	Liczba oddziałów	Liczba dzieci z rocznika					Razem
			2008	2009	2010	2011	2012	
1.	Annobór	1	0	0	6	5	3	14
2.	Brzeziny	1,5	0	0	6	7	5	18
3.	Łucka	2	0	0	28	14	8	50
4.	Mieczysława	1	0	4	7	1	2	14
5.	Nowodwór	1,5	0	0	7	5	13	25
6.	Skrobów	3	2	22	20	15	3	62
7.	Szczekarków	1,5	0	3	3	11	6	23
8.	Wólka Rokicka	2	0	1	26	13	11	51
	razem	13,5	2	30	103	71	51	257

Źródło: Urząd Gminy Lubartów

W roku szkolnym 2015/2016 do oddziałów przedszkolnych w gminie Lubartów uczęszczało łącznie 257 dzieci będących w wieku przedszkolnym, z czego najwięcej do oddziału

²³

Dane pozyskane z UG Lubartów

przedszkolnego przy Szkole Podstawowej w Skrobowie (62 dzieci), w Wólce Rokickiej (51 dzieci) oraz w Łucce (50 dzieci). Od roku 2010/2011 w oddziałach przedszkolnych zwiększyła się liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (o 21), co oznacza wzrost o 8,9%. Jednakże biorąc pod uwagę rok szkolny 2013/2014 odnotowano nieznaczny spadek liczby dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego aniżeli w roku 2015/2016. Dzieci w wieku 3 - 6 lat z terenu gminy są objęte wychowaniem przedszkolnym także w innych jednostkach m.in. na terenie miasta Lubartowa – uczęszczało ok. 70 dzieci. W sumie opieką przedszkolną objętych jest 55,8% ogółu dzieci w wieku przedszkolnym

W każdym oddziale przedszkolnym dzieci mają możliwość uczestniczenia w dodatkowych, bezpłatnych zajęciach rozwijających m.in. język angielski czy też naukę rytmiki i tańca. Wyposażenie oddziałów przedszkolnych spełnia wymogi w zakresie wychowania przedszkolnego. Należy podkreślić, iż w ostatnich latach zrealizowano inwestycje mające na celu poprawę infrastruktury przedszkolnej, w tym bieżące remonty pomieszczeń przedszkolnych oraz doposażenie oddziałów przedszkolnych w pomoce edukacyjne i inne nowoczesne wyposażenie, co było efektem uczestnictwa w latach 2014 – 2015 w projekcie systemowym „Modernizacja oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych” w ramach Poddziałania 9.1.1. Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej. Stąd też wyposażenie oddziałów przedszkolnych spełnia wymogi w zakresie wychowania przedszkolnego.

Zgodnie z nowelizacją ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw²⁴ z dniem 1 września 2019r. oddziały przedszkolne funkcjonujące w szkołach podstawowych będą przekwalifikowane na przedszkola, a przedszkola, o których mowa będą tworzyć zespół ze szkołą podstawową, w której dotychczas działały oddziały przedszkolne.

Pomieszczenia zajmowane przez oddziały przedszkolne do 2019 roku muszą być dostosowane do nowych przepisów w zakresie ochrony przeciwpożarowej zapewniające bezpieczne warunki realizacji przez przedszkole zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych oraz pobytu dzieci i innych osób przebywających na terenie przedszkola. Ponadto od 1 września 2017 r. wszystkie dzieci w wieku od 3 do 5 lat mają mieć zapewnione miejsca realizacji wychowania przedszkolnego w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego, w których ustawowo zostanie ograniczona wysokość opłat pobieranych od rodziców za korzystanie przez ich dzieci z wychowania przedszkolnego.

3.3.2. Oświata

Edukacja jest bardzo ważnym elementem polityki społecznej, a instytucje oświatowe nie tylko pełnią rolę edukacyjną, ale także wychowawczą, czy integrującą społeczność lokalną. W związku z tym są bardzo ważnymi instytucjami w kontekście podejmowanych działań rewitalizacyjnych, nawet jeśli miałyby one nie zostać włączone do obszaru objętego rewitalizacją, niezmiennie będą funkcjonalnie powiązane z takimi obszarami, poprzez swoich uczniów, czy ich rodziców, którzy na wyznaczonych obszarach mieszkają. Ponadto szkoły mogą podejmować wiele działań, wychodzących poza swoje mury – lekcje w terenie, sprzątanie świata itp.

Jednym z elementów wpływających na atrakcyjność gminy jest liczba i rozmieszczenie placówek szkolno - oświatowych. W roku szkolnym 2014/215 sieć placówek oświatowych na

²⁴

Dz.U. z 2013 r. poz.827 z 13.06.2013 r. z późn. zm.

terenie gminy tworzyło: 8 szkół podstawowych i 2 gimnazja²⁵. W czterech szkołach podstawowych funkcjonował system klas łączonych. Dotychczasowa sieć szkół podstawowych i gimnazjów nie uległa zmianie i zabezpiecza aktualne potrzeby mieszkańców gminy, a sieć publicznych oddziałów przedszkolnych stwarza możliwość wyrównywania szans edukacyjnych i zmniejszenie różnic w stopniu upowszechniania edukacji przedszkolnej i odpowiada obserwowanemu popytowi.

Do szkół podstawowych uczęszczało 837 uczniów²⁶. W badanych latach zauważa się wzrost liczby oddziałów i liczby uczniów w szkołach (o 5,02 %), w porównaniu do roku szkolnego 2009/2010.

Tabela 16. Uczniowie w szkołach podstawowych w 2009/2010 i 2014/2015 roku

Szkoła Podstawowa	Liczba oddziałów klasowych		Liczba uczniów	
	2009/2010	2014/2015	2009/2010	2014/2015
Szkoła Podstawowa w Annoborze	4	5	38	60
Szkoła Podstawowa w Brzezinach	5	5	49 + 1 os. Zajęcia rewalidacyjne	71
Szkoła Podstawowa im. Ziemi Lubartowskiej w Łucce	8	9	178	191
Szkoła Podstawowa w Mieczysławce	4	4	46	32
Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Nowodworze	8	7,5	100	90
Szkoła Podstawowa im. 27 WDP AK w Skrobowie	8	10	206	216
Szkoła Podstawowa w Szczekarkowie	4	5	55	61
SP im. B. Prusa w Wólce Rokickiej	8	9	124	116
Razem	49	54,5	797	837

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubartów

Na terenie gminy funkcjonuje również jedna szkoła prowadzona przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Wandzin i Majdan Kozłowiecki – tj. Szkoła Podstawowa w Wandzinie. W roku szkolnym 2014/15 szkoła ta prowadziła jedynie dwa oddziały przedszkolne, uczęszczało do nich 28 dzieci.

Jak widać z powyższego zestawienia nastąpił zarówno wzrost ogólnej liczby uczniów w szkołach podstawowych, przy równoczesnym wzroście liczby oddziałów klasowych. Przeciętna liczba uczniów przypadająca na 1 oddział klasowy zmalała i w roku szkolnym 2014/2015 wynosiła prawie 15,35 uczniów (w 2009/2010 roku – 16,18 uczniów).

Stan techniczny i funkcjonalność budynków oświatowych oraz urządzeń sportowych uznać należy za dobry, co jest rezultatem stałych remontów, modernizacji. W ostatnich latach uległa poprawie baza lokalowa oświaty, w tym wyposażenia w sprzęt szkolny i pomoce dydaktyczne. Wszystkie szkoły znajdujące się na terenie gminy są wyposażone w pracownie komputerowe z dostępem do Internetu. Przy wszystkich szkołach podstawowych znajdują

²⁵ Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych gminy Lubartów za rok szkolny 2009/2010 i 2014/2015
²⁶ Wg danych z UG Lubartów za rok szkolny 2009/2010 i 2014/2015 rok;

się boiska, zaś w Skrobowie istnieje boisko „Orlik”, oprócz wymienionych w Szczekarkowie istnieje kompleks boisk (kort, mini piłka ręczna). Ponadto w Łucce obok szkoły powstał nowoczesny obiekt sportowy. W jego skład wchodzi boisko o nawierzchni z trawy naturalnej oraz bieżnia okólna. W trzech szkołach podstawowych tj. w Brzezinach, Łucce i Skrobowie funkcjonują świetlice szkolne, w których zatrudnieni są specjaliści realizujący zadania w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Ponadto praktycznie we wszystkich szkołach podstawowych (oprócz Mieczysławki) znajdują się stołówki, gdzie młodzież może korzystać z ciepłych posiłków. Na terenie placówek oświatowych funkcjonują biblioteki szkolne. Warunki funkcjonowania szkół są dobre. Wymienione placówki oświatowe szczebla podstawowego zabezpieczają w pełni podstawowe potrzeby edukacyjno – oświatowe mieszkańców gminy. We wszystkich placówkach uczniowie mogą korzystać z bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych. W szkołach, oprócz kół przedmiotowych, działają koła: teatralne, taneczne, wokalne, instrumentalne, plastyczne, sportowe, szachowe, ekologiczne.

3.3.3. Poziom nauczania w szkołach podstawowych

Jednym ze wskaźników, który może świadczyć o jakości kształcenia szkół na poziomie podstawowym są wyniki egzaminów po VI klasie. Jest to tzw. sprawdzian szóstoklasisty – zestandaryzowany, powszechny egzamin o charakterze ponad przedmiotowym. Sprawdza umiejętności czytania ze zrozumieniem, pisanie, korzystania z informacji oraz wykorzystywania wiedzy w praktyce.

Należy podkreślić, iż nie jest łatwo obiektywnie określić poziom nauczania odnosząc się do poszczególnych sołectw gminy wiejskiej. Dlatego też, w celu zbadania poziomu nauczania w szkołach podstawowych posłużono się skalą staninową opisującą wynik sprawdzianu VI klas. Skala ta jest stosowana w pomiarze dydaktycznym i odpowiada na pytanie jaką pozycję zajmuje szkoła na tle wyników osiągniętych przez całą badaną populację. W gminie Lubartów przyjęto skalę staninową w trzech przedziałach: skala 1-3 – wynik niski; skala 4-6 - wynik średni oraz skala staninowa 7-9 - wynik wysoki. Należy nadmienić, że uczniowie ze SP w Wandzinie nie byli oceniani, z uwagi na fakt, iż jest to jest szkoła publiczna prowadzona przez stowarzyszenie i nie funkcjonuje tam klasa VI.

Tabela 17. Wyniki ze sprawdzianu w latach 2010 – 2015 na skali wyników ogólnopolskich (skala staninowa)

Szkoła Podstawowa - miejscowość	Lata						Wielkość średnia staninu z lat 2010- 2015	
	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
Annobór	7	9	5	5	9	5	6,66	średni/wysoki
Brzeziny	9	7	8	6	6	7	7,16	wysoki
Łucka	5	4	5	4	6	7	5,16	średni
Mieczysławka	7	8	7	7	9	3	6,83	średni/wysoki
Nowodwór	7	6	7	4	5	5	5,66	średni
Skrobów	4	2	6	6	7	6	5,16	średni
Szczekarków	3	7	9	8	8	7	7,00	wysoki
Wólka Rokicka	7	4	6	7	5	6	5,83	średni

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Samorządowego Zespołu Administracyjnego Szkół w Lubartowie

Poziom edukacji opisujący wynik sprawdzianu klas VI szkół podstawowych w gminie Lubartów, mierzony skalą staninową, na przestrzeni ostatnich lat, kształtuje się jako średnio/wysoki. Na tle gminy wyróżniają się szkoły podstawowe w Brzezinach oraz w Szczekarkowie, dla których skala staninowa kształtuje się jako wysoka (wynosi ona odpowiednio: 7,16 i 7,00). Najniższy poziom edukacji, jednakże ze średnią wielkością staninową 5,16 cechował szkoły podstawowe w Łucce i Skrobowie.

3.3.4. Szkolnictwo gimnazjalne

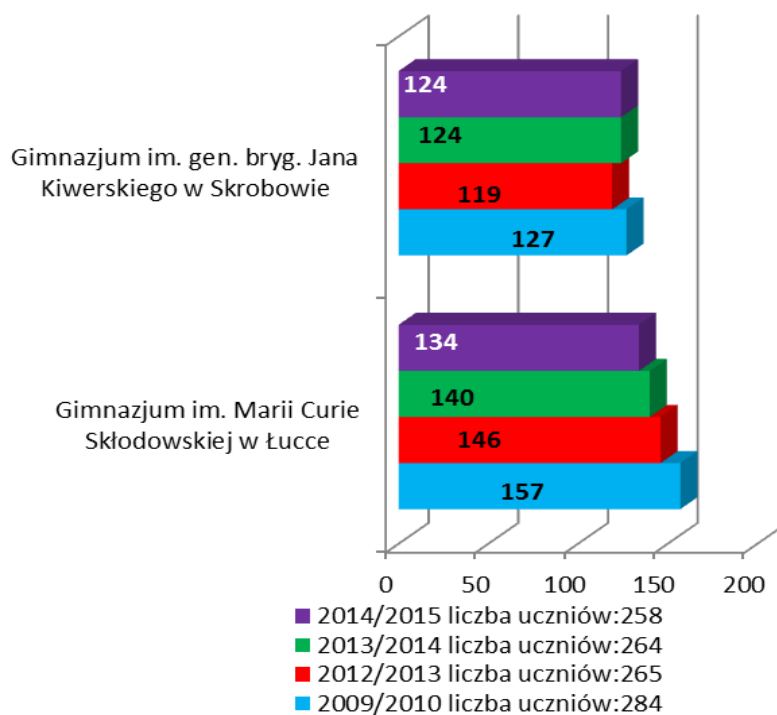
Na terenie gminy młodzież kształci się w 2 gimnazjach: w Łucce i Skrobowie. W roku szkolnym 2014/2015 naukę pobierało 258 uczniów, zaznaczył się tu spadek liczebności młodzieży uczącej się gimnazjach (o 9,15 % - o 26 osób) w stosunku do roku szkolnego 2009/2010, a także zmniejszyła się liczba oddziałów.

Tabela 18. Uczniowie gimnazjum w latach w latach 2009/2010 oraz 2014/2015

Gimnazjum	Liczba oddziałów klasowych		Liczba uczniów	
	2009/2010	2014/2015	2009/2010	2014/2015
Gimnazjum im. Marii Curie Skłodowskiej w Łucce	7	6	157	134
Gimnazjum im. gen. bryg. Jana Kiwerskiego w Skrobowie	6	6	127	124
Razem	13	12	284	258

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubartów

Wykres 34. Liczba uczniów w gimnazjach w gminie Lubartów w wybranych latach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubartów

Należy zauważyć, że po raz pierwszy w roku szkolnym 2014/2015 szkoła Gimnazjum w Łucce w ramach współpracy z Gimnazjum w Bretten i Fundacją Polsko – Niemiecką Współpracą Młodzieży, uczestniczyła w projekcie dotyczącym wymiany uczniów. Realizacja projektu międzynarodowego miała na celu między innymi przełamywanie barier językowych, wzajemne poznawanie się oraz nawiązywanie przyjaźni.

3.3.5. Szkolnictwo ponadgimnazjalne

Od 2012 roku w miejscowości Lisów funkcjonują dwie szkoły ponadgimnazjalne, które przygotowują do nauki zawodu.

Miasto Lubartów, a zwłaszcza bardzo bliskie sąsiedztwo miasta Lublina, będącego ośrodkiem akademickim, zapewnia młodzieży i dorosłym bogatą ofertę edukacyjną zarówno na poziomie średnim jak i wyższym. Młodzież z terenu gminy może podejmować naukę w szkołach ponadgimnazjalnych w Lubartowie w Zespole Szkół, Regionalnym Centrum Edukacji Zawodowej, Liceum Ogólnokształcącym oraz w Szkole Umiejętności. Ponadto młodzież i dorośli zainteresowani podnoszeniem swoich kwalifikacji mogą pobierać naukę w dwóch szkołach policealnych w Lubartowie: w Studium Medycznym bądź w Policealnej Szkole Zawodowej o kierunku kształcenia technik ekonomista. W pobliskim Lublinie funkcjonują rozpoznawalne w całej Polsce uczelnie wyższe i zainteresowani podnoszeniem swoich kwalifikacji mogą korzystać z potencjału szkół wyższych.

Należy podkreślić, iż większość szkół z terenu gminy uczestniczy w realizacji projektów edukacyjnych, efektem których jest organizacja różnorodnych zajęć pozalekcyjnych m.in. nauki pływania, gimnastyki korekcyjnej, nauki dodatkowego języka obcego czy orientacji zawodowej w gimnazjum. Dzięki uczestnictwu w realizowanych projektach uczniowie nabywają nowe umiejętności, nadrabiają braki edukacyjne i rozwijają talenty i swoje zainteresowania.

3.3.6. Działalność kulturalna i sport

Na terenie gminy brak jest Gminnego Ośrodka Kultury. Funkcje krzewienia kultury oraz organizacją imprez kulturalnych zajmuje się Powiatowy Dom Kultury i Miejski Dom Kultury w Lubartowie. Głównym organizatorem, a wielu przypadkach mecenasem działalności kulturalnej jest Gminna Biblioteka Publiczna w Lubartowie, która utrzymuje stały kontakt z lokalnymi artystami, wspomagając ich organizacyjnie i w miarę możliwości - finansowo. Gminna Biblioteka Publiczna w Lubartowie wraz z:

- filiami w: Lisowie, Nowodworze, Rokitnie, Skrobowie – Kolonii i Trzcińcu;
- punktami bibliotecznymi w: Annoborze, Brzezinach, Chlewiskach, Skrobowie, Szczekarkowie, Wandzinie (punkty biblioteczne mieszczą się w mieszkaniach prywatnych i prowadzone są przez osoby fizyczne), Mieczysławce i Wandzinie (w szkołach podstawowych prowadzone przez nauczycieli) oraz w Baranówce i Nowodworze Piaski (w świetlicach wiejskich prowadzone są przez osoby fizyczne).

Biblioteka Publiczna realizuje zadania w zakresie zaspokajania potrzeb czytelniczych, informacyjnych, edukacyjnych i informacyjnych społeczeństwa oraz upowszechnianiu wiedzy i nauki. Wymienione placówki zapewniają mieszkańcom bieżący dostęp do szerokiego spektrum materiałów bibliotecznych. Poza podstawową działalnością biblioteka prowadzi działania edukacyjno - oświatowe, promujące książkę i czytelnictwo. Działalność

informacyjno-bibliograficzna prowadzona jest na bazie własnych warsztatów: publikacje o charakterze informacyjnym, katalogi, kartoteki, prasa i kroniki biblioteczno - środowiskowe. Organizowane są także lekcje biblioteczne, spotkania literackie, konkursy czytelnicze i wystawy.

Na terenie gminy kultywuje się dawne rzemiosło i obyczaje. Duże znaczenie dla pielęgnowania bogatej tradycji polskiej wsi, rozwoju kultury, a zwłaszcza lokalnego dziedzictwa kulturowego odgrywa działalność Stowarzyszenia Miłośników Twórczości Ludowej „Rokiczanka”. Prowadzone przez Stowarzyszenie zespoły muzyczne „Rokiczanka” i „Mała Rokiczanka” uczestniczą w licznych koncertach na terenie całego kraju stając się ambasadorem kultury lokalnej. Zespół swoją twórczością promuje wizerunek gminy Lubartów i wnosi nowe wartości w rozwój gminy w dziedzinie upowszechniania kultury oraz twórczości artystycznej. W gminie wydawany jest „Informator Gminy Lubartów”, w którym publikowane są aktualne wydarzenia i informacje na temat funkcjonowania gminy.

Wspieraniem rozwoju społecznego, kulturalnego i gospodarczego mieszkańców gminy zajmują się także organizacje i stowarzyszenia. Na terenie Gminy Lubartów funkcjonuje osiem stowarzyszeń kultury fizycznej. Prowadzą one działalność poza szkołami. Formy aktywności ukierunkowana są na rekreację i udział mieszkańców gminy w różnego rodzaju imprezach sportowych. Do nich należy zaliczyć:

- Ludowy Klub Sportowy „Kadet” Lisów – sekcja piłki nożnej. Zespół występuje w rozgrywkach lubelskiej klasy A;
- Klub Sportowy „Pogoń 07-Perła” Lubartów-Rokitno – sekcja piłki nożnej. Piłkarze występują w rozgrywkach lubelskiej klasy A;
- Klub Sportowy „Perła” Rokitno – sekcja tenisa stołowego. Zawodnicy rywalizują w rozgrywkach lubelskiej II ligi oraz w turniejach indywidualnych;
- Ludowy Klub Sportowy „Skrobów” – sekcja piłki nożnej. Zespół występuje w rozgrywkach lubelskiej klasy A;
- Ludowy Klub Sportowy „Trzcinię”;
- Ludowy Klub Sportowy Nowodwór;
- Klub Sportowy „Chlewiska”;
- Ludowy Klub Sportowy „Wandzin”.

We wszystkich wymienionych klubach prowadzone są rekreacyjne formy działalności.

Na terenie gminy działają również kluby i świetlice wiejskie m.in. w Lisowie, Brzezinach, Chlewiskach i Annoborze. W 2012 roku zakończono budowę budynku Wiejskiego Domu Kultury w Baranówce.

Jednym z ważnych zadań samorządu lokalnego jest rozwój kultury fizycznej i upowszechnianie sportu. Odbywa się to między innymi poprzez wspieranie działalności klubów sportowych oraz rozbudowę różnego rodzaju urządzeń i obiektów sportowych oraz działalność klas sportowych. Przy placówkach oświatowych działalność prowadzą uczniowskie i szkolne kluby sportowe:

- Szkolny Klub Sportowy „Junior” Łucka
- Uczniowski Klub Sportowy „Olimp” Łucka
- Uczniowski Klub Sportowy „Orlik” Wólka Rokicka
- Uczniowski Klub Sportowy „Kometa” Skrobów

Na terenie gminy, w zakresie sportu kwalifikowanego i widowiskowego, znajduje się stadion lekkoatletyczny z boiskiem piłkarskim w Łucce – Kolonii. Jest to stadion sportowy z 4-torową bieżnią okólną, skocznią do skoku w dal; rzutnią do pchnięcia kulą oraz z trybunami na 200 miejsc. Poza tym na stadionie znajduje się boisko piłkarskie o nawierzchni z trawy naturalnej o wymiarach 55x95 m. Ponadto w Skrobowie działają dwa boiska wybudowane z programu "Moje Boisko - Orlik 2012", jedno z nawierzchnią z trawy sztucznej oraz z nawierzchnią z poliuretanu. W sołectwach: Skrobów, Rokitno, Lisów, Lisów, Szczekarków, Nowodwór, Annobór, Brzeziny, Mieczysławka, Wólka Rokicka i Łucka funkcjonują o różnych gabarytach boiska do piłki nożnej i ręcznej. Natomiast w sołectwach: Łucka, Szczekarków i Wólka Rokicka znajdują się boiska do gry w koszykówkę, zaś w Nowodwórze, Łucce oraz w Wólce Rokickiej – boiska z areną sportową.

Do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej kwalifikują się także place zabaw dla dzieci usytuowane w sołectwach: Annobór, Baranówka, Brzeziny, Chlewiska, Lisów, Łucka, Łucka – Kolonia, Majdan Kozłowiecki, Mieczysławka, Nowodwór, Nowodwór – Piaski i Rokitno (2 boiska), Skrobów – Kolonia (4 boiska), Szczekarków, Trzciniec, Wandzin, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska i Wólka Rokicka. Jedynie w 3 sołectwach brak jest placów zabaw dla dzieci (Trójnia, Wincentów, Wólka Rokicka – Kolonia).

Należy podkreślić, iż od 2010 roku w gminie Lubartów infrastruktura sportowa uległa dużemu przeobrażeniu. Wybudowane zostały boiska, boiska wielofunkcyjne, sale gimnastyczne i wiele innych, jednakże w dalszym ciągu niezbędne są inwestycje w działalność sportowo - rekreacyjną (baseny, ścianki wspinaczkowe itp.). Stąd też społeczna rola sportu powinna być w gminie postrzegana nie tylko jako sfera konsumpcji kulturalnej, rozrywkowej i wypoczynkowej, czy prowadząca do rozwoju, kształtowania i utrzymania zdrowia oraz sił biologicznych mieszkańców, lecz również widziana, jako skuteczne narzędzie promocji gminy na zewnątrz, zwłaszcza gdy zawodnicy klubów zajmują czołowe lokaty na rozgrywanych zawodach.

3.3.7. Ochrona zdrowia

Usługi z zakresu ochrony zdrowia i opieki medycznej stanowią bardzo istotny element usług o charakterze publicznym. Na utrzymanie właściwego poziomu warunków życia mieszkańców gminy wpływa prawidłowe funkcjonowanie podstawowej opieki zdrowotnej. Na terenie gminy Lubartów funkcjonuje: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej (NZOZ) w Łucce i Lisowie. W przychodni podstawowej opieki zdrowotnej w Łucce funkcjonuje centrum wielospecjalistycznej opieki ambulatoryjnej, gabinet lekarza POZ, medycyny rodzinnej (leczenie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej), gabinet szczepień i gabinet zabiegowy. W sołectwie Lisów przychodnia świadczy usługi poprzez zatrudnionego tam lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (POZ). Poza tym w przychodni znajduje się gabinet pielęgniarstwa i położnej podstawowej opieki zdrowotnej oraz punkt wykonywania szczepień. Oprócz wymienionych NZOZ funkcjonują: „Geriamed” Ośrodek Rehabilitacyjno-Leczniczy w Baranówce, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ZDROWA RODZINA” w Lisowie oraz Centrum Pomocy „Otoczmy Troską Życie” im. Karola Wojtyły również w Lisowie – w ramach umowy Państwo – Kościół. Mieszkańcy gminy mogą ponadto korzystać ze świadczeń Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Lubartowie (szpital i przychodnie) a także przychodni i poradni działających na terenie miasta Lubartowa. Oprócz wymienionej infrastruktury ochrony zdrowia na terenie gminy działały 3 apteki.

Mieszkańcy gminy mają bardzo dobry dostęp do infrastruktury ochrony zdrowia, także ze względu na możliwości korzystania z placówek położonych na terenie nie tylko Lubartowa ale także z placówek zlokalizowanych w Lublinie, co stwarza możliwość zaspokajania usług wysokospecjalistycznych.

Problemy zdrowotne mieszkańców gminy nie odbiegają od statystycznie najczęściej występujących problemów zdrowotnych mieszkańców środowiska wiejskiego. Dominują choroby układu krążenia i choroby narządu ruchu. Obserwuje się również wzrost otyłości oraz cukrzycy. Najczęstsze przyczyny zgonów stanowią choroby układu krążenia, nowotwory i urazy.

3.4. Bezpieczeństwo publiczne

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy. Nadzór nad bezpieczeństwem publicznym na terenie gminy pełni Powiatowa Komenda Policji w Lubartowie.

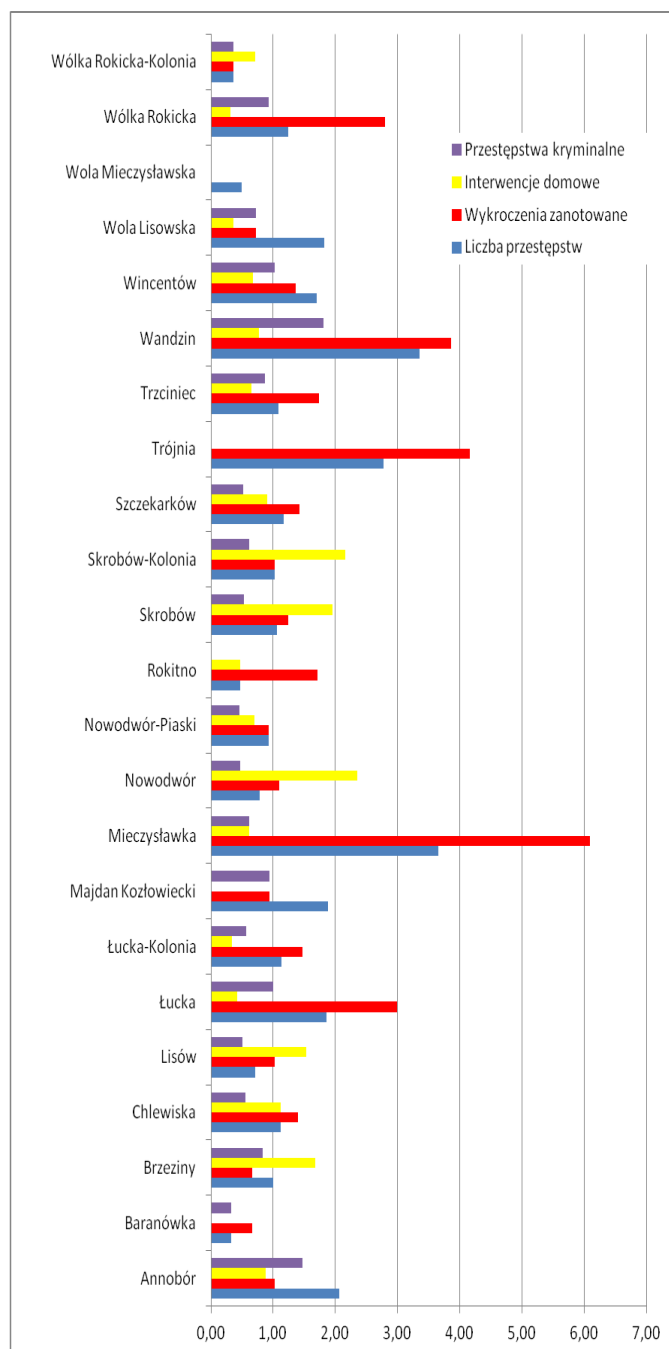
Z danych statystycznych wynika, że w latach 2013 i 2015 praktycznie nie nastąpił spadek stwierdzonych ogółem przestępstw. Z analizy zagrożeń przestępczością w gminie wynika, że najbardziej zagrożonymi sołectwami są: Skrobów Kolonia, Wandzin, Łucka, Łucka Kolonia i Szczekarków. W ogólnej liczbie przestępstw również nie zaobserwowano spadku liczby popełnianych przestępstw kryminalnych. Należy zauważyć, o ile w 2013 roku w sołectwie Annobór nie odnotowano ani jednego przestępstwa kryminalnego, to w 2015 roku było ich aż 10. Bardzo niepokojącym zjawiskiem w gminie jest wzrost interwencji domowych o ok. 7%. Wzrost interwencji nastąpił w sołectwach: Brzeziny, Łucka, Skrobów, Skrobów Kolonia, Wólka Rokicka Kolonia. W 2015 roku, praktycznie w każdym sołectwie występowały zagrożenia typu: przemoc w rodzinie i alkoholizm. W odróżnieniu do wykroczeń odnotowano bardzo wysoki wzrost o ponad 22% (o 30 interwencji). Najgorsza sytuacja miała miejsce w sołectwach: Łucka, Lisów, Wandzin, Mieczysławka, Skrobów Kolonia i Szczekarków.

W trakcie przeprowadzanych interwencji w miejscach zamieszkania, w uzasadnionych przypadkach sporządzano „Niebieskie Karty”²⁷, co świadczyło o przemocy w rodzinie i mogło być wykorzystane do prowadzonych postępowań. Od 2013 roku wzrastała także liczba zakładanych Niebieskich Kart²⁸. Szczególnie w sołectwach, w których występuje znaczna liczba interwencji domowych, tam również część zamieszkałych rodzin jest objęta procedurą „Niebieska Karta”. Należy odnotować fakt, iż w 2013 roku procedurą „Niebieskiej Karty” objęto 6 rodzin. Od 2013 roku do końca 2015 roku procedurą tą objętych było 18 rodzin, co obrazuje skalę przemocy. Niewątpliwie, wpływ na to bardzo niekorzystne zjawisko mają występujące na terenie gminy, trudności ekonomiczne wielu rodzin i patologie społeczne, szczególnie alkoholizm, który jest w znacznej części przypadków czynnikiem powodującym znęcanie się nad rodziną i konfliktów rodzinnych.

²⁷ Niebieska Karta jest dokumentem służbowym wypełnianym przez funkcjonariusza policji w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie;

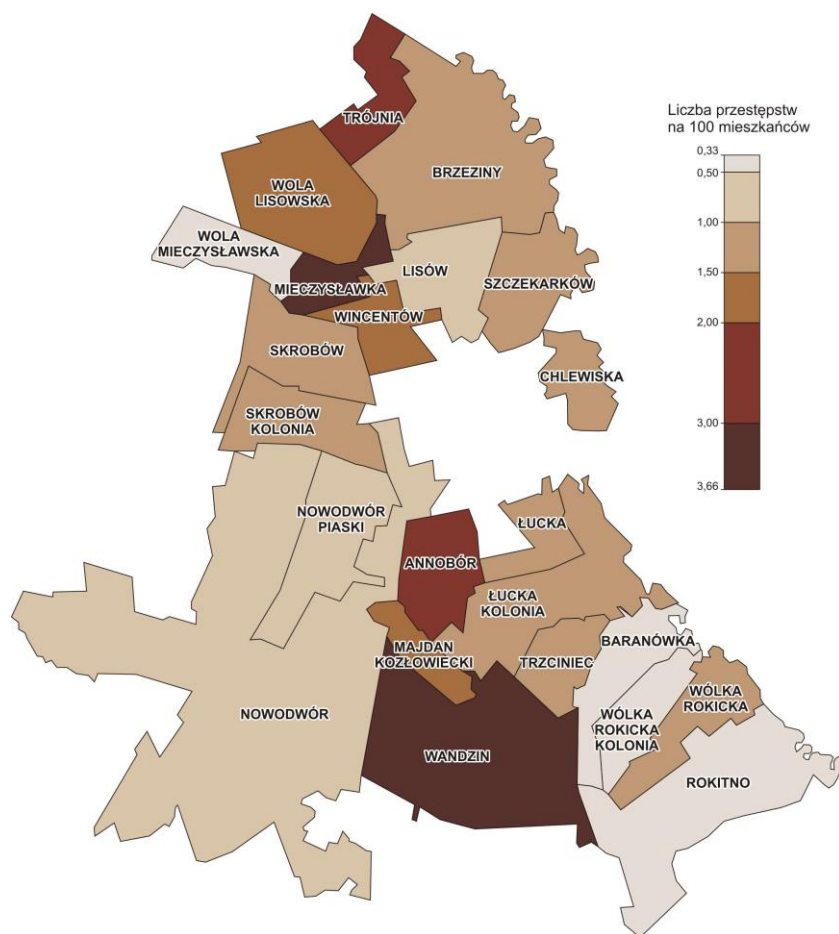
²⁸ Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Niemcach za 2015 rok; Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015 – 2017; dane z GOPS w Niemcach.

Wykres 35. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Lubartów w 2015 roku

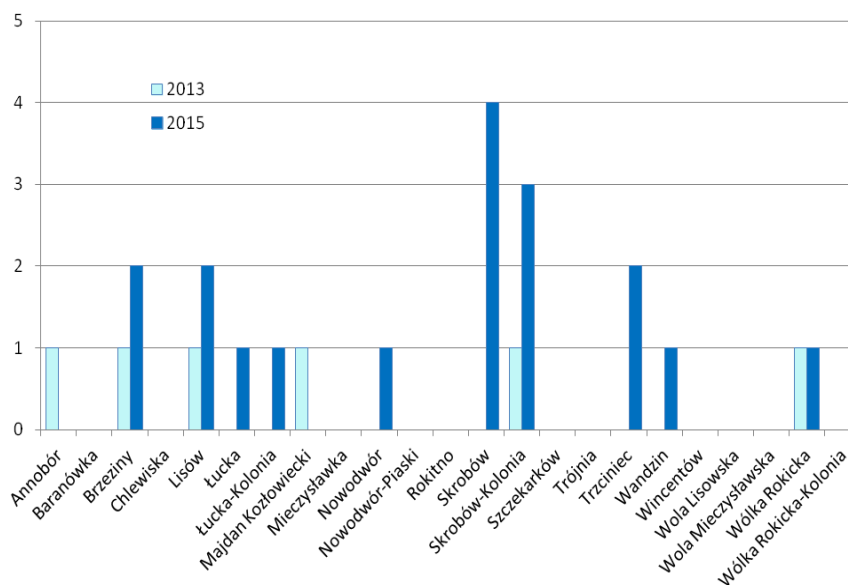
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowej Komendy Policji w Lubartowie

Rycina 15. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Lubartów w 2015 roku

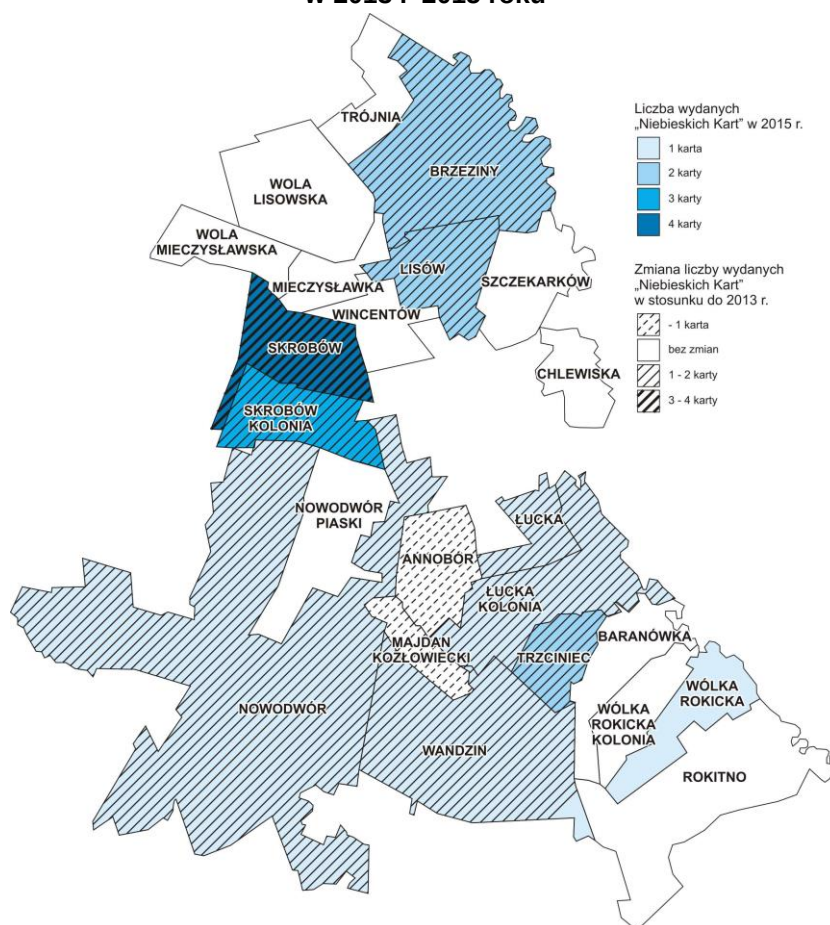
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowej Komendy Policji w Lubartowie

Wykres 36. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w gminie Lubartów w 2013 i 2015 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Lubartowie i Powiatowej Komendy Policji w Lubartowie

Rycina 16. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w gminie Lubartów w 2013 i 2015 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Lubartowie i Powiatowej Komendy Policji w Lubartowie

Skuteczna walka z problemem przemocy wymaga podejmowania systematycznych działań interwencyjnych i specjalistycznych. Na terenie gminy funkcjonują służby, które w zakresie swoich kompetencji mają za zadanie przeciwdziałać przemocy w rodzinie. Należą do nich: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, GOPS w Lubartowie, Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i inne.

Podejmowane są działania Urzędu Gminy w Lubartowie prowadzące do poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie poprzez realizację programów wspólnie z odpowiednimi służbami. W przeciągu ostatnich lat w gminie realizowane były liczne przedsięwzięcia, projekty, konkursy i programy mające na celu poprawę porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz kształtowanie właściwych postaw wśród mieszkańców. Działania skierowane były do różnych grup wiekowych i społecznych. Należy jednak pamiętać o istocie uzupełniania działań podejmowanych przez właściwe organy poprzez aktywność społeczności lokalnych i samych mieszkańców. Dlatego ważnym elementem jest budowanie wśród społeczeństwa współodpowiedzialności za bezpieczeństwo.

W 2015 roku na terenie gminy działało 8 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w sołectwach: Annobór, Brzeziny, Chlewiska, Nowodwór – Piaski, Nowodwór, Trzciniec, Rokitno i Wólka Rokicka. Większość jednostek jest wyposażona w specjalistyczny

i podstawowy sprzęt. Przy każdej OSP usytuowane są remizo – świetlice. Jednostki OSP w OSP Brzeziny i OSP Wólka Rokicka włączone są do krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego.

Głównym zagrożeniem naturalnym tego obszaru są cyklicznie występujące powodzie i podtopienia w dolinie Wieprza tj. we wschodniej części gminy. Najbardziej narażone na skutki zagrożenia powodziowego są nisko położone sołectwa: Szczekarków, Chlewiska Wólka Rokicka i Wólka Rokicka – Kolonia oraz tereny leżące w sąsiedztwie rzeki.

Niezwykle istotnymi zagrożeniami są potencjalne zagrożenia pożarowe występujące na obszarze gminy. Mają one swoje źródła w nakładających się przyczynach, do których należy m.in. długa i rozczłonkowana granica polno-leśna, występujący jeszcze udział zabudowy drewnianej i pogarszający się stan techniczny urządzeń i przyłączy elektroenergetycznych, zalesienie w obszarze gminy.

Wprawdzie na terenie gminy nie odnotowano żadnego zakładu o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, jednakże na terenie miasta Lubartów funkcjonuje zakład zakwalifikowany jako zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej – ZDR (Rozlewnia Gazu Płynnego w Lubartowie). Jednostka prowadzi przeładunek i magazynowanie skrajnie łatwopalnych, ciekłych gazów węglowodorowych oraz wykorzystuje w procesie technologicznym metanol. W zagospodarowaniu terenu na obszarze gminy wiejskiej Lubartów - w szczególności obiektów użyteczności publicznej, mieszkalnictwa zbiorowego i zabudowy jednorodzinnej należałoby uwzględnić strefy bezpieczeństwa wokół rozlewni.

Innego rodzaju źródłem zagrożeń jest transport materiałów niebezpiecznych, który odbywa się drogami przebiegającymi przez teren gminy i tereny zurbanizowane, w szczególności drogą krajową nr 19 i drogą wojewódzką nr 815. Decydującym dla skali zagrożeń miejscowych, mogącym powodować również zagrożenia powszechne dla ludności zamieszkałej w pasie nawet do 10 km od tras przewozu, jest zwłaszcza przewóz materiałów toksycznych – przede wszystkim chloru i amoniaku. Największe realne zagrożenie dla życia i zdrowia mieszkańców oraz środowiska naturalnego stanowi możliwość powstania stref skażeń wzdłuż drogi w wyniku kolizji drogowych oraz złego stanu technicznego cystern służących do przewozu towarów niebezpiecznych. Stąd też, istnieje możliwość zanieczyszczenia zasobów wód podziemnych i powierzchniowych oraz gruntu. W ostatnim okresie w gminie nastąpił gwałtowny rozwój stacji paliw, autogazu oraz punktów sprzedaży i wymiany butli 11 kg z gazem propan-butan, a co za tym idzie wzmożony ruch drogowy związany z dowozem paliw płynnych i gazowych do punktów dystrybucji.

W obszarze gminy istnieją tereny zamknięte, na których usytuowane są linie kolejowe, a dotyczy to sołectw: Chlewiska, Łucka, Trzciniec i Wandzin.

3.5. Kapitał społeczny, działalność organizacji pozarządowych

3.5.1. Fundusz sołecki

W 2009 roku, została uchwalona ustawa o funduszu sołeckim, wprowadzająca do praktyki funkcjonowania samorządu gminnego nowe rozwiązania służące zaspokajaniu potrzeb społeczności wiejskich. Jednym z głównych celów ustawy było stworzenie mechanizmu aktywizowania społeczności sołectwa poprzez jej bezpośredni udział nie tylko w planowaniu i podejmowaniu decyzji, ale także w realizacji zadań finansowanych z funduszu sołeckiego. Środki tworzące fundusz sołecki zostają wydzielone z budżetu gminy. W zależności od

wielkości sołectwa – kwota od kilku do kilkudziesięciu tysięcy złotych nie rozwiązuje oczywiście większości problemów tam występujących, ale najważniejsze we wspomnianym mechanizmie funduszu sołeckiego jest podejmowanie autonomicznej decyzji o wykorzystaniu funduszu przez lokalną społeczność. Korzystając z niewielkich i niewystarczających środków finansowych z funduszu sołeckiego, nie jest możliwe zaspokojenie wszystkich potrzeb zarówno inwestycyjnych i działań miękkich na obszarach wiejskich, jednak dzięki pojawieniu się realnego, choć ograniczonego budżetu w dyspozycji miejscowej społeczności, można mówić o zmianie jakościowej lokalnej demokracji.

W celu realizacji zadań administracyjnych obszar gminy został podzielony na 23 sołectwa, który to obszar na ogół pokrywa się z zasięgiem administracyjnym poszczególnych miejscowości. Wyjątek stanowią wsie Annobór i Annobór-Kolonia, dla których utworzono jedno wspólne sołectwo.

W celu oszacowania ogólnego poziomu aktywności społecznej w gminie Lubartów, posłużono się wskaźnikami, opisującymi poziom kapitału społecznego na poziomie sołectwa. Są to:

- kwota pozyskanych środków z funduszu sołeckiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca, która informuje o skuteczności działania oraz wizji mieszkańców na rozwój danego sołectwa, o czym mówi sposób wydatkowanych pieniędzy;
- wskaźnik uczestnictwa mieszkańców w zebraniu wiejskim, dotyczącym podziału środków na 2016 rok, opisujący rzeczywiste zaangażowanie społeczne mieszkańców danego sołectwa.

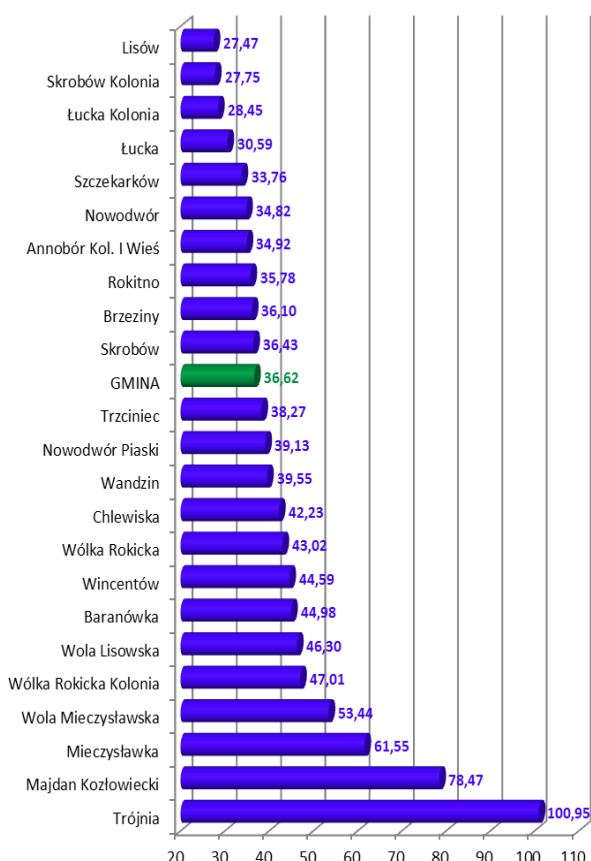
Tabela 19. Poziom kapitału społecznego w gminie Lubartów

L.p.	Sołectwo	Ludność ogółem	kwota uzyskana na fundusz sołecki w 2015 roku	kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca	liczba osób na zebraniu wiejskim w 2015 roku dot. Podziału środków z funduszu sołeckiego na 2016 r.	wskaźnik uczestnictwa w zebraniach na 100 mieszkańców
1	Annobór	680	23742,42	34,92	22	3,24
2	Baranówka	304	13674,77	44,98	23	7,57
3	Brzeziny	598	21588,92	36,10	16	2,68
4	Chlewiska	357	15074,55	42,23	13	3,64
5	Lisów	980	26918,85	27,47	19	1,94
6	Łucka	880	26918,85	30,59	20	2,27
7	Łucka Kolonia	703	20000,00	28,45	11	1,56
8	Majdan Kozłowiecki	106	8317,92	78,47	12	11,32
9	Mieczysławka	164	10094,57	61,55	9	5,49
10	Nowodwór	637	22181,13	34,82	36	5,65
11	Nowodwór Piaski	432	16905,04	39,13	13	3,01
12	Rokitno	641	22934,86	35,78	11	1,72
13	Skrobów	563	20512,16	36,43	10	1,78
14	Skrobów Kolonia	970	26918,85	27,75	12	1,24
15	Szczekarków	771	26030,53	33,76	25	3,24
16	Trójnia	72	7268,09	100,95	11	15,28
17	Trzciniec	460	17604,93	38,27	18	3,91
18	Wandzin	388	15343,74	39,55	28	7,22
19	Wincentów	294	13109,48	44,59	10	3,40

20	Wola Lisowska	275	12732,00	46,30	16	5,82
21	Wola Mieczysławska	203	10848,30	53,44	9	4,43
22	Wólka Rokicka	321	13809,37	43,02	12	3,74
23	Wólka Rokicka Kolonia	280	13163,32	47,01	9	3,21
GINA LUBARTÓW		11079	405692,65	36,62	365	3,29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Lubartów

Wykres 37. Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2015 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Lubartów

Spośród 23 sołectw w gminie Lubartów, w 2015 roku najniższym zaangażowaniem w sprawy społeczne cechowały się sołectwa: Lisów, Skrobów – Kolonia, Łucka i Łucka – Kolonia, dla których oba analizowane wskaźniki znajdowały się znacznie poniżej średniej dla gminy. Na tle gminy wyróżniają się sołectwa: Trójnia, Majdan Kozłowiecki, Mieczysławska, dla których wskaźniki przekraczały dwukrotnie, a nawet trzykrotnie średnią dla gminy.

3.5.2. Aktywność obywatelska mieszkańców

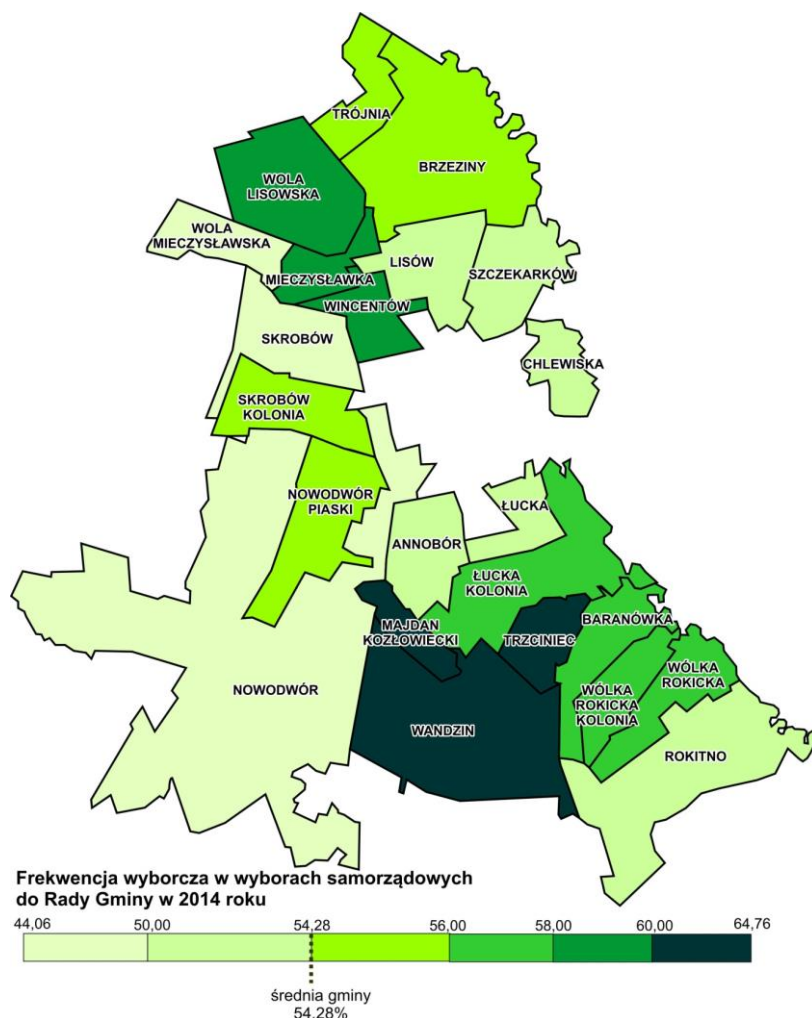
Zasadniczym wskaźnikiem obrazującym jakość kapitału społecznego gminy jest aktywność obywatelska mieszkańców, przejawiająca się uczestnictwem w organizacjach społecznych, grupach nieformalnych i innych organizowanych inicjatywach obywatelskich. O aktywności obywatelskiej świadczy również uczestnictwo mieszkańców w wyborach prezydenckich, parlamentarnych oraz samorządowych. Frekwencja wyborcza podczas wyborów samorządowych do Rady Gminy wyniosła 54,28 %. Identyczna była frekwencja dotycząca wyboru Wójta Gminy Lubartów.

Tabela 20. Wybory do Rady Gminy Lubartów w 2014 roku

Wybory do Rady Gminy						
Numer okręgu wyborczego	Granice obwodu wyborczego	Obwód wyborczy	Liczba		Frekwencja	Wydane karty
			mandatów	uprawnionych	[%]	
1	Łucka od nr 1-71	1	1	737	51,02	376
	Łucka od nr 71A	2				
2	Baranówka	2	1	817	57,77	472
	Łucka Kolonia					
3	Majdan Kozłowiecki	3	1	752	64,76	487
	Trzciniec					
	Wandzin					
4	Skrobów	4	1	582	49,31	287
	Wola Mieczysławska		1	726	55,79	405
5	Skrobów Kolonia					
6	Wólka Rokicka,	5	1	477	57,86	276
	Wólka Rokicka Kolonia		1	504	51,19	258
7	Rokitno					
8	Nowodwór	6	1	463	44,06	204
9	Nowodwór-Piaski		1	342	55,56	190
10	Lisów	7	1	753	50,07	377
11	Mieczysławka	8	1	573	59,16	339
	Wola Lisowska					
	Wincentów					
12	Szczerków od nr 55A	9	1	306	51,96	159
15	Szczerków od 1-55					
13	Annobór	10	1	543	53,59	291
	Annobór-Kolonia					
14	Brzeziny	11	1	542	54,98	298
	Trójnia					
15	Chlewiska	12	1	575	52,00	299
Ogółem			15	8692	54,28	4718

Aktywność społeczną mieszkańców gminy należy ocenić jako niską – szczególnie na tle frekwencji osiąganey przez sąsiadujące gminy powiatu lubartowskiego. Analiza danych wskazuje, iż wysokim wskaźnikiem aktywności obywatelskiej (powyżej średniej dla gminy) cechowały się okręgi: nr 3: w skład którego wchodziło sołectwo Majdan Kozłowiecki, Trzciniec i Wandzin oraz okręg nr 11 obejmujący sołectwo - Mieczysławka, Wola Lisowska i Wincentów.

Rycina 17. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych do Rady Gminy w 2014 r.

Mieszkańcy gminy Lubartów wykazali się porównywalną aktywnością polityczną w wyborach na Prezydenta Polski, jak w wyborach samorządowych. Największe zainteresowanie głosowaniem na Prezydenta wykazali mieszkańcy sołectwa Łucka, Łucka – Kolonia, Baranówka oraz Nowodwór i Nowodwór – Piaski, tam udział ludności głosujących na Prezydenta wynosił RP ponad 60,0%. Wskaźnik frekwencji w postaci średniej dla gminy kształtował się na poziomie 55,75%, będąc wielkością podobną dla powiatu (55,07%) oraz dla regionu (55,34%).

Tabela 21. Wybory na Prezydenta w 2014 roku

Wybory na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej			
Obwód wyborczy	Granice obwodu wyborczego	Liczba uprawnionych	Frekwencja [%]
1	Łucka od nr 1-71	315	60,00
2	Łucka od 71A	1218	60,84
	Baranówka		

	Łucka kolonia		
3	Majdan Kozłowiecki	761	57,03
	Trzciniec		
	Wandzin		
4	Skrobów	138	49,31
	Wola Mieczysławska		
	Skrobów-Kolonia		
5	Wólka Rokicka	976	49,18
	Wólka Rokicka Kolonia		
	Rokitno		
6	Nowodwór	803	59,90
	Nowodwór-Piaski		
7	Lisów	749	56,34
8	Mieczysławska	572	54,02
	Wola Lisowska		
	Wincentów		
9	Szczekarków	586	54,78
10	Annobór	527	56,93
	Annobór-Kolonia		
11	Brzeziny	529	52,74
	Trójnia		
12	Chlewiska	287	59,23
GMINA OGÓŁEM			55,75
POWIAT LUBARTOWSKI			55,07
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE			55,34

Źródło: http://prezydent2015.pkw.gov.pl/325_Wyniki_Polska/060807

3.5.3. Organizacje pozarządowe

W roku 2015 funkcjonowało 16 podmiotów z sektora organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych, które realizują swoje działania na terenie gminy oraz w aktywny sposób współpracują z samorządem lokalnym²⁹. Funkcjonujące organizacje pozarządowe, realizują przede wszystkim zadania z zakresu sportu i aktywności fizycznej, a są to kluby sportowe (Klub Sportowy Perła Rokitno, Ludowy Klub Sportowy KADET Lisów, Szkolny Klub Sportowy JUNIOR Łucka, Uczniowski Klub Sportowy OLIMP Łucka, Ludowy Klub Sportowy TRZCINIEC, Ludowy Klub Sportowy SKROBÓW, Uczniowski Klub Sportowy ORLIK Wólka Rokicka, Klub Sportowy Pogoń Perła Lubartów – Rokitno czy Uczniowski Klub Sportowy KOMETA w Skrobowie).

Poza wymienioną działalnością organizacje pozarządowe prowadzą działalność wspomagającą rozwój społeczności lokalnej, aktywizację i integrację społeczności lokalnej a także mobilizują najmłodszych do aktywnego udziału dotyczącego rozwoju obszarów wiejskich. Do organizacji tych należą: Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Skrobowa -

²⁹

wg danych z UG Lubartów

Skrobów, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Wandzin i Majdan Kozłowiecki - Wandzin, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Doliną Wieprza i Leśnym Szlakiem" oraz Stowarzyszenie „Bliżej Siebie w Baranówce” - Baranówka.

Działalnością charytatywną, opiekuńczą i społeczną służącą rozwojowi społecznemu i osobistemu rodzin zajmuje się Centrum Pomocy Otoczmy Troską Życie im. Karola Wojtyły w Lisowie. Natomiast Stowarzyszenie Kobiet „Być Aktywna” z Lisowa ma na celu podejmowanie działań na rzecz rozwoju sołectwa Lisów poprzez realizację m.in. projektów edukacyjno - kulturalnych i artystycznych, przeciwdziałania bezrobociu mieszkańców, prowadzenie różnego rodzaju działań mających na celu integrację społeczną i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszarów wiejskich, dbałość o ochronę przyrody i krajobrazu czy pomoc osobom niepełnosprawnym. Na uwagę zasługuje także Stowarzyszenie Miłośników Twórczości Ludowej „Rokiczanka” - Rokitno, które pielęgnuje i propaguje twórczość ludową, prowadzi działalność integrującą poprzez kulturę, rekreację nie tylko członków stowarzyszenia ale również społeczność lokalną.

Na terenie gminy oprócz wymienionych organizacji działały: Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Archidiecezji Lubelskiej, Społeczne Stowarzyszenie DIALOG w Lubartowie; Miejski Klub Sportowy „LEWART” AGS Lubartów, Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy ORKA Lubartów, Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „SIL” Lubartów; Polski Czerwony Krzyż Lubelski Oddział Okręgowy w Lublinie; Polski Instytut Rozwoju oraz Klub Abstynenta NADZIEJA w Lubartowie.

Głównym celem współpracy gminy Lubartów z organizacjami pozarządowymi i innymi organizacjami prowadzącymi działalność pożytku publicznego jest realizowanie wspólnych zadań dotyczących poprawy jakości życia jej mieszkańców i zaspokojenia potrzeb lokalnych. Na wsparcie zadań publicznych realizowanych przez wymienione organizacje pozarządowe i podmioty w budżecie gminy w 2015 roku przeznaczono 118 000 zł. Ze względu na niewystarczającą wartość przyznawanego wsparcia finansowego zakres prowadzonej działalności jest również ograniczony i sprowadza się przede wszystkim na dofinansowaniu do wypoczynku dzieci i młodzieży, realizacji zadań z zakresu kultury, sztuki, wspieraniu i upowszechnianiu kultury fizycznej (organizacja festynów, zawodów sportowych, konkursów) czy też przeciwdziałaniu uzależnieniom i patologiom społecznym.

Tabela 22. Aktywność organizacji pozarządowych w gminie Lubartów w 2015 rok

L.p.	Sołectwo	Liczba organizacji pozarządowych	Liczba wniosków o dotacje złożonych do gminy w 2015 roku	Liczba projektów realizowanych przy wsparciu gminy w 2015 roku
1.	Annobór	0		
2.	Baranówka	1	1	1
3.	Brzeziny	0		
4.	Lisów	3	3	3
5.	Chlewiska	1	1	
6.	Łucka	0		
7.	Łucka - Kolonia	2	2	2
8.	Majdan Kozłowiecki	0		
9.	Mieczysława	0		
10.	Nowodwór	0		
11.	Nowodwór - Piaski	0		
12.	Rokitno	3	2	2
13.	Skrobów	3	2	2
14.	Skrobów - Kolonia	0		
15.	Szczekarków	0		
16.	Trójnia	0		
17.	Trzciniec	1	1	1
18.	Wandzin	1		
19.	Wincentów	0		
20.	Wola Lisowska	0		
21.	Wola Mieczysławska	0		
22.	Wólka Rokicka	1	1	0
23.	Wólka Rokicka -	0		
	Ogółem	16	12	11

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z powyższej tabeli na 12 złożonych wniosków o dotacje przez 16 organizacji, dofinansowanie uzyskało 11 wniosków. Jedynie OSP w Chlewiskach jako stowarzyszenie nie otrzymało dotacji z uwagi na braki w złożonej dokumentacji.

Spółeczeństwo obywatelskie i będące jego częścią organizacje pozarządowe oraz stowarzyszenia pełnią wiele istotnych funkcji. Zgodnie z zasadą subsydiarności organizacje działają na rzecz obywateli, reprezentując ich interesy, broniąc różnorodnych wartości wyznawanych przez poszczególnych członków społeczeństwa i dostarczając wielu świadczeń pomagających im w codziennym życiu. Zaangażowanie w działalność społeczną pozwala oszacować, jak duże jest zainteresowanie sprawami wykraczającymi poza życie prywatne osób z inicjatywy których powstały organizacje pozarządowe czy też

stowarzyszenia. Z uwagi na brak dostępnych publikowanych danych statystycznych sołectwami, analizę oparto o liczbę zarejestrowanych organizacji pozarządowych i stowarzyszeń na poziomie każdego sołectwa przeliczeniu na 100 mieszkańców, a także wysokość dotacji uzyskanej od gminy Lubartów w przeliczeniu na 1 mieszkańca, na projekty służące realizacji zadań gminy.

3.6. Identyfikacja problemów w sferze społecznej

Analiza wskaźników w obszarze trendów demograficznych wskazuje na pogarszające się zjawiska zachodzące na obszarze części gminy. Dotyczy to przede wszystkim struktury wieku mieszkańców w wyniku zbyt małej liczby urodzeń, oraz zwiększającego udziału ludności wieku poprodukcyjnym. Nie bez znaczenia jest odpływ ludności (migracje) z części sołectw. Oprócz wymienionych, do bardzo istotnych problemów w obszarze sfery społecznej należą pogarszająca się sytuacja dotycząca jakości życia społeczeństwa. Dotyczy to zwłaszcza ubożenia ludności, przy czym należy wyraźnie podkreślić, że w większości sołectw odnotowano wzrost liczby rodzin i osób otrzymujących zasiłek z pomocy społecznej. z tytułu bezrobocia, niepełnosprawności, ubóstwa. Brak jest infrastruktury społecznej, rozumianej jako zespół urządzeń publicznych zaspokajających potrzeby socjalne, oświatowe i kulturalne ludności, (Domy Pomocy Społecznej, Środowiskowe Domy Samopomocy, zakłady aktywności zawodowej, schroniska i noclegownie, mieszkania chronione). Oprócz działającej w Lisowie świetlicy socjoterapeutycznej, prowadzonej przez Stowarzyszenie, na terenie gminy brak tego typu placówek. Odnotowano także ponad dwukrotny wzrost założonych Niebieskich Kart, co obrazuje skalę rosnącej przemocy. Na terenie gminy brak jest placówek zapewniających opiekę dla dzieci w wieku do lat trzech jak również Gminnego Ośrodka Kultury. Głównym problemem i zagrożeniem naturalnym tego obszaru są cyklicznie występujące powodzie i podtopienia w dolinie Wieprza. Problemem są również zjawiska takie jak: wysoki poziom bezrobocia, niski kapitał społeczny i rozproszenie ludności na terenie gminy.

4. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH

W celu dokonania wyboru obszarów problemowych, na terenie których realizowany będzie Program Rewitalizacji, przeanalizowano sytuację poszczególnych sołectw gminy Lubartów poprzez badanie wybranych wskaźników i porównanie ich ze średnią gminy. Analiza ta dotyczyła przede wszystkim problemów społecznych, świadczących o długotrwałej degradacji tych obszarów, ale także stanu infrastruktury i dostępności do podstawowych usług oraz stopnia przedsiębiorczości poszczególnych sołectw. Do wyznaczenia granic obszarów zdegradowanych i rewitalizacji zastosowano wskaźniki opisujące:

- **sferę społeczną:**
 - poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego, poziom bezrobocia, w tym poziom wykształcenia osób bezrobotnych i ich wiek, wskaźnik obciążenia demograficznego, poziom nauczania, poziom przestępczości oraz poziom kapitału społecznego;
- **sferę gospodarczą:**
 - poziom przedsiębiorczości, kondycja lokalnych przedsiębiorstw;
- **sferę środowiskową:**
 - przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska;

– **sferę funkcjonalno – przestrzenną:**

- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficyt lub niska jakość terenów publicznych;

– **sferę techniczną:**

- degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Porównanie sytuacji w sołectwach w oparciu o wymienione kryteria pozwoliło wyodrębnić obszary, w obrębie których występuje najwięcej problemów. Przyjęto założenie, iż do dalszych prac kwalifikują się sołectwa, w których stwierdzono, iż wartości wskaźników odbiegają w sposób negatywny od wartości charakterystycznych dla całego obszaru gminy.

Na tej podstawie zostały wybrane obszary, na których wdrożony zostanie Program Rewitalizacji, czyli zestaw niezbędnych działań potrzebnych dla rozwoju przestrzennego i gospodarczego oraz rozwiązywania występujących tam problemów społecznych, gospodarczych i funkcjonalno - przestrzennych. Przekroczenie wartości referencyjnych określonych dla poszczególnych wskaźników oznacza konieczność podjęcia działań, których efektem będzie mogła być ich poprawa w przyszłości.

Do analizy służącej wyborze obszarów zdegradowanych przyjęto metodę pozycjonowania obszarów pod kątem występowania poszczególnych wskaźników społeczno - gospodarczo - przestrzennych.

4.1. Wskaźniki społeczne delimitujące obszary zdegradowane

Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego - jest jednym z najważniejszych wskaźników delimitacji obszarów kryzysowych. Uwzględniono w nim osoby korzystające z pomocy społecznej, które w rodzinach osiągają na tyle niskie dochody, aby być uprawnionymi do zasiłków pieniężnych zgodnie z Ustawą o pomocy publicznej.

Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego obliczony został na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubartowie. Jako wskaźnik go wyznaczający przyjęto:

- liczbę osób korzystających z pomocy społecznej przeliczeniu na 100 mieszkańców;
- liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców;
- liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców;
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców;
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w przeliczeniu na 100 mieszkańców;
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu wielodzietności w przeliczeniu na 100 mieszkańców;

- liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Przyjęte wskaźniki pozwoliły zidentyfikować sołectwa z największymi problemami związanymi z wykluczeniem społecznym. Wyznaczając obszar zdegradowany, przyjęto zasadę, iż obszar wymagający działań naprawczych cechuje sołectwo o wartości wskaźnika powyżej średniej dla gminy Lubartów, co przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 22. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów

Sołectwo	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu wieloletności w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców	ilość obszarów problemowych opisujących stopień ubóstwa i wykluczenia społecznego w których występuje sytuacja kryzysowa
Annobór	14,12	9,85	10,44	1,76	3,38	0,88	0	4
Baranówka	5,92	4,28	4,28	0,66	0	0	0,00	0
Brzeziny	16,22	11,37	5,85	7,36	1,00	7,53	1,34	6
Chlewiska	3,64	3,64	2,24	0	0	3,08	0,28	1
Lisów	5,61	3,47	3,37	0,82	2,65	2,24	0,10	1
Łucka	4,88	3,06	0,11	1,25	0,34	1,59	0	0
Łucka – Kolonia	2,42	0,57	0,57	0	0	0,71	0	0
Majdan Kozłowiecki	12,26	6,60	1,89	0	0	5,66	0	3
Mieczysławka	26,22	14,02	19,51	1,22	2,44	4,88	1,22	6
Nowodwór	11,93	8,95	5,18	2,35	1,73	3,30	0	4
Nowodwór – Piaski	9,95	7,64	7,64	1,85	1,62	3,01	0	3
Rokitno	13,10	8,27	5,15	4,37	2,34	4,68	0,16	5
Skrobów	11,35	3,90	6,38	4,43	3,37	5,32	1,60	6
Skrobów – Kolonia	13,20	8,87	8,56	3,40	1,13	6,29	1,24	6
Szczekarków	7,40	4,03	4,29	0,13	0,39	0	0	0
Trójnia	36,11	36,11	23,61	11,11	19,44	19,44	0	6
Trzciniec	5,22	3,48	2,39	0,43	1,09	1,09	0,22	0
Wandzin	13,92	13,66	11,34	3,61	2,84	2,84	1,80	5
Wincentów	2,72	2,72	2,72	0	0,68	0	0	0
Wola Lisowska	9,91	3,27	4,73	3,64	3,27	0	0	3
Wola Mieczysławka	15,27	5,91	9,85	6,40	0	7,88	0,49	5
Wólka Rokicka	12,15	8,10	5,61	4,67	4,05	1,56	0	5
Wólka Rokicka Kolonia	15,36	11,79	9,29	6,79	1,43	6,43	1,07	6
gmina Lubartów	9,90	6,51	5,48	2,44	1,67	3,08	0,42	

* kolorem żółtym oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

W ramach obszaru problemowego, badanego na podstawie wcześniej wymienionych 7 wskaźników, zidentyfikowano występowanie negatywnych zjawisk w sołectwach:

- Brzeziny, Mieczysławka, Skrobów, Skrobów Kolonia, Trójnia oraz Wólka Rokicka Kolonia – z uwagi na wartość wskaźnika powyżej średniej dla gminy w 6 obszarach;
- Rokitno, Wandzin, Wola Mieczysławska, Wólka Rokicka - z uwagi na wartość wskaźnika powyżej średniej dla gminy w 5 obszarach badania ubóstwa i wykluczenia społecznego;
- Annobór i Nowodwór - z uwagi na wartość wskaźnika powyżej średniej dla gminy w 4 obszarach badania ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Poziom bezrobocie - dane dotyczące bezrobocia pozyskano z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie. Założone w tym obszarze wskaźniki wskazały sołectwa z największym odsetkiem osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych, co jest szczególnie istotne w przypadku analizy zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne. Długotrwale bezrobocie znacząco zwiększa prawdopodobieństwo jego wystąpienia oraz stanowi odzwierciedlenie warunków życia i sytuacji ekonomicznej mieszkańców. Dodatkowo przeanalizowano poziom bezrobocia ze względu na wykształcenie oraz wiek. Jako wskaźniki, do dalszych analiz przyjęto:

- liczbę bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców;
- udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych;
- liczbę bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym;
- udział bezrobotnych bez kwalifikacji (z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym oraz niepełnym podstawowym) w liczbie bezrobotnych;
- udział bezrobotnych o średnich kwalifikacjach (z wykształceniem średnim zawodowym oraz ogólnokształcącym) w liczbie bezrobotnych;
- udział bezrobotnych o wysokich kwalifikacjach (z wyższym wykształceniem) w liczbie bezrobotnych;
- udział bezrobotnych w wieku powyżej 55 lat w ogólnej liczbie bezrobotnych.

Tabela 23. Poziom bezrobocia w rozbiciu na wykształcenie i wiek w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów

Sołectwo	Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Udział osób długotrwale bezrobotnych w łącznej liczbie bezrobotnych [%]	liczba bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	udział bezrobotnych bez kwalifikacji (wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe) w liczbie bezrobotnych	udział bezrobotnych średnich kwalifikacjach (wykształcenie średnie zawodowe i ogólnokształcące) w liczbie bezrobotnych	udział bezrobotnych o wysokich kwalifikacjach (wyższe wykształcenie) w liczbie bezrobotnych	udział bezrobotnych w wieku powyżej 55 lat w liczbie bezrobotnych	ilość obszarów problemowych opisujących poziom bezrobocia, w których występuje sytuacja kryzysowa
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Annobór	6,62	55,56	10,34	33,33	37,78	4,44	17,78	6
Baranówka	7,24	45,45	11,11	18,18	36,36	18,18	4,55	4
Brzeziny	6,69	67,50	10,78	30,00	17,50	7,50	22,50	5
Chlewiska	6,16	54,55	9,57	31,82	31,82	9,09	27,27	4
Lisów	4,80	51,06	7,59	21,28	36,17	10,64	12,77	2
Łucka	6,02	47,17	9,81	18,87	35,85	15,09	11,32	4
Łucka – Kolonia	5,27	45,95	8,39	21,62	37,84	16,22	13,51	2
Majdan Kozłowiecki	2,83	66,67	4,29	0,00	33,33	0,00	0,00	1
Mieczysławka	9,15	46,67	14,29	33,33	35,00	6,67	13,33	3
Nowodwór	4,08	50,00	6,77	23,80	38,46	15,38	19,23	4
Nowodwór – Piaski	5,56	45,83	8,66	16,67	20,83	20,83	12,50	1
Rokitno	5,30	58,82	8,54	50,00	26,47	5,88	14,71	2
Skrobów	3,90	63,64	6,32	9,09	36,36	13,64	0,00	3
Skrobów – Kolonia	5,15	60,00	8,24	16,00	32,00	12,00	18,00	3
Szczekarków	5,58	53,49	8,62	20,93	55,81	2,33	6,98	1
Trójnia	2,78	50,00	5,26	50,00	0,00	0,00	0,00	1
Trzciniec	5,43	52,00	8,42	16,00	44,00	16,00	8,00	2
Wandzin	6,44	72,00	9,88	20,00	20,00	10,00	36,00	4
Wincentów	5,78	41,18	8,37	5,88	52,94	11,76	5,88	3
Wola Lisowska	8,36	86,96	12,50	43,48	36,09	0,00	26,09	6
Wola Mieczysławska	5,91	41,67	9,60	25,00	41,67	0,00	16,67	5
Wólka Rokicka	7,17	60,87	11,17	21,74	43,48	13,04	13,04	5
Wólka Rokicka Kolonia	6,43	55,56	10,23	16,67	38,89	0,00	11,11	4
gmina Lubartów	5,67	55,41	8,97	23,73	35,19	10,35	14,81	

* kolorem żółtym oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

Poziom bezrobocia na terenie gminy jest zróżnicowany. Są sołectwa na terenie których pojedyncze osoby są zarejestrowane jako osoby bezrobotne i są to: Majdan Kozłowiecki (3 osoby) i Trójnia (2 osoby). Najwięcej bezrobotnych zamieszkuje sołectwa: Mieczysławka oraz Wola Lisowska, dla których wskaźnik opisujący poziom bezrobocia przekracza blisko 2-krotnie średnią dla gminy.

Struktura bezrobocia na obszarze objętym analizą wykazała, iż w wielu sołectwach gminy, odsetek osób długotrwale bezrobotnych przekracza 60% bezrobotnych, wskazując obszary o najwyższej koncentracji osób wymagających szczególnego wsparcia z powodu długotrwałego braku pracy. Są to sołectwa: Brzeziny, Majdan Kozłowiecki, Skrobów, Skrobów Kolonia, Wandzin, Wola Lisowska oraz Wólka Rokicka.

Istotnym wskaźnikiem jest liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym. Najmniej korzystna wielkość cechuje sołectwo Mieczysławka, dla którego analizowany wskaźnik przekracza blisko 2-krotnie średnią dla gminy.

Niepokojącym zjawiskiem w strukturze osób bezrobotnych są ich kwalifikacje. Po pierwsze brak kwalifikacji u bezrobotnych - wysoki ich udział cechuje sołectwa: Szczekarków oraz Wincentów. Po drugie wysokie kwalifikacje u bezrobotnych – wysoki ich udział cechuje sołectwa: Baranówka, Łucka, Łucka Kolonia, Nowodwór, Nowodwór Piaski, Trzciniec. Osoby z wysokim wykształceniem odczuwają coraz większe problemy ze znalezieniem pracy.

Niedostatecznie wykorzystany potencjał osób starszych cechuje sołectwa: Brzeziny, Chlewiska, Nowodwór, Skrobów kolonia, Wandzin oraz Wola Lisowska.

Z uwagi na koncentrację problemów związanych z bezrobociem, o czym ilustruje ilość wskaźników w poszczególnych sołectwach przekraczających średnią dla gminy, cechują się sołectwa: Annobór, Wola Lisowska, Brzeziny, Wola Mieczysławska, Wola Rokicka, Baranówka, Chlewiska, Łucka, Nowodwór oraz Wola Rokicka Kolonia, z uwagi na wartość wskaźnika powyżej średniej dla gminy w min. 4 obszarach (z 7 wskaźników) badania poziomu bezrobocia.

Wskaźnik obciążenia demograficznego – opisujący stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (przed i poprodukcyjny) na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wskaźnik identyfikuje przyszłe zmiany w obciążeniu demograficznym ludności poszczególnych sołectw gminy Lubartów.

Tabela 24. Wskaźnik obciążenia demograficznego

Sołectwo	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny	wskaźnik obciążenia demograficznego (wiek pozaprodukcyjny/produkcyjny)
1	2	3	4	5
Annobór	134	435	111	56,32
Baranówka	59	198	47	53,54
Brzeziny	117	371	110	61,19
Chlewiska	62	230	65	55,22
Lisów	220	619	141	58,32
Łucka	172	540	168	62,96
Łucka – Kolonia	140	441	122	59,41
Majdan Kozłowiecki	17	70	19	51,43
Mieczysława	37	105	22	56,19
Nowodwór	163	384	90	65,89
Nowodwór – Piaski	85	277	70	55,96
Rokitno	140	398	103	61,06
Skrobów	144	348	71	61,78
Skrobów – Kolonia	236	607	127	59,80
Szczekarków	177	499	95	54,51
Trójnia	21	38	13	89,47
Trzciniec	85	297	78	54,88
Wandzin	76	253	59	53,36
Wincentów	51	203	40	44,83
Wola Lisowska	65	184	26	59,46
Wola Mieczysławska	44	125	34	62,40
Wólka Rokicka	62	206	53	55,83
Wólka Rokicka Kolonia	64	176	40	59,09
gmina Lubartów	2371	7004	1704	58,18

* kolorem żółtym oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

Wysokie wartości tego wskaźnika, korzystnie świadczące o zamożności i zdrowotności danego społeczeństwa (ludzie żyją długo), natomiast z punktu widzenia finansów publicznych - są jednak niekorzystne (mała liczba osób płacących podatki przy dużej liczbie osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, ochrony zdrowia itp.). Duże obciążenie demograficzne cechuje sołectwo Trójnia, w którym na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada aż 89 osób w wieku nieprodukcyjnym, a także sołectwo Nowodwór – 65 osób w wieku nieprodukcyjnym przypada na 100 osób w wieku produkcyjnym. Pozostałe sołectwa, dla których obliczony wskaźnik przewyższa średnią dla gminy to: Brzeziny, Lisów, Łucka, Łucka Kolonia, Rokitno, Skrobów, Skrobów Kolonia, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska oraz Wólka Rokicka Kolonia.

Przyrost naturalny – wskaźnik opisujący wielkość przyrostu naturalnego obliczony został na podstawie danych dotyczących liczby urodzeń i liczby zgonów pozyskanych z Urzędu Gminy w Lubartowie. Jako wskaźnik wyznaczający przyrost naturalny przyjęto: liczba urodzin - liczba zgonów dzielona przez liczbę mieszkańców sołectwa/gminy x 1000‰, uzyskując wynik w promilach.

Tabela 25. Współczynnik przyrostu naturalnego w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów

Sołectwo	przyrost naturalny [‰]
Annobór	-5,88
Baranówka	-6,58
Brzeziny	-16,72
Chlewiska	2,80
Lisów	-4,08
Łucka	-6,81
Łucka – Kolonia	0,00
Majdan Kozłowiecki	0,00
Mieczysławka	-12,20
Nowodwór	0,00
Nowodwór – Piaski	-18,52
Rokitno	1,56
Skrobów	-7,09
Skrobów – Kolonia	-3,09
Szczekarków	3,90
Trójnia	27,78
Trzciniec	-15,22
Wandzin	10,31
Wincentów	3,40
Wola Lisowska	-7,27
Wola Mieczysławska	-19,70
Wólka Rokicka	-3,12
Wólka Rokicka Kolonia	0,00
gmina Lubartów	-4,06

* kolorem żółtym oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

W 2015 roku przyrost naturalny w gminie Lubartów był ujemny. Najniższa wartość wskaźnika cechowała takie sołectwa jak: Brzeziny, Mieczysławka, Nowodwór Piaski, Trzciniec oraz Wola Mieczysławska. W związku ze starzeniem się społeczeństwa, ujemna wartość przyrostu naturalnego nie gwarantuje w przyszłości zastępowalności pokoleń, co może pogłębić zjawisko recesji liczby ludności.

Poziom nauczania – określono posługując się skalą staninową opisującą wynik sprawdzianu przeprowadzanego w VI klasie szkoły podstawowej - dotyczy pierwszego etapu edukacji szkolnej. Skala ta jest stosowana w pomiarze dydaktycznym i odpowiada na pytanie jaką pozycję zajmuje szkoła na tle wyników osiągniętych przez całą badaną populację.

Tabela 26. Poziom nauczania w gminie Lubartów

Szkoła Podstawowa	stanin w roku szkolnym 2015/2016		rejonizacja	liczba uczniów powtarzających klasę w roku szkolnym 2015/2016	ilość obszarów problemowych opisujących poziom nauki w których występuje sytuacja kryzysowa
1	2		3	4	5
Szkoła Podstawowa w Annoborze	6	wyżej średni	Annobór,		
Szkoła Podstawowa w Brzezinach	6	wyżej średni	Brzeziny, Lisów; Trójnia		
Szkoła Podstawowa w Łucce	6	wyżej średni	Baranówka, Łucka, Łucka Kolonia, Majdan Kozłowiecki; Trzciniec, Wandzin,		
Szkoła Podstawowa w Mieczysławce	4	niżej średni	Mieczysławka, Wincentów, Wola Lisowska		1
Szkoła Podstawowa w Nowodworze	4	niżej średni	Nowodwór, Nowodwór Piaski;	4	2
Szkoła Podstawowa w Skrobowie	6	wyżej średni	Skrobów; Skrobów Kolonia; Wola Mieczysławska	4	1
Szkoła Podstawowa w Szczekarkowie	7	wysoki	Chlewiska; Szczekarków;		
Szkoła Podstawowa w Wólce Rokickiej	5	średni	Rokitno; Wólka Rokicka, Wólka Rokicka Kolonia		
GMINA OGÓŁEM	5	średni			

* kolorem żółtym oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

W grupie sołectw o wyniku sprawdzianu VI klasy podstawowej poniżej wartości przeciętnej dla gminy opisanej w skali staninowej wynoszącej 4 (średni) wymienia się: Nowodwór i Nowodwór Piaski (Szkoła Podstawowa w Nowodworze) oraz Mieczysławka, Wincentów oraz Wola Lisowska (Szkoła Podstawowa w Mieczysławce). Dodatkowo w Szkołach Podstawowych w Nowodworze oraz w Skrobowie, miało miejsce zjawisko powtarzania przez uczniów klas podstawowych.

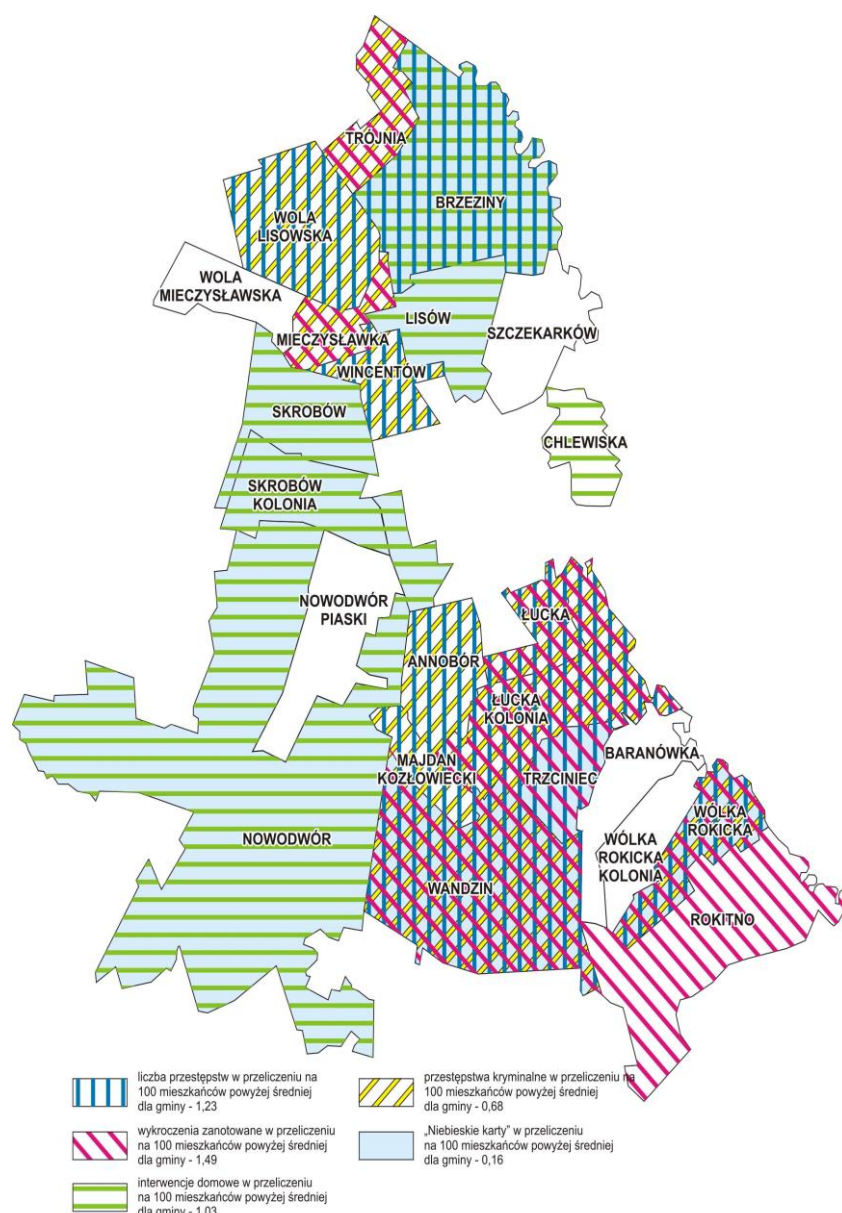
Poziom przestępczości i naruszeń prawa - dane potrzebne do obliczenia wskaźnika opisującego stopień przestępczości i naruszeń prawa pozyskano z Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie. Przestępczość znacząco negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców oraz postrzeganie atrakcyjności danego miejsca do zamieszkania i inwestowania. Do wskazania poziomu przestępczości w poszczególnych sołectwach przyjęto liczbę przestępstw, interwencji domowych, przestępstw kryminalnych oraz ilość założonych „niebieskich kart” w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Tabela 27. Poziom przestępczości oraz naruszeń prawa w gminie Lubartów

Sołectwo	Liczba przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wykroczenia w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Przestępstwa kryminalne w przeliczeniu na 100 mieszkańców	„Niebieskie karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców	ilość obszarów problemowych opisujących poziom nauki w których występuje sytuacja kryzysowa
1	2		4	5	6	
Annobór	2,06	1,03	0,88	1,47	0,00	2
Baranówka	0,33	0,66	0,00	0,33	0,00	0
Brzeziny	1,00	0,67	1,67	0,84	0,33	3
Chlewiska	1,12	1,40	1,12	0,56	0,00	1
Lisów	0,71	1,02	1,53	0,51	0,20	2
Łucka	1,47	2,38	0,34	0,79	0,11	3
Łucka – Kolonia	1,42	1,85	0,43	0,71	0,14	3
Majdan Kozłowiecki	1,89	0,94	0,00	0,94	0,00	2
Mieczysława	3,66	6,10	0,61	0,61	0,00	2
Nowodwór	0,78	1,10	2,35	0,47	0,16	2
Nowodwór – Piaski	0,93	0,93	0,69	0,46	0,00	0
Rokitno	0,47	1,72	0,47	0,00	0,00	1
Skrobów	1,06	1,24	1,95	0,53	0,71	2
Skrobów – Kolonia	1,03	1,03	2,16	0,62	0,31	2
Szczekarków	1,17	1,43	0,91	0,52	0,00	0
Trójnia	2,78	4,17	0,00	0,00	0,00	2
Trzciniec	1,09	1,74	0,65	0,87	0,43	3
Wandzin	3,35	3,87	0,77	1,80	0,26	4
Wincentów	1,70	1,36	0,68	1,02	0,00	2
Wola Lisowska	1,82	0,73	0,36	0,73	0,00	2
Wola Mieczysławska	0,49	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wólka Rokicka	1,25	2,80	0,31	0,93	0,31	4
Wólka Rokicka Kolonia	0,36	0,36	0,71	0,36	0,00	0
gmina Lubartów	1,23	1,49	1,03	0,68	0,16	

* kolorem żółtym oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

Rycina 18. Poziom przestępczości oraz naruszeń prawa w gminie Lubartów

Analiza szczegółowych danych udostępnionych przez Komendę Powiatową w Lubartowie dotyczących stanu bezpieczeństwa potwierdziła koncentrację zjawiska przestępczości w sołectwach: Wandzin oraz Wólka Rokicka. Oprócz tego duże zagrożenie przestępczością ma miejsce w sołectwach: Brzeziny, Łucka, Łucka Kolonia, Trzcinec. Brak poczucia bezpieczeństwa ludności z uwagi na występowanie naruszeń prawa może cechować mieszkańców następujących sołectw: Annobór, Lisów, Majdan Kozłowiecki, Mieczysławka, Nowodwór, Skrobów, Skrobów Kolonia, Trójnia, Wincentów oraz Wola Lisowska. O zagrożeniu przestępczością świadczą także „Niebieskie Karty”, które są sporządzane w trakcie przeprowadzanych w miejscach zamieszkania interwencji i świadczą o przemocy w rodzinie. Wskaźnik opisujący ilość wydanych kart na 100 mieszkańców szczególnie wysoki jest w sołectwach: Skrobów (przekraczający ponad 4-krotnie średnią dla gminy), Trzcinec (ponad 2,5 krotnie) oraz Brzeziny, Skrobów Kolonia i Wólka Rokicka (2-krotnie).

Poziom kapitału społecznego – określa sieć społecznych relacji zaufania, lojalności i solidarności. Najwygodniejszą miarą kapitału jest niższa, niż średnio na terenie gminy, frekwencja w wyborach. Wskaźnik, którym się posłużono, chcąc ocenić poziom kapitału społecznego w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów, to udział mieszkańców w wyborach samorządowych.

Kolejny wskaźnik to liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych i stowarzyszeń na poziomie każdego sołectwa przeliczeniu na 100 mieszkańców.

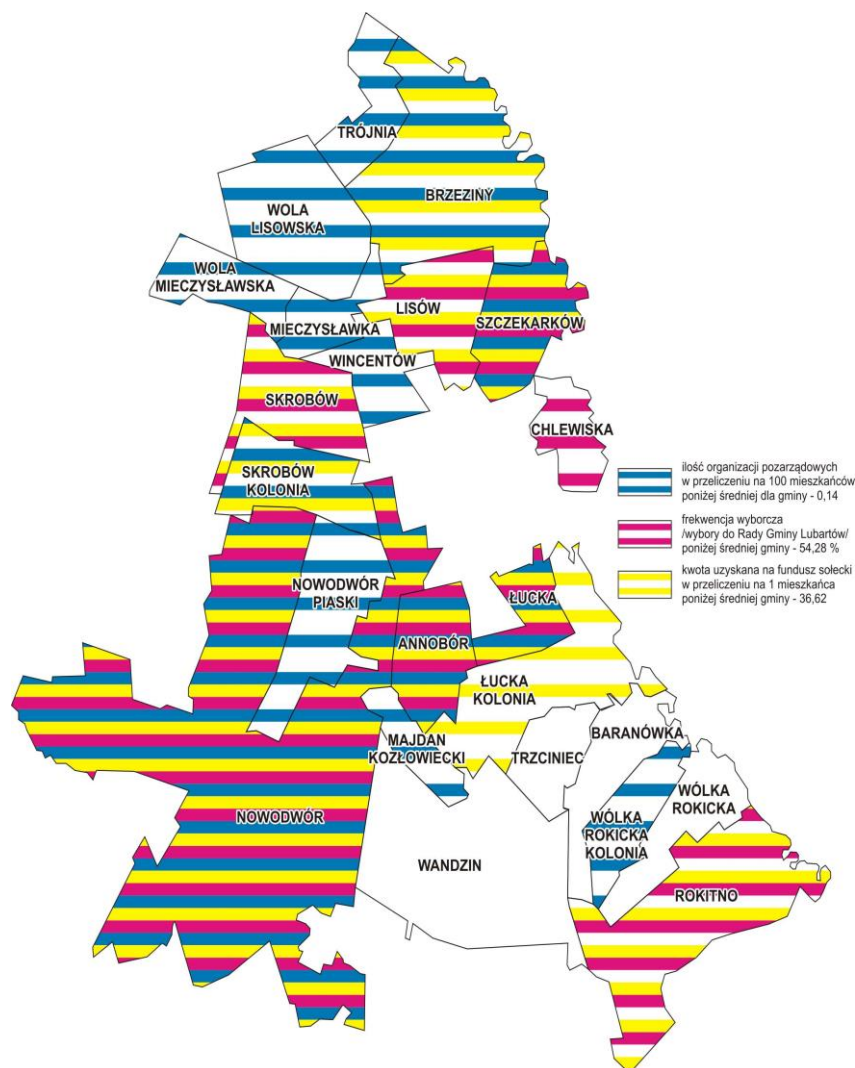
Bardzo dobrym barometrem zaangażowania władz w sprawy lokalnych społeczności jest wielkość funduszu sołeckiego. W celu oszacowania poziomu aktywności społecznej w gminie Lubartów, posłużono się wskaźnikiem opisującym poziom kapitału społecznego na poziomie sołectwa, a więc kwotą pozyskanych środków z funduszu sołeckiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca, która informuje o skuteczności działania oraz wizji mieszkańców na rozwój danego sołectwa.

Tabela 27. Poziom kapitału społecznego w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów

sołectwo	frekwencja wyborcza wybory do Rady Gminy Lubartów	ilość organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca	ilość obszarów problemowych opisujących poziom kapitału społecznego, w których występuje sytuacja kryzysowa
1	2	4	5	6
Annobór	53,59	0,00	34,92	3
Baranówka	57,77	0,33	44,98	0
Brzeziny	54,98	0,00	36,10	2
Chlewiska	52	0,28	42,23	1
Lisów	50,07	0,31	27,47	2
Łucka	51,02	0,00	30,55	3
Łucka – Kolonia	57,77	0,28	28,49	1
Majdan Kozłowiecki	64,76	0,00	78,47	1
Mieczysława	59,16	0,00	61,55	1
Nowodwór	44,06	0,00	34,82	3
Nowodwór – Piaski	55,56	0,00	39,13	1
Rokitno	51,19	0,47	35,78	2
Skrobów	49,31	0,53	36,37	2
Skrobów – Kolonia	55,79	0,00	27,75	2
Szczekarków	51,96	0,00	33,81	3
Trójnia	54,98	0,00	100,95	1
Trzciniac	64,76	0,22	38,27	0
Wandzin	64,76	0,26	39,55	0
Wincentów	59,16	0,00	44,59	1
Wola Lisowska	59,16	0,00	46,30	1
Wola Mieczysławska	49,31	0,00	53,44	2
Wólka Rokicka	57,86	0,31	43,02	1
Wólka Rokicka Kolonia	57,86	0,00	47,01	1
gmina Lubartów	54,28	0,14	36,62	

* kolorem żółtym oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

Rycina 19. Poziom kapitału społecznego w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów

Średnia frekwencja w wyborach samorządowych w gminie Lubartów w 2014 roku wynosiła 56,28%. Frekwencja poniżej średniej odnotowana została w 9 obwodach wyborczych, z których najniższą frekwencją (poniżej 45%) charakteryzował się obwód wyborczy nr 8, w którym uprawnionymi do głosowania byli mieszkańcy sołectwa Nowodwór.

Kolejnym kryterium, przy pomocy którego oceniono poziom kapitału społecznego poszczególnych sołectwach, to wskaźniki opisujące nasycenie organizacjami pozarządowymi. W większości sołectw gminy Lubartów brak jest organizacji pozarządowych.

Ostatnim wskaźnikiem, którym posłużono się przy ocenie poziomu kapitału społecznego, jest udział środków wydatkowanych w ramach funduszu społecznego w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Najniższym zaangażowaniem w sprawy społeczne, z uwagi na analizowany wskaźnik, cechowały się sołectwa: Annobór, Brzeziny, Lisów, Łucka, Łucka Kolonia, Nowodwór, Rokitno, Skrobów, Skrobów Kolonia oraz Szczekarków.

Charakterystyczną cechą obszarów zdegradowanych jest najczęściej niski kapitał społeczny. Dlatego też przeprowadzono analizę pozwalającą wskazać sołectwa, w których poziom zaangażowania mieszkańców w życie społeczności lokalnej odbiega znacznie od oczekiwanej. Są to sołectwa: Annobór, Łucka, Nowodwór oraz Szczekarków, dla których na 3 analizowane wskaźniki, wszystkie były gorsze niż średnio dla gminy.

Poziom bezrobocie - dane dotyczące bezrobocia pozyskano z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie. Założone w tym obszarze wskaźniki wskazały sołectwa z największym odsetkiem osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych, co jest szczególnie istotne w przypadku analizy zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne. Długotrwale bezrobocie znacząco zwiększa prawdopodobieństwo jego wystąpienia oraz stanowi odzwierciedlenie warunków życia i sytuacji ekonomicznej mieszkańców. Dodatkowo przeanalizowano poziom bezrobocia ze względu na wykształcenie oraz wiek. Jako wskaźniki, do dalszych analiz przyjęto:

Sołectwo	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu wieloletności w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców	ilość obszarów problemowych opisujących stopień ubóstwa i wykluczenia społecznego w których występuje sytuacja kryzysowa
Annobór	14,12	9,85	10,44	1,76	3,38	0,88	0	4
Baranówka	5,92	4,28	4,28	0,66	0	0	0,00	0
Brzeziny	16,22	11,37	5,85	7,36	1,00	7,53	1,34	6
Chlewiska	3,64	3,64	2,24	0	0	3,08	0,28	1
Lisów	5,61	3,47	3,37	0,82	2,65	2,24	0,10	1
Łucka	4,88	3,06	0,11	1,25	0,34	1,59	0	0
Łucka – Kolonia	2,42	0,57	0,57	0	0	0,71	0	0
Majdan Kozłowiecki	12,26	6,60	1,89	0	0	5,66	0	3
Mieczysławka	26,22	14,02	19,51	1,22	2,44	4,88	1,22	6
Nowodwór	11,93	8,95	5,18	2,35	1,73	3,30	0	4
Nowodwór – Piaski	9,95	7,64	7,64	1,85	1,62	3,01	0	3
Rokitno	13,10	8,27	5,15	4,37	2,34	4,68	0,16	5
Skrobów	11,35	3,90	6,38	4,43	3,37	5,32	1,60	6
Skrobów – Kolonia	13,20	8,87	8,56	3,40	1,13	6,29	1,24	6
Szczekarków	7,40	4,03	4,29	0,13	0,39	0	0	0
Trójnia	36,11	36,11	23,61	11,11	19,44	19,44	0	6
Trzciniec	5,22	3,48	2,39	0,43	1,09	1,09	0,22	0
Wandzin	13,92	13,66	11,34	3,61	2,84	2,84	1,80	5
Wincentów	2,72	2,72	2,72	0	0,68	0	0	0
Wola Lisowska	9,91	3,27	4,73	3,64	3,27	0	0	3
Wola Mieczysławka	15,27	5,91	9,85	6,40	0	7,88	0,49	5
Wólka Rokicka	12,15	8,10	5,61	4,67	4,05	1,56	0	5
Wólka Rokicka Kolonia	15,36	11,79	9,29	6,79	1,43	6,43	1,07	6
gmina Lubartów	9,90	6,51	5,48	2,44	1,67	3,08	0,42	

* kolorem żółtym oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

Tabela 28. Zbiorcze zestawienie wskaźników społecznych służących wyznaczeniu obszarów zdegradowanych

Sołectwo	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z różnych powodów							Poziom bezrobocia w tym bezrobocie długotrwale Struktura bezrobocia z uwagi na wykształcenie i wiek							Wskaźnik obciążenia demograficznego (wiek pozaprodukcyjny/produkcyjny)	Współczynnik przyrostu naturalnego [‰/oo]	poziom nauczania		stopień przestępczości					poziom kapitału społecznego			ilość obszarów problemowych opisujących sytuację kryzysową w sferze społecznej
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwalej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu wielodzietności w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Udział osób długotrwale bezrobotnych w łącznej liczbie bezrobotnych [%]	Liczba bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	udział bezrobotnych bez kwalifikacji (wykształcenie gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe) w liczbie bezrobotnych	udział bezrobotnych o średnich kwalifikacjach (wykształcenie średnie zawodowe oraz ogólnokształcące) w liczbie bezrobotnych	udział bezrobotnych o wysokich kwalifikacjach (wykształcenie wyższe) w liczbie bezrobotnych	udział bezrobotnych w wieku powyżej 55 lat w liczbie bezrobotnych			stanin w roku szkolnym 2015/2016	uczniowie powtarzający klasę w roku szkolnym 2015/2016	Liczba przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Intervencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Przestępstwa kryminalne w przeliczeniu na 100 mieszkańców	„Niebieskie karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców	frekwencja wyborcza (wybory do Rady Gminy Lubartów)	ilość organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca	
Annobór	14,12	9,85	10,44	1,76	3,38	0,88	0	6,62	55,56	10,34	33,33	37,78	4,44	17,78	56,32	-5,88	6- wyżej średni		2,06	1,03	0,88	1,47	0,00	53,59	0,00	34,92	16
Baranówka	5,92	4,28	4,28	0,66	0	0	0,00	7,24	45,45	11,11	18,18	36,36	18,18	4,55	53,54	-6,58	6- wyżej średni		0,33	0,66	0,00	0,33	0,00	57,77	0,33	44,98	5
Brzeziny	16,22	11,37	5,85	7,36	1,00	7,53	1,34	6,69	67,50	10,78	30,00	17,50	7,50	22,50	61,19	-16,72	6- wyżej średni		1,00	0,67	1,67	0,84	0,33	54,98	0,00	36,10	18
Chlewiska	3,64	3,64	2,24	0	0	3,08	0,28	6,16	54,55	9,57	31,82	31,82	9,09	27,27	55,22	2,80	7- wysoki		1,12	1,40	1,12	0,56	0,00	52	0,28	42,23	7
Lisów	5,61	3,47	3,37	0,82	2,65	2,24	0,10	4,80	51,06	7,59	21,28	36,17	10,64	12,77	58,32	-4,08	6- wyżej średni		0,71	1,02	1,53	0,51	0,20	50,07	0,31	27,47	9
Łucka	4,88	3,06	0,11	1,25	0,34	1,59	0	6,02	47,17	9,81	18,87	35,85	15,09	11,32	62,96	-6,81	6- wyżej średni		1,47	2,38	0,34	0,79	0,11	51,02	0,00	30,55	12
Łucka – Kolonia	2,42	0,57	0,57	0	0	0,71	0	5,27	45,95	8,39	21,62	37,84	16,22	13,51	59,41	0,00	6- wyżej średni		1,42	1,85	0,43	0,71	0,14	57,77	0,28	28,49	7

Majdan Kozłowiecki	12,26	6,60	1,89	0	0	5,66	0	2,83	66,67	4,29	0,00	33,33	0,00	0,00	51,43	0,00	6- wyżej średni		1,89	0,94	0,00	0,94	0,00	64,76	0,00	78,47	7
Mieczysława	26,22	14,02	19,51	1,22	2,44	4,88	1,22	9,15	46,67	14,29	33,33	35,00	6,67	13,33	56,19	-12,20	4- niżej średni		3,66	6,10	0,61	0,61	0,00	59,16	0,00	61,55	14
Nowodwór	11,93	8,95	5,18	2,35	1,72	3,30	0	4,08	50,00	6,77	23,80	38,46	15,38	19,23	65,89	0,00	4- niżej średni	x	0,78	1,10	2,35	0,47	0,16	44,06	0,00	34,82	16
Nowodwór – Piaski	9,95	7,64	7,64	1,85	1,62	3,01	0	5,56	45,83	8,66	16,67	20,83	20,83	12,50	55,96	-18,52	4- niżej średni	x	0,93	0,93	0,69	0,46	0,00	55,56	0,00	39,13	8
Rokitno	13,10	8,27	5,15	4,37	2,34	4,68	0,16	5,30	58,82	8,54	50,00	26,47	5,88	14,71	61,06	1,56	5- średni		0,47	1,72	0,47	0,00	0,00	51,19	0,47	35,78	11
Skrobow	11,35	3,90	6,38	4,43	3,37	5,32	1,60	3,90	63,64	6,32	9,09	36,36	13,64	0,00	61,78	-7,09	6- wyżej średni	x	1,06	1,24	1,95	0,53	0,71	49,31	0,53	36,37	16
Skrobow – Kolonia	13,20	8,87	8,56	3,40	1,13	6,29	1,24	5,15	60,00	8,24	16,00	32,00	12,00	18,00	59,80	-3,09	6- wyżej średni	x	1,03	1,03	2,16	0,62	0,31	55,79	0,00	27,75	15
Szczekarków	7,40	4,03	4,29	0,13	0,39	0	0	5,58	53,49	8,62	20,93	55,81	2,33	6,98	54,51	3,90	7- wysoki		1,17	1,43	0,91	0,52	0,00	51,96	0,00	33,81	4
Trójnia	36,11	36,11	23,61	11,11	19,44	19,44	0	2,78	50,00	5,26	50,00	0,00	0,00	0,00	89,47	27,78	6- wyżej średni		2,78	4,17	0,00	0,00	0,00	54,98	0,00	100,95	11
Trzciniec	5,22	3,48	2,39	0,43	1,09	1,09	0,22	5,43	52,00	8,42	16,00	44,00	16,00	8,00	54,88	-15,22	6- wyżej średni		1,09	1,74	0,65	0,87	0,43	64,76	0,22	38,27	7
Wandzin	13,92	13,66	11,34	3,61	2,84	2,84	1,80	6,44	72,00	9,88	20,00	20,00	10,00	36,00	53,36	10,31	6- wyżej średni		3,35	3,87	0,77	1,80	0,26	64,76	0,26	39,55	14
Wincentów	2,72	2,72	2,72	0	0,68	0	0	5,78	41,18	8,37	5,88	52,94	11,76	5,88	44,83	3,40	4- niżej średni		1,70	1,36	0,68	1,02	0,00	59,16	0,00	44,59	7
Wola Lisowska	9,91	3,27	4,73	3,64	3,27	0	0	8,36	86,96	12,50	43,48	36,09	0,00	26,09	59,46	-7,27	4- niżej średni		1,82	0,73	0,36	0,73	0,00	59,16	0,00	46,30	15
Wola Mieczysławska	15,27	5,91	9,85	6,40	0	7,88	0,49	5,91	41,67	9,60	25,00	41,67	0,00	16,67	62,40	-19,70	6- wyżej średni	x	0,49	0,00	0,00	0,00	0,00	49,31	0,00	53,44	15
Wólka Rokicka	12,15	8,10	5,61	4,67	4,05	1,56	0	7,17	60,87	11,17	21,74	43,48	13,04	13,04	55,83	-3,12	5- średni		1,25	2,80	0,31	0,93	0,31	57,86	0,31	43,02	14
Wólka Rokicka Kolonia	15,36	11,79	9,29	6,79	1,43	6,43	1,07	6,43	55,56	10,23	16,67	38,89	0,00	11,11	59,09	0,00	5- średni		0,36	0,36	0,71	0,36	0,00	57,86	0,00	47,01	11
gmina Lubartów	9,90	6,51	5,48	2,44	1,67	3,08	0,42	5,67	55,41	8,97	23,73	35,19	10,35	14,81	58,18	-4,06	5- średni		1,23	1,49	1,03	0,68	0,16	54,28	0,14	36,62	

	obszar silnie zdegradowany z uwagi na bardzo duże natężenie niekorzystnych zjawisk społecznych, sumaryczny wskaźnik mieści się w przedziale 17 - 18;
	obszar zdegradowany z uwagi na duże natężenie niekorzystnych zjawisk społecznych, sumaryczny wskaźnik mieści się w przedziale 15 – 16;
	obszar umiarkowanie zdegradowany z uwagi na niewielkie natężenie niekorzystnych zjawisk społecznych, sumaryczny wskaźnik mieści się w przedziale 10 - 14;
	obszar niezdegradowany, sumaryczny wskaźnik mieści się w przedziale 5 - 9;

Ustawa o rewitalizacji nadała procesowi rewitalizacji nowe znaczenie: jest ona interwencją w kryzys społeczny. Rewitalizacja ma służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców, co oznacza, że właśnie kwestie społeczne są podstawowymi przesłankami służącymi wyznaczeniu obszarów zdegradowanych i rewitalizacji, a dopiero potem – aspekt gospodarczy, ekologiczny, funkcjonalno-przestrzenny i techniczny. Analiza objęła 25 wskaźników opisujących zjawiska w sferze społecznej tj.: poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego, poziom bezrobocia, wskaźnik obciążenia demograficznego, współczynnik przyrostu naturalnego, poziom nauczania, stopień przestępczości oraz poziom kapitału społecznego. W grupie sołectw, cechujących się sytuacją kryzysową w obrębie sfery społecznej, o czym traktuje ilość wskaźników charakteryzujących dane sołectwo gorszą sytuacją aniżeli średnio w gminie Lubartów zaliczono: Brzeziny (18 wskaźników opisujących sytuację gorszą aniżeli w gminie), Annobór (16), Nowodwór (16), Skrobów (16), Skrobów Kolonia (15), Wola Lisowska (15) oraz Wola Mieczysławska (15).

Jak wcześniej wspomniano, dla poprawnego wyznaczenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji należało dodatkowo w sołectwach gminy, zdiagnozować występowanie, co najmniej jednego z negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

4.2. Wskaźniki gospodarcze delimitujące obszary zdegradowane

Wskaźnikami wskazującymi na problemy natury gospodarczej są: **poziom aktywności gospodarczej oraz kondycja lokalnych przedsiębiorstw**. Do obliczenia poziomu aktywności gospodarczej posłużono się liczbą podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w poszczególnych sołectwach na podstawie danych Banku Danych Lokalnych. Miara, jakkolwiek posiada pewne wady związane choćby np. z oparciem się o adres rejestracji podmiotu, a nie faktycznego miejsca prowadzenia działalności, pozwala w większości przypadków wskazać obszary odpowiadające rzeczywistemu zasięgowi kryzysu. Podstawę wyznaczenia wskaźnika stanowi przelicznik liczby zarejestrowanych podmiotów na danym obszarze w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Do określenia kondycji lokalnych przedsiębiorstw posłużono się wskaźnikami opisującymi liczbę podmiotów wyrejestrowanych oraz liczbę podmiotów nowo zarejestrowanych w 2015 roku w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Wskaźniki aktywności gospodarczej jednoznacznie wpisują się w szereg zjawisk (tendencji) identyfikowanych jako niekorzystne dla obszarów problemowych. Relatywnie wysokie dysproporcje pomiędzy średnią wartością wskaźnika przedsiębiorczości w gminie, a sytuacją na wyszczególnionych obszarach to pochodna relatywnie niskiej i malejącej jakości kapitału ludzkiego i społecznego. Dzięki temu zidentyfikowano jednostki o niskim poziomie aktywności gospodarczej, co w dalszej części pomoże ukierunkować przyszłe działania oraz wskaże obszary podjęcia przyszłych interwencji skoncentrowanych na zwiększenie przedsiębiorczości danej społeczności.

Tabela 29. Poziom aktywności gospodarczej w gminie Lubartów

L.p.	Sołectwo	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Liczba podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych na 100 mieszkańców	Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych w 2015 roku na 100 mieszkańców	ilość obszarów problemowych opisujących sytuację kryzysową w sferze gospodarczej
1	2	3	4	5	6
1.	Annobór	5,00*	1,32	0,74	2
2.	Baranówka	6,25	1,32	1,32	1
3.	Brzeziny	3,51	0,84	0,50	2
4.	Chlewiska	3,64	0,56	0,28	2
5.	Lisów	7,45	0,51	0,61	2
6.	Łucka	6,81	1,36	1,02	1
7.	Łucka – Kolonia	9,12	1,00	0,71	1
8.	Majdan Kozłowiecki	8,49	0,00	0,00	1
9.	Mieczysławka	2,44	0,61	0,00	2
10.	Nowodwór	8,95	1,10	0,78	1
11.	Nowodwór – Piaski	0,00	0,00	0,00	2
12.	Rokitno	4,99	0,47	0,62	3
	Skrobów	3,90	0,71	0,53	3
14.	Skrobów – Kolonia	6,19	0,93	0,31	0
15.	Szczekarków	6,36	1,04	0,91	1
16.	Trójnia	5,56	2,78	1,39	2
17.	Trzciniec	6,30	1,52	1,09	1
18.	Wandzin	4,38	0,52	0,26	2
19.	Wincentów	6,12	1,02	0,00	0
20.	Wola Lisowska	3,64	1,09	0,36	1
21.	Wola Mieczysławska	3,94	0,99	0,49	1
22.	Wólka Rokicka	6,23	0,93	0,00	0
23.	Wólka Rokicka Kolonia	6,43	1,43	0,36	0
24.	gmina Lubartów	5,79	0,92	0,59	

* kolorem żółtym oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

Większość sołectw gminy Lubartów wykazuje cechy kryzysu z punktu widzenia zjawisk gospodarczych. Wyjątkami są sołectwa: Skrobów Kolonia, Wincentów, Wólka Rokicka oraz Wólka Rokicka Kolonia, w których nie odnotowano zjawisk kryzysowych dotyczących stopnia przedsiębiorczości a także kondycji lokalnych przedsiębiorstw.

4.3. Wskaźniki środowiskowe delimitujące obszary zdegradowane

Do wyznaczenia sołectw, w obrębie których występują problemy środowiskowe, pozwalające na zakwalifikowanie obszarów kryzysowych jako obszary zdegradowane posłużono się wskaźnikami opisującymi przekroczenia standardów jakości życia (~~dot.~~ poziomu hałasu), a także obecnością odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi (ilość odpadów zawierających wyroby azbestowe oraz obecność składowisk odpadów komunalnych zarówno czynnych jak i rekultywowanych).

Za sołectwa zagrożone ponadnormatywnym hałasem uważa się te, przez które przebiega droga krajowa nr 19. W tym celu posłużono się opracowaniem pn. „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż odcinków dróg”.

Tabela 30. Zagrożenie ponadnormatywnym hałasem w gminie Lubartów

L.p.	Sołectwo	Odcinek objęty pomiarem hałasu w ramach „Programu...”	Przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku	Rodzaj zabudowy zagrożonej ponadnormatywnym hałasem	Liczba zagrożonych mieszkańców wyrażona wskaźnikiem L_{DWN}		Liczba zagrożonych mieszkańców wyrażona wskaźnikiem L_N		
					do 5dB	5 – 10dB	do 5dB	5 – 10dB	10 – 15dB
1.	Annobór	Lubartów/obwodnica	Pierwsza linia zabudowy znajduje się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB.	b.d	0	0	6	0	0
2.	Baranówka	Łucka - Niemce	Pierwsza linia zabudowy znajduje się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB. Pozostała zabudowa znajduje się w zasięgach, gdzie jest brak przekroczeń wartości dopuszczalnych lub znajdują się tereny o nieokreślonych wartościach dopuszczalnych	b.d	88	0	148	86	0
3.	Brzeziny	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d
4.	Chlewiska	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d
5.	Lisów	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d
6.	Łucka	Lubartów - Łucka	Pierwsza linia zabudowy znajduje się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB. Pozostała zabudowa znajduje się w zasięgach, gdzie jest brak przekroczeń wartości dopuszczalnych lub znajdują się tereny o nieokreślonych wartościach dopuszczalnych	b.d	0	0	8	0	0

L.p.	Sołectwo	Odcinek objęty pomiarem hałasu w ramach „Programu...”	Przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku	Rodzaj zabudowy zagrożonej ponadnormatywnym hałasem	Liczba zagrożonych mieszkańców wyrażona wskaźnikiem L_{DWN}		Liczba zagrożonych mieszkańców wyrażona wskaźnikiem L_N		
7.	Łucka – Kolonia	Lubartów - Łucka	Pierwsza linia zabudowy znajduje się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB. Pozostała zabudowa znajduje się w zasięgach, gdzie jest brak przekroczeń wartości dopuszczalnych lub znajdują się tereny o nieokreślonych wartościach dopuszczalnych	b.d	0	0	8	0	0
8.	Majdan Kozłowiecki	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d
9.	Mieczysławka	Firlej - Lubartów	Pierwsza linia zabudowy znajduje się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB. Pozostała zabudowa znajduje się w zasięgach, gdzie jest brak przekroczeń wartości dopuszczalnych lub znajdują się tereny o nieokreślonych wartościach dopuszczalnych	b.d	0	0	0	0	0
10.	Nowodwór	Lubartów/obwodnica	Pierwsza linia zabudowy znajduje się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB.	b.d	0	0	6	0	0
11.	Nowodwór – Piaski	Lubartów/obwodnica	Pierwsza linia zabudowy znajduje się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB.	b.d	0	0	6	0	0
12.	Rokitno	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d
	Skrobów	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d
14.	Skrobów – Kolonia	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d
15.	Szczekarków	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d
16.	Trójnia	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d

L.p.	Sołectwo	Odcinek objęty pomiarem hałasu w ramach „Programu...”	Przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku	Rodzaj zabudowy zagrożonej ponadnormatywnym hałasem	Liczba zagrożonych mieszkańców wyrażona wskaźnikiem L_{DWN}		Liczba zagrożonych mieszkańców wyrażona wskaźnikiem L_N		
17.	Trzciniec	Łucka - Niemce	Pierwsza linia zabudowy znajduje się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB. Pozostała zabudowa znajduje się w zasięgach, gdzie jest brak przekroczeń wartości dopuszczalnych lub znajdują się tereny o nieokreślonych wartościach dopuszczalnych	b.d	88	0	148	86	0
18.	Wandzin	Łucka - Niemce	Pierwsza linia zabudowy znajduje się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB. Pozostała zabudowa znajduje się w zasięgach, gdzie jest brak przekroczeń wartości dopuszczalnych lub znajdują się tereny o nieokreślonych wartościach dopuszczalnych	b.d	88	0	148	86	0
19.	Wincentów	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d
20.	Wola Lisowska	Firlej - Lubartów	Pierwsza linia zabudowy znajduje się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekroczeń 0-5 dB. Pozostała zabudowa znajduje się w zasięgach, gdzie jest brak przekroczeń wartości dopuszczalnych lub znajdują się tereny o nieokreślonych wartościach dopuszczalnych	b.d	0	0	0	0	0
21.	Wola Mieczysławska	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d
22.	Wólka Rokicka	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d
23.	Wólka Rokicka Kolonia	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d

* kolorem żółtym oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

W grupie sołectw, w których obserwuje się przekroczenia standardów jakości życia, z uwagi na ponadnormatywne poziomy hałasu wymienia się: Annobór, Baranówka, Łucka, Łucka Kolonia, Mieczysławska, Nowodwór, Nowodwór Piaski, Trzciniec, Wandzin oraz Wola Lisowska.

O obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi świadczą wskaźniki opisujące ilość odpadów zawierających wyroby azbestowe pozostałe do unieszkodliwienia w porównaniu z ilością zinwentaryzowaną w poszczególnych sołectwach [%], ilość odpadów zawierających wyroby azbestowe w przeliczeniu na powierzchnię sołectwa [Mg/km²], a także obecność składowisk odpadów komunalnych zarówno czynnych jak i rekultywowanych, które mogą stwarzać poważne zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych, podłoża gruntowego, a także zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi.

Tabela 31. Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi w gminie Lubartów

Sołectwo	odpady zawierające azbest zinwentaryzowane [kg]	odpady zawierające azbest pozostałe do unieszkodliwienia [kg]	odpady zawierające wyroby azbestowe pozostała do usunięcia [%]	powierzchnia [km ²]	ilość odpadów zawierających odpady azbestowe w przeliczeniu na powierzchnię [Mg/km ²]	składowiska odpadów komunalnych czynne/rekultywowane
2	3	4	5	6	7	
Annobór	215006	214836	99,92	4,17	51,50	
Baranówka	127138	112615	88,58	4,26	26,41	
Brzeziny	459206	438196	95,42	12,93	33,89	
Chlewiska	171611	163153	95,07	2,55	64,10	
Lisów	338965	320800	94,64	4,74	67,66	
Łucka	110792	105297	95,04	2,52	41,82	
Łucka – Kolonia	145472	124161	85,35	8,39	14,80	
Majdan Kozłowiecki	69685	67211	96,45	1,99	33,83	
Mieczysławka	84711	75526	89,16	2,25	33,60	
Nowodwór	327514	310170	94,70	42,27	7,34	x
Nowodwór – Piaski	175549	156909	89,38	6,09	25,78	
Rokitno	84986	72856	85,73	11,23	6,49	x
Skrobów	238645	234515	98,27	5,19	45,16	
Skrobów – Kolonia	200080	191906	95,91	4,51	42,59	
Szczekarków	208736	196390	94,09	4,76	41,24	
Trójnia	50600	47430	93,74	3,20	14,80	
Trzciniec	136516	129292	94,71	2,80	46,17	
Wandzin	120450	111161	92,29	14,28	7,78	
Wincentów	101992	98515	96,59	2,98	33,10	
Wola Lisowska	277750	264706	95,30	7,48	35,41	
Wola Mieczysławska	132583	113240	85,41	3,21	35,26	
Wólka Rokicka	102025	92395	90,56	4,02	22,96	x
Wólka Rokicka Kolonia	97570	93070	95,39	3,22	28,87	
gmina Lubartów	3977582	3734350	93,88	156,16	23,91	

* kolorem żółtym oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

Problemy związane z obecnością odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi występują niemalże we wszystkich sołectwach. Wyjątek stanowią sołectwa: Łucka Kolonia, Rokitno, Trójnia oraz Wandzin.

4.4. Wskaźniki przestrzenno – funkcjonalne delimitujące obszary zdegradowane

Kolejnymi wskaźnikami, potwierdzającymi, iż dane sołectwo kwalifikuje się do uznania jako obszar zdegradowany, są wskaźniki opisujące zjawiska przestrzenno-funkcjonalne. Aby ocenić, czy w danym sołectwie występuje stan kryzysowy, dokonano analizy wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, jej stan techniczny, dostęp do podstawowych usług i ich jakość, poziom obsługi komunikacyjnej, stan, jakość oraz niedobór terenów publicznych.

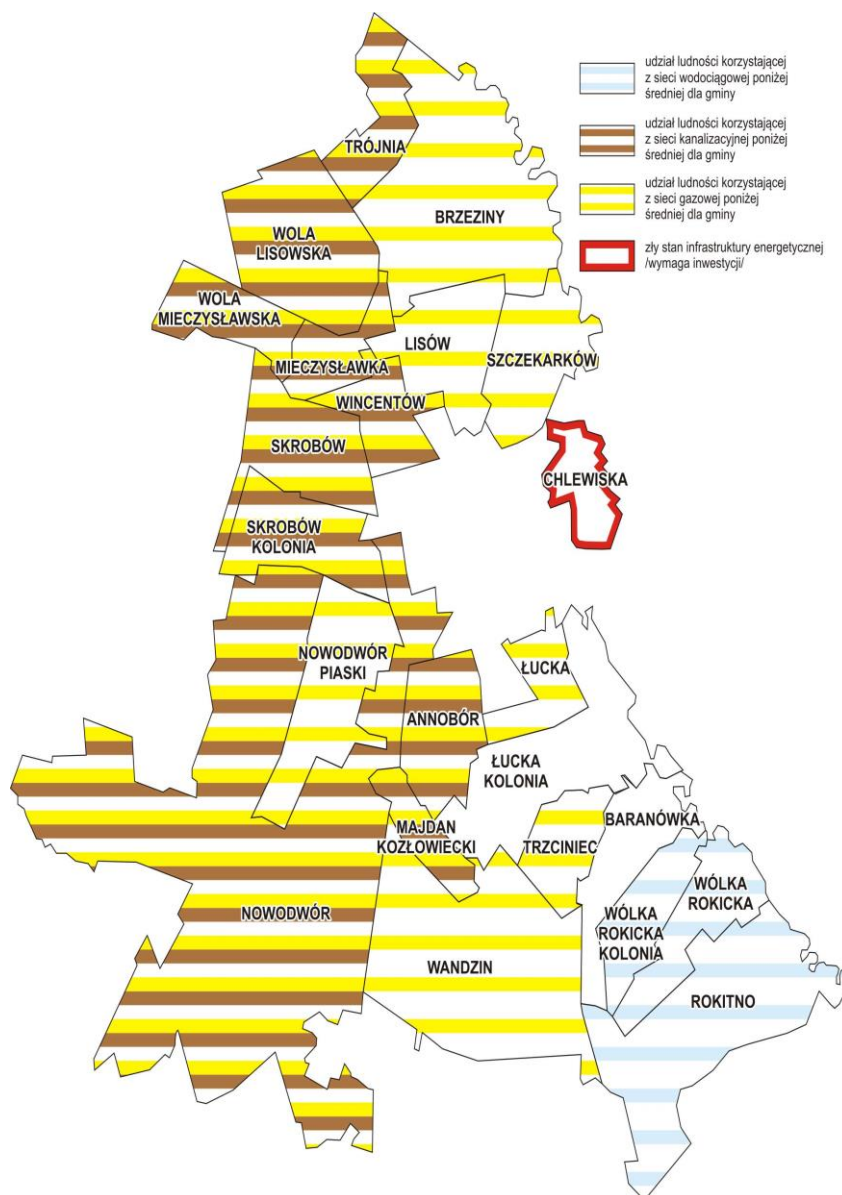
Tabela 32. Stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną poszczególnych sołectw gminy Lubartów

	Sołectwo	liczba ludności korzystająca z infrastruktury wodociągowej	udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej	liczba ludności korzystająca z infrastruktury kanalizacyjnej	udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	liczba ludności korzystająca z sieci gazowej	udział ludności korzystającej z sieci gazowej	stan infrastruktury energetycznej: zły (wymaga inwestycji), zadowolający, dobry (nowa lub zmodernizowana)	sieć internetowa i komunikacja DSL /WLAN/ GSM
1.	Annobór	680	100,00	114	16,80	0	0,00	zadowolająca	DSL, WLAN, GSM
2.	Baranówka	304	100,00	287	94,52	183	60,20	zadowolająca	DSL, WLAN, GSM
3.	Brzeziny	598	100,00	440	73,52	0	0,00	zadowolająca	DSL, WLAN, GSM
4.	Chlewiska	357	100,00	256	71,76	0	0,00	zły	DSL, WLAN, GSM
5.	Lisów	980	100,00	775	79,13	90	9,18	zadowolająca	DSL, WLAN, GSM
6.	Łucka	881	100,00	647	73,48	90	10,22	zadowolająca	DSL, WLAN, GSM
7.	Łucka – Kolonia	702	100,00	661	94,19	96	13,68	zadowolająca	DSL, WLAN, GSM
8.	Majdan Kozłowiecki	106	100,00	10	9,80	0	0,00	zadowolająca	DSL, WLAN, GSM
9.	Mieczysławka	164	100,00	0	0,00	0	0,00	zadowolająca	DSL, WLAN, GSM
10.	Nowodwór	637	100,00	398	62,50	0	0,00	zadowolająca	DSL, WLAN, GSM
11.	Nowodwór – Piaski	432	100,00	339	78,53	3	0,69	zadowolająca	DSL, WLAN, GSM
12.	Rokitno	546	85,18	613	95,59	480	74,88	zadowolająca	DSL, WLAN, GSM
13.	Skrobów	564	100,00	0	0,00	0	0,00	zadowolająca	DSL, WLAN, GSM
14.	Skrobów – Kolonia	970	100,00	578	59,60	33	3,40	zadowolająca	DSL, WLAN, GSM
15.	Szczekarków	770	100,00	488	63,39	0	0,00	zadowolająca	DSL, WLAN, GSM
16.	Trójnia	72	100,00	0	0,00	0	0,00	zadowolająca	DSL, WLAN, GSM
17.	Trzciniec	460	100,00	384	83,54	0	0,00	zadowolająca	DSL, WLAN, GSM
18.	Wandzin	388	100,00	312	80,30	0	0,00	zadowolająca	DSL, WLAN, GSM
19.	Wincentów	294	100,00	38	12,95	18	6,12	zadowolająca	DSL, WLAN, GSM
20.	Wola Lisowska	275	100,00	0	0,00	0	0,00	zadowolająca	DSL, WLAN, GSM

21.	Wola Mieczysławska	203	100,00	0	0,00	0	0,00	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
22.	Wólka Rokicka	309	96,26	315	98,13	249	77,57	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
23.	Wólka Rokicka Kolonia	258	92,14	270	96,43	183	65,36	zadowalająca	DSL, WLAN, GSM
24.	gmina Lubartów	10950	98,84	6927	62,53	1425	12,86		

* kolorem żółtym oznaczono wskaźnik przedstawiający gorszą sytuację niż średnio w gminie.

Rycina 20. Stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną poszczególnych sołectw gminy Lubartów

Niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną ma miejsce w każdym sołectwie, przy czym skala tych problemów jest zróżnicowana. Najgorsza sytuacja pod tym kątem ma miejsce w sołectwach: Chlewiska, Annobór, Majdan Kozłowiecki, Mieczysławska, Nowodwór, Skrobów, Skrobów – Kolonia, Trójnia, Wincentów, Wola Lisowska oraz Wola Mieczysławska.

Tabela 33. Ocena skomunikowania gminy Lubartów

Sołectwo	jakość nawierzchni (Z-zła, ZD - zadowalająca, D - dobra)	bezpieczeństwo- chodnik, oświetlenie (M -małe, U - umiarkowane, D - duże, brak chodników, oświetlenia)	komunikacja publiczna (jest/nie ma; połączenia W -wystarczające bądź NW - niewystarczające)	Ścieżki rowerowe (brak, wystarczające, niewystarczające)
Annobór	Z	M	Jest, NW	Brak
Baranówka	D	D	jest NW	brak
Brzeziny	ZD	M	jest NW	brak
Chlewiska	Z	U	Jest NW	brak
Lisów	D	D	Jest W	brak
Łucka	D	U	jest W	brak
Łucka – Kolonia	ZD	U	jest W	brak
Majdan Kozłowiecki	Z	U	jest NW	brak
Mieczysława	ZD	U	jest W	brak
Nowodwór	ZD	U	jest NW	brak
Nowodwór – Piaski	ZD	U	jest NW	brak
Rokitno	D	D	jest NW	brak
Skrobów	Z	M	jest NW	brak
Skrobów – Kolonia	ZD	M	jest NW	brak
Szczekarków	Z	M	jest W	brak
Trójnia	ZD	M	jest W	brak
Trzciniec	D	U	jest W	brak
Wandzin	D	U	jest NW	brak
Wincentów	Z	M	jest W	brak
Wola Lisowska	Z	M	nie ma NW	brak
Wola Mieczysławska	Z	M	jest NW	brak
Wólka Rokicka	D	D	jest NW	brak
Wólka Rokicka Kolonia	ZD	U	jest NW	brak
gmina Lubartów				

Skomunikowanie ocenia się jako mocna strona gminy, świadcząca o atrakcyjności gminy jako miejsca zamieszkania. Największą słabością gminy jest niezadowalająca komunikacja publiczna. Na tym tle gminy najgorzej wypada sołectwo Wola Lisowska, w której brak jest komunikacji publicznej. Niezadowalająca komunikacja publiczna sprawia, iż większość mieszkańców korzysta z indywidualnego transportu samochodowego, co wpływa niekorzystnie także na środowisko naturalne powodując wzrost emisji gazów cieplarnianych. Istotnym problemem w gminie jest niedostateczne wyposażenie w ścieżki rowerowe. Wprawdzie w gminie istnieją ścieżki, lecz nie stanowią powiązanego ze sobą ciągu. Sieć ścieżek rowerowych wymaga uzupełnienia, by stanowiły spójny i nieprzerwany ciąg umożliwiający także komunikację z sąsiednimi gminami. Odpowiedzią na ten problem ma być realizacja przedsięwzięcia służącego poprawie mobilności transportowej i niskoemisyjności w Lubelskim Obszarze Funkcjonalnym (w tym w gminie Lubartów) m.in. poprzez rozbudowę sieci komunikacji publicznej połączonej z budową węzłów przesiadkowych i infrastruktury im towarzyszącej, w tym ścieżek rowerowych.

Tabela 33. Przestrzenie publiczne oraz stan ich zagospodarowania

Sołectwo	Liczba publicznych miejsc spotkań – przestrzeni publicznych (parki, zieleńce, miejsca spotkań mieszkańców)	Jakość przestrzeni publicznych (Z-zła, ZD - zadowalająca, D - dobra)	konieczność prac modernizacyjnych i rewitalizacyjnych (tak/ nie)
1	2	3	4
Annobór	1	Z	tak
Baranówka	1	D	nie
Brzeziny	1	ZD	tak
Chlewiska	1	ZD	tak
Lisów	1	D	nie
Łucka	0	Z	nie
Łucka – Kolonia	0	Z	nie
Majdan Kozłowiecki	0	Z	nie
Mieczysława	0	Z	nie
Nowodwór	0	Z	tak
Nowodwór – Piaski	0	Z	tak
Rokitno	1	ZD	nie
Skrobów	0	Z	tak
Skrobów – Kolonia	0	Z	tak
Szczekarków	1	Z	tak
Trójnia	0	Z	nie
Trzciniec	0	Z	tak
Wandzin	1	Z	tak
Wincentów	0	Z	nie
Wola Lisowska	1	Z	tak
Wola Mieczysławska	0	Z	tak
Wólka Rokicka	0	Z	nie
Wólka Rokicka Kolonia	1	ZD	nie
gmina Lubartów			

W gminie Lubartów brak jest urządzonych parków i terenów zielonych, stanowiących przestrzenie publiczne. W związku z tym w powyższym zestawieniu wskazano jedynie budynki publiczne pełniące funkcję miejsc spotkań mieszkańców gminy. Na podstawie przeprowadzonej analizy zauważa się, iż wpływ na pogłębianie się zjawisk kryzysowych na obszarze gminy, jest niski poziom dostępności do przestrzeni publicznych. Jakość i stopień zagospodarowania budynków pełniących miejsca spotkań mieszkańców, jest niezadowalający.

Podobna sytuacja dotyczy również stopnia wyposażenia gminy w infrastrukturę sportu i rekreacji jest, o czym świadczą ogromne braki w tym obszarze.

Tabela 34. Stopień wyposażenia gminy w infrastrukturę sportu i rekreacji

Sołectwo	boisko	orlik	plac zabaw	remizo - świetlice OSP
Annobór	x		x	x
Baranówka			x	x
Brzeziny			x	x
Chlewiska			x	x
Lisów	x		x	x
Łucka			x	
Łucka – Kolonia			x	
Majdan Kozłowiecki			x	
Mieczysławka			x	
Nowodwór	x		x	
Nowodwór – Piaski			x	
Rokitno	x		x	x
Skrobów		x		
Skrobów – Kolonia			x	
Szczekarków	x			x
Trójnia				
Trzciniec			x	
Wandzin			x	x
Wincentów				
Wola Lisowska			x	x
Wola Mieczysławska			x	
Wólka Rokicka			x	
Wólka Rokicka Kolonia				x
gmina Lubartów				

Tabela 35. Dostęp do infrastruktury społecznej w zakresie edukacji

Sołectwo	oddziały przedszkolne	oddziały szkół podstawowych	oddziały gimnazjum	urządzenia rekreacyjno - sportowe					wypożyczenie		
				boisko do piłki nożnej	boisko do siatkówki	boisko do piłki ręcznej	skocznia	bieżnia	sala gimnastyczna	świetlica	stołówka
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Annobór	1	5		x	x				1	0	1
Baranówka											
Brzeziny	1,5	5		x	x				1	1	1
Chlewiska											
Lisów											
Łucka	2	10	6	x	x	x	x	x	1	1	1
Łucka – Kolonia											
Majdan Kozłowiecki											
Mieczysławka	0,5	5		x		x		x	1	0	0
Nowodwór	1,5	7,5		x		x			1	0	1
Nowodwór – Piaski											
Rokitno											
Skrobów	3	11	6	x	x		x	x	1	1	0
Skrobów – Kolonia											
Szczekarków	1,5	5		x	x	x	x		1	0	1
Trójnia											
Trzciniec											
Wandzin											
Wincentów											
Wola Lisowska											
Wola Mieczysławka											
Wólka Rokicka	2	8		x	x	x	x	x	1	0	1
Wólka Rokicka Kolonia											
gmina Lubartów	13	56,5	12	8	6	4	4	4	8	3	6

* kolor oznacza odpowiednią rejonizację szkół

Edukacja jest istotnym elementem polityki społecznej. Wprawdzie w gminie istnieją dobre warunki zapewniające dostęp do usług w zakresie edukacji na poziomie przedszkola, niemniej jednak stopień zaspokojenia potrzeb w tym zakresie jest niezadawalający. W gminie odczuwa się brak miejsc opieki nad małym dzieckiem - brak żłobka oraz niewystarczającą liczbę miejsc w oddziałach przedszkolnych znajdujących się przy szkołach podstawowych. Zdecydowanie lepiej wypada dostęp do szkół podstawowych. Stan techniczny i funkcjonalność budynków oświatowych oraz urządzeń sportowych uznać należy za dobry, co jest rezultatem stałych remontów, modernizacji i tworzenia nowych. Ocenia się, iż dostęp do infrastruktury społecznej w zakresie edukacji oraz urządzeń rekreacyjno – sportowych jest najgorszy w szkole podstawowej w Annoborze (sołectwo Annobór) oraz w szkole podstawowej w Mieczysławce (sołectwa: Mieczysławka, Wola Lisowska oraz Wincentów).

4.5. Czynniki techniczne – w szczególności stopień degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz stopień niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Na terenie gminy znajdują się obiekty i budynki, według stopnia niefunkcjonowania rozwiązań technicznych, uniemożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w zakresie energooszczędności. Konieczne działania zaradcze to zrealizowanie termomodernizacji w budynku:

- Szkoły Podstawowej w Łucce;
- Gimnazjum oraz sali gimnastycznej w Łucce;
- Szkoły Podstawowej w Skrobowie;
- Gimnazjum oraz sali gimnastycznej w Skrobowie;
- Szkoły Podstawowej w Annoborze;
- szkoły podstawowej oraz sali gimnastycznej w Nowodworze;
- szkoły podstawowej oraz sali gimnastycznej w Wólce Rokickiej;
- szkoły podstawowej w Wandzinie.

Jak wcześniej wspomniano, rewitalizacja ma służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców, co oznacza, że właśnie kwestie społeczne są podstawowymi przesłankami służącymi wyznaczeniu obszarów zdegradowanych i rewitalizacji, a w dalszej kolejności aspekt gospodarczy, ekologiczny, funkcjonalno-przestrzenny i techniczny. Mając na uwadze przeprowadzoną gruntowną analizę uwarunkowań wewnętrznych, czynników kryzysowych oraz zasięgów problemów występujących w gminie Lubartów, jako obszary zdegradowane wskazuje się 7 sołectw, które cechują się nagromadzeniem zjawisk i problemów społecznych, w których zaobserwowano zdecydowanie niższe niż średnia w gminie wskaźniki problemów społecznych, współwystępujące z gorszymi wskaźnikami dotyczącymi co najmniej jednego z problemów o charakterze gospodarczym, środowiskowym, infrastrukturalnym lub przestrzennym. Są to sołectwa: Annobór, Brzeziny, Nowodwór, Skrobów, Skrobów Kolonia, Wola Lisowska oraz Wola Mieczysławska, co obrazuje tabela nr 36 oraz rycina nr 21.

Tabela 36. Negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno – funkcjonalne oraz techniczne w gminie Lubartów

lp.	Sołectwa	Wskaźniki społeczne	Wskaźniki gospodarcze	Wskaźniki środowiskowe	Wskaźniki funkcjonalno - przestrzenne	Wskaźniki techniczne	Udział ludności	Udział powierzchni sołectwa w powierzchni gminy
1	Annobór						6,14	2,67
2	Baranówka						2,74	2,73
3	Brzeziny						5,40	8,28
4	Chlewiska						3,22	1,63
5	Lisów						8,85	3,04
6	Łucka						7,95	1,61
7	Łucka – Kolonia						6,34	5,37
8	Majdan Kozłowiecki						0,96	1,27
9	Mieczysławka						1,48	1,44
10	Nowodwór						5,75	27,07
11	Nowodwór – Piaski						3,90	3,90
12	Rokitno						5,79	7,19
13	Skrobów						5,09	3,33
14	Skrobów – Kolonia						8,76	2,89
15	Szczekarków						6,95	3,05
16	Trójnia						0,65	2,05
17	Trzciniec						4,15	1,79
18	Wandzin						3,50	9,15
19	Wincentów						2,65	1,91
20	Wola Lisowska						2,48	4,79
21	Wola Mieczysławska						1,83	2,06
22	Wólka Rokicka						2,90	2,58
23	Wólka Rokicka Kolonia						2,53	2,06
24	gmina Lubartów							
sfera społeczna		sfera gospodarcza	sfera środowiskowa	sfera funkcjonalno-przestrzenna	sfera techniczna			
obszar silnie zdegradowany		występują problemy gospodarcze	występują problemy środowiskowe	występują problemy funkcjonalno - przestrzenne	występują problemy techniczne			
obszar zdegradowany								
obszar umiarkowanie zdegradowany								
obszar niezdegradowany								

Rycina 21. Negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno – funkcjonalne oraz techniczne w poszczególnych sołectwach w gminie Lubartów

źródło: opracowanie własne

Dokonana analiza wskaźników społecznych, gospodarczych, środowiskowych, funkcjonalno – przestrzennych i technicznych wskazała obszary, w których występuje kumulacja negatywnych zjawisk, co umożliwiło wyznaczenie obszaru zdegradowanego na terenie gminy, który swoim zasięgiem obejmuje 1 podobzdar składający się z 7 sołectw, znajdujących się w północnej i zachodniej części obszaru gminy: Annobór, Brzeziny, Nowodwór, Skrobów, Skrobów Kolonia, Wola Lisowska oraz Wola Mieczysławski. Podobzdar zamieszkiwany jest przez 35,45% ludności gminy oraz zajmuje powierzchnię 51,09%.

Tabela 37. Obszary zdegradowane w gminie Lubartów

L.p.	Sołectwa	Wskaźniki społeczne	Wskaźniki gospodarcze	Wskaźniki środowiskowe	Wskaźniki funkcjonalno - przestrzenne	Wskaźniki techniczne	Udział ludności	Udział powierzchni sołectwa w powierzchni gminy
1.	Annobór						6,14	2,67
2.	Brzeziny						5,40	8,28
3.	Nowodwór						5,75	27,07
4.	Skrobów						5,09	3,33
5.	Skrobów Kolonia						8,76	2,89
6.	Wola Lisowska						2,48	4,79
7.	Wola Mieczysławska						1,83	2,06
obszary zdegradowane							35,45	51,09

Cały wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową obszar zdegradowany, stanowi 51,09% powierzchni gminy i zamieszkiwany jest przez 35,45% ludności ogółem. Cechuje się nagromadzeniem zjawisk kryzysowych, którym należy przeciwdziałać poprzez integrację działań w różnych sferach. Rewitalizacja dla swojej skuteczności na wyznaczonym obszarze na terenie gminy wymaga wieloletnich, wieloaspektowych i kompleksowych działań, a jej osiągnięcie będzie możliwe poprzez aktywność w ramach wyznaczonych celów w trzech sferach:

- przestrzennej – poprawa i rozwój infrastruktury technicznej, modernizacja zabudowy, uporządkowanie przestrzeni publicznej, ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych,
- społecznej – likwidacja oraz ograniczenie zjawisk patologicznych, ograniczenie ubóstwa i poprawa dostępności do usług publicznych,
- gospodarczej – rozwój przedsiębiorczości na terenie obszaru rewitalizacji, ograniczenie zjawiska bezrobocia.

5. DELIMITACJA OBSZARU REWITALIZACJI

W myśl ustawy o rewitalizacji (art. 10 ust. 1), obszar obejmujący całość, bądź część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się **jako obszar rewitalizacji**. Obszar rewitalizacji ustala się, wybierając z obszarów zdegradowanych te sołectwa, w których występuje najgorsza sytuacja społeczna, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów, przy czym, z uwagi na wymóg łączna powierzchnia wybranych sołectw nie może przekroczyć 20% powierzchni gminy, a ich ludność nie może stanowić więcej niż 30% liczby jej mieszkańców. Ze względu na fakt, iż **wyznaczony obszar zdegradowany, stanowi 51,09% powierzchni gminy i zamieszkiwany jest przez 35,45% ludności ogółem** (w myśl ustawy o rewitalizacji zostały przekroczone warunki brzegowe), niezbędne było przeprowadzenie dalszej analizy, celem wyodrębnienia obszarów rewitalizacji.

Z uwagi na ograniczenia wynikające z ustawy i wytycznych traktujących o rewitalizacji, dotyczące liczby ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji, uznano, iż sołectwa wchodzące w skład obszarów zdegradowanych, w których zidentyfikowano nagromadzenie zjawisk kryzysowych społecznych i na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów zostały uznane za obszar rewitalizacji. Spośród obszarów zdegradowanych największa liczba zdiagnozowanych problemów ma miejsce w sołectwach: Brzeziny, Annobór, Nowodwór, Skrobów, Wola Lisowska oraz Wola Mieczysławska.

Z uwagi na ograniczenia związane z wielkością obszaru do rewitalizacji, nie ma możliwości uznania całego obszaru zdegradowanego sołectwa Nowodwór jako obszar rewitalizacji, z uwagi na fakt, iż jest to bardzo rozległe sołectwo zajmujące ponad 27% powierzchni gminy. Znaczna część powierzchni sołectwa stanowi kompleks leśny wchodzący w skład Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego. Część sołectwa w części obejmującej b. m. Lubartów nie jest zamieszkała przez ludność. Są to tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz tereny rolne. Mając powyższe na uwadze, jako obszar rewitalizacji uznano teren sołectwa Nowodwór z wyłączeniem obszarów leśnych, obszarów wskazanych do zalesienia oraz obszaru b. m. Lubartów. Tak wyznaczony obszar rewitalizacji sołectwa Nowodwór zajmuje powierzchnię równą 639 ha, co stanowi 4,1% powierzchni gminy.

W odniesieniu do sołectwa Wola Mieczysławska uznano, iż obszarem rewitalizacji jest powierzchnia sołectwa z wyłączeniem terenów leśnych. Tak wyznaczony obszar rewitalizacji w sołectwie Wola Mieczysławska zajmuje powierzchnię równą 207 ha, co stanowi 1,3% powierzchni gminy.

W sołectwie Wola Lisowska jako obszar wskazany do rewitalizacji wytypowano powierzchnię sołectwa z wyłączeniem terenów leśnych. Tak wyznaczony obszar rewitalizacji w sołectwie Wola Lisowska zajmuje powierzchnię równą 529 ha, co stanowi 3,4% powierzchni gminy.

W sołectwie Annobór jako obszar wskazany do rewitalizacji wytypowano powierzchnię sołectwa z wyłączeniem terenów leśnych. Tak wyznaczony obszar rewitalizacji w sołectwie Annobór zajmuje powierzchnię równą 369 ha, co stanowi 2,4% powierzchni gminy.

W sołectwie Brzeziny jako obszar wskazany do rewitalizacji wyodrębniono powierzchnię sołectwa z wyłączeniem obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów leśnych południowo – zachodniej części sołectwa. Tak wyznaczony obszar rewitalizacji w sołectwie Brzeziny zajmuje powierzchnię równą 437 ha, co stanowi 2,8% ha powierzchni gminy.

Podczas konsultacji społecznych Wójt Gminy Lubartów oraz Przewodniczący Rady Gminy Lubartów zgłosili wniosek dotyczący powiększenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji o obszar w sołectwie Nowodwór – Piaski, obejmujący wyrobisko po eksploatacji piasków i żwirów o powierzchni 20 ha. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, w skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe (w tym wydobywcze), wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane w nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji. Jak wykazała wielokryterialna analiza, przeprowadzona na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, w gminie brak jest miejsc spędzania wolnego czasu i organizacji imprez integracyjnych dla mieszkańców. Dodatkowo, za uznaniem terenu jako obszaru zdegradowanego i rewitalizacji przemawia fakt, iż w badaniu ankietowym, zdecydowana większość respondentów wskazała sołectwo Nowodwór – Piaski jako obszar zdegradowany, wymagający pilnych działań rewitalizacyjnych. Wskazany obszar odpowiednio zagospodarowany i zrewitalizowany ma szansę stać się wizytówką gminy, jako miejsce do uprawiania dyscyplin sportowych

wymagających ponadprzeciętnych umiejętności i odwagi (quady, motocykle), co niewątpliwie przyczyni się do stworzenia warunków sprzyjającym czynnemu wypoczynkowi nie tylko okolicznych mieszkańców, ale także turystów, co niewątpliwie przełoży się na podniesienie konkurencyjności i atrakcyjności turystycznej gminy. Należy sądzić, iż efektem uzyskanym dzięki procesowi rewitalizacji wnioskowanego obszaru, będzie odczuwalna poprawa jakości (warunków) życia mieszkańców, a także przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Mając na uwadze powyższe, uwaga dotycząca rozszerzenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji o teren znajdujący się w sołectwie Nowodwór – Piaski (bezpośrednio przyległy do obszaru rewitalizacji – sołectwo Nowodwór) została uwzględniona bez przekraczania warunków brzegowych dla programów rewitalizacji.

Mając na uwadze powyższe wyznaczony został obszar rewitalizacji, który obejmuje 3 podobszary nie mające ze sobą części wspólnej, a mianowicie:

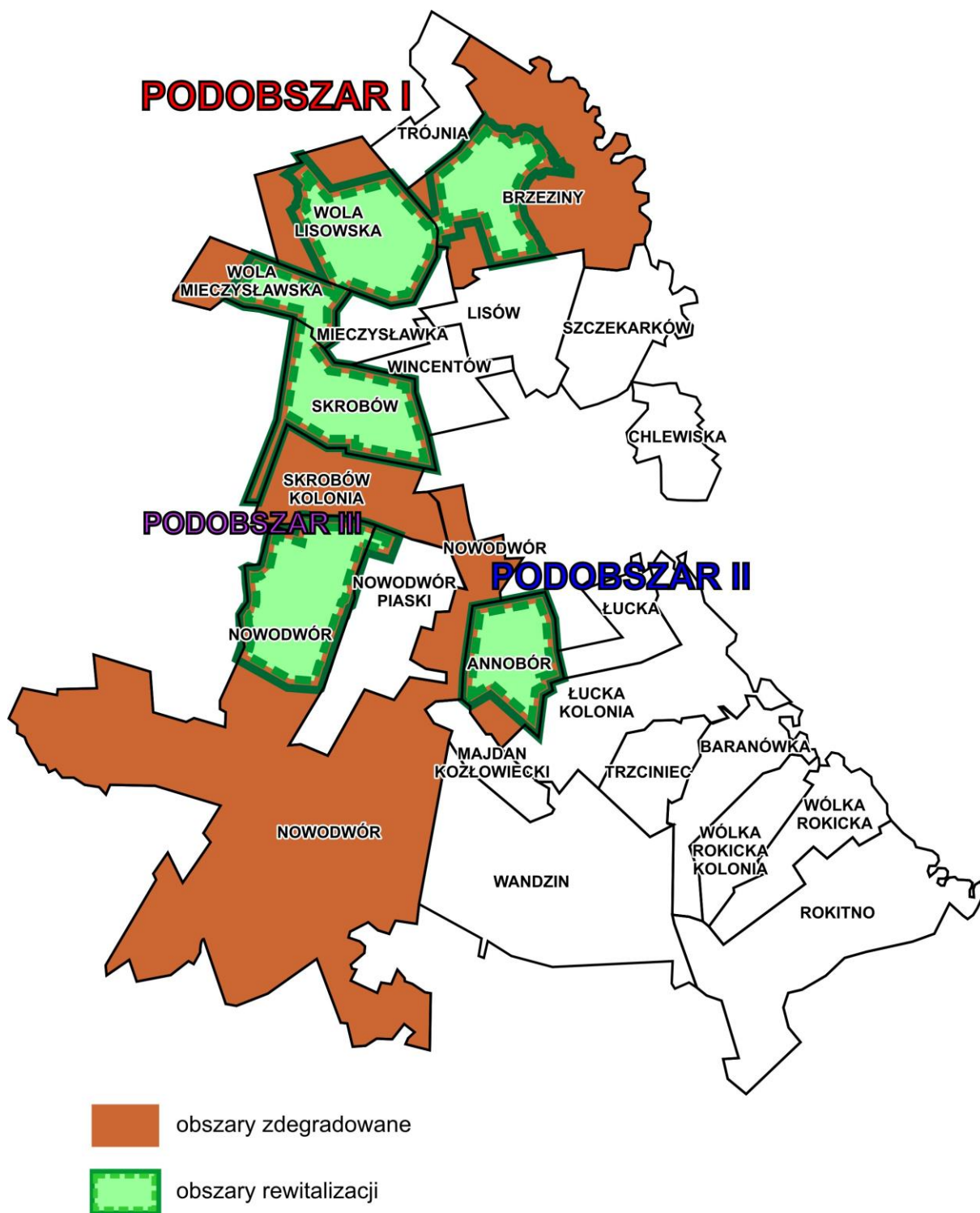
- **podobszar I**, obejmujący 4 sołectwa: Brzeziny, Wola Lisowska, Wola Mieczysławska oraz Skrobów, zajmuje 10,83% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 14,8% mieszkańców gminy,
- **podobszar II**, obejmujący część sołectwa Nowodwór oraz Nowodwór - Piaski, który zajmuje 4,23% powierzchni gminy i zamieszkuje go 5,75% ludności gminy;
- **podobszar III**, obejmujący sołectwo Annobór, który zajmuje 2,4% powierzchni gminy i zamieszkuje go 6,14% ludności gminy;

Tabela 38. Obszary rewitalizacji w gminie Lubartów

Sołectwa	Udział ludności	Udział powierzchni sołectwa w powierzchni gminy
PODOBSZAR I		
Brzeziny	5,40	2,8
Wola Lisowska	2,48	3,4
Wola Mieczysławska	1,83	1,3
Skrobów	5,09	3,3
OGÓŁEM	14,8	10,8
PODOBSZAR II		
Nowodwór	5,75	4,1
Nowodwór - Piaski	-	0,13
PODOBSZAR II		
Annobór	6,14	2,4
Łącznie	26,69	17,43

Obszar rewitalizacji na terenie gminy Lubartów jest zamieszkiwany przez 2957, stanowiąc 26,69% ludności gminy. Powierzchnia jaką zajmuje obszar rewitalizacji wynosi 2722 ha, co stanowi 17,43% powierzchni gminy

Rycina 22. Obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji w gminie Lubartów

opracowanie własne

SPIS RYCIN

- Rycina 1. Położenie gminy Lubartów na tle powiatu lubartowskiego oraz regionu lubelskiego
- Rycina 2. Gmina Lubartów na tle Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego i Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego
- Rycina 3. Podział administracyjny gminy Lubartów
- Rycina 4. Ochrona obszarów w gminie Lubartów
- Rycina 5. Obszary przekroczeń zanieczyszczeń powietrza w 2015 roku
- Rycina 6. Obszary przekroczeń benzo/a/pirenu w gminie Lubartów w 2015 roku
- Rycina 7. Strefa ochronna komunalnego ujęcia wód podziemnych przy ul. Nowodworskiej w gminie Lubartów
- Rycina 8. Aglomeracja Lubartów
- Rycina 9. Uwarunkowania rozwoju energetyki wiatrowej w gminie Lubartów
- Rycina 10. Zmiana liczby ludności w latach 2010 – 2015 w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów
- Rycina 11. Gęstość zaludnienia w sołectwach gminy Lubartów
- Rycina 12. Saldo przyrostu naturalnego w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów
- Rycina 13. Saldo migracji w sołectwach gminy Lubartów na 2015 r.
- Rycina 14. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Lubartów
- Rycina 15. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Lubartów w 2015 roku
- Rycina 16. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w gminie Lubartów w 2013 i 2015r.
- Rycina 17. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych do Rady Gminy w 2014 r.
- Rycina 18. Poziom przestępczości oraz naruszeń prawa w gminie Lubartów
- Rycina 19. Poziom kapitału społecznego w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów
- Rycina 20. Stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną poszczególnych sołectw gminy Lubartów
- Rycina 21. Negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno – funkcjonalne oraz techniczne w poszczególnych sołectwach w gminie Lubartów
- Rycina 22. Obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji w gminie Lubartów

SPIS TABEL

- Tabela 1. Udokumentowane złoża kopalin w gminie Lubartów - stan na 31.12.2015 rok
- Tabela 2. Potencjał hydrologiczny rzek przepływających przez gminę Lubartów
- Tabela 3. Zestawienie poszczególnych frakcji odpadów gminy w 2014 r. (w Mg)
- Tabela 4. Ilość zinwentaryzowanych odpadów zawierających wyroby azbestowe niezbędnych do unieszkodliwienia na terenie gminy Lubartów
- Tabela 5. Zasób mieszkaniowy gminy Lubartów
- Tabela 6. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne
- Tabela 7. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na terenie gminy Lubartów
- Tabela 8. Zatrudnienie w układzie PKD2007
- Tabela 9. Dochody i wydatki budżetowe w latach 2010-2015
- Tabela 10. Struktura wydatków gminy
- Tabela 11. Wynik budżetu i relacja deficytu/ nadwyżki do dochodów w latach 2010 - 2015
- Tabela 12. Wykaz przedsięwzięć do 2020 roku
- Tabela 13. Liczba ludności w sołectwach gminy Lubartów w 2010 i 2015 roku
- Tabela 14. Struktura wieku mieszkańców gminy wg sołectw w 2010 i 2015 roku (w liczbach bezwzględnych)
- Tabela 15. Liczba dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych w roku szkolnym 2015/2016
- Tabela 16. Uczniowie w szkołach podstawowych w 2009/2010 i 2014/2015 roku
- Tabela 17. Wyniki ze sprawdzianu w latach 2010 – 2015 na skali wyników ogólnopolskich (skala staninowa)
- Tabela 18. Uczniowie gimnazjum w latach w latach 2009/2010 oraz 2014/2015
- Tabela 19. Poziom kapitału społecznego w gminie Lubartów
- Tabela 20. Wybory do Rady Gminy Lubartów w 2014 roku
- Tabela 21. Aktywność organizacji pozarządowych w gminie Lubartów w 2015 rok
- Tabela 22. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów
- Tabela 23. Poziom bezrobocia w rozbiciu na wykształcenie i wiek w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów
- Tabela 24. Wskaźnik obciążenia demograficznego
- Tabela 25. Współczynnik przyrostu naturalnego w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów
- Tabela 26. Poziom nauczania w gminie Lubartów
- Tabela 27. Poziom kapitału społecznego w poszczególnych sołectwach gminy Lubartów
- Tabela 28. Zbiorcze zestawienie wskaźników społecznych służących wyznaczeniu obszarów zdegradowanych

- Tabela 29. Poziom aktywności gospodarczej w gminie Lubartów
- Tabela 30. Zagrożenie ponadnormatywnym hałasem w gminie Lubartów
- Tabela 31. Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi w gminie Lubartów
- Tabela 32. Stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną poszczególnych sołectw gminy Lubartów
- Tabela 33. Przestrzenie publiczne oraz stan ich zagospodarowania
- Tabela 34. Stopień wyposażenia gminy w infrastrukturę sportu i rekreacji
- Tabela 35. Dostęp do infrastruktury społecznej w zakresie edukacji
- Tabela 36. Negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno – funkcjonalne oraz techniczne w gminie Lubartów
- Tabela 37. Obszary zdegradowane w gminie Lubartów
- Tabela 38. Obszary rewitalizacji w gminie Lubartów

SPIS WYKRESÓW

- Wykres 1. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m²]
- Wykres 2. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę
- Wykres 3. Formy budownictwa mieszkaniowego w gminie Lubartów
- Wykres 4. Struktura wiekowa mieszkań w gminie Lubartów
- Wykres 5. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne
- Wykres 6. Pracujący ogółem w gminie Lubartów w latach 2010 – 2015 w latach 2010 – 2015
- Wykres 8. Liczba bezrobotnych w gminie Lubartów w latach 2010 – 2015
- Wykres 9. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2015 w gminie Lubartów, powiecie lubartowskim i województwie lubelskim
- Wykres 10. Struktura bezrobotnych wg wieku w gminie Lubartów – 2015 rok
- Wykres 11. Struktura bezrobotnych w gminie Lubartów wg wykształcenia – 2015 rok
- Wykres 12. Struktura bezrobotnych w poszczególnych sołectwach wg wykształcenia – 2015 rok
- Wykres 13. Podmioty zarejestrowane w systemie REGON w gminie Lubartów w latach 201-2015
- Wykres 14. Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w sołectwach gminy Lubartów w 2010 i 2015 roku
- Wykres 15. Struktura przedsiębiorstw wg klas wielkości w sołectwie gminy Lubartów – 2015 rok
- Wykres 16. Struktura dochodów gminy Lubartów w latach 2010-2015
- Wykres 17. Dochody i wydatki ogółem na 1 mieszkańca w latach 2010-2015
- Wykres 18. Powierzchnia gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych [ha]
- Wykres 19. Struktura użytkowania gruntów w gminie Lubartów
- Wykres 20. Ludność wg płci w gminie Lubartów w 2010 i 2015 roku
- Wykres 21. Ludność wg płci w sołectwach gminy Lubartów w 2010 i 2015 roku
- Wykres 22. Zmiana struktury wieku ludności w gminie Lubartów w 2010 i 2015 rok
- Wykres 23. Struktura wieku ludności w sołectwach w gminie Lubartów (%) - 2015 rok
- Wykres 24. Wskaźniki obciążenia demograficznego gminie Lubartów w 2010 i 2015 roku
- Wykres 25. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2010 i 2015 roku wg sołectw gminy Lubartów
- Wykres 26. Przyrost naturalny w latach 2010 - 2015 w gminie Lubartów
- Wykres 27. Urodzenia i zgony w latach 2010 – 2015 w gminie Lubartów
- Wykres 28. Migracje ludności w gminie Lubartów w latach 2010 – 2015
- Wykres 29. Linia trendu zmiany liczby ludności w gminie Lubartów w latach 2005 – 2015
- Wykres 30. Prognoza demograficzna dla gminy Lubartów na lata 2016 – 2045
- Wykres 31. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2010 i 2015 roku w gminie Lubartów
- Wykres 32. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2010 i 2015 roku w gminie Lubartów

- Wykres 33. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2010 i 2015 roku w gminie Lubartów
- Wykres 34. Liczba uczniów w gimnazjach w gminie Lubartów w wybranych latach
- Wykres 35. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Lubartów w 2015 roku
- Wykres 36. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w gminie Lubartów w 2013 i 2015r.
- Wykres 37. Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2015 roku